4
D84

VIRGILIU DRON S. GH. CONSTANTINESCU

CULEGERE DE TEXTE LITERARE PENTRU ANALIZE GRAMATICALE

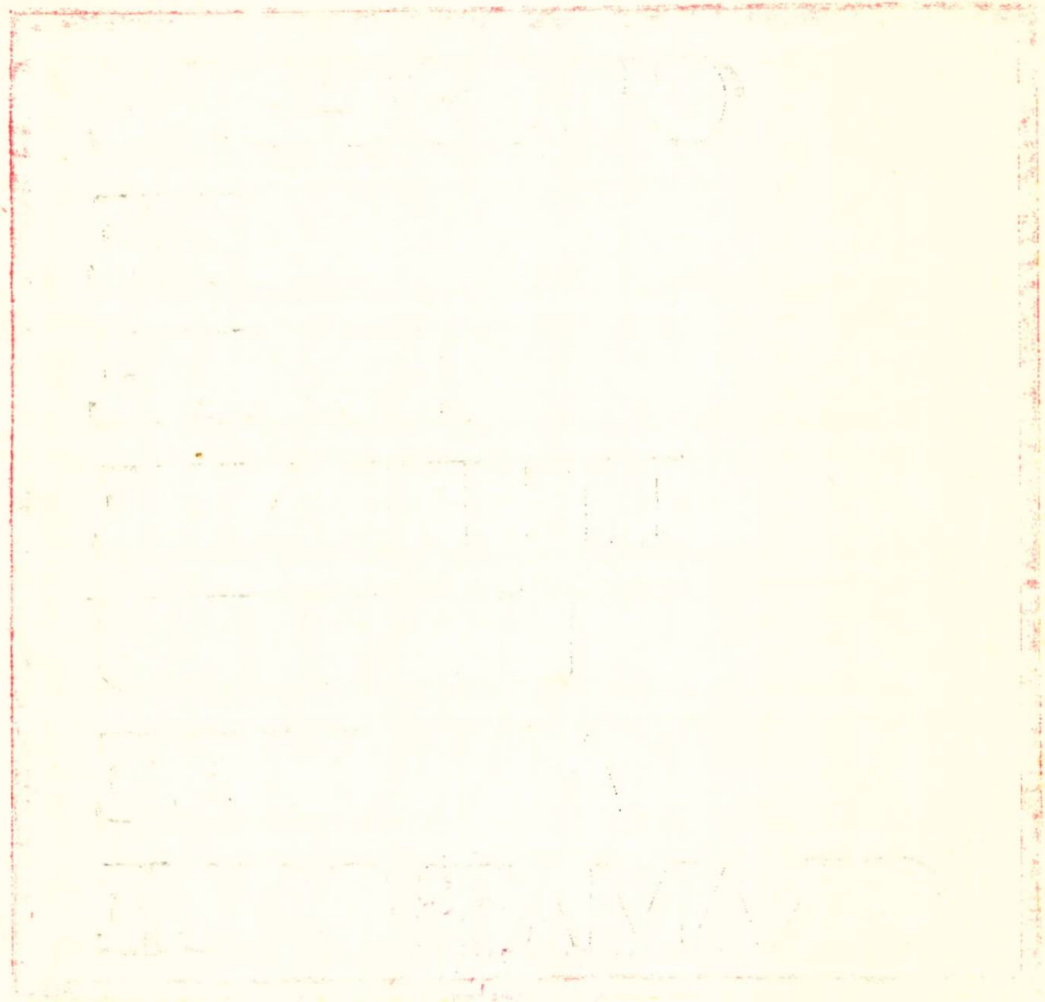

4
D84

VIRGILIU DRON S. GH. CONSTANTINESCU

CULEGERE DE TEXTE LITERARE PENTRU ANALIZE GRAMATICALE

SINTAXA FRAZEI

(Clasele a VII-a — a X-a)

I. 51703

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ, BUCUREȘTI — 1969

LICEUL „GHEORGHE LAZĂR" BIBLIOTECA BUCUREȘTI

Referenți : GH. BULGĂR
V. MIHĂILĂ

Redactor : VALENTIN ANGHELACHE

Coperta : NICOLAE SÎRBU

ÎN LOC DE PREFAȚĂ

Deși se limitează la un singur compartiment al gramaticii — sintaxa frazei — culegerea a fost alcătuită cu scopul de a pune la îndemîna elevilor și, în special, a profesorilor de limbă română un bogat și variat material pentru analiză.

Am considerat-o necesară spre a completa manualele claselor a VII-a, a VIII-a și a IX-a care, din motive didactice, nu pot cuprinde prea multe texte în vederea ilustrării concrete a diverselor propoziții din sintaxa frazei.

Culegerea cuprinde trei părți: o parte cu texte literare repartizate pe feluri de subordonate, alta cu texte rezolvate și ultima cu texte literare propuse spre rezolvare.

Fiecare parte a culegerii își justifică prezența, convergînd spre același scop — să ușureze munca tinerilor profesori și, în același timp, să le ofere posibilitatea unei juste orientări în unele situații mai dificile. Ne oprim asupra cîtorva:

I. În fixarea numărului predicatelor din frază s-au avut în vedere indicațiile din ultima ediție a Gramaticii Academiei Republicii Socialiste România cu privire la așa-numitul predicat verbal compus, astfel încît ambele verbe din sintagmele de tipul „poate să plece", „trebuie să vină", „începe să plîngă" etc., fiind la moduri personale, au fost considerate predicate. S-au evitat sintagmele cu un verb auxiliar model urmat de un participiu de tipul „trebuie rezolvată", în care cele două elemente nu pot fi despărțite, ambele formînd o unitate lexicală și gramaticală) și pentru a evita o interpretare a verbului „a trebui" ca verb copulativ (așa cum este interpretată de către unii cercetători).*

La astfel de sintagme indicațiile Gramaticii Academiei Republicii Socialiste România nu mai pot fi aplicate.

---

* Vezi studiul lui Gh. N. Dragomirescu din „Limbă și literatură" nr. 7—8.

II. De asemenea, o problemă dificilă, în special pentru elevi, este delimitarea propoziţiilor din frază. E bine să se aibă în vedere că nu întotdeauna este exprimat predicatul, — deci numărul propoziţiilor nu corespunde numărului predicatelor — că unele propoziţii sînt fragmentate pe toată întinderea frazei şi că pot apărea grupate mai multe elemente conjuncţionale. De aceea, numerotarea propoziţiilor este indicat să nu se facă pe predicate, ci astfel: (vezi textul 377, p. 68), notînd cu numărul respectiv fiecare element al propoziţiei apărut în diverse locuri în frază: „Nu ştiu[1]/ alţii cum sînt[2]/, dar eu[3]/, cînd mă gîndesc la locul naşterii mele, la casa părintească din Humuleşti, la stîlpul hornului[4]/ unde lega mama o şfară cu motocei la capît[5]/, de crăpau mîţele jucîndu-se cu ei[6]/, la prichiciul vetrei cel humuit[4]/ de care mă ţineam[7]/ cînd începusem a merge copăcel[8]/, la cuptiorul[4]/ pe care mă ascundeam[9]/, cînd ne jucam noi băieţii de-a mijoarca[10]/, şi la alte jocuri şi jucării pline de hazuri şi farmecul copilăresc[4]/, parcă-mi saltă şi acum inima de bucurie[3]/.

(I. CREANGĂ. *Amintiri din copilărie*, p. 26)

III. În vederea sublinierii raporturilor dintre propoziţii, este necesar să se atragă atenţia asupra elementelor conjuncţionale, mai ales atunci cînd acestea apar grupate. Pentru aceasta dăm următoarele indicaţii metodice referitoare la marcarea elementelor conjuncţionale:

a) Cînd apar două elemente conjuncţionale, dintre care unul coordonator şi altul subordonator, fiecare introducînd altă propoziţie, se va atrage atenţia asupra acestei situaţii astfel: Mi-a spus[1]/ că vine[2]/ şi[3]/ **dacă** *are timp/[4] trece şi pe la librărie[3]/.*

Tot aşa se va proceda şi cînd ambele elemente sînt subordonate: Mi-a spus[1]/ **că**[2]/ **unde** *merg eu[3]/ vine şi el[2]/.*

b) Cînd apar două elemente conjuncţionale, dintre care unul coordonator şi altul subordonator, dar introducînd aceeaşi propoziţie, e bine să se procedeze astfel: Mi-a spus[1]/ că vine[2]/ **şi că** *mi-aduce cartea[3]/.*

c) Cînd apar trei elemente conjuncţionale, dintre care unul coordonator şi celelalte două subordonatoare, primele două introducînd o propoziţie, iar al treilea alta, se vor aplica semnele grafice indicate în cazurile precedente: Mi-a spus[1]/ **că** *vine[2]/* **şi că**[3]/ *dacă-l găseşte[4]/ îl aduce şi pe fratele lui[3]/.*

d) Cînd apar trei elemente conjuncţionale, toate de subordonare, fiecare introducînd altă propoziţie, se va proceda tot ca mai sus: Mi-a spus[1]/ **că**[2]/, **deşi**[3]/ **cînd** *îl caută[4]/ nu-l găseşte[3]/, el va insista[2]/.*

e) Există situaţii cînd, aparent, se grupează două elemente conjuncţionale, în realitate însă unul neavînd o valoare conjuncţională, ci una stilistică: „...şi unde *nu începe o ploaie...“*

f) Uneori elementul conjuncțional introductiv nu apare la începutul propoziției, îngreunînd delimitarea propozițiilor ca în cazurile : „Acolo era curtea[1]/ unde înălțam iarna uriași de zăpadă[2]/ la capul **cărora** * *ne suiam cu scara[3]/. (M. Sadoveanu — Domnu' Trandafir).*

În astfel de situații se găsește deseori conjuncția adversativă „însă" : ..... cînd îmi amintesc[1]/ **însă**[2]*/ de vacanța aceea[1]/ mă simt întinerit[2]/.*

g) Uneori un element conjuncțional subordonator poate fi întărit cu un alt element — de regulă, adverbial — : „Într-o vreme Ilie s-a gîndit[1]/ să le spună[2]/ . .[7]/ **ba chiar** *l-ar fi ocolit[11]/. La fel : „Îmi vei înapoia cartea[1]/* **atunci cînd** *ți-o voi cere[2]/, sau : „sosit[1]/* **tocmai cînd** *trebuia[2]/.*

IV. Inconsecvența aparentă a lucrării prin includerea în partea a II-a (textele rezolvate) și a unor subordonate dinafara programei (predicative suplimentare, atributive circumstanțiale, circumstanțiale opoziționale, de excepție, de relație etc. etc.) o considerăm înlăturată dacă se va ține seama — și, evident, trebuie să se țină seamă — de faptul că lucrarea de față se adresează nu numai elevilor cărora le-am rezervat majoritatea textelor încadrate în limitele programelor școlii generale și ale liceului teoretic, ci și altora interesați. De altfel, modul în care s-au rezolvat textele din partea a II-a, folosindu-se prescurtările din lista cu abrevieri — ne referim, în special, la subordonatele cu diverse nuanțe — n-ar putea fi un impediment pentru elevi în rezolvarea textelor ce li se vor alege. E destul să se găsească atributiva (A), spre exemplu, ca rezolvarea să fie corectă, chiar dacă în culegere atributiva în cauză figurează cu adaosul A. I. sau A. D. sau A. Cf. etc. (Atributivă de identificare, descriptivă, de calificare etc.).

Pentru profesorii mai tineri însă, am găsit utile aceste adaosuri din textele rezolvate. De asemenea, legat de aceasta, s-ar părea că partea I a lucrării, rezumîndu-se doar la subordonatele din limitele programei școlare, ar afecta oarecum caracterul sistematic al lucrării. Credem că, dimpotrivă, prima parte va confirma linia propusă de noi, pentru că beneficiarii sînt în primul rînd elevii.

V. În textele rezolvate din partea a II-a a culegerii — în schemele grafice ale analizelor — propozițiile independente au apărut pe același plan cu principalele, însă, pentru a marca independența lor, ele nu au fost legate de acestea prin vreun semn grafic.

VI. Cu privire la felul în care se pot marca grafic raporturile logice dintre propoziții, în cazul subiectivelor, predicativelor (și chiar al unor atributive neizolate de identificare sau de calificare) sîntem de părere ca numerele care indică subordonata

---

* (la al căror cap) ne suiam cu scara.

respectivă și regenta ei să fie prinse într-un semn grafic — cerc sau triunghi, — pentru a se realiza și grafic legătura logică indisolubilă dintre acestea.

Ex.: „După cîteva săptămîni de lagăr George simți deodată[1]/ că este peste putință[2]/ să rămînă[3]/ cum fusese pînă acuma[4]/".

(TITUS POPOVICI — *Setea*).

VII. Cît privește marcarea grafică a situației cînd o propoziție este subordonată mai multor regente, propunem să se folosească procedeul indicat în schemele de la exercițiile: 377, 436, 409, 515, 579 etc.

VIII. Un alt aspect din cadrul analizei frazei care poate produce nedumeriri este acela al apariției unor subordonate, după punct. Aceste situații — cu caracter stilistic — apar în operele literare — în special în vorbirea unor personaje, așa cum se întîmplă cu țăranii lui Sadoveanu. Acest aspect apare în construcții de tipul: „M-am sculat[1]/ ș-am plecat la drum de cu noapte[2]/. **Că** *trebuia[3]/ să fim acolo de dimineață[4]/.*

Alteori, după punct poate urma o propoziție subordonată fără să fie precedată de vreun element subordonator: „Adevărul este[1]/ că Ciocîrlan trăia în lună[2]/, iar Tilibiliu[3]/, dacă afla cîteceva[4]/, își făcuse o regulă[3]/ să nu scoată o vorbă[5]/ și să nu comenteze[6]/, pentru că[7]/, zicea[8]/, din țînțar se face armăsar[7]/, și un diplomat nu are[9]/ cum să se apere[10]/ dacă se interpretează greșit vorbele sale[11]/. Diplomatul ca și soldatul[12]/, adăuga[13]/, n-are opinii personale[12]/, el execută întocmai instrucțiunile guvernului său[14]/ *oricare ar fi*[15]/. (G. Călinescu — *Scrinul negru* — p. 414).

IX. O atenție deosebită trebuie să se dea conjuncțiilor compuse care, în unele cazuri, apar separate, intercalîndu-se între ele elementele unor propoziții, ba chiar propoziții întregi: E cazul[1]/ **ca** *omul[2]/ pe care-l așteptăm[3]/* **să** *găsească totul pregătit[2]/.*

X. De asemenea, trebuie observate situațiile în care într-un șir de subordonate în raport de coordonare elementul conjuncțional introductiv — care stabilește relația, nu apare decît la prima propoziție: Mi-a spus[1]/ **că** *va ceti lucrarea[2]/, o va analiza[3]/ și va referi asupra ei[4]/* **dacă** *o va găsi bună[5]/ și va putea fi propusă pentru susținere[6]/. Recomandăm ca lipsa acestor elemente — subînțelese — să fie marcată grafic printr-un semn convențional.*

XI. Locuțiunile verbale au fost tratate de la caz la caz, unele ca sintagme neanalizabile cerînd, deci, completive sau circumstanțiale (vezi textele: 388, 420, 429, 450, 452, 453, 460, 466, 508, 513, 519, 545, 562, 564, 578), iar altele analizabile și cerînd atributive (vezi textele: 391, 445, 54 și 552). În diferențierea acestora am avut în vedere substantivul din componența locuțiunii verbale respective, substantivele articulate impunînd o sintagmă analizabilă.

XII. La textele unde raportul sintactic în frază se realizează prin parataxă s-a indicat nu numai modul de realizare a relației (juxt), ci și felul relației (cop.) (vezi textele 372, 374, 376 etc.).

Evident că în afară de aceste aspecte asupra cărora ne-am oprit dînd și indicații de ordin metodic, există încă multe altele pe care, considerîndu-le mai puțin dificile, nu le-am mai luat în discuție. Cele mai multe din problemele pe care le ridică sintaxa frazei sînt ilustrate în cadrul textelor rezolvate din partea a II-a a culegerii.

AUTORII

LISTA CU ABREVIERI

P.P. = Propoziție principală
P.Id. = Propoziție principală independentă.
P.Ic. = Propoziția principală incidentală.
S. = Propoziție subiectivă.
P. = Propoziție predicativă.
P.S. = Propoziție predicativă suplimentară.
A.I. = Propoziție atributivă de identificare.
A.E. = Propoziție atributivă explicativă.
A.D. = Propoziție atributivă descriptivă.
A.A. = Propoziție atributivă apozitivă.
A.Cf. = Propoziție atributivă de calificare.
A.C. = Propoziție atributivă circumstanțială.
A.C.O. = Propoziție atributivă circumstanțială opozițională.
D. = Propoziție completivă directă.
I. = Propoziție completivă indirectă.
C.A. = Propoziție completivă de agent.
C.S. = Propoziție circumstanțială sociativă.
C.I. = Propoziție circumstanțială instrumentală.
C.E. = Propoziție circumstanțială de excepție.
C.O. = Propoziție circumstanțială opozițională.
C.R. = Propoziție circumstanțială de relație.
T. = Propoziție circumstanțială temporală.
L. = Propoziție circumstanțială de loc.
M. = Propoziție circumstanțială modală propriu-zisă.
M.C. = Propoziție circumstanțială modală comparativă.
M.C.E. = Propoziție circumstanțială modală comparativă de egalitate.
M.C.I. = Propoziție circumstanțială modală comparativă de inegalitate.
M.C.C. = Propoziție circumstanțială modală comparativă condițională.
M.C.C.E. = Propoziție circumstanțială modală comparativă condițională de egalitate.
M.C.C.I. = Propoziție circumstanțială modală comparativă condițională de inegalitate.
M.A. = Propoziție circumst. modală apozitivă.
M.M. = Propoziție circumst. modală de măsură.
Cz. = Propoziție circumst. cauzală.
F. = Propoziție circumst. finală.
Cdț. = Propoziție circumst. condițională.
Cst. = Propoziție circumst. consecutivă.
Csv. = Propoziție circumst. concesivă.
Csv. j. = Propoziție circumst. concesivă ipotetică.
cop. = raport copulativ.
adv. = raport adversativ.
disj. = raport disjunctiv.
clsv. = raport conclusiv.
juxt. = raport juxtapus.

PARTEA ÎNTÎI

TEXTE LITERARE
REPARTIZATE PE FELURI DE SUBORDONATE

374.401, 523, 528.

PROPOZIŢII SUBIECTIVE

1. Extraordinar nu e ce nu s-a făcut, ci ceea ce se credea că nu se poate face.

(N. IORGA — *Cugetări*, p. 56)

2. Cît voi fi dormit nu ştiu, destul că, într-un tîrziu, mă deşteptai, sau cam aşa ceva mi se păru că se întîmplase cu mine.

(C. HOGAŞ — *Pe drumuri de munte*, p. 137)

3. Tăiat în faţă de trufaşa şi imensa stîncă aeriană, încins pe laturi de cele două prăpăstii, ar fi trebuit, ca să pot merge mai departe, sau să mă înalţ la ceruri zburînd, sau să mă scobor în Tartar de-a rostogolul; . . .

(Ibidem, p. 197)

4. Cine ştie dacă ceasul cel grozav al împlinirii vremilor de apoi nu sunase acum şi dacă nu era scris în cărţile oarbe ale ursitei, ca să se aprindă şi să ardă osia nemăsurată a lumilor, de la un capăt pînă la celălalt?

(Ibidem, p. 207)

5. Firește că nu ştii cînd te-ai contrazis; cine e mai sus nu se poate (contrazice) pe el însuşi cînd era mai jos. Cine l-a văzut însă suindu-se păstrează mai mult noţiunea.

(Ibidem, p. 110)

6. Şi nu-ţi venea să crezi ochilor, cînd te uitai la părintele Ghermănuţă, cu cîtă îndemînare şerpuia prin desişul încîlcit al pădurii, cu cîtă nesilită uşurinţă urca şi cobora . . .

(Ibidem, p. 169)

7. Căci e o adevărată îmbelşugare şi, mai la urmă, chiar un lux, să mănînci în valea Sabasei brînză cu smîntînă, scrob cu unt proaspăt, borş de pui dres cu ou şi cu smîntînă, pui fripţi şi, dacă nu e ceva neobişnuit, e cel puţin de mirare, ca toate aceste să-ţi fie gătite de o femeie curată.

(Ibidem, p. 67)

8. Deci îi plăcea să-nfrunte cu dalba-i vitejie
Pe cei care prin lume purtau bici de urgie
Şi mult iubea, cînd ţara striga: la luptă, Dane!

(Ibidem, p. 231)

9. Cui place să roșească, roșească ... eu nu vreau
Nici pată pe-a mea armă, nici pe obrazul meu.

(Ibidem, p. 241)

10. Crud e cînd intră prin stejari
Năprasnica secure
De-abate [1]) toți copacii mari
Din falnica pădure!

(Ibidem, p. 282)

11. Firește că în pragul iernii nu caut o casă cu chirie pentru a o admira din curte — adică din uliță, fiindcă n-are curte.

(I. L. CARAGIALE — *Momente și schițe*, p. 59)

12. Se știe că regele de mult își dă seama de starea nenorocită în care a ajuns țara, și nu pierde nici o ocazie pentru a-și manifesta nemulțumirea față de guvernul vizirului [2]) !

(Ibidem, p. 97)

13. Mi se pare că pentru ediția de seară o să am o informație în legătură cu cea de ieri, cu scena dintre rege și vizir.

(Ibidem, p. 98)

14. Se-nțelege că în tren am vorbit toată vremea numai despre petrecerea minunată de cu ziua, și am fost unanimi în a ferici, cu mai multă sau mai puțină invidie, pe amicul Manolache de cît noroc a avut și are.

(Ibidem, p. 26)

15. Destul că foarte de dimineață, dumnealor, frumos gătite, împreună cu tînărul Goe, așteaptă cu multă nerăbdare, pe peronul din urbea X, trenul accelerat care trebuie să le ducă la București.

(Ibidem, p. 152)

16. Nu! ... nu e voie să scoți capul pe fereastră, mititelule! zice unul dintre tineri lui d. Goe, și-l trage puțin înapoi.

(Ibidem, p. 153)

17. Firește însă că, oricît i-ar fi crescut mîhnirea, Niță n-avea de ce să despere: mai erau încă cinci ministere; trebuia să se mai ivească locuri.

(Ibidem, p. 227)

18. Se vede că i-a fost scris tot el să răsplătească și păcatele iepei frățîne-său, ale caprei, ale gînsacului logodit și ale boilor uciși în pădure.

(I. CREANGĂ — *Dănilă Prepeleac*, p. 57)

19. Care dintre voi se simte destoinic a împărăți peste o țară așa de mare și bogată ca aceea are voie din partea mea să se ducă ca să împlinească voința cea mai de pe urmă a moșului vostru.

(Ibidem, *Povestea lui Harap-Alb*, p. 60)

---

[1] *a abate* — a doborî

[2] Poreclă dată lui Ion Brătianu, pentru caracterul dictatorial.

20. Nu era chip să te apropii de dînsul, că așa tremura de tare, de parcă-l zghihuia [1]) dracul.

(Ibidem, p. 109)

21. Se vede că acesta-i vestitul Păsări-Lăți-Lungilă, fiul săgetătorului și nepotul arcașului, brîul pămîntului și scara ceriului, ciuma zburătoarelor și spaima oamenilor, că altfel nu te pricepi cum să-i mai zici.

(Ibidem, p. 114)

22. Rîzi tu de mine, rîzi, Harap-Alb — zise atunci Păsări-Lăți-Lungilă — dar mai bine ar fi să rîzi de tine, căci nu știi ce păcat te paște.

(Ibidem, p. 114)

23. Și mergînd el bezmetic, fără să știe unde se duce, după o bucată de vreme, oprindu-se într-un loc, i se întîmplă iar să vadă ceva ce nu mai văzuse: un om ținea puțin un oboroc [1]) deșert cu gura spre soare, apoi răpede-l înșfăca și intra cu dînsul într-un bordei; pe urmă iar ieșea, îl punea iar cu gura la soare, și tot așa făcea...

(Idem, *Prostia omenească*, p. 157)

24. Se poate ca bolta de sus să se spargă,
Să cadă nimicul cu noaptea lui largă,
Să văd cerul negru că lumile-și cerne
Ca prăzi trecătoare a morții eterne...

(M. EMINESCU — *Poezii*, p. 27)

25. Părea că printre nouri s-a fost deschis
o poartă,
Prin care trece albă, regina nopții
moartă.

(Ibidem, p. 59)

26. Ș-apoi... cine știe de este mai bine.
A fi sau a nu fi... dar știe orișicine
Că ceea ce nu e, nu simte dureri,
Și multe dureri-s, puține plăceri.

(Ibidem, p. 28)

27. Mi-ar fi făcut multă plăcere să cunosc și eu operele cumnatului nostru, continuă căpitanul, fără să asculte gluma fratelui său, întorcîndu-se spre Titu.

(L. REBREANU — *Opere alese*, II, p. 446)

28. Dă drumul acestui flăcău, că-i păcat să-l băgăm în spătărie; iar dacă-l vei mai prinde prin grădină, atunci să faci cu dînsul ce vei voi.

(N. FILIMON — *Ciocoii vechi și noi*, p. 105)

29. Dacă cineva ar fi calculat vîrsta acestui boier de țară după perii săi cei albi ca zăpada, negreșit că i-ar fi dat de la șaptezeci pînă la șaptezeci și cinci de ani, și nu ar fi greșit; judecat însă după falnica ținere a corpului și după frăgezimea feței sale și ochii cei plini de inteligență și mîndrie, l-ar fi luat drept om matur, dar nu bătrîn.

(Ibidem, p. 69)

30. Se observă din această înștiințare a unui cărturar începător, care a asudat un

[1]) *zghihuia* — zguduia, zgîlțiia.
[2]) *oboroc* — baniță.

ceas ca să înșire slovele lui „talpagîștei", că stăpînirea prigonea prin cenzură vorba „campanie", și el știe asta.

(M. SADOVEANU — *Mitrea Cocor*, p. 74)

31. Nu trebuia să se afle de către „spioni" cînd și cum pleacă un contingent nou spre răsărit.

(Ibidem, p. 74)

32. Dar nici nu-i strica băiatului să mai umble prin lume, să vază, să învețe și să se deprindă a fi om de capul lui.

(I. SLAVICI — *Mara*, p. 63)

33. De acuma era dovedit că învățătorul i-e dușman și prin urmare se credea îndreptățit să caute și el să-l lovească, și încă tocmai cînd îi va fi lumea mai dragă.

(M. PREDA — *Morometii*, p 221)

34. Și caii lui Ahili care proorocea,
Negreșit că au fost, de vreme ce-l trăgea.

(GR. ALEXANDRESCU — *Poezii*, p. 135)

35. Dar fără îndoială că în cele din urmă s-ar fi întîmplat ceea ce s-a întîmplat, pentru că simțeam în mine o nemulțumire și-o căință ori de cîte ori te părăseam.

(G. CĂLINESCU — *Cartea nunții*, p. 205)

PROPOZIŢII PREDICATIVE

36. Ba, fu chiar un moment, cînd n-aş fi putut spune cu siguranţă, dacă vreodată fusesem în altă stare, decît în cea de faţă: şi dovadă despre aceasta e că uitasem cu desăvîrşire deosebitele forme ale nasului deosebiţilor mei prieteni din lumea cealaltă.

(C. HOGAŞ — *Pe drumuri de munte*, p. 203)

37. Adevărul e că, dacă se hotărăşte cineva să asiste la o sărbătoare naţională aşa de importantă, trebuie s-o ia de dimineaţă.

(I. L. CARAGIALE — *Momente şi schiţe*, p. 158)

38. Asfinţitul a rămas doar ceea ce se înfăţişează în fiecare seară, într-această latură a Moldovei, de ani şi ani.

(CEZAR PETRESCU — *Luceafărul*, p. 46).

39. Cei ce deplîng o nenorocire mai mult, sînt acei ce au dorit-o.

(N. IORGA — *Cugetări*, p. 92)

40. Adevărul e că bea necontenit ciocnind cu „ne-ne-ne-nea Pan-pan-ta-ta-ta-zi", care n-a isprăvit nici primul pahar.

(B. ŞT. DELAVRANCEA — *Nuvele şi povestiri*, p. 225)

41. Sultănica rătăcea ca o umbră, nu de vrun farmec; ci, cînd e să te biruie dragostea, să te pui în cruciş, şi-n curmeziş, să te tai şi să presări sare pe crestături, spuză să pui pe piept, tot degeaba.

(Ibidem, p. 37)

42. Meşteşugul şarlatanului e să-ţi vorbească de alt lucru, pînă n-ai înţeles bine cel dintîi.

(N. IORGA — *Cugetări*, p. 143)

43. Dănilă, cum vede pe drac scăpat bun teafăr, se face că-l scoate.

(I. CREANGĂ — *Dănilă Prepeleac*, p. 53)

44. Şi dacă stele bat în lac
Adîncu-i luminîndu-l,

LICEUL „GHEORGHE LAZĂR" BIBLIOTECA BUCUREŞTI

E ca durerea mea s-o-mpac
Însenindu-mi gîndul.

(M. EMINESCU — *Poezii*, p. 168)

45. De vorbiţi mă fac că n-aud,
Nu zic ba şi nu vă laud ;

(Ibidem, p. 266)

46. Cu toate că pămîntul e cît se poate de sărac, sînt moţi care se ocupă cu agricultura.

(GEO BOGZA — *Ţara de piatră*, p. 44)

47. Uneori drumul pare că se netezeşte, dar după doi, trei metri o ia din nou în sus sau în jos, ţinînd-o astfel cîte un kilometru.

(Ibidem, p. 49)

48. El e sol, precum se vede,
Mă-sa l-a trimis în sat ;
Vezi, de-aceea-i încruntat,
Şi s-avîntă, şi se crede
Că-i bărbat ;

(G. COŞBUC — *Fire de tort*, p. 139)

49. În aceste momente, cînd natura întreagă părea că înalţă rugi de mulţumire către creatorul ei, cei doi slujitori, deşi dedaţi cu asemenea sublime spectacole, nu rămaseră nesimţitori la priveliştea ce-i înconjura.

(N. FILIMON — *Ciocoii vechi şi noi*, II, p. 118)

50. Las' mamă, că lumea asta nu-i numai cît se vede cu ochii — zicea bădiţa Vasile, mîngîind-o — şi în oaste trăieşte omul bine, dacă este vrednic.

(I. CREANGĂ — *Amintiri din copilărie*, p. 15)

51. ... şi încă se cerea de grabă, căci venea cu fuga iarmarocul de Fălticeni, care acela este ce este.

(Ibidem, p. 53)

52. După ce mîntuim de băut cana ceea, ni se aduce alta pentru care mulţămeam crîşmăriţei tot cu sărutări, pînă ce se făcea că se mînie şi iar fugea dintre noi.

(Ibidem, p. 83)

53. Sunt gata să-ţi fac pe plac : dar atunci să fii şi tu om cuminte şi să înţelegi că, dacă e să vă fiu de folos, lumea trebuie să mă crează om cinstit şi stricat cu voi.

(I. SLAVICI — *Moara cu noroc*, p. 25)

54. Dar mai cumplita lui vinovăţie,
Ticăloşit de crima îndoielii,
E c-a simţit în sînge o frăţie
Şi-o solidaritate cu rebelii.

(TUDOR ARGHEZI — 1907, p.15)

55. Iară Ghiţă nu rîdea ; se făcea că nu pricepe gluma, şi cînd vedea pe Lică învîrtindu-se pe lîngă Ana ori pe Ana trăgîndu-se la Lică, el se ducea pe ici încolo, ca să nu vadă nimic şi-l durea inima cînd simţea cum Ana scapătă din ce în ce în gîndul său.

(I. SLAVICI — *Moara cu noroc*, p. 98)

56. Departe, în zare, soarele părea că dăduse foc, nu numai cîmpurilor depărtate de care-și lipise marginea, ci și cerului pe care lunecase toată ziua și la hotarele căruia, acum, se îneca, se scufunda ca într-o apă fără fund.

(L. ROMÂNA, cl. a VII-a, Foamea, p. 79 — fragment din „Dulăii" de Z. Stancu)

57. Pentru el, principalul era că aveau să înceapă o viață cum nu mai fusese vreodată : să are, să semene și să culeagă bucatele la un loc, apoi să le împartă după munca fiecăruia.

(M. PREDA — *Desfășurarea*, p. 14)

58. Poți să lucrezi o săptămînă întreagă, dacă a fost omis ceva în registru înseamnă că n-ai lucrat, că nici nu exiști.

(GEO BOGZA — *Împotriviri*, p. 114)

59. Păvăluț a plecat cu dînșii, s-a dus, a tras la casa lui Gheorghe al lui Baltă, și parcă toate erau cum altfel nici că s-ar fi putut.

(Ibidem, p. 112)

60. Ceea ce nu știau însă oamenii era că rareori lipsea de la masa lui Locan puiul fript cu usturoi și pîinea albă și proaspătă ca untul.

(M. PREDA — *Moromeții*, p. 118)

61. Părerea mea e că e mai bine să lași caii în pace, interveni Moromete împăciuitor.

(Ibidem, p. 159)

62. Flăcăul de asemenea se făcu că nu-l aude și strîngea cu grijă firimiturile de pîine în pînzătură, scuturîndu-le și privindu-le îndelung parcă cine știe ce adîncit ar fi în gînduri.

(L. REBREANU — *Ion*, p. 93)

63. Aflîndu-se cu satul în război,
Găsește că măsura înțeleaptă
E să înceapă tot cu cîte doi,
Și oamenii pricep ce-i mai așteaptă.

(TUDOR ARGHEZI — *1907*, p. 19)

PROPOZIŢII ATRIBUTIVE

64. Ni s-a părut că pătrundem într-un larg şi trist cimitir, în care peste toate mormintele au căzut şi-au putrezit şi s-au amestecat cu ţărîna crucile de lemn, într-un cimitir în care au murit şi putrezit pînă şi greierii, şi lăcustele cu aripi verzi şi cu picioare lungi, noduroase.

(L. ROMÂNĂ cl. a VII-a — *Foamea*, p. 80 — fragment din *„Dulăii"* de Z. Stancu)

65. Spre a merge la Almaş pe drumul mare, ar fi trebuit să suim dealul Balaurului, ce se ridică dincolo de Dărmăneşti.

(C. HOGAŞ — *Pe drumuri de munte*, p. 8)

66. Străbăturăm deci satul acesta, sau, mai bine zis, această nesfîrşită stradă de case ţărăneşti, prin care cineva merge aproape două ceasuri cu credinţa, de la o vreme, că celălalt capăt trebuie să fie pe lumea cealaltă.

(Ibidem, p. 9)

67. Preotul, care înţelese bănuielile ajutorului de primar şi care voia să glumească puţin, îi răspunse că habar nu are de cine sîntem şi că nici nu ne-a mai văzut vreodată pe meleagurile acelea.

(Ibidem, p. 8)

68. Şi fiindcă Pisicuţa, iubitoare de singurătate ca şi mine, descoperise sau alesese, poate înadins, un drum, pe marginea căruia nici casă nici crişmă nu se pomenea, mă hotărîi a petrece ceasurile de arşiţă şi a-mi face popasul obicinuit în nenumăratele adăposturi de umbră verde şi tăinuită, pe care singuratecele împrejurimi mi le puneau la îndemînă.

(Ibidem, p. 116)

69. Oricum, mîncai, mă săturai şi, mai presus de toate, rămăsei cu încredinţarea că, aşa cum mă găseam, eram, totuşi, destoinic de cea mai aleasă şi mai înaltă educaţie.

(Ibidem, p. 188)

70. Bună vremea, oameni buni, zisei descălecînd și adresîndu-mă îndeosebi unui moșneag lung, verde și drept, care, stînd în picioare, scurgea dintr-un ceaun apa clocotită, în care fusese niște drele și niște urechiuși.

(Ibidem, p. 121)

71. Și de n-aș fi fost biruit de oboseală, aș fi avut, poate, destulă vreme să-mi las și inima și sufletul să guste farmecul tainic, cu care liniștea sfîntă învăluie în noapte acest adăpost al rugăciunii și al păcii, pe care lepădarea de cele lumești l-a îngrădit cu prăpăstii fără fund și cu codri fără de lumină.

(Ibidem, p. 173)

72. Bine, moșule, asta o s-o vedem noi; da', cînd a fi să plece mîni dimineață, o să te rog să-mi dai doi flăcăuani d-ai d-tale, care-or fi mai voinici, să mă ducă pînă-n sat; o să le fac cinste și lor și d-tale.

(Ibidem, p. 220)

73. De la sine se înțelege că eu, prin împuternicire din partea Pisicuții, primeam în numele ei și mă îngîmfam de toate laudele ce, cu drept cuvînt, se aduceau atît neamului strălucit din care se trăgea, cît și marilor ei însușiri de pricepere, iscusință și agerime.

(Ibidem, p. 232)

74. Lăsîndu-te la vale pe șoseaua care pleacă din Slatina, avînd la dreapta Zăvoaiele Oltului și la stînga șiruri de dealuri cu porumbiști, dacă gonești cu patru cai, în trei ceasuri, sosești în Necule, comună mare, de trei mii de suflete, și reședință de subprefectură a plășii Dumbrăvile.

(B. ST. DELAVRANCEA — *Nuvele și povestiri*, p. 169)

75. N-avea să scoată capul în lume Sultănica, ea, care, de bună ce era, și-ar fi dat și dumicatul din gură, că începeau șușuitul și ponoasele.

(Ibidem, p. 33)

76. Bătrînii, însurăței cu nevestele care își tîrăsc copiii de mînă, luptîndu-se cu cei din brațe, flăcăi care pocnesc din bice, gonind înaintea lor vitele speriate, țin răzoarele și se îndeasă la drumul mare, care duce la vatra satului.

(Ibidem, p. 92)

77. Așa m-au judecat și pe mine, și n-oi mai uita, mai ales ochii mici și vărgați ai cititorului care îmi tălmăcea zugrăvelile, înfigînd degetul arătător asupra sfinților și oftînd parcă ar fi voit să plîngă vremile apuse și credințele de odinioară.

(Ibidem, p. 107)

78. Mi-ai da atunci un strop de suflet,
Ce din adîncuri îmi răsare,
Căci numai din adîncul mării
Se pescuiesc mărgăritare...

(OCT. GOGA — *Cîntece fără țară*, p. 107)

79. Erau clăcași: oștenii fără nume
Ce duc războiul mare-al tuturora,

Ei ce se sting în neguri și uitare
Și cad și mor de cruda-mpovărare
A tuturor durerilor din lume...

(Idem, *Ne cheamă pămîntul*, p. 104)

80. Dar asemenea lui Pușkin, Vasile Alecsandri își petrece copilăria printre oamenii din popor, care i-au spus snoave și povești, l-au învățat cîntece vechi, doine haiducești, i-au descris minunata lume a basmelor.

(V. EFTIMIU — *Akademos*, p. 61)

81. Venit-au Roșul, craiul înaltelor lungi plaiuri,
Și Albul ce domnește pe douăzeci de raiuri,
Și Peneș împăratul, arcaș cu ochiul țintеș [1]),
Ce are-n tolbă fulgeri și-n grajd pe calul Vinteș;
Și alții, mulți ca frunza, mînați de-a lor iubire
Cu Lia drăgălașă să cate împețire.

(V. ALECSANDRI — *Poezii*, p. 245)

82. El e ostaș de frunte, Jder Nistor, Vînătorul,
Ce intră-n turci năprasnic cum intră-n cîrd omorul,
Și-i place pe cîmp neted cu durda să vîneze
Cumpliți bași-buzucii [2]) și fiarele cercheze

(Ibidem, p. 292)

83. — Bine, dragul tatei, dacă te bizuiești că-i putea răzbate pînă acolo și crezi că ești în stare a cîrmui și pe alții, alege-ți un cal din herghelie care-i vrea tu, ie-ți bani, cît ți-or trebui, haine care ți-or plăcea, arme care-i crede că-ți vin la socoteală, și mergi cu bine, fătul meu.

(I. CREANGĂ — *Povestea lui Harap Alb*, p. 60)

84. — Ba nu, oameni buni, s-a trecut vremea aceea, pe cînd numai boierii făceau totul în țara aceasta ș-o storceau după plac.

(Idem, *Moș Ioan Roată și Unirea*, p. 175)

85. Puternic ești, megieș îmi ești, ca răzăș ce mă găsesc, și știu bine că n-are să-mi fie moale, cînd m-oi întoarce acasă, unde mă așteaptă nevoile.

(Ibidem, p. 183)

86. Te-ai dus, te-ai dus din lume, o! geniu nalt și mare,
Colo unde te-așteaptă toți îngerii în cor,
Ce-ntoană tainic, dulce a sferelor cîntare

---

[1]) *țintеș* — care țintește bine, bun țintaș,

[2]) *bași-buzucii* — voluntari în trupele neregulate turcești.

Și-ți împletesc ghirlande, cununi
mirositoare,
Cununi de albe flori!

(M. EMINESCU — *Poezii*, p. 3)

87. Și inima aceea, ce geme de durere,
Și sufletul acela, ce cîntă amorțit,
E inima mea tristă, ce n-are mîngîiere,
E sufletu-mi, ce arde de dor
nemărginit.

(Ibidem, p. 5)

88. Ș-acel rege-al poeziei, vecinic tînăr
și ferice,
Ce din frunze îți doinește, ce cu
fluierul îți zice,
Ce cu basmul povestește — veselul
Alecsandri,
Ce-nșirînd mărgăritare pe a stelei
blondă rază,
Acum secolii străbate, o minune
luminoasă,
Acum rîde printre lacrimi cînd o cîntă
pe Dridri.

(Ibidem, p. 23)

89. Problema sărăciei din Țara Moților, despre care s-a vorbit și s-a scris atîta, se complică și devine într-un anume sens o problemă irezolvabilă, prin dragostea profundă a acestor oameni pentru munții lor singuratici, zburliți și stîncoși.

(GEO BOGZA — *Țara de piatră*, p. 29)

90. S-a emis, de exemplu, ideea : să-i luăm pe moți și să-i colonizăm în cîmpiile fertile ale Banatului.

(Ibidem, p. 30)

91. Toată copilăria mi-a fost chinuită de o asemenea comoară, ascunsă sub casa noastră sau în împrejurimile casei noastre, și despre care mereu se vorbea că, din cînd în cînd, spre primăvară, după ce zăpezile s-au topit și s-au scurs, scoate în miez de noapte o flacără albastră care pîlpîie cîteva minute, luminînd aria.

(Z. STANCU — *Desculț*, II, p. 262)

92. Apostol stătea lîngă masă, cu hîrtia de concediu în mînă, uitîndu-se cînd la Petre, care, de bucurie, mormăia rugăciuni și strîngea de zor bagajele, cînd la fata groparului, care înțepenise în dosul ușii, privind afară, departe, cu o expresie imobilizată de o teamă chinuită.

(L. REBREANU — *Pădurea spînzuraților*, p. 167)

93. Ca-n erele trecute de demult,
În fiecare zi se nasc ostroave,
În locul unde ieri era tumult
Se-ntind acum nisipuri moi și grave.

(*Scriitorii noștri despre frumusețile patriei*, p. 398)

94. Lucrurile, scumpul meu domn, se înțeleg și se apreciază după valoarea și după plăcerea ce-ți pricinuiesc, zise ea, scuturînd cu capătul ascuțit al umbrelei ceva imaginar

de pe vîrful fin și lustruit al unuia din pantofii săi mici ca de copil.

(C. HOGAȘ — *Pe drumuri de munte*, p. 149)

95. Sînt momente cînd ființa noastră se moaie, se topește, se împrăștie și se pierde în nemărginitul tot al lucrurilor ; cînd sufletul nostru străbate pînă în cele mai ascunse și tainice fibre ale materiei inerte ; cînd natura moartă, galvanizată parcă de curentul viu al propriei noastre cugetări, pare a se înfiripa și a trăi, în mod inconștient, viața scurtă a unui vis sau a unei colosale fantasmagorii.

(Ibidem, p. 65)

96. Era la ceasul tainic cînd genii de noapte
De la un mal la altul aduc duioase șoapte,
Cînd marea-ncet adoarme cu-o suspinare grea,
Atunci cînd lumea-și pune fantastica sa haină,
Cînd orice zefir trece purtînd o dulce taină,
Cînd orice undă poartă în frunte-i cîte-o stea.

(V. ALECSANDRI — *Poezii*, p. 106)

PROPOZIŢII COMPLETIVE DIRECTE

97. N-aş putea spune hotărît, dacă, în timpul somnului, mi-a fost frig sau cald, sau dacă lupii m-au mîncat; pot, însă, spune cu încredinţare, că, trezindu-mă, îmi revizuii persoana, spre-a vedea dacă nu-i lipseşte ceva; era neatinsă.

(C. HOGAŞ — *Pe drumuri de munte*, p. 52)

98. De la o vreme, însă, băgai de samă, că, dacă eu mă gîndeam cu tot dinadinsul la fel de fel de dihănii, ele, în schimb, habar n-aveau de existenţa persoanei mele pe pămînt...

(Ibidem, p. 145)

99. Atunci ţăranii îi spuseră cum îi nedreptăţeşte pîrcălabul, cum îi asupreşte şi jupuieşte, cum le ia biruri afară din cale, cum îi globeşte peste măsură pentru lucru de nimica şi, pe lîngă aceste, cum îi chinuieşte, bătîndu-i pînă îi deznoadă, ia, pentru aşa, de florile mărului.

(P. ISPIRESCU — *Basme, legende, snoave*, p. 348)

100. — Fiule al vînătorului — îi zise împăratul — mi-a mai spus cineva că te-ai fi lăudat că poţi să-mi aduci o cracă verde din pomul care este în mijlocul raiului...

(Ibidem, p. 340)

101. Peste cîţiva ani vei înţelege de ce atîţia ramoliţi au cu miile de franci pe lună, de ce cutare militar scandalos a ajuns colonel, de ce un cartofor ordinar ne reprezintă ţara în străinătate şi de ce un falit, de trei ori simplu şi o dată fraudulos, se plimbă într-un cupeu cu coroană de marghiz.

(Ibidem, p. 193)

102. Ascultă, copile, ce-mi spune viaţa:
De-a pururi în umbră să torci al tău gînd,
Cînd simţi în pleoapă o lacrim-arzînd,
Ia seama la vreme şi acopere-ţi faţa,
Să nu fie ochi să te vadă plîngînd.

(O. GOGA — *Cîntece fără ţară*, p. 72)

103. „Nu plînge, îmi zise, n-ai grijă,
române,
Fă pept bărbătesc;
Na, să-ţi cumperi haine şi casă şi
pîne..."

(V. ALECSANDRI — *Poezii*, p. 61)

104. Acum ştiu ce fel s-aruncă
În duşmani glonţii din Luncă,
Ş-ades ele au văzut
Ce-i fuga de arnăut [1])

(Ibidem, p. 63)

105. Unii prieteni se miră de ce te desparţi pentru totdeauna de dînşii în clipa cînd ţi-au dovedit că nu ţi-au fost niciodată prieteni.

(N. IORGA — *Cugetări*, p. 112)

106. Alei! mîndre sorioare!
Puteaţi voi a-mi spune oare
Ce-i mai bun în astă viaţă
Ca iubirea cu dulceaţă?
Ce-i mai sfînt şi mai alin [2])
Ca mama cu prunc la sîn?
Ce-i mai drag şi mai plăcut
Ca pruncuţul nou-născut?...

(V. ALECSANDRI — *Poezii*, p. 158)

107. Spun poveştile c-atuncea Statu-Palmă
dintr-un plop
Chicoti... apoi călare sări pe-un
iepure şchiop
Şi, privind la urieşii morţi pe munte
şi pe vale,
Zise: „Mica buturugă carul mare
mi-l prăvale!..."

(Ibidem, p. 224)

108. Pe drumul de costişe ce duce la
Vaslui
Venea un om, cu jale zicînd în
gîndul lui:
„Mai lungă-mi pare calea acum
la-ntors acasă...
Aş vrea să zbor, şi rana din pulpă
nu mă lasă!"

(Ibidem, p. 288)

109. — Iartă-mă, zic; înţeleg să combaţi pe haimanale, dar să susţii că sînt ale mele...

(I. L. CARAGIALE — *Momente şi schiţe*, p. 126)

110. Şi cum ajunge acasă, zice unei babe de la bucătărie să ia cucoşul, să-l azvîrle într-un cuptor plin cu jăratic şi să puie o lespede în gura cuptiorului.

(I. CREANGĂ — *Punguţa cu doi bani*, p. 35)

111. Acum să-mi spui tu cine eşti, de unde vii, şi încotro te duci, că de nu, acolo îţi putrezesc ciolanele!

(I. CREANGĂ — *Povestea lui Harap Alb*, p. 79)

112. Atunci, deodată tuturor mesenilor pe loc li s-a stricat cheful şi au început a vorbi, care ce ştia şi cum îi ducea capul: unii spuneau că împăratul Roş avînd inimă haină

---

[1]) *arnăut* — poteraş; soldat de pază în serviciul agiei.

[2]) *alin* — lin.

nu se mai satură de a vărsa sînge omenesc; alţii spuneau că fata lui este o farmazoană [1]) cumplită şi că din pricina ei se fac atîtea jertfe; alţii întăreau spusele celorlalţi, zicînd că chiar ea ar fi venit în chip de pasăre de-a bătut acum la fereastră, ca să nu lese şi aici lumea în pace.

(Ibidem, p. 102)

113. Ş-atunci Harap Alb se şi înfăţoşază înaintea împăratului Roş, spunîndu-i de unde, cum, cine şi pentru ce anume a venit.

(Ibidem, p. 117)

114. Şi după ce a şezut la masă, a zis fetei să se suie în pod şi să-şi aleagă de acolo o ladă care a vrea ea şi să şi-o ieie ca simbrie, dar să n-o deschidă pîn-acasă la tatăsău.

(Idem, *Fata babei şi fata moşneagului*, p. 150)

115. Îi spuse că doctorul a umblat să-l ducă la spital, şi numai ea s-a împotrivit, fiindcă tot mai bine poate fi îngrijit aici, că-i singur, decît acolo, unde-s mulţi.

(L. REBREANU — *Pădurea spînzuraţilor*, p. 164)

116. De azi încolo deci să ştii că eu sînt mai mare şi că trebuie să faci tot ce-ţi zic pînă cînd ţi-oi spune eu că eşti sănătos, altfel..."

(Ibidem, p. 164)

[1]) *farmazoană* — vrăjitoare.

117. Doctorul Meyer venea de cîte două ori pe zi, îi spunea că n-are nimic, dar să stea în pat pînă ce-i va aduce el o doctorie miraculoasă, care imediat îl va vindeca aievea.

(Ibidem, p. 165)

118. Ghiţă dorise numai să-l întrebe în taină dacă nu are cumva bani de schimbat, fiindcă are de gînd să meargă peste sărbători, neştiut de nimeni, la Pesta, ca să schimbe ce are la dînsul, mai ales galbenii, pe care nu îndrăznea să-i deie pe aci prin apropiere.

(I. SLAVICI — *Moara cu noroc*, p. 101)

119. În puţinele zile petrecute în închisoare îi venise de sute de ori gîndul să ucidă pe omul care-l perduse şi nu o dată simţea în el că e prea slab spre a se stăpîni să nu-l ucidă, ci să-l omoare încetul cu încetul şi să-l ducă, precum ar fi dorit, pe jumătate sfîrşit, la spînzurători; acum parcă-i venea să-şi zică: „Dar ce-mi pasă!? cele făcute tot nu se mai pot desface".

(Ibidem, p. 84)

120. Spre marea mirare a celor de faţă, el spunea din cuvînt în cuvînt ce spusese şi Lică, anume, că nu-i crede pe Buză Ruptă şi pe Săilă vinovaţi, că argintăria arîndaşului a fost ascunsă de alţii la casa lui Buză Ruptă, că cuţitul lui Săilă a fost lăsat dinadins în trupul lui Hanţe, că Răuţ nu a venit atunci noaptea cu o muiere la Moara cu noroc, ci singur ori cu vreun alt tovarăş al său, şi

spunea, și spunea, iară Lică îi rîdea în față și, cum îl vedea pe Lică rîzînd, își pierdea tot mai mult cumpătul și vorbea tot mai aprins, încît se făcu în cele din urmă de rîsul lumii adunate la judecată.

(Ibidem, p. 78—79)

121. El spuse, în deosebire de tovarășul său, că s-au înțeles cu Răuț ca să fure o parte din turma ce se afla în pădurea de la Fundureni și că în urmă s-au dus prin ascuns la Salonta, ca să afle un cumpărător.

(Ibidem, p. 80)

122. Bine e să știi, la moarte, că o dungă lași — un nume,
C-ai săpat la zidul nopții, c-ai muncit să-ți scoți în lume
Din al creierului zbucium, ca pe-un diamant, ideea.

(AL. VLAHUȚĂ — *Poezii*, p. 15)

123. Mă-ntreb de nu-i o nebunie
Să cred că tu ai răsărit
În existența mea pustie,
De nu visez că-s fericit:

(Ibidem, p. 87)

124. . . . . .
A zis: — „Ce-mi tot spun ei mie!
Am și eu numai o fată,
Și n-o dau să fie dată;
Cui o dau voiesc să-mi fie
Om o dată"

(G. COȘBUC — *Balade și idile*, p. 60)

125. Tu nu știi, Mihai, ce însemnează să te uiți pe geam și să vezi cum o început să ningă, pe urmă cum viscolește, cum se topește omătul, cum dau florile...

(CEZAR PETRESCU — *Luceafărul*, p. 208)

126. L-a întrebat: cum îl cheamă, de unde-i, cine i-i tată, cine mamă, dacă are frați, surori, rude, mă rog, nu-l slăbea pe bietul om pas cu pas.

(M. SADOVEANU — *Șoimii*, p. 102)

127. A pricepe că nu poți pricepe și că nu ești în stare de-a împiedica împlinirea legilor firei este deja interesant; dar a pricepe pentru ce nu poți pricepe e minunat, fiindcă dacă ai putea înlătura pricina pentru care nu poți pricepe și care e parte în tine, parte afară din tine ai pricepe totul!

(D. ZAMFIRESCU — *Viața la țară*, p. 46)

128. ..... De-or întreba
În sat de-a mea venire,
Tu-n loc de adevăr să spui
Că n-ai de mine știre,
Că n-am fost la un regiment
Dar spune-le ce-ți place,
Că pentru ei ori viu, ori mort,
Totuna face

(G. COȘBUC — *Poezii*, p. 37)

129. Se muncea Simina să-și aduc-aminte
Cînd s-a prins la ceartă, pentru ce și cum?

Ce-a zis el? Și dînsa ce-a răspuns,
și-n drum
Cine-a fost s-audă?

(Ibidem, p. 152)

130. Într-un grup mai numeros, cineva povestea — și toți ceilalți îl ascultau cu atenție — cum într-o zi, din greșeală, și-a tăiat degetul cu toporul; cum s-a dus la spital, cum îi flencănea degetul, cum în timpul operației doctorul îl tot pisa cu vorba, cum a înțeles el că anume îl ținea de vorbă doctorul ca să nu simtă durerea, cum din cauza aceasta s-a supărat pe doctor și i-a spus: „Hai, taie acolo, dă-l dracu de deșt..."

(M. PREDA — *Desfășurarea*, p. 13)

131. Țurlea îi ceru lui Anghel să-i spună dacă au ceva probleme; care e situația organizației, acum, după înființarea gospodăriei; cîți membri de partid nu s-au înscris, cîți mijlocași, cîți săraci are să aibă gospodăria, cine să fie președinte și alte probleme în legătură cu conducerea gospodăriei.

(Ibidem, p. 57)

PROPOZIȚII COMPLETIVE INDIRECTE

132. — Îmi pare rău, scumpa mea scrumbie cugetătoare, că tocmai la jir te-ai supărat, deși sînt încredințat că de-ai scurma în străvechea ta genealogie, ai găsi neapărat și vreun mistreț printre iluștrii tăi strămoși...

(C. HOGAȘ — *Pe drumuri de munte*, p. 43)

133. Tovarășul meu se mulțămi să-mi întoarcă o pereche de ochi, sub fulgerile cărora s-ar fi topit piscurile de granit ale Horebului, și era pe punctul de a formula un răspuns, sub trăsnetul căruia s-ar fi zguduit din temelie turnul Faselus; dar nu avu timp...

(Ibidem, p. 102)

134. Deoarece însă marșrutul îl lăsasem cu totul pe sama Pisicuții, nu căutai să mă dezmeticesc unde mă aflu; mă mulțămii, doar, să opresc la mijlocul podului statua mea ecvestră și din aerul înalt, să-mi las și gîndul și privirea să lunece un minut pe cursul fugător al undelor...

(Ibidem, p. 113)

135. Și cînd mă gîndeam eu că, întru nimic, nu eram mai prejos decît toți eroii tuturor odiseelor homerice, și cînd mă gîndeam eu că vicleanul fecior al lui Laerte înghițise, în pribegia lui fatală, atîtea spete de boi grași sau de berbeci cu lîna de argint... ei bine, mă simțeam nedreptățit...

(Ibidem, p. 146)

136. Iar cînd fu destul de aproape ca să-l pot vedea, mă încredințai spre marea mea nedumerire, că ținea de o parte și de alta, între degetele-i noduroase și răsfirate ale amînduror mîinilor sale, un soi de tingire de tinichea, mai mult lungă decît largă și plină ochi cu apă...

(Ibidem, p. 165)

137. Iar în clipa cînd ne privirăm, mă încredinţai că Honcu avea dreptate să se gîndească puţin la sfîntul Neculai, sau măcar la gîtul femeii lui... ca să-l sucească cît de cît ca la un pui de găină...

(Ibidem, p. 253)

138. Te-i trezi numai că i-a trăsnit prin cap să se tot ducă la Nichit şi pe mine să mă lese aici încît m-a găsit...

(Ibidem, p. 165)

139. De te împinge păcatul să spui ceva de sfinţii uscaţi şi drepţi — unii cu suliţe, alţii cu paloşe, unii călări, alţii pe jos, şi cu mînele aşa de încrucişate pe piept, că palmele le ies afară din trup — pe loc bătrînii îşi ridică pulpanele giubelelor în cingătoarea de plisă [1]) roşie şi-ţi suflă cuvîntul din vîrful limbii.

(B. ŞT. DELAVRANCEA — *Nuvele şi povestiri*, p. 107)

140. Şi de-atunci cînd, toamna, îmi trece pe d-asupra dunga de cocori şi aud, pe cîte un tovarăş d-ai lor ţipînd şi bătîndu-şi aripile smulse, prin curţile bogaţilor, mă gîndesc că libertatea este dorul cel mai adînc al tuturor vietăţilor de pe pămînt.

(Ibidem, p. 130)

141. Iacă, socotesc că nu ştiu nimic şi tot mă gîndesc că mi-e leafa prea mică.

(Ibidem, p. 275)

142. Ah! Lia, te gîndeşte că soarele-i cu dar
De viaţă şi de moarte, că-i dulce şi amar!

(V. ALECSANDRI — *Poezii*, p. 246)

143. Dar şi noi încă o pîndeam
Cum se pîndeşte-o fiară
Şi tot chiteam [2]) şi ne gîndeam
Cum să ne cadă-n gheară?

(V. ALECSANDRI — *Poezii*)

144. Imensul rezervor de legende i-a slujit să-şi scrie propriile lui balade, în versul limpede, curgător, al doinei populare şi să ne dăruiască acea comoară naţională pe care salonarzii o numeau cu dispreţ „literatură de colibă".

(V. EFTIMIU — *Vasile Alecsandri*, Akademos, p. 61)

145. Tot drumul pînă la redacţie m-am gîndit cîtă prăpastie este între educaţiunea spiritului şi educaţiunea inimii, şi cum, neglijînd pe aceasta din urmă, nu poţi, cu toată învăţătura, produce decît monştri sociali.

(I. L. CARAGIALE — *Momente şi schiţe*, p. 51)

146. Drept să spun: să merg la manifestaţie, n-am curaj, fiindcă am aflat că guvernul este hotărît să reprime cu toată energia mişcarea populară, şi n-am poftă să-mi stric vreun os pentru o simplă curiozitate de gură-cască.

(Ibidem, p. 124)

---

[1]) *plisă* — un fel de catifea, pluş.

[2]) *a chiti* — a socoti, a se gîndi.

147. De cîte ori auzeam pe Coriolan înflăcărînd tinerimea generoasă — şi l-am auzit de multe ori — mă gîndeam că tînărul acesta şi-a întîrziat intrarea în lumea terestră cel puţin cu două-trei sute de ani.

(Ibidem, p. 130)

148. Ca să vad-un chip, se uită
Cum aleargă apa-n cercuri,
Căci vrăjit de mult e lacul
De-un cuvînt al sfintei Miercuri;

(M. EMINESCU — *Poezii*, p. 61)

149. Ah, Dumnezeule, cînd mi-am dat seama de ceea ce fusese în stare acel om, cînd ştiam că de o săptămînă nu mai conţinuse ninsoarea şi ce înseamnă să mergi peste munte, chiar fără nici o povară, am simţit că-mi crapă capul.

(GEO BOGZA — *Ţara de piatră*, p. 37)

150. Tocmisem într-o zi un om din Vidra pentru un drum cu sania, dar cînd s-a dus să ia vitele din grajdul aşezat mai pe deal, în jurul lui era atîta zăpadă, încît şi-a dat seama că nu le va mai putea scoate decît la primăvară.

(Ibidem, p. 45)

151. ... Domn ca mine, cît trăieşte,
Nu-i deprins să-nghită-n sec"

(G. COŞBUC — *Fire de tort*, p. 176)

152. Încetini paşii fără voie şi deodată îşi dădu seama că acel ceva care avea atîta putere asupra lui, care-l împiedica să meargă mai repede şi să se gîndească tot aşa de grăbit la treburile lui, se afla chiar în preajma sa.

(M. PREDA — *Desfăşurarea*, p. 19)

153. Nu-i păsa că el ştie de ce se grăbeşte, nu-i păsa de nimic.

(T. POPOVICI — *Setea*, II, p. 131)

154. Omul se cam fîstîci, pe urmă se supără şi el şi voi să-l suduie; totuşi se gîndi că nu se face cu un domn de faţă, aşa că se trase de la gard şi porni bombănind pe uliţă; ceilalţi însă se înghesuiră şi mai tare să nu piardă o iotă.

(Ibidem, p. 125)

155. Şi mai mult poate să aibă un om dacă e în stare să adune şi să păstreze ce-a adunat, să crească şi să-şi înmulţească avutul.

(Z. STANCU — *Desculţ*, II, p. 259)

156. Cu ceea ce am aflat de la dînsul m-aş face forte, dacă Ministerul de Război mi-ar da pe mînă controlul general al gestiunii acestui departament, să scap în şase luni armata şi de frig, şi de foame, şi de sărăcie, şi de toate lipsurile ei actuale, dar şi de intendenţi.

(D. N. COCEA — *Articole şi pamflete*, p. 137)

157. A, nu mă mir că ţi se dete
O zodie atît de tristă,
Că, zbuciumat de-atîtea patimi,
Rîvneşti pe cei ce nu există,

Şi că potop de negre gînduri
Se strîng şi ţi se zbat sub frunte:
Pe veci întunecaţii nouri
Sînt fraţii vîrfului de munte!

(AL. VLAHUŢĂ — vol. *Iubire*, p. 32—33)

PROPOZIȚII
CIRCUMSTANȚIALE DE LOC

158. Dar, mă gîndeam eu, unde se află zmeură și stînci, acolo se țin și urșii; și, drept vorbind, eroismul meu se simțea cam la strîmtoare, cînd mi-nchipuiam, că vreun morocănos sihastru al pustiului putea veni la mine foarte grav și pe patru labe, ca să mă întrebe de sănătate, pe mine, care n-aveam decît două!...

(C. HOGAȘ — *Pe drumuri de munte*, p. 195)

159. Durerea fie-mi partea sau fie-mi bucuria,
De-oi ști că-n a mea cale voi face totdeauna
Din șepte nopți o noapte, din șepte zile una,
M-oi duce mult departe c-un răpăit de avînt,
Departe unde cerul se lasă pe pămînt,
Pe unde munții falnici apar ca nourele,
Pe unde stau de vorbă la umbră flori și stele.

(V. ALECSANDRI — *Poezii*, p. 246)

160. Acolo unde credeam că voi găsi toiagul și traista, sacrul simbol al umilinței și pietății creștine, am găsit ignoranța întronată, invidia, mîndria, lăcomia și alte păcate mortale, pe care ne oprim a le descrie, căci legea de presă, fără îndoială, ne-ar condamna la zece ani de ocnă.

(N. FILIMON — *Ciocoii vechi și noi* I, p. 36)

161. Unde-i unul nu-i putere
La nevoi și la durere;
Unde-s doi puterea crește
Și dușmanul nu sporește!

(V. ALECSANDRI — *Poezii*, p 147)

162. Voia să meargă acasă, unde toți o cunosc, toți se simt în drept de a-i sta în

cale, unde privirile tuturora o mustră, unde nu poate să umble de capul ei.

(I. SLAVICI — *Mara*, p. 99)

163. . . . . .

Unde soarele pătrunde
Printre ramuri a ei unde
Ea în valuri sperioase
Se azvîrle.

(M. EMINESCU — *Poezii*, p. 106)

164. N-aţi observat dumneavoastră că unde se aude de o moşie de vînzare, ţăranii se şi reped s-o cumpere şi s-o împartă.

(L. REBREANU — *Răscoala*, p. 63—64)

165. Ia, mîne dimineaţă, cum s-a miji de ziuă, să te scoli şi să apuci încotro-i vedea cu ochii ; şi ce ţi-a ieşi înainte, întăi, şi-ntăi, dar a fi om, da şerpe, dar în sfîrşit orice altă jivină a fi, pune-o în treistă şi-o adă acasă.

(I. CREANGĂ — *Povestea porcului*, p. 236)

166. Aici, unde stăm şi privim acum spre pereţii galbeni ai fostului Senat, a bătut inima libertăţii, au sperat, au luptat şi au căzut, zvîrcolindu-se pe caldarîmul pieţii, eroi adevăraţi, pionieri ai libertăţii ce avea să vie cu aproape o sută de ani mai tîrziu.

(D. BOTEZ, vol. *Prin U.R.S.S.*, p. 147)

167. Insă acuma nu e cu putinţă
Cineva să scape, să să ascundă ;
Pentru aceea, toţi cu bizuinţă
Acolo să bagă şi s-afundă
Unde văd că-i grămada mai mare
Ş-unde oamenii să îmbulzesc mai tare

(I. BUDAI-DELEANU — *Ţiganiada* I, p. 174)

168. Grădinile-Amăgirii te-aşteaptă-acolo unde
Apusa tinereţe s-a ofilit de dor,
Şi apa ce-aţipeşte, în luciu-i rînjitor,
Visările-ţi oglindă şi-ncheagă ale ei unde

(M. CARAGIALE — *Crăii de Curtea-veche*, p. 20)

169. Dar nu mi-am dat osteneală să mă uit îndărăt şi nici să mă feresc, căci drumuiam de fapt pe marginea şoselei, pe acolo pe unde ierburile din şanţ îşi întinseseră, ca nişte braţe lungi, vrejurile cu frunze înguste şi crestate pe margini.

(Z STANCU — *Desculţ*, II, p. 370)

170. Cînd ajunse în dreptul colibei, i se păru că recunoaşte trăsura Saşei, şi, fără să se mai gîndească, sări de unde se afla şi făcu semn vizitiului să oprească.

(D. ZAMFIRESCU — *Viaţa la ţară*, p. 106)

171. — „Unde nu-i dragoste de breaslă şi menire, şi tragere de inimă, nu-i Doamne-ajută, mă băieţi!"

(G. CĂLINESCU — *I. Creangă*, p. 233)

172. —„ Oriunde te-i duce, norocul să-ţi fie tovarăş de drum, că m-ai scăpat de farmecele în care am fost cuprins de mama-pădurii.

(I. SLAVICI — *Băiat sărac*, p. 230)

173. Acolo unde pădurea se mai potolește puțin, se zăresc doar pășuni, pe care turmele se mișcă asemeni unor furnici albe.

(G. CĂLINESCU — *I. Creangă*, p. 7)

174. Satele nu apar decît pe marginea apelor și mai în jos, unde valea se lărgește deodată între ridicături mai dulci.

(Ibidem, p. 8)

175. Crezîndu-te că ești mai mult decît ești, nu vei înainta niciodată spre ceea ce îți închipui că ești.

(N. IORGA — *Cugetări*, p. 158)

176. Iată că nepotul hanului tătar
Trece pe-un sălbatec, ager armăsar;
Unde se arată pe întinsa vale,
Prin oștirea noastră îi deschide cale.

(D. BOLINTINEANU — *Poezii*, p. 69)

177. Ochii ei, vii viorele,
Înotau în lacrimele,
Două arcuri de mătase
Fruntea ei îi însemnase,
Unde ele începeau
Nesimțit, treptat mureau.

(Ibidem, p. 181)

178. Ei, cucoane, cucoane! Puternic ești, megieș îmi ești, ca răzăș ce mă găsesc, și știu bine că n-are să-mi fie moale, cînd m-oi întoarce acasă, unde mă așteaptă nevoile.

(I. CREANGĂ — *Moș Ion Roată și V. Cuza*. p. 183)

179. Mergi, tu, luntre-a vieții mele, pe-a visării lucii valuri,
Pînă unde-n ape sfinte se ridică mîndre maluri,
Cu dumbrăvi de laur verde și cu lunci de chiparos,
Unde-n ramurile negre o cîntare-n veci suspină,
Unde sfinții se preîmblă în lungi haine de lumină,
Unde-i moartea cu-aripi negre și cu chipul ei frumos.

(M. EMINESCU — *Poezii*, p. 224)

180. Colo unde stau Carpații cu de stînci înalte coaste,
Unde paltinii pe dealuri se înșir ca mîndră oaste
Munții țeapăna lor frunte o suia-n-albastre bolți;

(Ibidem, p. 234)

181. De veți găsi-mpotrivire, să nu vă descurăjați,
Și la orice întîmplare, totdeauna s-alergați
Unde-ți zări că se mișcă vîrful de la coada mea,
Ce pe a gloriei cale punerea o veți vedea.

(Gr. ALEXANDRESCU — *Poezii*, p. 130)

182. Iar el n-așteptă multă îmbială,
Ci în grabă drept acolo să dusă
Unde calea-i arătă și-i spusă —

(I. BUDAI DELEANU — *Țiganiada* I, p. 86)

PROPOZIȚII CIRCUMSTANȚIALE DE TIMP

183. Cînd rămaserăm prin întuneric și după ce, mai cu seamă, baciul ne dori noapte bună și se depărtă, începui a mă gîndi cu tot dinadinsul la ce ni se putea întîmpla la noapte.

(C. HOGAȘ — *Pe drumuri de munte*, p. 50)

184. Pînă ce să lepădăm din spate boccelele noastre, femeia intră în casă și mai aduse vreo două lăvicere curate, pe care le așternu afară pe prispă.

(Ibidem, p. 62)

185. Cînd întorsei capul, văzui pe Vasilică îngenunchet în mijlocul casei, cu fața spre răsărit, cu mîinile împreunate, cu marii săi ochi pironiți în văzduh, zicînd cu glas tare o rugăciune de mulțămire către Dumnezeu.

(Ibidem, p. 68)

186. Și cum măsuram eu sau, mai bine zis, cum măsura Pisicuța, la gebea [1]), drumul plin de colb, de pe care soarele, de o suliță înalt pe ceruri, nu sorbise încă umezeala dimineții — toate lucrurile, sub ochii mei, luau înfățișările aiurite din lumea cealaltă.

(Ibidem, p. 111)

187. Am surîs cu bunăvoință, după ce, atît eu cît și el, am înțeles că facem uz de vorbele aceleiași limbi, dar vorbim în graiuri diferite.

(LUCIAN BLAGA — *Hronicul și cîntecul vîrstelor*, p. 218)

188. Cînd mă vedeam împresurat și încolțit de toate părțile, mă aruncam între ei cu burta pe săniuță și porneam la vale, în timp ce cîinii se împrăștiau schelălăindu-se, ca și cum cu mișcările mele grotești le-aș fi

[1] *gebea* — mersul încet și legănat al calului.

deteriorat imaginea ce şi-o făcuseră despre lume.

(LUCIAN BLAGA — *Hronicul şi cîntecul vîrstelor*, p. 216)

189. La un moment dat, cînd roţile trăsurii întraseră în nişte făgaşe de pietriş, pricinuind scrîşniri ce acopereau cuvîntul, încît birjarul nu mai putea să-l audă, Mama ne spuse că iarăşi a trecut prin frunza verde un zvon că România va intra în război în curs de cîteva zile.

(Ibidem, p. 175)

190. După ce izola, cu pietre şi cu glii rupte din răzoare, cîte-un ochi mai mare de apă, el intra în oglindă, pînă deasupra genunchilor, şi prindea păstrăvii cu mîinile, aduse de două părţi, pe sub rădăcini.

(Ibidem, p. 163)

191. Cînd ai înţeles cu totul o carte, mai că ai fi vrednic s-o fi scris.

(N. IORGA — *Cugetări*, p. 57)

192. Nu numai „cînd te amesteci în tărîţă porcii te mănîncă", ci şi atunci cînd treci pe lîngă locul unde porcii mănîncă tărîţă, şi ei, ca nişte dobitoace care socot că mîncarea lor trebuie să ispitească pe oricine, cred că ai venit să li-o iei.

(Ibidem, p. 101)

193. O dată ce oamenii au aşezat un lucru sau un om într-o formulă, se cred scutiţi de a mai cugeta asupra lui.

(N. IORGA — *Cugetări*, p. 159)

194. Cînd se duceau, amîndouă fetele în sat la şezătoare sara, fata moşneagului nu se încurca, ci făcea cîte un ciur plin de fuse, iar fata babei îndruga şi ea cu mare ce cîte un fus, ş-apoi cînd veneau amîndouă fetele acasă noaptea tîrziu, fata babei sărea iute peste pîrlaz şi zicea fetei moşneagului să-i deie ciurul cu fusele ca să-l ţie ea pînă va sări şi ea.

(I. CREANGĂ — *Fata babei şi fata moşneagului*, p. 145)

195. Într-o zi, la sapa porumbului, cine ştie ce i-a năzărit că, cu toate rugăciunile mă-sei, n-a voit să mănînce din zori pînă la amurg, şi n-a lăsat sapa din mînă pînă n-a căzut ruptă de osteneală.

(B. ŞT. DELAVRANCEA — *Nuvele şi povestiri*, p. 32)

196. — Cînd iataganele de fier, de la căpătîiul tatii, s-or preface în iatagane de aur, cînd din busuiocul de pe mormîntul lui vor răsări dafini şi naramzi [1]), cînd codrii or înfrunzi iarna ca şi vara, vara ca şi iarna... atunci şi nici atunci...

(Ibidem, p. 60)

197. De cumva nu eşti din partea locului, trei-patru bătrîni — care de obicei ascultă, cu gurile căscate şi cu şepcile pe ceafă, la cîntecele copiilor din şcoala vestitului dascăl Nicuţă — cum te-or zări, te simt ca nişte

[1]) *naramzi* — portocal.

copoi, că ești străin, că n-ai mai văzut biserica.

(Ibidem, p. 106)

198. Cînd lampa din mijlocul tavanului cu arabescuri albe și cenușii se stinse, închisei ochii, ascultai răsuflările ostenite și grele ale bursierilor și mi se păru că sub mine se deschide o prăpastie fără fund.

(Ibidem, p. 126)

199. Țăranii voioși, în ziua de ignat, după ce înjunghiară porcii și-i pîrliră la foc de paie, și-i spălară cu cărămidă, cu frunze de gorun și cu apă caldă, ca oamenii, se abătură pe la cîrciumă.

(Ibidem, p. 280)

200. Iar noaptea cînd cade și ceața se lasă,
Tu trage-ți oblonul, să n-ai mărturii.

(O. GOGA — *Cîntece fără țară*, p. 72)

201. Și-n ochii lui ardea mînia oarbă
Cînd vreun moșneag sta locului o clipă,
Tremurător, cu mîneca să-și șteargă
Sudoarea grea ce-i picura din barbă.

(Idem, *Ne cheamă pămîntul*, p. 105)

202. Atunci cînd spaima crudă, fiori suflă prin lume,
Cînd tunetul se poată vuind din loc în loc,
Cînd marea frămîntată s-acopere de spume
Și norii ca talazuri arunc spume de foc,
Îmi place a sta singur pe-o stîncă dărîmată,
S-aud pe maluri vîntul cu groază șuierînd,
Să văd pe-ntinsul negru furtuna întărîtată
Și cerul fulgerînd.

(V. ALECSANDRI — *Poezii*, p. 95)

203. Cînd luna se ivește pe-a munților gol umăr,
Cînd pașii mei, ca gîndul prin aburi rătăcesc,
Îmi plac acele îmnuri de broaște, fără număr,
Ce, chiar ca oarecare, în hor [1]) orăcăiesc

(Ibidem, p. 98)

204. Cînd un lanț întins de munți
Cu-ai lor codri deși, cărunți,
Se-nchinau voios în cale,
Și din munte și din vale
Zvon de glasuri cuvînta
„Să trăiești, măria ta!"

(Ibidem, p. 131)

205. O! Doamne, Doamne sfinte, mai dă-mi zile de trai,
Păn'ce-oi strivi toți lupii, toți șerpii de pe plai!

(Ibidem, p. 232)

[1]) *hor* — cor.

206. Așa-n singurătate, pe cînd afară
ninge,
Gîndirea mea se plimbă pe mîndri
curcubei,
Pîn'ce se stinge focul, și lampa-n
glob se stinge,
Și saltă cățelușu-mi de pe genunchii
mei.

(Ibidem, p. 173)

207. Și eu, cînd ochii am închis,
Cînd mi-am luat osînda:
„Ah! pot să mor de-acum, am zis,
A noastră e izbînda!"

(Ibidem, p. 287)

208. Vreau să-ți spun, de pildă, că n-aș vrea să fiu de loc copilul unui entuziast, și de cîte ori pronunța cuvîntul entuziast, îl dansa cu surîsuri, spre bucuria bătrînului inginer și antreprenor, care lucrase toată viața numai cu cifre.

(C. PETRESCU — *Ultima noapte de dragoste, întîia noapte de război*, p. 33)

209. Dar voi încuieți ușa după mine, ascultați unul la altul și să nu cumva să deschideți pînă ce nu-ți auzi glasul meu.

(I. CREANGĂ — *Capra cu trei iezi*, p 19)

210. Dar cînd sosi vrășmașul în față
Toți la pămînt căzînd își plecară
Grumazii și tinseră brață,
Milă cerșind cu lacremi amară.

(I. BUDAI-DELEANU — *Țiganiada*, p. 175)

211. Cînd Petru sosi la punte, în soare nu mai erau decît trei raze luminoase, șapte calde și nouă seci... celelalte toate le-a fost lepădat cu de-amănuntul...

(I. SLAVICI — *Povești*, p. 53)

212. După ce paturile arseră încît nu rămase nici măcar o bucățică de cărbune, împărăteasa adună cenușa și o aruncă în vînt, pentru ca să fie dusă peste nouă țări și nouă mări, ca parte cu parte în veci să nu se mai afle.

(Ibidem, p. 101)

213. Și după ce ne-a căinat și ne-a plîns bunica după obiceiul ei, și după ce ne-a dat de mîncare tot ce avea mai bun și ne-a îndopat bine, degrabă s-a dus în cămară, a scos un ulcior cu dohot de mesteacăn, ne-a uns peste tot trupul din creștet pînă în tălpi și apoi ne-a culcat pe cuptor la căldură.

(I. CREANGĂ — *Amintiri din copilărie*, p. 31)

PROPOZIŢII CIRCUMSTANŢIALE MODALE

214. După orice poezie, ce mi-e dat s-o scriu, rămîn înstrăinat mie însumi ca şi cum niciodată nu mă va mai cerceta nici un gînd!

(LUCIAN BLAGA — *Hronicul şi cîntecul vîrstelor*, p. 211)

215. — În lunga sa carieră dăscălicească nu mai întîlnise un asemenea surîs pe chipul unui copil: dispreţuitor, fără să fie vădit obraznic.

(CEZAR PETRESCU — *Luceafărul*, p. 136)

216. Dreaptă cum era stînca de parcă era trasă la cumpănă, avea totuşi jos şi cam la mijloc, o scobitură destul de adîncă, în care cineva s-ar fi putut adăposti în larg, pentru orice împrejurare.

(C. HOGAŞ — *Pe drumuri de munte*, p. 197)

217. Fără să-mi dau samă, arsei puternic pe Pisicuţa cu varga peste gît, cu furia ce ţi-o dă desnădejdea şi groaza...

(Ibidem, p. 244)

218. Zăpada îi pătrunsese în tindă; vîntul îi cînta crăpăturile uşii parc-ar fi suit în duba mare; şi Bălaşa era întinsă în pat, învălită c-o plapămă veche, soioasă şi ciuruită cu găuri prin care ieşeau ghiomotoacele de lînă neagră.

(B. ŞT DELAVRANCEA — *Nuvele şi povestiri*, p. 101)

219. Ctitorul vorbea mereu, iar ceilalţi trei îmi rîdeau în obraz, ca şi cum mi-ar fi spus: „Dă-te prins, dă-te bătut, nu te pune cu ctitorul nostru, c-a văzut multe ş-a păţit şi mai multe".

(Ibidem, p. 108)

220. Ei cu grăbire îi sar în cale,
Zicînd: „Rodică, floare de crin,
În plin să-ţi meargă vrerile tale,
Precum tu, dragă, ne ieşi cu plin"!

(V. ALECSANDRI — *Poezii*, p. 82)

221. Fetele împăratului însă priveau la verişor... cum priveşte cînele pe mîţă şi

le era drag ca sarea-n ochi, pentru că le spunea inima ce om fără de lege este spînul.

(I. CREANGĂ — *Povestea lui Harap Alb*, p. 101)

222. Și te iubesc, copilă, cum repedea junie
Iubește-n ochi de flacări al zilelor noroc,
Iubesc precum iubește pe-o altă vijelie
Un ocean de foc.

(M. EMINESCU — *Poezii*, p 13)

223. Numai prin chaos tu îmi apari.
Cum printre valuri a navei velă,
Cum printre nouri galbena stelă,
Prin neagra noapte cum un fanar.

(Ibidem, p. 18)

224. Trezindu-te, iubito, cu anii înapoi,
Să fie neagră umbra în care-oi fi pierit,
Ca și cînd niciodată noi nu ne-am fi găsit,
Ca și cînd anii mîndri de dor ar fi deșerți.

(Ibidem, p. 112)

225. O, ești frumos cum numa-n vis
Un demon se arată,
Dară pe calea ce-ai deschis
N-oi merge niciodată!

(Ibidem, p. 147)

226. După cum merge la stînga sau la dreapta, coboară sau urcă, oamenii au săpat galeriile.

(G. BOGZA — *Țara de piatră*, p. 22)

227. Vin fete de șaptesprezece ani, cu cupe de smîntînă sau cu unt, și se tocmesc, se tocmesc, de parcă ar fi negustorese de cînd lumea.

(Ibidem, p. 37)

228. În altă zi ne trezim că iar vine părintele la școală cu moș Fotea, cojocarul satului, care ne aduce dar de școală nouă un drăguț de biciușor de curele împletit frumos, și părintele îi pune nume Sfîntul Nicolai după cum este și hramul bisericii din Humulești.

(I. CREANGĂ — *Amintiri din copilărie*, p. 8)

229. Îi era rușine, ca și cînd toți ar putea să afle din fața ei cele petrecute, se temea de ceva neștiut și nu știa cum să calce, cum să-și țină trupul, cum să-și poarte capul și ce să facă cu mîinile ei.

(I. SLAVICI — *Mara*, p. 55)

230. Așa e la joc: cine-a intrat o dată, e bine prins, și cu cît mai mult joacă, cu atît mai vîrtos se simte pornit a da înainte.

(Ibidem, p. 138)

231. Gură fac ca roata morii;
Și de-a valma se pornesc,
Cum prin gard se gîlcevesc
Vrăbii gureșe, cînd norii
Ploi vestesc.

(G. COȘBUC — *Poezii*, p. 138)

232. Ea lupte-se cum biet o știi,
C-așa ne dete soartea,

Că și noi ne-am luptat pe-aici
Cu greul și cu moartea.

(Ibidem, p. 220)

233. Cînd mai încolo, numai iaca fîntîna grijită de dînsa era plină pînă-n gură cu apă limpede cum îi lacrăma, dulce și rece cum îi gheața.

(I. CREANGĂ — *Fata babei și fata moșneagului*, p. 150)

234. Pietros, de-ai fi zis că îngrămădiseră carnea pe el bătînd-o cu maiul, Chiscăneanu privea tot timpul spre acoperișul casei, parc-ar fi venit să fixeze prețul maldărilor de stuf întinse pe căpriori.

(FĂNUȘ NEAGU — *Îngerul a strigat*, p. 97)

235. Ș-apoi cînd venea moșneagul de pe unde era dus, gura babei umbla cum umblă melița: că fata lui nu asculta, că-i ușernică [1]), că-i leneșă, că-i soi rău... că-i laie, că-i bălaie, și... că s-o alunge de la casă, s-o trimeată la slujbă, unde știe, că nu-i chip s-o mai ție, pentru că poate să înnărăvească și pe fata ei.

(I. CREANGĂ — *Fata babei și fata moșneagului*, p. 145)

236. Dar te sfătuiesc ca un tată ce-ți sînt, că orișiunde te-i duce, să fii supusă, blajină și harnică; căci la casa mea tot ai dus-o cum ai dus-o, c-a mai fost și mila părintească la mijloc... dar prin străini Dumnezeu știe peste ce soi de sămînță de oameni îi da, și nu ți-or putea răbda cîte ți-am răbdat noi.

(Ibidem, p. 146)

237. Dar adeseori poeții lucrurile zugrăvesc
Nu precum sînt în ființă, ci cum și le-nchipuesc.

(GR. ALEXANDRESCU — *Poezii*, p. 119)

238. Fieșcine cunoaște ce cap tînărul are;
Dar pentru că dă bine din mîini și din picioare,
Și trîntește la vorbe fără să se gîndească,
Am văzut multă lume cu duh să-l socotească;

(Ibidem, p. 125)

239. La patul meu, tăcută, veghind neadormită,
Încet, pe fruntea-mi arsă de friguri, mîna-ți luneci,
În mine-ți stă viața... întreaga ta ursită;
Și după cum mi-s ochii, te bucuri sau te-ntuneci,
La patul meu, tăcută, veghind neadormită.

(AL. VLAHUȚĂ — *Poezii*, p. 68)

240. Te urmăresc în cartea asta,
Ca și cum unele cuvinte
Ar mai păstra ceva din glasul,
Din respirarea ta fierbinte.

(Ibidem, p. 143)

[1]) *Ușernică* — umblă pe la casele oamenilor.

PREPOZIȚII
CIRCUMSTANȚIALE CAUZALE

241. Toamna tufele ajungeau să semene cu niște sălcii și rămîneau în picioare pînă în martie, cînd putrezeau de ploaie, pentru că viscolul trecea pe deasupra lor fără să le stingă.

(FĂNUȘ NEAGU — *Îngerul a strigat*, p 94)

242. Aceasta fu lucrul cel mai ușor, de vreme ce maica Filofteia se părea că nu are în mînăstire altă însărcinare decît pe cea de călăuză.

(C. HOGAȘ — *Pe drumuri de munte*, p. 11)

243. Și-mi închipui că Rusu trebuia să fi fost cîntărit și în ziua de Crăciun ; căci îmi făcea impresia unui om, care era în stare să zvîrle cu barda și în D-zeu și în dracu.

(Ibidem, p. 97)

244. Mihai începu să rîdă mai tare decît ar fi fost nevoie. Căci rîsul era în silă.

(CEZAR PETRESCU — *Luceafărul*, p. 114)

245. Mama și-a făcut din soțul ei un idol, pe care îl voia al ei și numai al ei. Și cum asta nu prea mergea, ea căuta orice prilej să-și amărască idolul cu cîte-un cuvînt aruncat cu încruntare.

(LUCIAN BLAGA — *Hronicul și cîntecul vîrstelor*, p. 43)

246. — De ce m-am logodit? Pentru că mi-a bătut ceasul! Și fiindcă logodnicul îmi tot spune că nu poate trăi fără mine!

(Ibidem, p. 132)

247. Bocu culese de sub meri fructele căzute peste noapte — mai toate erau viermănoase — și cum Vetino întîrzia, rupse o pală de mohor și se așeză pe pămînt...

(FĂNUȘ NEAGU — *Îngerul a strigat*, p. 94)

248. Cum însă sufletul meu niciodată n-a fost în stare să ducă prea multă vreme, în spete, povara ucigătoare a sublimului, și cum puterile întunericului, în urgia răzvră-

tirii lor, izbise pe toate glasurile, clapele imense ale claviaturilor făptuirii, aș fi ajuns în cele din urmă să găsesc banală și monotonă această rodomontadă a stihiilor, dacă ele nu și-ar fi tras măsurile tocmai la timp...

(C. HOGAȘ — *Pe drumuri de munte*, p. 208)

249. Și fiindcă Pisicuța ar fi fost în stare să smulgă priponul și să se ia după mine, apoi mă dusei și dezrădăcinînd din munte o stîncă uriașă ce-mi căzu la îndemînă, o răsturnai peste capătul priponului ieșit afară din pămînt.

(Ibidem, p. 211)

250. ... Și cum te văd întins pe perne, în
faetonul tău de gală,
Și văd cum toate-s largi pe tine, și
numai fruntea ți-e îngustă,
Să nu te miri că nu mă mișcă o clipă
lenea ta augustă,
Și că înfrunt cu-atîta milă căutătura-ți
triumfală.

(O. GOGA — *Ne cheamă pămîntul*, p. 133)

251. O! Negri, scumpe frate! Cît vom trăi
în lume
Cu multă-nduioșire șopti-vom aste
nume,
Și cîte ori în viață cu drag le vom
șopti,
Cu drag unul la altul frățește vom
gîndi,
Căci între două inimi mai strînsă e
unirea
Cînd ele deopotrivă au cunoscut
iubirea.

(V. ALECSANDRI — *Poezii*, p. 110)

252. Las' pe mine, stăpîne, că știu eu pe unde te-oi duce la împăratul Roș, pentru că m-au mai purtat odată păcatele pe acolo cu tată-tău în tinerețele lui.

(I. CREANGĂ — *Povestea lui Harap Alb*, p. 105)

253. Hai, încalecă pe mine și ține-te bine, că acum am să-mi arăt puterile chiar de aici de pe loc, în ciuda spînului, ca să-i punem venin la inimă.

(Ibidem, p. 105)

254. Cum ei mergînd alături se ceartă și
se-ntreabă,
Nu văd în fundul nopții o umbră de
roșeață,
Dar simt că-n al lor suflet trecu fior
de gheață,
De-a morții gălbeneală pieriți ei sînt
la față...

(M. EMINESCU — *Poezii*, p. 83)

255. Pe cînd nu era moarte, nimic
nemuritor,
Nici sîmburul luminii de viață dătător,
Nu era azi, nici mîne, nici ieri, nici
totdeuna,
Căci unul erau toate și totul era una;

(Ibidem, p. 100)

256. Cum n-oi mai fi pribeag
De-atunci înainte,
M-or troieni cu drag
Aduceri-aminte.
. . . . . .

(Ibidem, p. 193)

257. Pentru ca ei să nu găsească noi ascunzători, să se teamă în permanenţă, în fiecare zi sînt luaţi cîte zece oameni la întîmplare şi trecuţi într-o cameră alăturată, unde sînt percheziţionaţi pînă la piele.

(GEO BOGZA — *Ţara de piatră*, p. 75)

258. Ai mei pierduţi sînt, paşă toţi!
O, mîntuie-i, de vrei, că poţi!
Dă-mi bani pe cal! Că sînt sărac!
. . . . . .

(G. COŞBUC — *Poezii*, p. 65)

259. Nu plîng că mi-e de Leana teamă;
De ciudă plîng eu numai, mamă,
Cuvintele ei nu le ieu
În samă,
Dar mi-e ruşine şi mi-e greu,
Că scoală satu-n capul meu.

(Ibidem, p. 80)

260. În lături s-azvîrle oştirea păgînă,
Căci Vodă o-mparte, cărare făcînd,
Şi-n urmă-i se-ndeasă, cu vuiet
curgînd,
Oştirea română

(Ibidem, p. 223)

261. Şi doamne, frumos era pe atunci; căci şi părinţii şi fraţii şi surorile îmi erau sănătoşi, şi casa ne era îndestulată, şi copiii şi copilele megieşilor erau de-a pururea în petrecere cu noi şi toate îmi mergeau după plac, fără leac de supărare, de parcă era toată lumea a mea.

(I. CREANGĂ — *Amintiri din copilărie*, p. 32)

262. Văzînd eu că mi-am aprins paie-n cap cu asta, am şterpelit-o de acasă numai cu beşica cea de porc, nu cumva să-mi ia tata ciubotele şi să rămîn de ruşine înaintea tovarăşilor.

(Ibidem, p. 38)

263. Mă-nchin la soarele-nţelept,
Că sufletu-i fîntînă-n piept,
Şi roata albă mi-e stăpînă,
Ce zace-n sufletul-fîntînă.

(ION BARBU — *Joc Secund*, p. 94)

264. E Oul celui sterp la fel,
Dar nu-l sorbi. Curmi nuntă-n el.
Şi nici la cloşcă să nu-l pui!
Îl lasă-n pacea întîie-a lui,
Că vinovat e tot făcutul,
Şi sfînt — doar nunta, începutul.

(Ibidem, p. 100)

PROPOZIŢII
CIRCUMSTANŢIALE FINALE

265. Te-aştept, iubito, în a ta cale,
Precum aşteaptă robul mîhnit
Să bată ora scăpării sale,
Să-şi simtă trupul din lanţ ieşit.

(V. ALECSANDRI — *Poezii*, p. 88)

266. Pleca-voi, ah! pleca-voi, luînd urmele tale,
Să te-ntîlnesc ferice, să te culeg în cale,
Să fii al meu şi numai al meu, o! mîndre soare,
Să nu mai plîng de moarte cînd tu săruţi o floare,
Căci te urăsc atunce... cu dragoste şi dor
Şi văd că de-acea ură duioasă am să mor!"

(Ibidem, p. 246)

267. Şi mam'mare se hotărăşte să stea în coridor, pe un geamantan străin, să păzească pe Goe, să nu se mai tîmple ceva puişorului.

(I. L. CARAGIALE — *Momente şi schiţe*, p. 157)

268. Şi atunci numai iaca şi împăratul vine ca un leu-paraleu, să-şi ieie fata pe samă, şi cînd o găseşte sub strajă, după cum nu se aştepta el, numa-i scînteiau ochii în cap de ciudă, dar nu avu ce face.

(I. CREANGĂ — *Poveşti*, p. 134)

269. — Luminate împărate, de acum cred că mi-ţi da fata, ca să vă lăsăm în pace şi să ne ducem în treaba noastră.

(Ibidem, p. 135)

270. Un om legase o vacă cu funia de gît şi suindu-se pe o şură, unde avea aruncat o leacă de fîn, trăgea din răsputeri de funie să urce vaca pe şură.

(Ibidem, p. 159)

271. Numai lîngă sînu-ţi geniile rele,
Care îmi descîntă firul vieţii mele
Parcă dormita;
Mă lăsară-n pace, ca să cînt în lume,
Să-mi visez o soartă mîndră de-al
meu nume
Şi de steaua mea.

(M. EMINESCU — *Poezii*, p. 7)

272. Lîngă lacul care-n tremur somnoros
şi lin se bate,
Vezi o masă mare-ntinsă cu făclii
prealuminate,
Căci din patru părţi a lumii împăraţi
şi-mpărătese
Au venit ca să serbeze nunta
gingaşei mirese;

(Ibidem, p. 72)

273. Din tronul lui de piatră bătrînul preot
vede
Şi-n vînturi el ridică adîncul glas
de-aramă,
Pe soare să-l oprească el noaptea o
recheamă,
Furtunelor dă zborul, pămîntul de-l
distramă...

(Ibidem, p. 84)

274. Şi, pe cînd Matei şi cu unchiu-său se urcau în trăsură, ca să caute pe procuror la tactul subprefecturii, poliţaiul se aşeza placid la masă; aprindea din nou o ţigară şi-şi mai vărsa o picătură de vin, părînd a-şi urma procesul-verbal mai departe.

(D. ZAMFIRESCU — *Viaţa la ţară*, p. 185)

275. Ei nu vor mai ieşi cu drag
Să-ntindă mîinile din prag
Să-i iau cu mine-n şea pe rînd!
. . . . . .

(G. COŞBUC — *Poezii*, p. 67)

276. Nu vei zîmbi cum saltă-n vînt
Ardun al tău în alb vesmînt;
Şi ca să simţi sosirea lui,
Mai mult de-acum tu n-o să pui,
Urechea la pămînt

(Ibidem, p. 68)

277. Atîta obidă se abătu asupra lui, încît sub pleoapele închise închipuirea-i dădu buzna în trăsură, alături de mama lui: să poată plînge şi să fie consolat...

(I. TEODOREANU — *La Medeleni* — I, p. 13)

278. Apoi, se zice că i-ar fi dat pe sama unuia dintre boieri să le ţie cuvînt, ca să-i facă a înţelege scopul chemării lor la Iaşi.

(I. CREANGĂ — *Povestiri*, p. 143)

279. Cîtă vreme se află în largul lui, omul nu-şi prea bate capul cu alţii; cînd te afli însă la strîmtoare, te uiţi bine împrejurul tău, ca să vezi dacă nu cumva e prin apropiere cineva care poate să te scape.

(I. SLAVICI — *Mara*, p. 44)

280. Şi iarăşi altă groază o cuprindea şi sărea nopţile speriată din somn, ca să alerge peste Mureş şi să-şi aducă fata acasă.

(Ibidem, p. 47)

281. Mare lucru ar fi fost, dacă ea ar fi rămas pînă la nuntă, ca să le fie fetelor într-ajutor.

(Ibidem, p. 66)

282. S-a luat după el, așa pe departe, ca să-l urmărească nebăgat în seamă, apoi să se apropie, cînd vor putea să fie singuri și să-l ia de scurt.

(Ibidem, p. 219)

283. Ea alerga dar de la datornic la datornic, ca să-i scoată cu carele lor la pădurea înmugurită de la sărăcie, ca să cumpere plute și să se învoiască cu plutașii, și din jos de pod, ca să încarce stînjeni și să-i pornească la vale.

(Ibidem, p. 230)

284. Și mi-am legat de pasu-ți viața mea
trudită,
Te-am urmărit ca umbra — m-aș fi
tîrît pe brînci
S-aud o vorbă dulce de gura ta
rostită,
Să-mi răcorești viața, atît de chinuită,
C-o umedă privire din ochii tăi
adînci.

(AL. VLAHUȚĂ — *Poezii*, p. 89)

285. — Dar să știi că nu mă ții legat cu ei, grăi Ghiță și plecă să aducă vin rece din pivniță.

(I. SLAVICI — *Moara cu noroc*, p. 7)

286. Pintea era om oțărît; e însă ceva tainic în trupul mort și în clipa cînd se lăsă în genunchi, pentru ca să-l privească mai de aproape, îl trecu un simțămînt de înduioșare.

(Ibidem, p. 67)

287. El îi dăduse lui Pintea cele patrusprezece bucăți de hîrtie; dar nu-i spusese lui (un) lucru: că jumătate din bani sînt ai săi, ci, dimpotrivă, stăruise ca jandarmul să-și schimbe banii deplini, pentru ca Lică să nu simtă nimic.

(Ibidem, p. 97)

288. Eu, nu-i vorbă, măcar că e așa de întuneric, deosebesc tare bine firele de mac de cele de năsip; dar numai iuțeală și gură de furnică ar trebui să ai, ca să poți apuca, alege și culege niște flecuștețe ca aceste în așa scurtă vreme.

(I. CREANGĂ — *Povestea lui Harap Alb*, p. 129)

281. Mare lucru ar fi fost, dacă ea ar fi rămas pînă la nuntă, ca să le fie fetelor într-ajutor.

(Ibidem, p. 66)

282. S-a luat după el, așa pe departe, ca să-l urmărească nebăgat în seamă, apoi să se apropie, cînd vor putea să fie singuri și să-l ia de scurt.

(Ibidem, p. 219)

283. Ea alerga dar de la datornic la datornic, ca să-i scoată cu carele lor la pădurea înmugurită de la sărăcie, ca să cumpere plute și să se învoiască cu plutașii, și din jos de pod, ca să încarce stînjeni și să-i pornească la vale.

(Ibidem, p. 230)

284. Și mi-am legat de pasu-ți viața mea
trudită,
Te-am urmărit ca umbra — m-aș fi
tîrît pe brînci
S-aud o vorbă dulce de gura ta
rostită,
Să-mi răcorești viața, atît de chinuită,
C-o umedă privire din ochii tăi
adînci.

(AL. VLAHUȚĂ — *Poezii*, p. 89)

285. — Dar să știi că nu mă ții legat cu ei, grăi Ghiță și plecă să aducă vin rece din pivniță.

(I. SLAVICI — *Moara cu noroc*, p. 7)

286. Pintea era om oțărît; e însă ceva tainic în trupul mort și în clipa cînd se lăsă în genunchi, pentru ca să-l privească mai de aproape, îl trecu un simțămînt de înduioșare.

(Ibidem, p. 67)

287. El îi dăduse lui Pintea cele patrusprezece bucăți de hîrtie; dar nu-i spusese lui (un) lucru: că jumătate din bani sînt ai săi, ci, dimpotrivă, stăruise ca jandarmul să-și schimbe banii deplini, pentru ca Lică să nu simtă nimic.

(Ibidem, p. 97)

288. Eu, nu-i vorbă, măcar că e așa de întuneric, deosebesc tare bine firele de mac de cele de năsip; dar numai iuțeală și gură de furnică ar trebui să ai, ca să poți apuca, alege și culege niște flecuștețe ca aceste în așa scurtă vreme.

(I. CREANGĂ — *Povestea lui Harap Alb*, p. 129)

PROPOZIȚII CIRCUMSTANȚIALE CONDIȚIONALE

289. Dacă surîsul și-ar fi arătat numai calmul, ar fi fost ca atunci cînd s-a uitat la mîna mea, ce acoperea pagina unei cărți...

(LUCIAN BLAGA — *Hronicul cîntecului și al vîrstelor, p.* 205—206)

290. N-aș putea, în adevăr, spune, cu cîte picioare eram deasupra nourilor; dar, de-aș fi întins mîna, aș fi prins stelele și cu toate acestea Hălăuca se uita la mine tot de sus în jos.

(C. HOGAȘ — *Pe drumuri de munte,* p. 39)

291. — Apoi, dacă-i așa, cînd îi veni cu linia pe-aici, să pui să taie colțu ist de deal, că se năruie peste mine, zise el, arătîndu-mi cu degetul spre drum și drept în fața cocioabei lui.

(Ibidem, p. 101)

292. O! dac-aș ști că un destin
Spre-același țel ne mînă,
M-aș arunca-n al vostru sîn
Ș-am merge împreună...

(M. EMINESCU — *Poezii,* p. 119)

293. De mi-ar fi lăsat barim pisica și cînele, poate că mi-ar fi curs mai puține lăcrimi pe declinările latinești, învățate de spaimă ca să nu deschiză asupra mea ochii reci și răi, profesorul neclintit și galben, ca un mort, în jețul catedrei!

(B. ST. DELAVRANCEA — *Nuvele și povestiri,* p. 128)

294. De vrei, din temelie, să știi ce haimanale
Te stăpînesc pe tine și rodul țării tale,
Iei condicile-nchise, subt chei, la tribunale...

(TUDOR ARGHEZI — *1907,* p. 109)

295. De este vreo ființă, de este vreun
nume
La care să se-nchine un suflet
omenesc
Cu tot ce e mai nobil, mai iubitor pe
lume,
Cu tot ce-n omenire e mai
dumnezeiesc,
Tu ești acea ființă, tu, gingașă lumină.

(V. ALECSANDRI — *Poezii*, p. 82)

296. Grîul înfrățise nalt de-o schioapă și de s-ar fi dat afund ciocîrliile, în stuful lui, s-ar fi ascuns și trupul cît un pumn, și ciocul limbul, și moțul bălțat, ca și cum ar fi încondeiat de mîna omului.

(Ibidem, p. 280)

297. De-ar fi să-ți împărțești odată
Tu bogățiile ce ai,
Din toate darurile tale,
Ți-aș cere-o lacrimă să-mi dai.

(O. GOGA — *Cîntece fără țară*, p. 107)

298. De-aș trăi cît lumea-ntreagă,
Gîndul meu la tine, dragă,
Vecinic, vecinic va zbura,
Ș-orice e mai sfînt în mine,
Dulce înger! pentru tine,
Pentru tine-l voi păstra.

(V. ALECSANDRI — *Poezii*, p. 89)

299. De simt a mele lacrimi curgînd
încetișor
Cînd se deșteaptă-n mine al țării
gingaș dor,
Dureri sau veselie, orice vie simțire
M-apropie de tine cu-o dulce
înfrățire.

(Ibidem, p. 109)

300. Fă-te-n lături, măi creștine,
Dacă vrei să mergi cu bine,
Să rămîi cu viață-n tine!

(Ibidem, p. 65)

301. Dar dacă n-ai nici o părere, în astfel de împrejurări, cînd mai toată lumea are o părere, ești în primejdie să superi pe oricine are una.

(I. L. CARAGIALE — *Momente și schițe*, p. 124)

302. Dumneata, ori eu sau altul, dacă ne-am afla în situația amicului Verigopolu, n-am putea desigur trece prin mulțimea care forfotește liniștită pe podul Mogoșoaii, fără să vedem în fiecare dintre acele ființe un motiv mai mult de amărăciune, pentru sufletul nostru destul de amărît.

(Ibidem, p. 201)

303. — Mergi! și dacă-i fi meșter și-i izbuti, să știi c-am să te fac mai mare.

(I. CREANGĂ — *Dănilă Prepeleac*, p. 56)

304. — De mi-i duce ca gîndul, tu mi-i prăpădi, iar de mi-i duce ca vîntul, tu mi-i folosi, căluțul meu, zise fiul craiului.

(Idem, *Povestea lui Harap Alb*, p. 71)

305. — Fătul meu, bun tovarăș ți-ai ales; de te-a învățat cineva, bine ți-a priit, iară de ai făcut-o din capul tău, bun cap ai avut.

(Ibidem, p. 72)

306. Şi dacă-i apuca odată a te deprinde cu mine, ştiu bine că n-am să pot scăpa uşor de dumneata, căci aşa sînt eu în felul meu, ştiu una şi bună ; să-mi slujesc stăpînul cu dreptate.

(Ibidem, p. 77)

307. Dar la toată întîmplarea, de-i vedea şi-i vedea că s-a trezit şi năvăleşte la tine, zvîrle-i pielea cea de urs şi apoi fugi încoace spre mine cît îi putea.

(Ibidem, p. 88)

308. Dacă vrei să mai vezi soarele cu ochii şi să mai calci pe iarbă verde, atunci jurămi-te pe ascuţişul paloşului tău că mi-i da ascultare şi supunere întru toate, chiar şi-n foc de ţi-aş zice să te arunci.

(Ibidem, p. 80)

309. Hai, şi dacă-i cunoaşte-o care-i a mea adevărată, ie-ţ-o şi duceţi-vă de pe capul meu, că mi-aţi scos peri albi de cînd aţi venit.

(Ibidem, p. 135)

310. — De eşti om bun, aproape de chilioara mea ; iară de eşti om rău, departe de pe locurile aceste, că am o căţea cu dinţii de oţel, şi de i-oi da drumul, te face mii de fărîme.

(Idem, *Povesta porcului*, p. 246)

311. Dar dacă gîndul zilelor mele
Se stinse-n mintea lui Dumnezeu,
Şi dacă pentru sufletul meu
Nu-i loc aicea, ci numa-n stele :
Voi, cînd mi-or duce îngerii săi
Palida-mi umbră în albul munte,
Să-mi pui cununa pe a mea frunte
Şi să-mi pui lira de căpătîi.

(M. EMINESCU — *Poezii*, p. 18)

312. De-ar fi-n lume-un sat de mîţe, zău !
că-n-el te-aş pune vornic,
Ca să ştii şi tu o dată, boieria ce-i,
sărmane !

(Ibidem, p. 86)

313. Din ochi de-ar soarbe geniu slăbita
mea privire,
De-ar tremura la sînu-mi gingaşul tău
mijloc,
Ai pune pe-a mea frunte în vise de
mărire
Un diadem de foc

(Ibidem, p. 13)

314. Dă ieşi în primăvară cu două vaci cu viţei... eşti pe cale bună... prinzi cheag.

(C. PETRESCU — *Un om între oameni*, p. 45)

315. Dă [1]) să judecă țăranu, plătește, dă [1]) trece un pod, plătește, dă [1]) intră în oborul tîrgului plătește, dă [1]) i-a intrat vaca în lanul boierului, iar plătește cât [2]) nu face...

(Ibidem, p. 105)

[1]) *Dă*, fonetism regional, pentru *de*.
[2]) *cât* — cît

316. El se duce să tîrguiască, și dacă vine în urma lui altul, care din întîmplare voiește să cumpere tot acele păduri, și eu spun că Lică a trecut pe aici, acest al doilea cumpărător grăbește, sosește la vreme și poate să-i strice tîrgul.

(I. SLAVICI — *Moara cu noroc*, p. 10)

PROPOZIŢII CIRCUMSTANŢIALE CONSECUTIVE

317. Iar de la ceilalţi oameni crescuţi şi trăiţi în străinătăţi, luase el destulă şi despre multe învăţătură, încît mai avea de unde da şi la alţii.

(CEZAR PETRESCU — *Luceafărul*, p. 50)

318. Dar vine o vreme cînd Natura te soarbe cu atîta putere neîndurată în adîncul sălbăticiei sale, încît ţi s-ar părea că sîngele tău stricat şi păcătos a fost înlocuit în vinele tale cu sîngele de vioaie şi ageră jivină a codrilor.

(C. HOGAŞ — *Pe drumuri de munte*, p. 210)

319. A doua zi dimineaţă, înainte de răsăritul soarelui, mă dusei la pîrău, care curgea pe-aproape, cu gîndul să mă scald, dac-ar fi fost cu putinţă; dar cît pe ce să nu mai cunosc Tazlăul: într-o noapte aşa scăzuse, că i se vedeau pietrele, şi se limpezise aşa, încît te prevedeai printr-însul.

(Ibidem, p. 250)

320. Şi ce vîlnic, şi ce naframă, şi ce cămaşe de borangic, galbenă ca spicul şi subţire ca pînza păianjenului, încît i se simte tot sînul, pietros ca poama pîrguită, cum se bate, cînd abia răsuflă de osteneală.

(B. ST. DELAVRANCEA — *Nuvele şi povestiri*, p. 31)

321. Şi simţea în astă zi de pribegie o nedomirire, că suia către culmea dealului, fără să-i pese de ciulini şi rugii ce-i tăiau picioarele ca un herăstrău.

(Ibidem, p. 39)

322. Adineauri eram în urechea ta a dreaptă, apoi am trecut în a stîngă, ş-am rîs de m-am prăpădit cînd am văzut ce-ţi trece prin minte.

(Ibidem, p. 269)

323. Ş-a stat ninsoarea şi s-a pus pe o geruială de crăpau pietrele, de trosneau lemnele şi-ţi scrîşneau dinţii în gură.

(Ibidem, 281)

324. Ea are-o față albă de flori de
lăcrămioare
Și ochi cerești, albaștri ca floarea de
cicoare,
Ș-un păr ce strălucește pe fruntea sa
bălaie,
Căzînd, fuior de aur, de-alung pănă-n
călcăie,
Încît pe cîmpul verde cînd trece
zîmbitoare
Se pare c-o urmează prin aer fulgi de
soare.

(V. ALECSANDRI — *Poezii*, p. 244)

325. Și cum ajung, o dată întră buluc în ogradă, tussese, Harap Alb înainte și ceilalți în urmă, care de care mai chipos și mai îmbrăcat, de se tîrau altele și curgeau oghelele [1]) după dînșii, parcă era oastea lui Papuc Hogea Hogegarul.

(I. CREANGĂ — *Povestea lui Harap Alb*, p. 117)

326. Fata, care știa că de făcut treabă nu mai cade coada nimănui, își suflecă mînicile, călcă lut și lipi cuptiorul, îl humut și-l griji, de-ți era mai mare dragul să-l privești, și porni iarăși la drum.

(Idem, *Fata babei și fata moșneagului*, p. 148)

327. Atunci lumea-n căpățină se-nvîrtea ca
o morișcă,
De simțeam, ca Galilei, că comedia
se mișcă.

(M. EMINESCU — *Poezii*, p. 121)

328. Din jur mulțimea s-a grămădit așa de tare ca să asculte cele două guri de aur ale cișmelelor, încît rîndul întîi se prăvale peste Șahîn.

(M. SADOVEANU — *Șoimii*, p. 170)

329. Ba la un loc, mi-aduc aminte, ne-am grămădit așa de tare și am răsturnat masa omului cu bucate cu tot în mijlocul casei de i-am dogorît obrazul părintelui de rușine.

(I. CREANGĂ — *Amintiri din copilărie*, p. 16)

330. Nu știu cum se întîmplă, că aproape de Buna-Vestire, unde nu dă o căldură ca aceea, și se topește omătul, și curg pîrăile și se umflă Bistrița din mal în mal, de cît pe ce să ieie casa Irinucăi.

(Ibidem, p. 28)

331. Moș Nichifor avea o biciușcă de cele de cînepă, împletită de mîna lui și cu șfichiul de mătasă, cu care pocnea de-ți lua auzul.

(Idem, *Moș Nichifor...*, p. 113)

332. De-acum numai să te ții bine de carîmbi și de speteze, că am să mîn iepele iestea, de au să scapere fugînd.

(Ibidem, p. 125)

333. Și cînd a ajuns acasă era foarte vesel, încît nu știa baba lui ce l-a găsit, de-i așa de cu chef, cum nu mai fusese de multă vreme.

(Ibidem, p. 132)

334. Atît se simțea de ticăloșit și de slab în el însuși, încît nu mai putea să-și deie

[1]) *Oghelele* — zdrențele.

seamă ce poate și ce nu poate să facă, și așa încetul cu încetul se lăsa în voia întîmplării și aștepta cu o leneșă nepăsare sosirea lui Lică.

(I. SLAVICI — *Moara cu noroc*, p. 104)

335. Și cînd și le zicea aceste, se simțea așa de tare, încît, cu toate cele ce văzuse, nu credea că e cu putință ca Ana, Ana lui să se deie viuă în mîinile unui om ca Lică.

(Ibidem, p. 108)

336. El se îndreptă, încît părea îndoit așa de înalt ca mai înainte, privi împrejurul său, își ținti ochii la un stejar uscat ce stetea la depărtare de vreo cincizeci de pași, scrîșni din dinți, apoi își încordă toate puterile și să repezi înainte.

(Ibidem, p. 121)

337. Statul socialist nu va întîrzia să puie la îndemîna foștilor robi toate puterile științei, așa încît unde au fost cîndva noroaie și cocioabe, să apară șosele și case luminate electric; unde bîntuia seceta, să vie pe canaluri bucuria apei; unde se trudea silnic omul, mașinile să-i ușureze munca.

(M. SADOVEANU — *Mitrea Cocor*, p. 214)

338. Băiatul își strîngea fălcile de-și simțea în creier crîșcarea măselelor, dar se stăpînea.

(Ibidem, p. 40)

339. Tot ce-n țările vecine e smintit și stîrpitură,
Tot ce-i însemnat cu pata putrejunii de natură,
Tot ce e perfid și lacom, tot Fanarul, toți iloții,
Toți se scurseră aicea și formează patrioții,
Încît fonfii și flecarii, găgăuții și gușații,
Bîlbîiți cu gura strîmbă sunt stăpînii astei nații!

(M. EMINESCU — *Poezii*, p. 130)

340. La steaua care-a răsărit
E-o cale-atît de lungă,
Că mii de ani i-au trebuit
Luminii să ne-ajungă

(Ibidem, p. 204)

341. Și Niculaie era atît de convins că așa au să se petreacă lucrurile, încît ieși de după colțul tindei și o luă încet spre grădină să se culce sub dud și să trăiască singur bucuria acestor clipe hotărîtoare.

(M. PREDA — *Moromeții*, p. 411)

342. Ziua licuriciul e un viermișor urît și negricios, să nu-l strivești sub talpă de mizerabil ce e.

(CEZAR PETRESCU — *Luceafărul*, p. 355)

PROPOZIȚII CIRCUMSTANȚIALE CONCESIVE

343. Și deși, spre cea mai mare glorie a neamului românesc, țăranul nostru se pare înzestrat cu un stomah de tinichea, aceasta nu împiedică, totuși, că bărbații de munte să aibă fața arsă și îmbătrînită, iar femeile să pară ca niște capre cu picioarele etice și cu sînuri lungi, ascuțite și sălbatice.

(C. HOGAȘ — *Pe drumuri de munte*, p. 80)

344. Să fii dat mii de mii de lei, nu găseai fir de mac prin năsip sau fir de năsip printre mac.

(I. CREANGĂ — *Povestea lui Harap Alb*, p. 130)

345. Cînd știi că visu-acesta cu moarte se sfîrșește,
Că-n urmă-ți rămîn toate astfel cum sunt, de dragi
Oricît ai drege-n lume — atunci te obosește
Eterna alergare... ș-un gînd te-ademenește:
„Că vis al morții-eterne e viața lumii-ntregi".

(M. EMINESCU — *Poezii*, p. 54)

346. — Orice gînd ai, împărate, și oricum vei fi sosit,
Cît suntem încă pe pace, eu îți zic: Bine-ai venit!

(Ibidem, p. 125)

347. Joace unul și pe patru,
Totuși tu ghici-vei chipu-i,
Și de plînge, de se ceartă,
Tu în colț petreci în tine
Și-nțelegi din a lor artă
Ce e rău și ce e bine.

(Ibidem, p. 170)

348. Dar, oricît s-ar fi lipit, sub uriaşa apăsare a propriei lor greutăţi şi a milioanelor de ani, între ele tot a rămas o fisură.

(GEO BOGZA — *Ţara de piatră*, p. 22)

349. Aşa se face că oamenii care trăiau acolo, cu toate că luptau numai cu furci şi topoare împotriva unor armate organizate, n-au putut fi învinşi niciodată în luptă dreaptă şi, pentru înfrîngerea lor, a trebuit să se recurgă la viclenie şi trădare.

(Ibidem, p. 23)

350. Botgros adăogi că boierul Dăvideanu e vînător straşnic şi e voinic cît trei voinici, batîr că e de şaizeci de ani; că nu vrea să audă de trebile Domniei, şi nu-i trebuie mila Domnului, căci n-are ce face cu dînsa.

(M. SADOVEANU — *Şoimii*, p. 44)

351. Eşti schilav tot! Un cerşetor
Te-ntorci acum acasă,
Şi ce fecior frumos erai!
Dar oricum eşti, ce-ţi pasă!

(G. COŞBUC — *Poezii*, p. 36)

352. Şi-oricît de amăriţi să fim,
Nu-i bine să ne dezlipim
De cel ce vieţile le-a dat! —

(Ibidem, p. 100)

353. Cînd nu vom mai putea răbda,
Cînd foamea ne va răscula,
Hristoşi să fiţi, nu veţi scăpa
Nici în mormînt.

(Ibidem, p. 125)

354. Este cunoscut că omul îmbogăţit prin furtişag nu se satură niciodată de avere, oricît de bogat ar deveni, ci, din contră, caută nouă mijloace de a-şi mări bogăţiile.

(N. FILIMON — *Ciocoii vechi şi noi*, p. 41)

355. — Asta nu cred, tată baciule! Încă nu i-o venit rîndul... Măcar că, după cît îmi pare mie, cam cunosc eu nişte ochi care giumătate de vară hojma s-au ţiit la geam, aşteptîndu-l să apară pe potica Ipoteştilor.

(CEZAR PETRESCU — *Luceafărul*, p. 252)

356. Şi oricît oi fi mers eu de tare, vreme trecuse la mijloc doar cît am umblat horhăind [1]) cine ştie pe unde, şi cît am hojbăit şi mocoşit prin tei să prind pupăza, şi lingurarilor, nici mai rămîne cuvînt, li se lungise urechile de foame aşteptînd.

(I. CREANGĂ — *Amintiri din copilărie*, p. 41)

357. Văzînd eu o vreme ca asta, am spărlit-o la baltă, cu gînd rău asupra mamei, cît îmi era de mamă şi de necăjită.

(Ibidem, p. 55)

358. Deşi ei vorbiseră încet şi mai ales Lică părea a voi să păstreze taina despre cele ce vorbeau, el rosti cuvintele „jidovul", „arăndaşul" şi „grija mea de dînsul" destul de tare, pentru ca oamenii de sub cerdac să le poată auzi, apoi privi cam speriat împrejurul său şi adause:

— Dar să intrăm în casă.

(I. SLAVICI — *Moara cu noroc*, p. 28)

---

[1]) *horhăind* = rătăcind

359. — Ba, mă nene, oricît de amară ar fi mămăliga ce mi se dă, nu vreau s-o arunc în noroi.

(M. SADOVEANU — *Mitrea Cocor*, p. 33)

360. Ilie Barbu se trezi din somn cu ochii limpezi, ușor și liniștit ca din nimic, cu toate că se culcase seara frînt de oboseală.

(M. PREDA — *Desfășurarea*, p. 5)

361. Și chiar Mara să fii, te moi cînd simți că e bine să fi om în lumea aceasta, să alergi de dimineață pînă seara și să știi că n-o faci degeaba.

(I. SLAVICI, *Mara*)

362. Omul vede cu ochii, aude cu urechile, dă cu socoteală și te scoate în cele din urmă cum ești, orișicît de mult te-ai sili să-i pari altfel.

(Ibidem, p. 44)

363. Persida, chiar dacă n-ar fi fost cum era, în starea în care se afla, tot n-ar fi putut să treacă prin tîrg fără ca oamenii să se uite după ea.

(Ibidem, p. 102)

364. Deși știa binișor ungurește, avea oroare să vorbească mai ales în fața autorităților, vrînd astfel să dovedească tuturor că românul nu renunță niciodată la drepturile lui.

(L. REBREANU — *Ion* I, p. 125)

365. — Și eu cred că mai bine ar fi să-i lăsați în plata Domnului, că de temniță, orice ai face, tot nu scapi, asta-i sfînt.

(Ibidem, p. 150)

366. Deși citația îl ardea în buzunar, luă pe dăscăliță de mijloc, o învîrti de cîteva ori tinerește, și o pupă țocăind pe amîndoi obrajii, stîrnind rîsul fetelor și indignarea doamnei Herdelea care, smulgîndu-se din brațele lui, îl ocărî . . .

(Ibidem, p. 235)

367. Deși stăruia între dînșii răceala, amîndoi se prefăceau că nu știu nimic, iar Herdelea trăgea nădejdia acum să-l înduioșeze și să netezească drumul spre o împăcare adevărată, din ce în ce mai înfricoșat să nu-i facă vreo poznă cu locul casei.

(Ibidem II, p. 259)

368. Împăratul, de umbla în fruntea oștilor, de sta la sfat mare, de se culca, de se scula, de mînca, de-și mîngîia coconii, un gînd nu-l mai slăbea: „Nu vezi, omul lui Dumnezeu, că ți-au îmbătrînit sfetnicii și împărăția merge rău?"

(B. ST. DELAVRANCEA — *Nuvele și povestiri*, p. 280)

369. Cu toate că Niculaie dăduse toată ziua cu furca la spatele mașinii și se simțea zobit de oboseală, cînd se făcu liniște deplină peste sat el deschise din nou ochii lîngă spinarea tatălui său și, ca și data trecută cînd se hotărîse plecarea lui Achim la București, bucuria îi luă cu mîna oboseala și rămase treaz, cu privirea deschisă spre stelele de pe cer.

(M. PREDA — *Morometii*, p. 393)

370. Orice-ar face, orice ar încerca dușmanii muncitorilor și ai democrației, sindicatele din Brăila vor ști să lupte și să învingă.

(D. N. COCEA — *Articole și pamflete*, p. 44)

PARTEA A DOUA

TEXTE LITERARE REZOLVATE

371. Și el[1]//, care înghițea în sec, de foame[2]// nu-i venea[1]// să spuie drept[3]//, deși abia era de șase ani[4]//, căci simțea pe măsa bolnavă greu[5]//, și tot zadarnic ar fi fost[6]// s-o mai mîhnească și el cu foamea lui[7]//.

(B. ST. DELAVRANCEA — *Nuvele și povestiri*, p. 59)

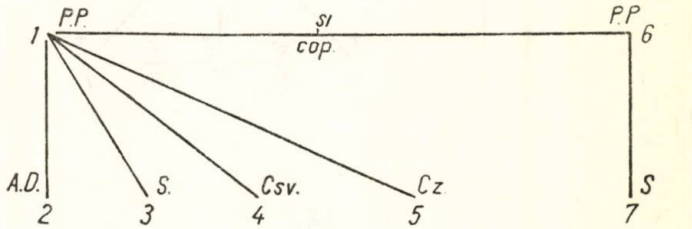

372. Acei[1]// care schimbaseră lacom codru de pîine și bucățica de brînză pe o cafea și pe trei feluri de bucate, dezbrăcîndu-se voios de zdrențele lor[2]// ca să se îmbrace cu tunica de bursier[3]//, acei[1]// care de mici se gîndiseră[4]// că învățînd carte multă vor ajunge bogați și fericiți[5]//, acei[1]// care, din întîmplare, nu gustaseră farmecul mîngîierilor[6]// și nu auziseră vorbă bună intrînd pe ușa părinților lor[7]// aceia nu vor înțelege[1]// de ce mă podidi plînsul[8]//, și de ce somnul și odihna nu se lipiră de mine pînă la revărsatul zorilor[9]//.

(Ibidem, p. 177)

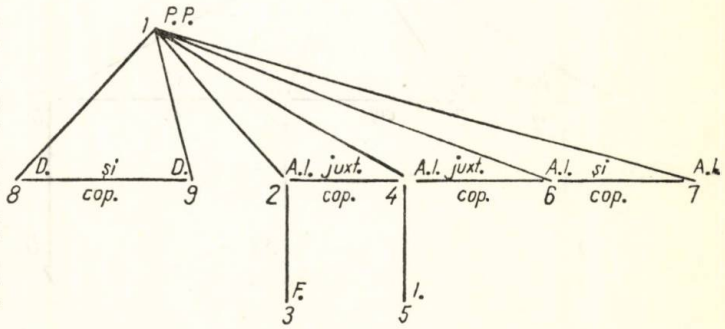

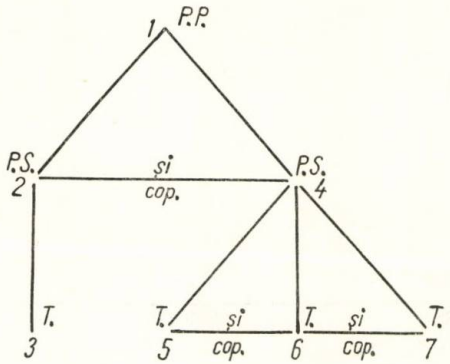

373. Și parc-o văd[1]// cum sta bunica, plîngînd în colțu-i de năframă[2]//,
Cînd dascălul din sat și popa deodată
ne-au venit în casă[3]//,
Și cum roșisem de rușine[4]// cînd popa
m-a chemat la masă[5]//
Și mi-a vorbit de-nvățătură[6]// și m-a
cinstit c-un ban d-aramă[7]//!

(O. GOGA — *Ne cheamă pămîntul*, p. 151)

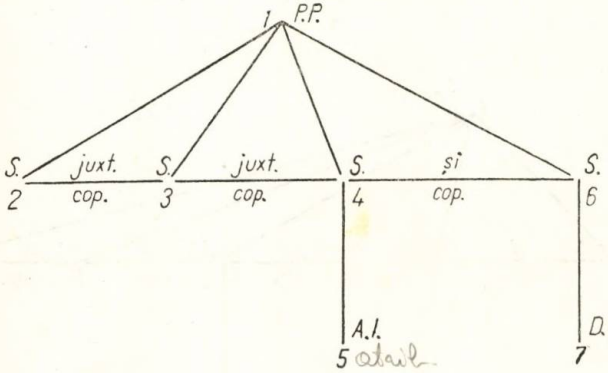

374. Și[1]// biruit de-o nesfîrșită jale[2]//
Părea[1]// că chipu-i s-a pornit a plînge[2]//,
Că buzele-ți frămînt-o rugăminte[3]//,
Că-mi profețesc potopul[4]// care vine[5]//,
Și-n graiul lor, strigat fără cuvinte,
Mă roagă tainic[6]// să te iau cu mine[7]//

(O. GOGA — *Cîntece fără țară*, p. 140)

375. Ceea ce s-a petrecut atunci, în sufletul lui[1]// a fost desigur mai iute decît fulgerul[2]// ; destul[3]// că, cu niște ochi de două ori mai mari[4]// decît cei ce poate-i avea de obicei[5]// cu o față lungă și spărietă și neputîndu-se lămuri[4]// de unde[6]// și cum răsărisem noi așa ca din pămînt[7]//, se uită la noi, măsurîndu-ne cu privirea-i zăpăcită de sus pînă jos și îndesîndu-se tot mai tare spre părete[4]//, ca și cum ar fi voit[8]// să scape de o vedenie supărătoare[9]//.

(C. HOGAȘ — *Pe drumuri de munte*, p. 7)

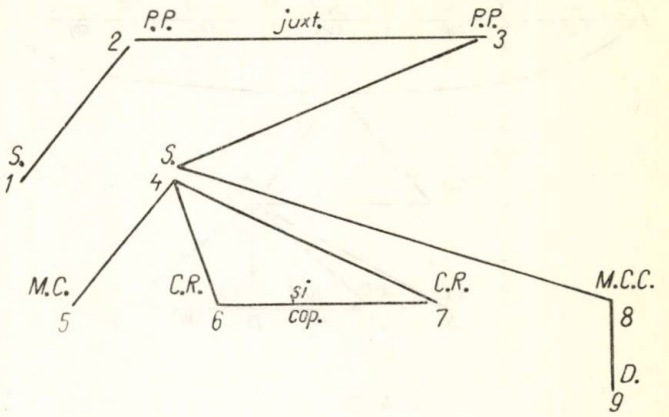

376. Astfel[1]//, dacă ieși dimineața în mijlocul din fața mînăstirii[2]//, unde se vinde[3]// și să cumpără[4]//, dacă străbați ziua cărările și drumurile[5]// ce se încrucișează[6]// și se taie în toate părțile[7]//, dacă mergi în biserica cea mare la vecernie, utrenie sau liturghie[8]//, dacă te duci pe la cunoștinți ziua sau seara[9]//, nu vei putea întîlni decît figuri paragrafisite [1]), gheburi, zbîrcituri, ochelari, cataruri cronice, reumatismuri, gingini goale, dinți falși, guri înfundate, bărbi ascuțite, peri albi și ... fățarnică smerenie [1]//.

(Ibidem, p. 19)

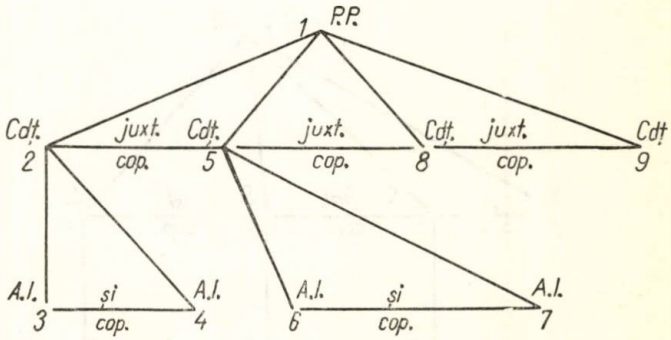

[1]) *paragrafisit* — învechit, uscat

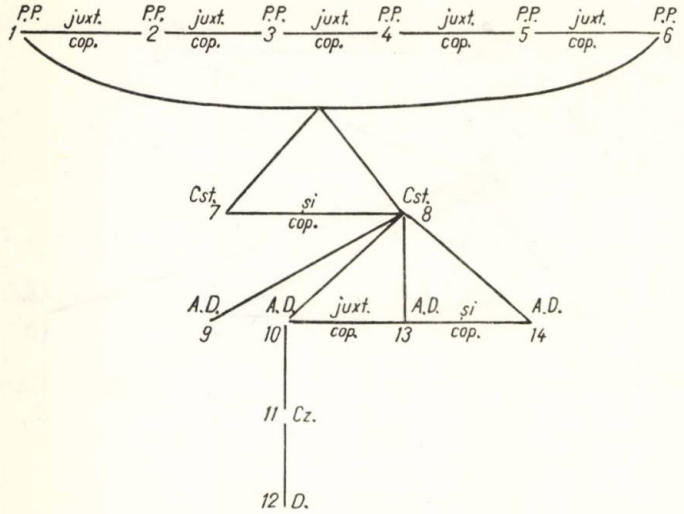

377. ... Ş-apoi, munţii Vărăticului sînt aşa de înalţi[1]//, pădurile atît de umbroase[2]//, văile atît de tăinuite şi de adînci[3]//, rîurile atît de limpezi[4]//, fineţele atît de dese, de înalte şi de înflorite[5]//, aerul atît de îmbălsămat[6]//, încît sufletul cel mai zglobiu se simte înmuet de o dulce melancolie[7]// şi ochiul călătorului se opreşte visător cînd pe o frunză de mesteacăn tremurătoare, cînd pe potirul rumân al unei flori[8]// ce se leagănă molatic sub mîngîierea dulce a vîntului[9]//, cînd pe unda[8]//, care, veselă[10]// că a izbutit[11]// să se sue pe spetele unui bolovan greoi[12]//, trece de cea parte[10]//, îi spune o glumă[13]// şi-şi urmează înainte, scăldîndu-se în raze de soare[14]//.

(C. HOGAŞ — *Pe drumuri de munte*, p. 19)

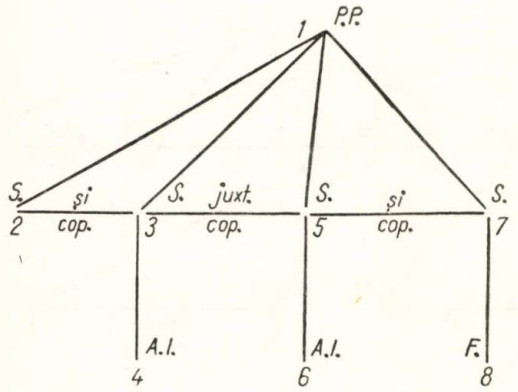

378. S-ar zice[1]// că natura a întipărit aicea o dulce şi primăvăratică sărutare pe sînul munţilor iernatici[2]// şi că, sub această sărutare de nesfîrşit amor, au răsărit ca prin farmec milioane de flori strălucitoare[3]//, ce acoper întinderile ondulate şi dulci[4]// ; că sub ea s-a născut acea lină şi răcoroasă adiere[5]//, ce veşnic suspină în acest loc[6]//, şi că pîlcurile de mestecăni, cu ramuri despletite şi cu trunchiuri de argint, nu sînt sămănate ici şi colea, decît spre a chema pe drumeţul obosit[7]// să guste, pe un aşternut de flori, o clipă de visuri şi de negrăită fericire[8]//.

(Ibidem, p. 21)

379. Cu cît înaintam pe drumul Sihlei[1]//, cu atît natura devenea mai aspră[2]//; ai fi zis[3]// că ea-şi încruntă privirea[4]// şi că mustră pe drumeţul prea cutezător[5]//, care îndrăzneşte[6]// să calce peste hotarele pustiului[7]// şi să tulbure, cu zgomotul paşilor sau al respirării sale, adînca linişte a singurătăţii[8]//.

(Ibidem, p. 21)

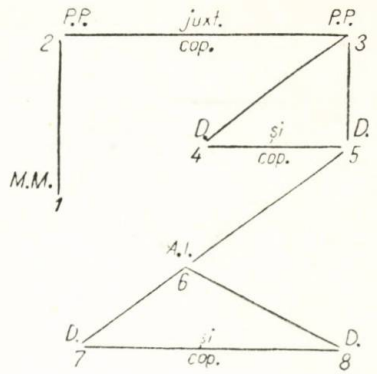

380. Stăturăm aice vreo zece minute, timp[1]// în care cercai[2]// să mă potrivesc în gînd sfinţeniei locului[3]// pe care călcam[4]//; voiam[5]// să trimit, în altă lume, Sfîntei Teodora, din însăşi pămînteasca ei locuinţă, vreo simţire sau vreo cumpătare cucernică şi umilită[6]//; cum însă e uşor[7]// să fii virtuos în tovărăşia ursilor necuvîntători şi a codrilor fără inimă[8]//, şi cum virtutea nu capătă preţ şi strălucire[9]// decît atunci cînd iesă biruitoare din lupta făţişă cu răutatea şi stricăciunea omenească[10]//, apoi nu putui închega în sufletul meu nici un soi de evlavioasă gîndire sau măcar de profană admiraţiune pentru o viaţă jertfită, fără nici o ţintă, lipsei, chinurilor şi suferinţelor trupeşti, cu toată rîvna[11]// ce va fi avut sufletul ei pentru cele sfinte şi dumnezeieşti[12]//.

(Ibidem, p. 26)

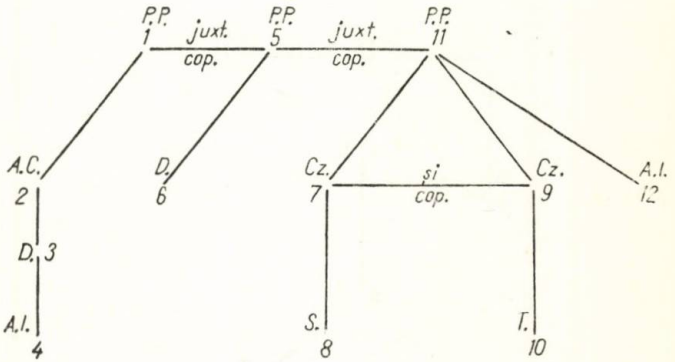

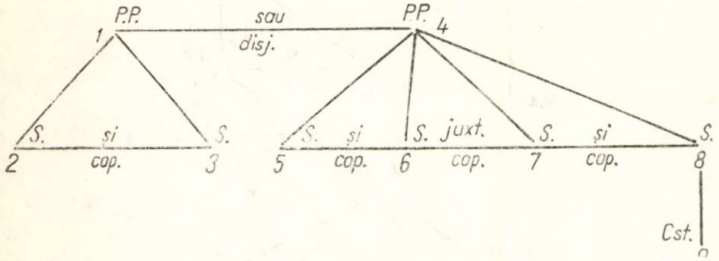

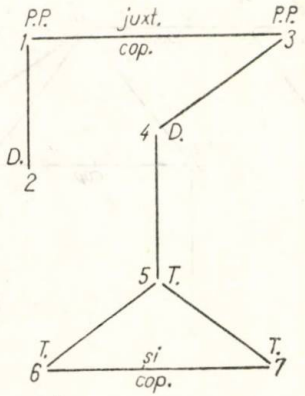

NOTĂ: Prop. nr. 6 și 7 sînt temporale explicative.

381. Mi se părea[1]// că pămîntul se scurge în haos[2]// și că un nemărginit deșert să deschide sub mine[3]//; sau, mi se părea[4]// că, dintr-un punct cît un atom imaginar de mic, niște negre și vaste cercuri concentrice se desfac[5]// și-și lărgesc cuprinsul pînă peste marginile nesfîrșitului[6]//; că se năștea din punctul lor generic[7]//, și tot din el se desfăceau aceste cercuri cu o repeziciune atît de ameţitoare[8]//, încît închipuirea mea, tîrîtă de jocul acesta fantastic, îmi lăsa în creieri urma vie a unui vîrtej . . .[9]//

(Ibidem, p. 51)

382. Nu știu[1]// cum vor fi alţii[2]//; cît despre mine, știu atîta[3]//, că pierd măsura timpului[4]//, de îndată ce rămîn pe voia slobodă a pornirilor mele de sălbatec[5]//, cînd adică, biruit de dragostea neînfrînată a singurătăţii, îmi șterg urma dintre oameni[6]// și mă mistui, sub îmboldirile ei, în necunoscutul larg al naturii, ca o frunză mînată de nestatornicia vînturilor[7]//.

(Ibidem p. 120)

383. Iată[1]// pentru ce[2]//, cum mergeam eu pe spetele Pisicuţii ca un sac umplut cu gînduri[3]//, nu prinsei de veste[2]// nici cînd soarele scoborîse treptele văzduhului spre lumea cealaltă[4]//, nici cînd munţii de pe dreapta mă înmormîntaseră în umbra lor posomorîtă[5]//, nici cînd luceafărul de sară îşi ţintuise în negrul albăstriu al cerului chipul său viu de lumină scînteietoare[6]//, nici cînd „regina nopţii moartă", pe năsălie de nouri albi începuse a pluti pe căile deşerte ale umbrelor înalte[7]// . . .

(Ibidem, p. 120)

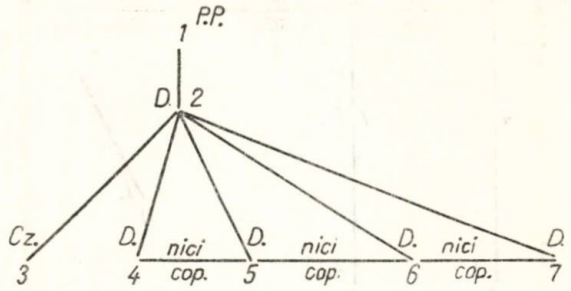

NOTĂ: Cauzala nr. 3 are nuanţă temporală.

384. Şi[1]//, de m-aş fi luat după mişcarea plină de înţelegere şi în toate părţile a urechilor ei[2]//, ar fi trebuit[1]// să cred[3]// că auzul ei, cu mult mai mare destoinicie decît al meu, prindea din depărtări nemăsurate, feluritele glasuri nemăsurate, felurite glasuri nehotărîte[4]// şi că se îmbată şi ea de şoptirile tainice şi pline de farmec[5]//, ce însoţesc de pretutindeni, în faptul curat al zilei, neţărmurita depărtare a Firii[6]//.

(Ibidem, p. 140)

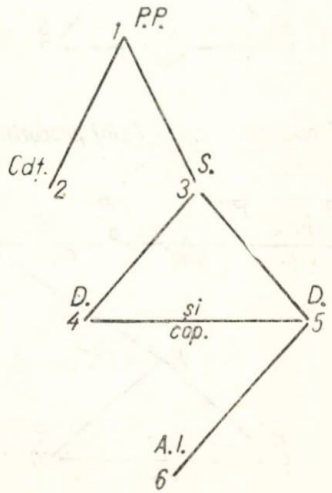

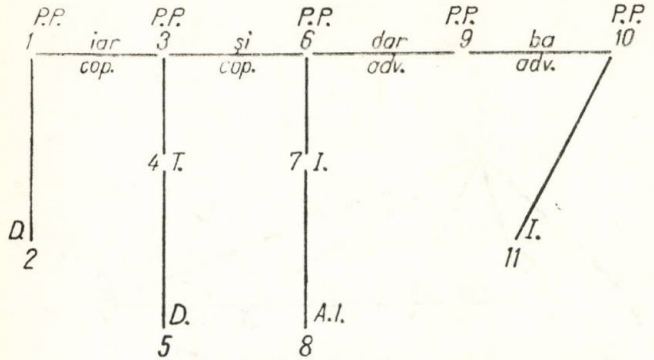

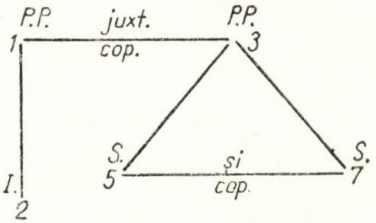

NOTA: Propozițiile nr. 4 și 7 sînt propoziții incidente

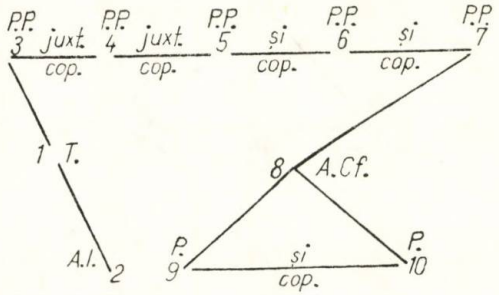

385. Toate îndemnurile și silințele mele de a o hotărî[1]// să-și urmeze calea[2]// fură zădarnice[1]//; iar[3]// cînd văzui, în cele din urmă[4]//, că echilibrul meu e aproape primejduit[5]//, descălecai[3]// și tîrînd-o de dîrlogi, cercai a o îndemna[6]// să pășească peste stavila nevăzută[7]// ce, din senin parcă, se ridicase în fața ei[8]//; dar nici în ruptul capului nu se dădu urnită din loc cu un pas măcar înainte[9]//; ba, dimpotrivă, ea se încumeta[10]// să mă tîrască pe mine înapoi[11]//.

(Ibidem, p. 143)

386. ... Erau și ele menite[1]// să-și ducă, de acum înainte, pe țărmuri străine și depărtate, nemîngîiatul dor de patrie[2]//; le era și lor[3]//, se vede[4]//, scris[3]// să mînînce pîinea amară a pribegiei[5]//, și[6]//, cine știe[7]//, dacă nostalgia după fundurile Ciungului nu era să pună, sub alte apusuri și sub alte răsărituri de soare, capăt zbuciumatei lor vieți...[6]//!

(Ibidem, p. 168)

387. Cînd părintele Ghermănuță păși din întuneric în fășia de lumină[1]//, ce izvora pe ușa larg deschisă a bisericii[2]//, se opri pe loc[3]//, își întoarse fața spre catapiteazmă[4]//, își luă comanacul din cap[5]// și, după toate regulele darului său, de trei ori își făcu cruce[6]// și de trei ori se înclină, ca spre metanie, în fața icoanelor sfinte[7]//, ce păreau[8]// că-l văd[9]// și că se uită la el din fundul depărtat al bisericii...[10]//

(Ibidem, p. 174)

388. — Totuşi[1]//, până ce să-mi iau măsurile[2]// pentru ce era să fie mai tîrziu[3]//, găsii cu cale[1]// să-mi aşez în scobitura stîncii tarhatul meu întreg[4]// şi să priponesc pe Pisicuţa într-o aşezătură mai largă şi plină cu iarbă înaltă, de pe povîrnişul uneia din prăpăstii[5]//; căci[6]// de-aş fi lăsat-o slobodă[7]//, apoi fantastică[6]//, cum era[8]//, şi iubitoare, ca şi mine, de pribegie, s-ar fi luat după florile[6]// ce scînteiau pe nemărginita prăpastie, la lumina soarelui de amiază[9]//, şi s-ar fi prăbuşit la vale, de pe vreuna din nenumăratele muchi de stîncă[10]//, ce stăteau ascunse cu viclenie, sub adăpostul de umbră neturburată a ierburilor înalte...[11]//

(Ibidem, p. 195)

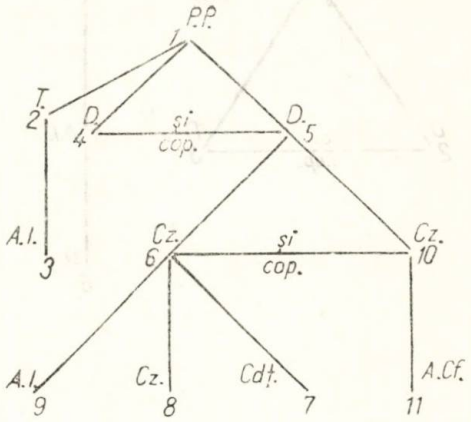

389. Şi[1]//, deşi eram încredinţat[2]//, că, în cele din urmă, biruinţa va cumpăni spre partea Pisicuţii[3]//, mă hotărîi totuşi[1]// să intru la mijloc, în această epopee măreaţă şi crîncenă[4]// ce se desfăşura ochilor mei[5]//, şi dezlegînd-o, deci, din pripon, o condusei, ca o altă zeitate antică, sub egida-mi ocrotitoare, înlăuntrul sacrosant al întăriturilor mele[6]//!...

(Ibidem, p. 205)

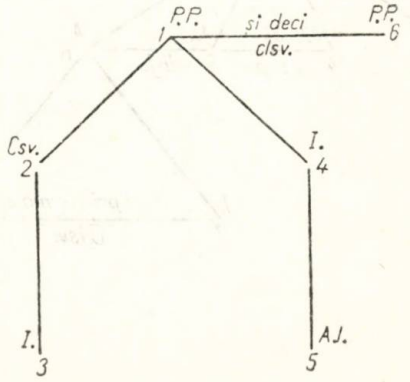

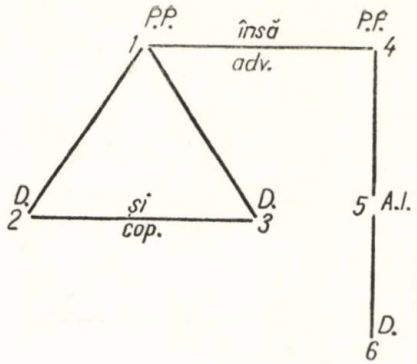

390. N-aș putea spune[1]// cum[2]// și cît am mers[3]//; fu însă un moment[4]// cînd spre cea mai mare glorie a mea, băgai de samă[5]// că Natura, pe lîngă alte multe, mari și foarte înalte însușiri, mă dăruise și cu cele mai de căpitenie talente ale celui mai iscusit dintre alpiniști[6]// ...

(Ibidem, p. 211)

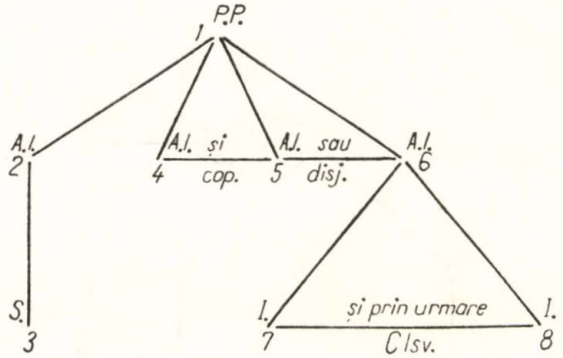

391. Și eu[1]// care mi se părea[2]// că plutisem patruzeci de zile și patruzeci de nopți peste toate valurile fără de frîu ale tuturor potopurilor[3]//, aveam dreptul[1]// să mă uit ca spre o zare depărtată, la timpurile de altădată[4]//, și să privesc ca prin sită la chipurile șterse ale unei lumi pentru veșnicie înmormîntate[5]//, sau cel puțin să-mi cercetez barba, spre a mă încredința[6]// că nu e nici albă, nici pînă la brîu[7]// și că prin urmare nici nu mă ridicasem la treapta vreunui Patriarh, ferit prin îndurarea proniei cerești de pieirea a toată suflarea[8]// ...

(Ibidem, p. 210)

392. — Așa-i, cucoane[1]//, da' vezi' neata[2]//, că[3]// de-o mere așa pe-ndelete[4]//, apoi ne-apucă noaptea-n pădure[3]// și n-om putea trece Tazlăul cu lumină[5]//, că-i departe[6]// și locurile-s tari[7]//.

(Ibidem, p. 228)

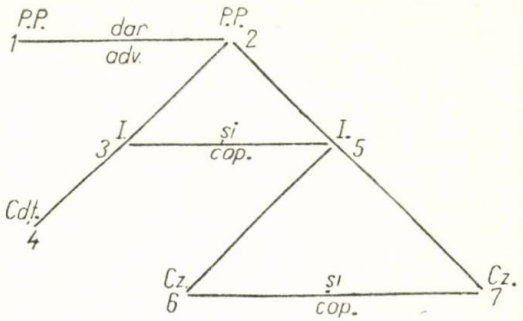

393. Și[1]// măcar că nevasta lui Honcu nu era în casă[2]//, totuși el vorbea de dînsa[1]//, ca și cum ar fi fost de față[3]// ; doar Honcu[4]//, cînd vorbea de la el de-acasă[5]//, glasul lui răspundea tocmai pe Măgura Mare[4]// și[6]// cînd ar fi avut nevoie de chemat vrun vătăjăl de la comună[7]//, care era de la dînsul cale de jumătate de ceas[8]//, tot din cerdacul caselor lui l-ar fi strigat[6]// ; astfel, se zice[9]// că el da porunci satului întreg, strigînd de la el de-acasă[10]//, și că tot satul revărsat pe vale îl auzea[11]// și-l asculta[12]//.

(Ibidem, p. 248)

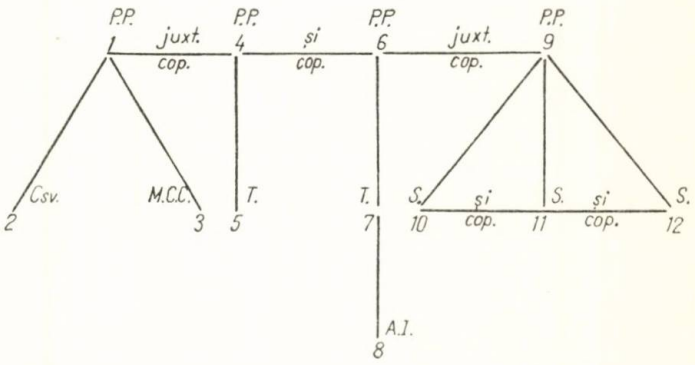

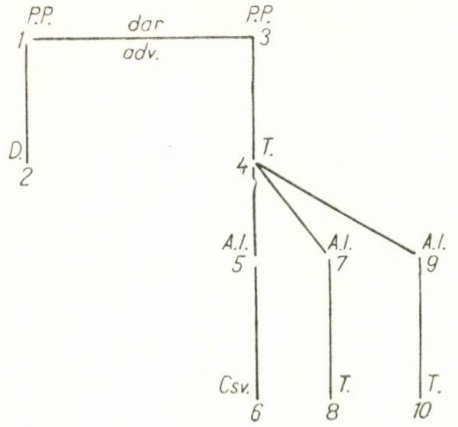

394. Nu știu[1]// alții cum sînt[2]//, dar eu[3]//, cînd mă gîndesc la locul nașterii mele, la casa părintească din Humulești, la stîlpul hornului[4]// unde lega mama o șfară cu motocei la capăt[5]//, de crăpau mîțele jucîndu-se cu ei[6]//, la prichiciul vetrei cel humuit[4]// de care mă țineam[7]// cînd începusem a merge copăcel[8]//, la cuptoriul[4]// pe care mă ascundeam[9]// cînd ne jucam noi băieții de-a mijoarca [1])[10]// și la alte jucării pline de hazul și farmecul copilăresc[4]//, parcă-mi saltă și acuma inima de bucurie[3]//.

(I. CREANGĂ — *Amintiri din copilărie*, p. 32)

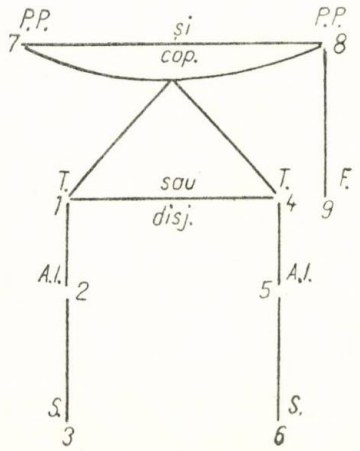

395. Cînd vuia în sobă tăciunele aprins[1]//, care se zice[2]// că face a vînt și vreme rea[3]//, sau cînd țiuia tăciunele[4]// despre care se zice[5]// că te vorbește cineva de rău[6]//, mama îl mustra acolo, în vatra focului[7]// și-l buchisa cu cleștele[8]//, să se mai potolească dușmanul[9]//.

(Ibidem, p. 33)

[1]) *de-a mijoarca* — v-ați ascunselea

396. Ş-apoi nu ştii[1]// că este o vorbă[2]// : dacă-i copil[3]//, să se joace[4]// ; dacă-i cal[5]//, să tragă[6]//, şi[7]//, dacă-i popă[8]//, să citească[7]// . . .

(Ibidem, p. 35)

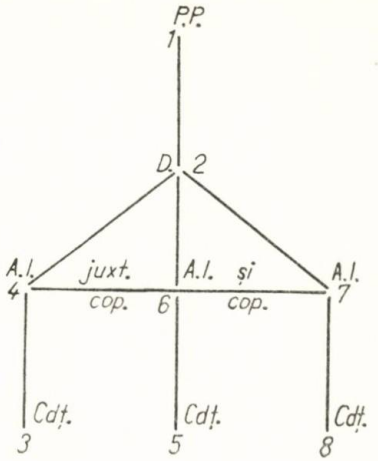

397. La Crăciun[1]//, cînd tăia tata porcul[2]//, şi-l pîrlea[3]//, şi-l opărea[4]//, şi-l învălea iute cu paie[5]//, de înădușea[6]//, ca să se poată rade mai frumos[7]//, eu încălecam pe porc deasupra paielor[1]//, şi făceam un chef de mii de lei, ştiind[8]// că mie are să-mi dea coada porcului[9]//, s-o frig[10]// şi beşica[9]// s-o umplu cu grăunţe[11]//, s-o umflu[12]// şi s-o zuruiesc[13]//, după ce s-a usca[14]// ş-apoi, vai de urechile mamei[15]//, pînă nu mi-o spărgea de cap[16]//.

(Ibidem, p. 37)

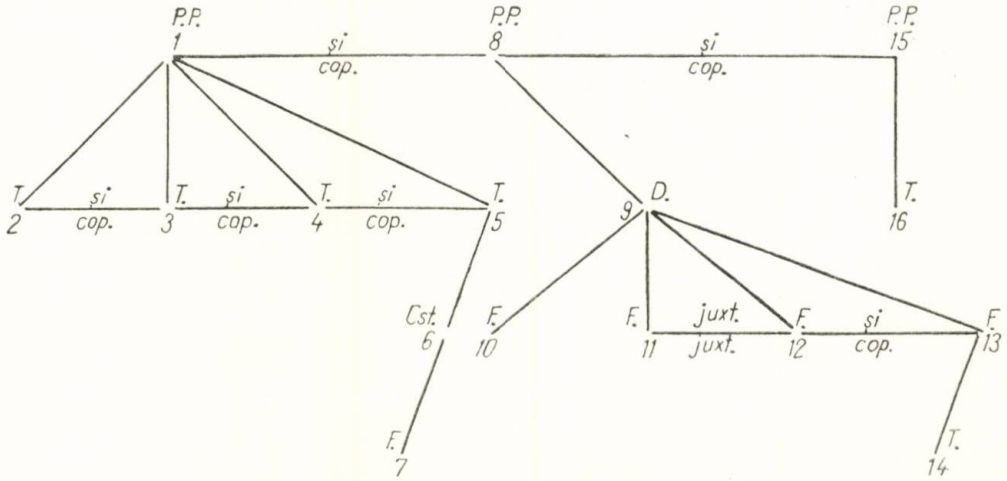

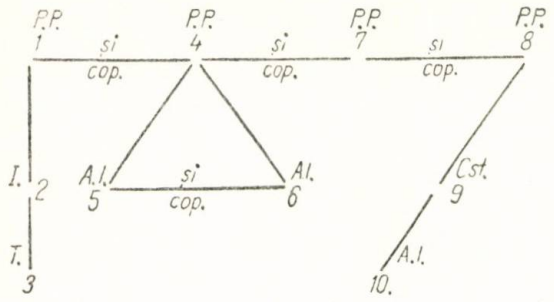

398. De aceea le-am lăsat și eu pe fete[1]// să rîdă[2]//, pînă li s-a duce gura la ureche[3]//, și pîndind vreme[4]// pe cînd șed ele plecate[5]// și dau pînza în apă la ghilit[6]//, fac țuști din baltă[4]//, ș-o iau la sănătoasa[7]// ; și așa fugeam de tare pe prund[8]//, de săreau pietrele[9]//, pe care le stîrneam cu picioarele, cît mine de sus[10]//.

(Ibidem, p. 59)

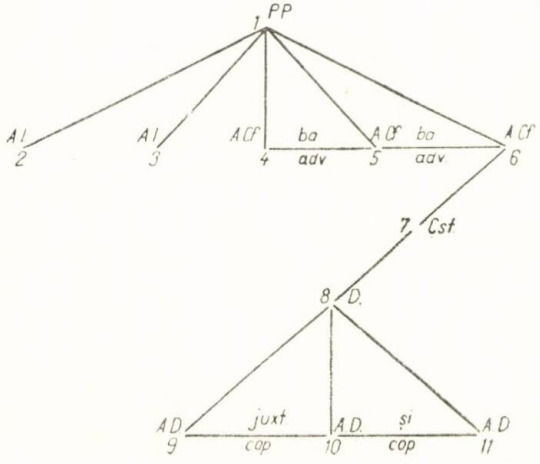

399. Și afară de acestea, babele[1]// care trag pe fundul sitei în 41 de bobi[2]//, toți zodierii și cărturăresele[1]// pe la care căutase pentru mine[3]// și femeile bisericoase din sat îi băgase mamei o mulțime de bazaconii în cap, care de care mai ciudate[3]// : ba că am să petrec între oameni mari[4]// ; ba că-s plin de noroc, ca broasca de păr[5]// ; ba că am glas de înger și multe alte minunății[6]//, încît mama, în slăbiciunea ei pentru mine, ajunsese a crede[7]// că am să ies un al doilea Cucuzel, podoaba creștinătății[8]//, care scotea lacrimi din orice inimă împietrită[9]//, aduna lumea de pe lume în pustiul codrilor[10]// și veselea întreaga făptură cu viersul său[11]//.

(Ibidem, p. 17)

400. Seara[1]// în timp ce ne întorceam cu aceeași trăsură la Sebeș[2]//, atît eu cît și fratele meu ne simțeam purtați de conștiința[1]// că pusesem temeiurile unui alt timp[3]//, cu toate că n-am făcut[4]// decît să participăm, tăcuți și insignifianți, la un act[5]// ce se realiza prin puterea destinului[6]//

(LUCIAN BLAGA — *Hronicul cîntecului și al vîrstelor*, p. 23)

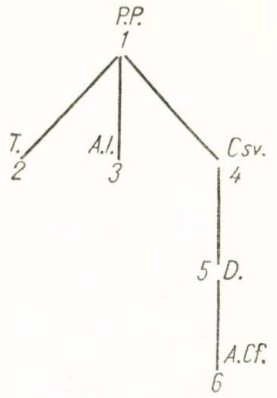

401. Din ce în ce cîntarea în valuri ea tot crește[1]//,
Se pare[2]// că furtuna ridică al ei glas[3]//,
Că vîntul trece-n spaimă pe-al mărilor talaz[4]//,
Că-n sufletu-i pămîntul se zbate cu necaz[5]// —
Că[6]// orice-i viu în lume[7]// acum încremenește[6]//.

(M. EMINESCU — *Poezii*, p. 79)

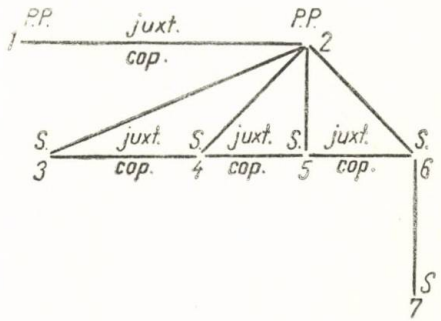

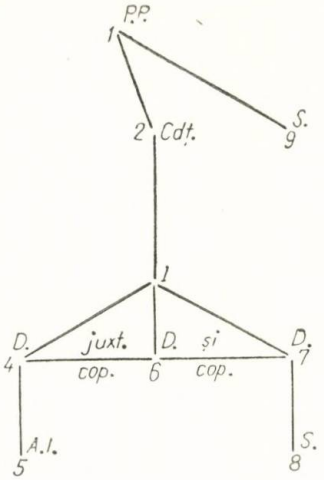

402. Dar[1]// dacă de sute de ani sînt deprinși[2]// să afirme[3]// că pămîntul e al lor[4]// cu tot ce se află înăuntru[5]//, că aurul e al lor[6]//, și că e drept[7]// să-l ia din mină[8]//, e greu[1]// să-i schimbi peste noapte[9]//.

(GEO BOGZA — *Țara de piatră*, p. 76)

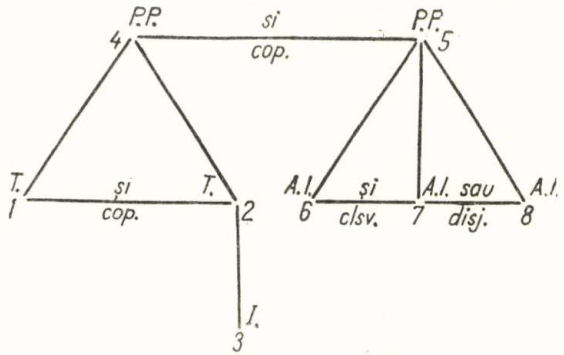

403. Atunci cînd, printr-o împrejurare excepțională minerul descoperă în vreun fund de grotă cîteva stufe de aur[1]//, și e sigur[2]// că nu-l vede nimeni[3]//, un tremur violent îl cuprinde[4]// și toată ființa i se mistuie, ca pe cărbuni, între cele două alternative la fel de groaznice[5]//; să-l ia[6]// și să fie prins[7]//, sau să-l lase[8]// ...

(Ibidem, p. 77)

404. Ori de cîte ori m-am aflat din nou la țară[1]//, și marile întunecimi de acolo au venit iarăși asupra mea[2]//, încă o dată am simțit[3]// cît de materială le e apăsarea[4]//, și încă o dată mi-am dat seama[5]// că puterea lor numai electricitatea este în stare[6]// s-o învingă[7]//.

(Ibidem, p. 166)

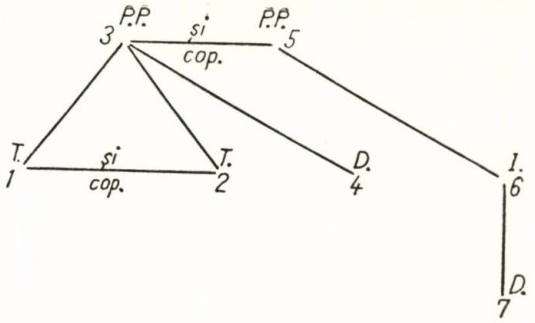

405. Cînd ajunseră în vadul Ciulniței[1]//, pe care nu mai era nici un strop de apă[2]//, Damian văzu satul aninat pe vîrful dealului[3]//, pe sub care se scurgea pîrîul[4]// și mergea[5]// de se vărsa în Ialomița[6]//, cînd putea[7]//, deoarece de cele mai multe ori nu se vărsa nicăieri, fiind sec[8]// ; văzu curtea boierească[9]// cum o știa[10]//, așezată pe deal, fără gard dinspre gîrlă, și toate slugile, toți argații ieșiți[9]// să-l vadă venind[11]// ; în dreapta și în stînga, curți țărănești[9]//, unde mai peste tot doi sau trei cai, legați de cîte un otgon, se-nvîrteau pe-un vraf de grîu, bătînd din cap și din coadă[12]//, în vadul gîrlei, copii în scutece, lăsați în paza altora[9]// ce de-abia umblau în picioare[13]//.

(D. ZAMFIRESCU — *Viața la țară*, p. 46)

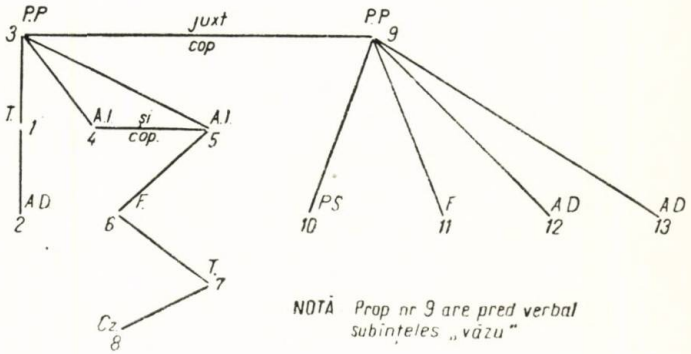

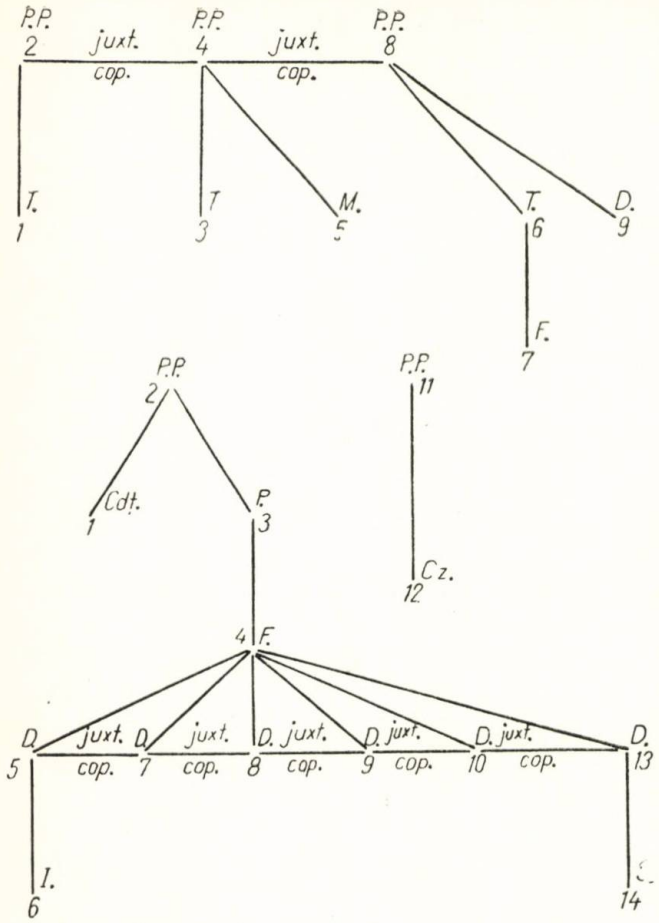

NOTĂ: Propozițiile nr. 11 și 12 sînt propoziții incidente.

406. Cînd el se culca[1]//, ochii ei îl urmăreau prin casă[2]//; cînd îl vedea rîzînd[3]//, rîdea și ea[4]//, fără să știe de ce[5]//; cînd ieșea cîte un moment[6]// să mai respire[7]//, întreba încet și cu sfială[8]//: „unde e Matei?"[9]//

(Ibidem, p. 48)

407. — Dacă e așa[1]//, cel mai cuminte lucru e[2]// să chemi pe oameni într-o duminică la dumneata[3]//, să le spui[4]// că te-ai hotărît[5]// să-ți îngrijești singur de treburi[6]//; că, după dorința răposatei, ierți toate datoriile[7]//, rupi toate contractele[8]//, dezlegi toate învoielile[9]//; că ai să faci contracte noui[10]// (și să le faci în regulă[11]//, fiindcă azi nu mai merge ca în trecut)[12]//; că[13]// oricine ar avea ceva de cerut sau de spus[14]// te găsește gata de vorbă[13]//.

(Ibidem, p. 70)

408. El a crezut[1]// că nu se poate[2]//,
Şi iacă[3]// poţi[4]//, Dar să te ţii[5]// !
E greu[6]// să dai de căpătîi[7]//,
Dar[8]// dacă dai[9]//, merg strună toate[8]//,
Şi fata mult nu se socoate[10]//
Cînd pierde mintea cea dintîi[11]//.

(G. COŞBUC — *Poezii*, p. 42)

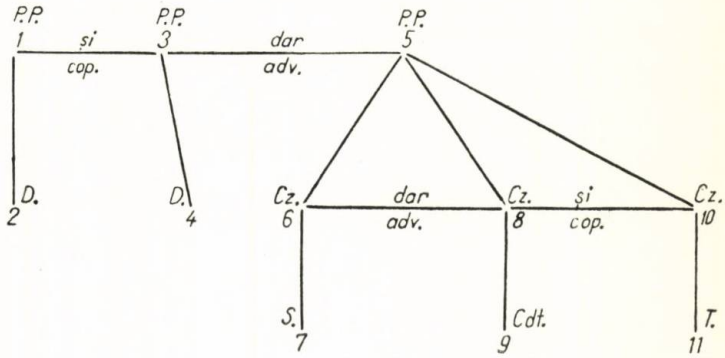

409. Dac-o fi pe drum[1]//, tu treci[2]// ;
Zi[3]// că eşti grăbit[4]//, şi-o lasă[5]//,
Să n-asculţi[6]// orice să-ţi spuie[7]//,
Şi-un gînd rău să nu te puie[8]//
Pîn-acasă
S-o petreci[9]//.

(Ibidem, p. 88)

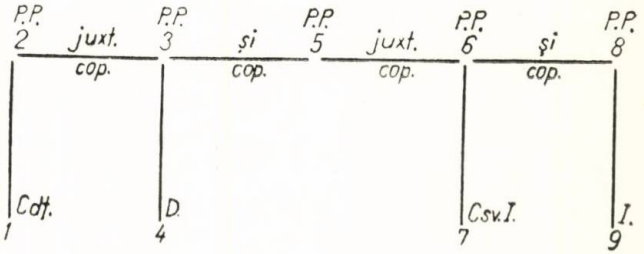

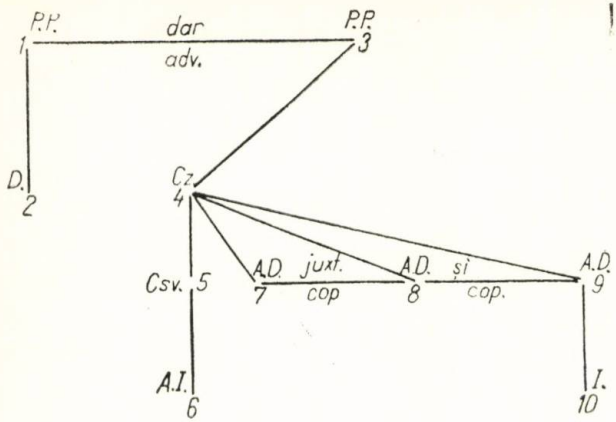

410. Am voit[1]// să fac această onoare boierilor[2]// ; dar, după o gîndire serioasă, mi-am schimbat hotărîrea[3]//, căci[4]// deşi într-această clasă s-au strecurat mulţi venetici corupţi şi, cu toate loviturile şi tentaţiunile străinilor[5]// la care servă de ţintă de un secol şi jumătate[6]//, tot se găsesc printre dînşii bărbaţi cu simţimînte nobile şi cu inimă de adevăraţi români[4]//, care au făcut[7]//, fac[8]// şi sînt convins[9]// că vor face mult bine patriei lor[10]//.

(N. FILIMON — *Ciocoii vechi şi noi*, p. 35)

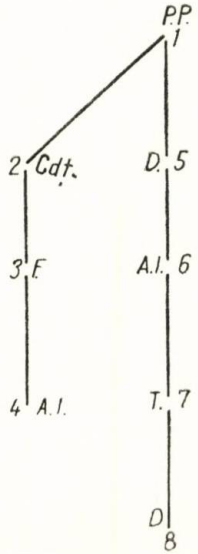

411. Dar[1]// dacă adevărul este pus în inima omului[2]// ca să-i arate calea[3]// ce duce la fericire[4]//, fatalitatea a voit[1]// ca pasiunile materiei să învingă mai totdeauna acest simţimînt[5]// ce se manifestă în noi[6]// de cîte ori voim[7]// să comitem vreo nelegiuire[8]//.

(Ibidem, p. 52)

412. Dinu Păturică[1]//, cum se instală în postul de vătaf[2]// pe care-l dorise atît de mult[3]//, chemă pe toate slugile curții[1]// și le ținu un cuvînt[4]// prin care le făcu cunoscut[5]// că în timpul fostului mai nainte vătaf, se făcuse mare risipă în curtea stăpînului său[6]// și că el nu va suferi[7]// să urmeze și în timpul său asemenea fapte[8]//.

(Ibidem, p. 126)

413. Dacă cineva ar fi văzut luxul[1]// ce domnea la masa postelnicului și la a vătafului său de curte[2]//; fără îndoială s-ar fi convins[3]// că ospățul slugei întrecea în toate pe al stăpînului[4]// și[5]// dacă s-ar fi gîndit mai serios la mizeriile celor timpi de tristă memorie[6]//, ar fi zis, împreună cu noi[5]//, că fanariotul n-avea[7]// de ce să se plîngă pentru pagubele[8]// ce-i făcea vătaful său de curte[9]//, căci banii[10]// ce se cheltuiau în aceste ospețe[11]// nu erau ai săi, ci ai săracilor și ai văduvelor căzuți victimă nesațului său de averi[10]//.

(Ibidem, p. 171)

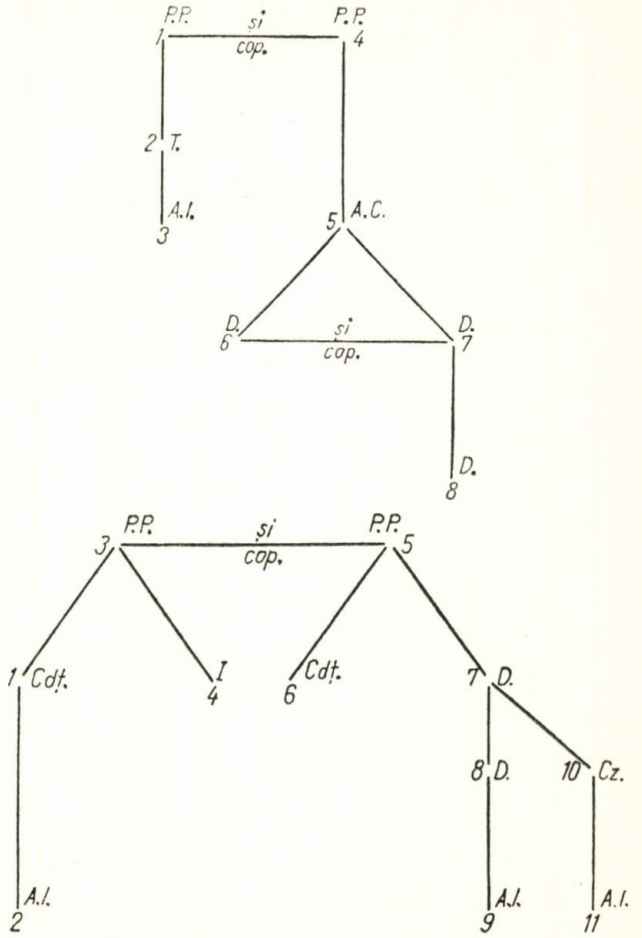

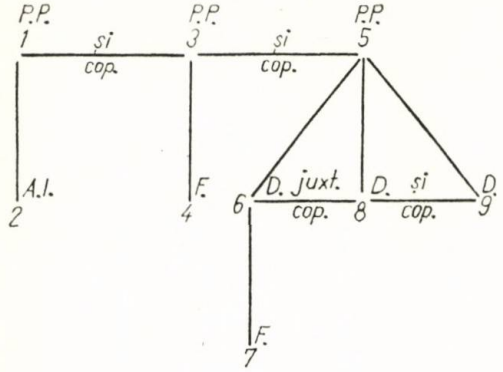

414. Cuconul scoase vorbă afară[1]// că pleacă la o moşie tocmai peste Olt[2]// şi[3]//, ca să dea mai mult crezămînt acestei născociri[4]//, chemă pe vizitiu[3]// şi, faţă de cocoana, îi porunci[5]// să dea careta la neamţ[6]// s-o dreagă[7]//, să potcovească caii[8]// şi să ungă hamurile[9]//.

(Ibidem, p. 39)

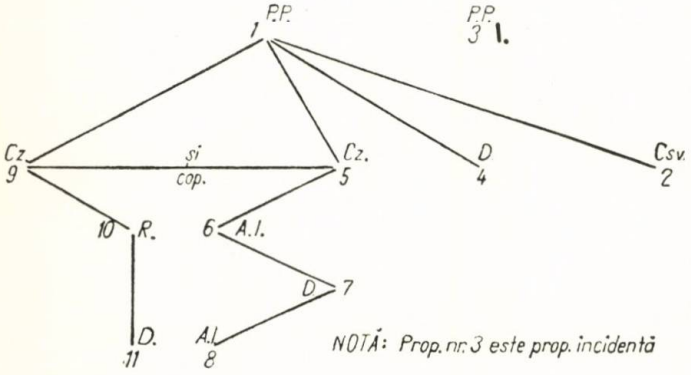

415. Costea Chioru[1]//, deşi este cel mai mîrşav şi mai calpuzan [1]) dintre toţii grecii din Ţara Românească[2]//, dar ce-mi pasă[3]//! el nu va putea[1]// să-mi mănînce moşia[4]//, căci am înscrisul lui[5]// care dă pe faţă[6]// că moşia postelnicului[7]// pe care am cumpărat-o de la sultan — mezat[8]//, este a mea[7]// şi el nu este decît un vechil pus din parte-mi[9]// ca să nu zică lumea[10]// că cumpăr moşiile stăpînului meu cu bani furaţi de la dînsul[11]//.

(Ibidem, p. 203)

[1]) *Calpuzan* — viclean

416. Amici adevărați nu avea[1]//, căci în timpul trecutei sale fericiri întinsese mîna[2]// și își deschisese punga numai desfrînaților și lingușitorilor[3]//, iar pe oamenii cei onești îi tratase cu asprime și dispreț[4]//, încotro dar întorcea privirile[5]// nu vedea decît visele sale cele de aur[6]//, ce îndulcise atît de mult trecutul vieții sale, prefăcute acum într-o aspră mizerie[7]//, care-l strîngea cu tărie în brațele ei cele topite de suferință[8]//.

(Ibidem II, p. 58)

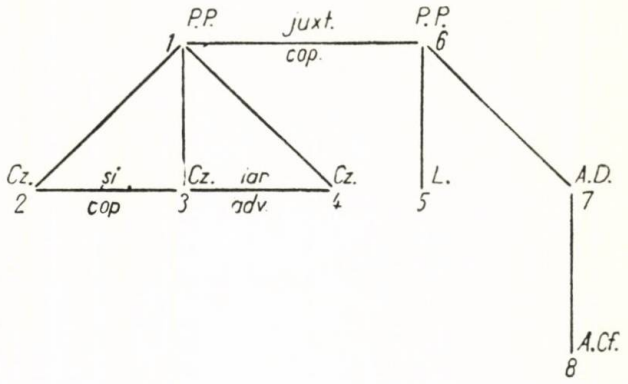

417. Oricît era de prefăcut[1]// Păturică tot nu putea[2]// să reziste acestor cuvinte pline de ironie și cu două înțelesuri[3]// ; plecă dar capul în jos[4]//, ca să ascunză întipărirea[5]// ce-i făcuse[6]// și[7]// după ce mai făcu o metanie pînă la pămînt[8]//, se duse[7]//.

(Ibidem, II, p. 112)

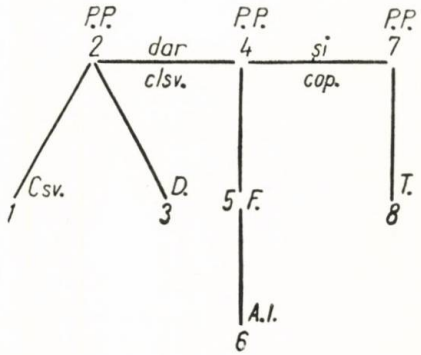

NOTĂ: Conjuncția „dar" are în text sens conclusiv.

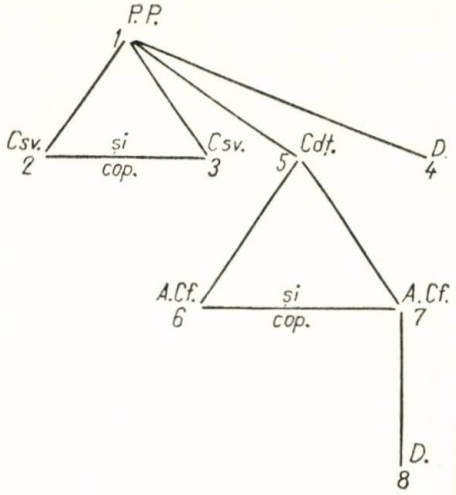

418. Nenorocita femeie[1]//, deşi lucra de dimineaţa pînă seara împreună cu bela Eloisa[2]//, şi ducea o viaţă foarte modestă[3]//, cu toate acestea ea nu ar fi putut[1]// să se apere de tortura mizeriei[4]//, dacă providenţa[5]//, care vede toate[6]// şi nu lasă nici pe cea mai infimă insectă[7]// să piară[8]// nu i-ar fi trimis pe părintele lui Friederich în ajutor[5]//.

(Ibidem II, p. 144)

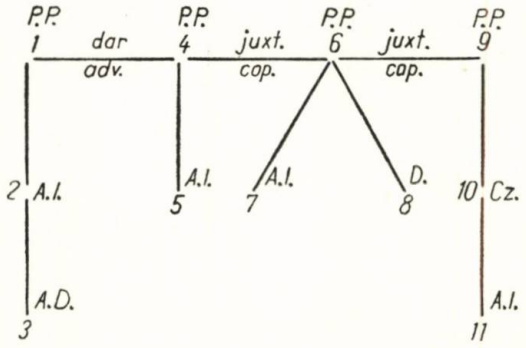

419. Această înştiinţare[1]//, ce da pe faţă un secret politic[2]// care turmentase atîta timp pe toţi locuitorii Bucureştilor[3]//, fu citită cu mare lăcomie[3]// ; dar impresiunea[4]// ce produsese ea[5]// fu deosebită[4]// ; boierii[6]// care nu luaseră slujba în timpul acestui domn[7]// se bucurau, crezînd[6]// că succesorul lui se va purta mai bine cu dînşii[8]// ; favoriţii îşi smulgeau perii din cap de disperare[9]// căci prin căderea protectorului lor pierdeau pentru totdeauna acele huzmeturi [1]) grase[10]// ce le înlesnea o viaţă de satrapi[11]//.

(Ibidem II, p. 57)

[1] *huzmet* — slujbă, funcţie.

420. Şi[1]// cum ajung într-un loc[2]// unde era judecătorie[3]//, se înfăţoşează înaintea judecătorului[1]// şi încep a spune împrejurarea din capăt, pe rînd fiecare[4]// : cum a venit întîmplarea[5]// de au călătorit împreună[6]//, de au stat la masă împreună[7]//, cîte pîni a avut fiecare[8]//, cum a mîncat drumeţul cel străin la masa lor, deopotrivă cu dînşii[9]//, cum le-a dat cinci lei drept mulţămită[10]//, ca şi cum cel cu trei pîni a găsit cu cale[11]// să-i împartă[12]//.

(I. CREANGĂ — *Povestiri*, p. 116)

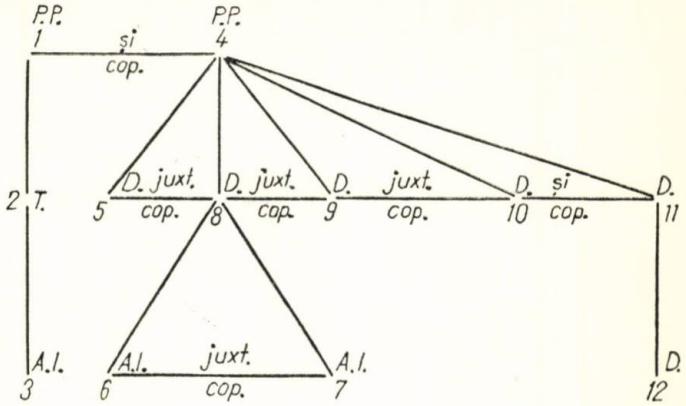

421. Eu sînt acum bătrînă[1]//, şi[2]// fiindcă am avut[3]// şi am atît de multe bucurii în viaţă[4]//, nu înţeleg nemulţumirile celor tineri[2]// şi mă tem[5]// ca nu cumva, căutînd acum la bătrîneţe un noroc nou, să pierd pe acela[6]// de care am avut parte pînă în ziua de astăzi[7]// şi să dau la sfîrşitul vieţii mele de amărăciunea[8]// pe care nu o cunosc decît din frică[9]//.

(I. SLAVICI — *Moara cu noroc*, p. 1)

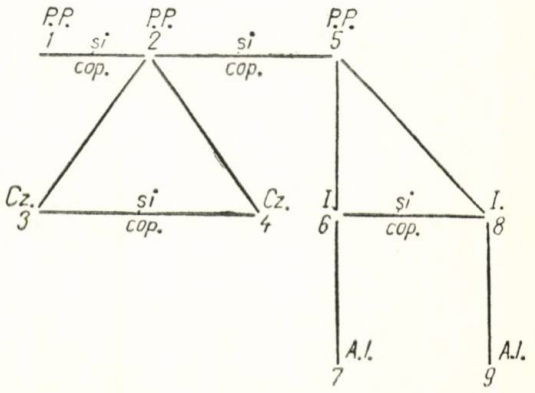

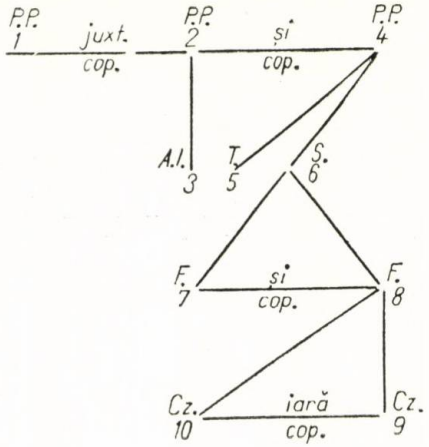

422. Timp de un ceas și jumătate drumul e bun[1]//; vine apoi un pripor[2]//, pe care îl urci[3]//, și[4]// după ce ai coborît iar în vale[5]//, trebuie[4]// să faci un popas[6]//, să adapi calul ori vita din jug[7]// și să le mai lași timp de răsuflare[8]//, fiindcă drumul a fost cam greu[9]//, iară mai departe locurile sînt rele[10]//.

(Ibidem, p. 2)

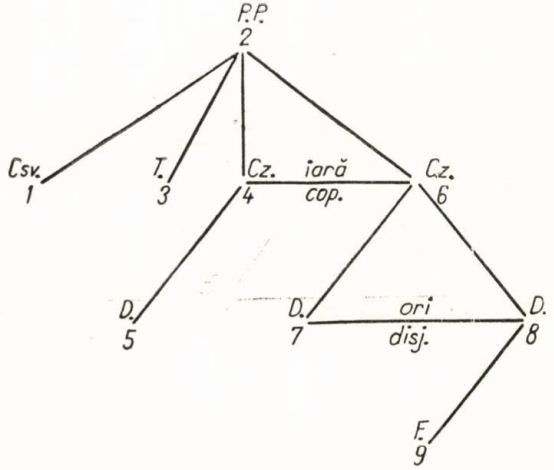

423. Ori din care parte ar veni[1]//, drumeţul se bucură[2]// cînd o zăreşte din culmea dealului pleşuv[3]//, căci, venind despre locurile rele, ea îl vesteşte[4]// că a scăpat norocos[5]//, iară mergînd spre ele, la moară poate[6]// să găsească[7]// ori să aştepte alţi drumeţi[8]//, ca să nu plece singur mai departe[9]//.

(Ibidem, p. 2)

424. Îi rîdea inima[1]// cînd vedea[2]// cum căţeii prind[3]// şi cum scot sînge din urechile grăsunilor[4]//, şi voind[5]// să-şi deprindă cîinii la asmuţat[6]//, se deprinsese şi el atît de mult[5]//, încît aştepta cu oarecare nerăbdare zilele[7]// în care nu erau oameni la cîrciumă[8]//, şi atunci petrecea ceasuri întregi cu cînii săi[9]//.

(Ibidem, p. 11)

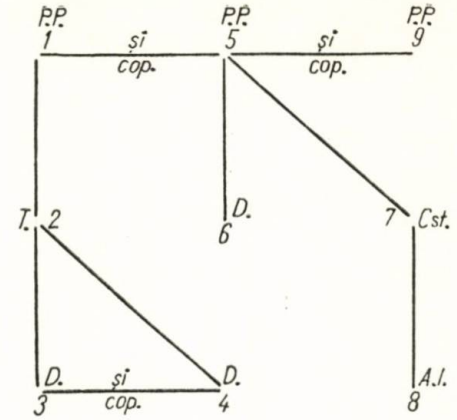

425. Pintea nu se făcuse degeaba jandarm[1]// : de cîte ori era vorba[2]// să se pună pe urma făcătorilor de rele[3]//, el îşi schimba toată firea[4]// şi-l vedeai[5]// că se face neastîmpărat ca şi copoiul[6]//, cînd simte mirosul ierbii de foc[7]// ; cu atît mai nerăbdător era astă dată[8]//, cînd cele petrecute îl priveau foarte de aproape[9]//.

(Ibidem, p. 65—66)

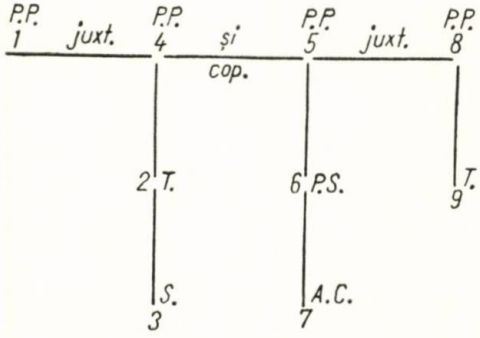

426. Își aducea bine aminte cele petrecute peste noapte[1]// ; dar și le gîndea[2]// ca și cînd le-ar fi visat[3]// și parcă nu-i venea[4]// să le crează[5]//, iară[6]// cînd își dădea seamă[7]// că ele în adevăr s-au petrecut[8]//, îi era rușine[6]// de cele ce făcuse[9]// și se temea[10]// că, mai curînd ori mai tîrziu, se va da de gol[11]// și nu numai va strica toată treaba[12]//, dar își va băga totodată capul în primejdie[13]//.

(Ibidem, p. 93)

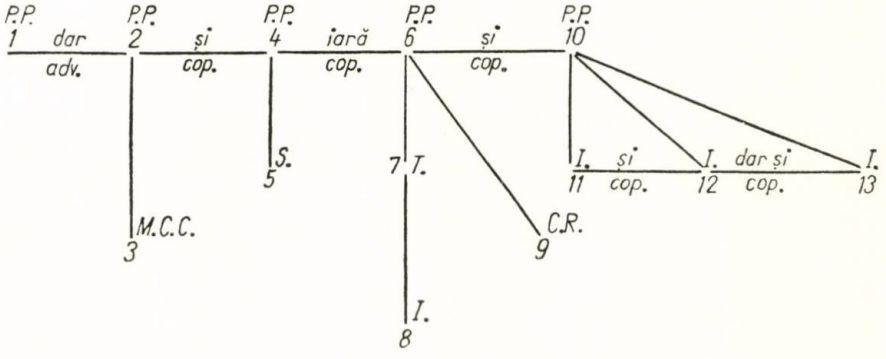

427. Şi[1]// cum el împletea[2]//, ea privea la degetele lui[1]//, care strîngeau pleata[3]//, răsuceau coarda[4]// şi-o împleteau cu măiestrie între celelalte[5]//, privea la mîna lui[6]//, care nu atinsese niciodată sapa, nici coarnele plugului, ci numai biciul uşurel şi frîul calului[7]//, la mîna slabă şi la degetele lui subţiri şi lungi[6]//, privea la cămaşa lui albă ca floricelele, la faţa lui rasă neted, la mustaţa lui lungă, la ochii lui verzui[8]//, care acum se mişcau cu atîta voiciune[9]//, privea[10]// şi asculta vorbele vesele[11]//, care curgeau într-una peste buzele lui[12]//, privea[13]// şi asculta[14]// şi-şi aducea aminte pe omul rece şi aspru la faţă[15]//, pe care-l privise c-o uimire copilărească atunci, în ziua aceea[16]//, cînd el sosise pentru întîia oară la Moara cu noroc[17]//, pe omul tăcut[15]// pe care-l crezuse odinioară aşa de rău şi de primejdios[18]// şi care acum îşi petrece timpul cu dînsa[19]// şi se bucura[20]// cînd vedea[21]// că Petrişor saltă de bucurie[22]//.

(Ibidem, p. 94)

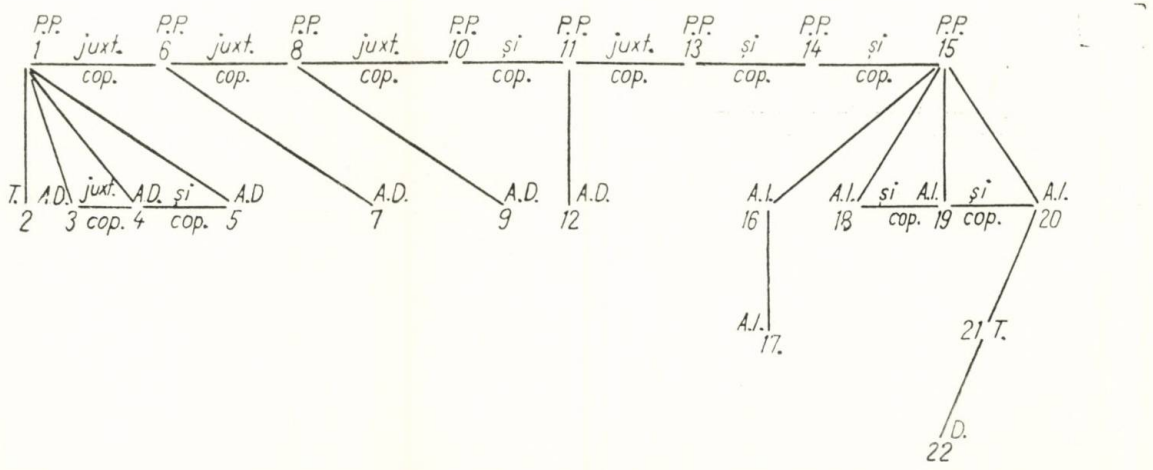

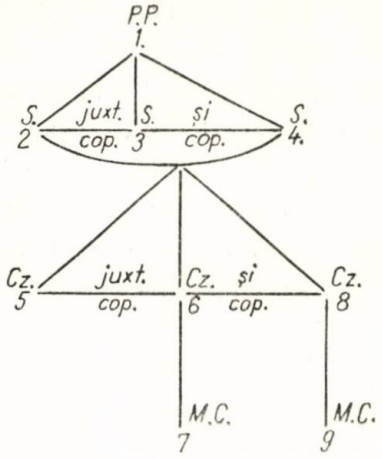

428. Îi plăcea[1]// să steie[2]//, să privească[3]// și să asculte[4]//, fiindcă era destul de privit și destul de auzit[5]//, fiindcă Uța juca[6]// cum se joacă la cîrciumă[7]// și vorbea[8]// cum se vorbește în birt, fără multe marafeturi, fără mult înconjur[9]//.

(Ibidem, p. 98)

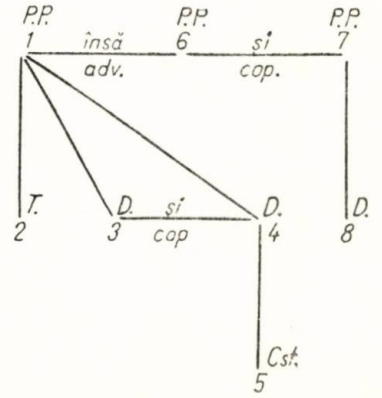

429. Cîteodată[1]//, cînd îl apuca frica de pedeapsă ori de răzbunarea lui Lică[2]//, el își punea de gînd[1]// că are să plece[3]// și să se ducă[4]//, încît să i se piardă urma[5]// ; însă el iar se dumirea[6]// și aștepta[7]!/ ca Lică să vină iar cu banii[8]//.

(Ibidem, p. 97)

430. S-a ridicat pripit[1]//, a intrat în casă[2]// și-a ieșit cu cîteva pere rumene, roadă dintr-un păr[3]// în care se suia uneori Mitrea[4]// cînd era copil[5]//, și[6]//, cînd se cobora[7]//, îl apuca în gheare maica lui cea[6]// care se prăpădise[8]//.

(M. SADOVEANU — *Mitrea Cocor*, p. 66)

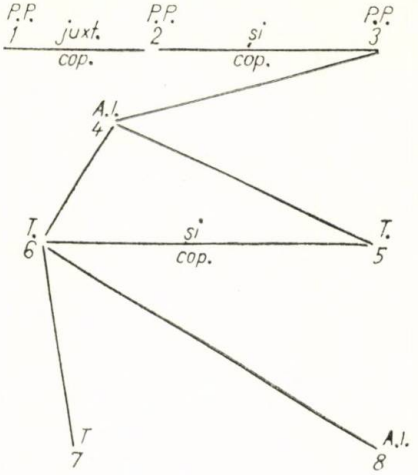

431. Fără să spună patronului[1]//, Țurlea intră în vorbă cu acești tineri[2]//, află[3]// că lucrau într-o uzină[4]//, află cu bucurie[5]// că uzina fabrica trenuri[6]//, că se lucra opt ore pe zi[7]//, că pentru o lună de zile acolo se plătea exact de zece ori mai mult[8]// decît plătea Enache al doilea[9]//.

(M. PREDA — *Desfășurarea*, p. 26)

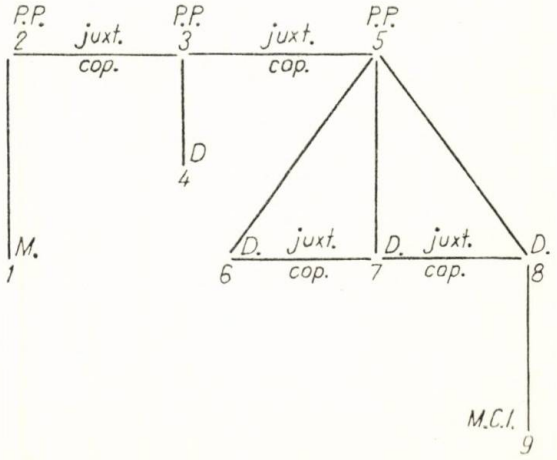

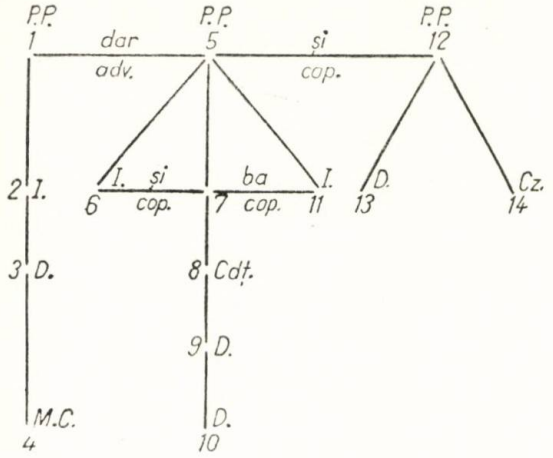

432. Într-o vreme, Ilie s-a gîndit[1]// să le spună[2]// că nu e chiar aşa[3]// cum zic ei[4]//, dar şi-a dat seama[5]// că ei se cred mult mai deştepţi decît el[6]// şi[7]// dacă ar fi încercat[8]// să le arate[9]// că lucrurile nu stau chiar aşa[10]//, ei s-ar fi supărat[7]//, ba chiar l-ar fi ocolit[11]// şi Ilie nu voia[12]// ca ei să-l ocolească[13]//, erau prietenii lui[14]//.

(Ibidem, p. 69)

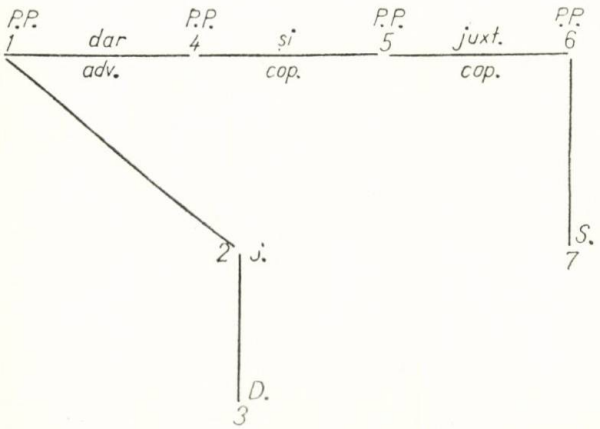

433. E adevărat[1]// că lumea ştie[2]// că sînt prietenii lui[3]//, dar prietenia e una[4]// şi gospodăria e alta[5]//, să nu se spună[6]// că preşedintele şi-a împins oamenii lui[7]//.

(Ibidem, p. 109)

434. Se așează la loc[1]// și spuse[2]// că nu se mai duce acasă[3]//, e așa de ostenit[4]// că n-are să poată adormi repede[5]//, iar[6]// dacă doarme[7]// o să-i fie greu[6]// să se scoale pentru ședință[8]//.

(Ibidem, p. 18)

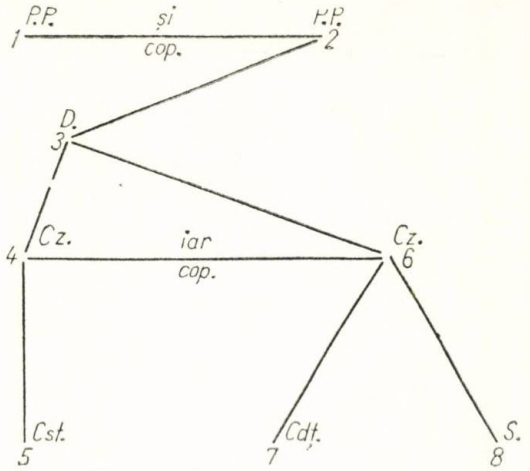

435. Atît îi părea dînsa de frumoasă și de adiminitoare, inimii lui atît de dorită[1]//, încît se-nțepenise-n mintea lui gîndul[2]// că nu e pentru dînsul cu putință repaosul sufletesc decît în apropierea ei[3]//, și știind[4]// că nu poate[5]// să fie mereu aproape de dînsa[6]//, că trebuie[7]// să-și rupă gîndul de la dînsa[8]//, s-a siluit pe sine[4]// și s-a dus departe[9]//, ca să n-o mai vadă[10]//, să se piardă prin lumea cea mare[11]// și s-o uite[12]//.

(I. SLAVICI — *Mara*, p. 63)

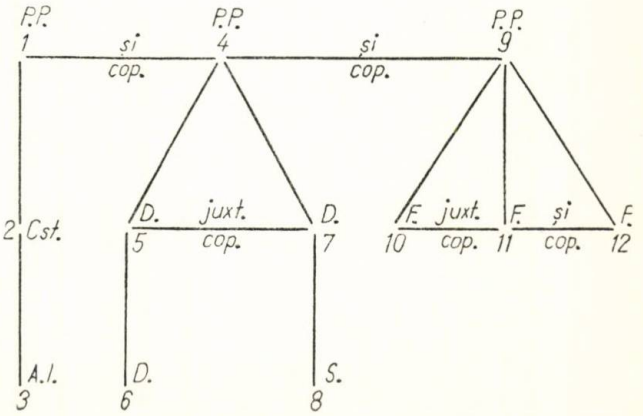

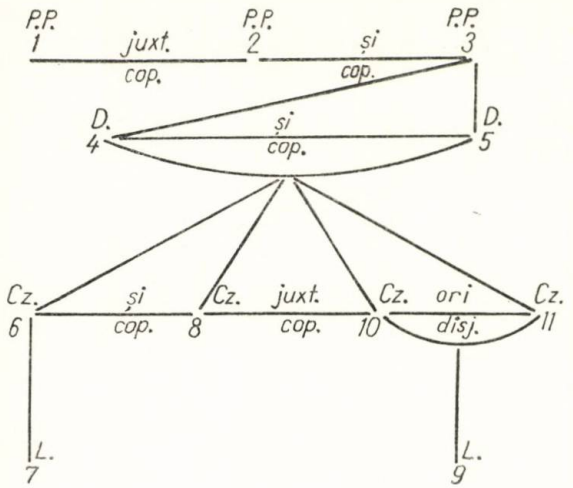

436. Pleci în timpul culesului de cu seară cu un prieten așa la un noroc[1]//, treci din cramă în cramă[2]//, și numai bunul Dumnezeu știe[3]// unde[4]// și cu cine te pomenești în zori de zi[5]//, căci[6]// oriunde sosești[7]// oamenii sînt bucuroși de oaspeți[6]// și cu plin te primesc[8]//, oriunde ajungi[9]// ori îți faci prieteni[11]//.

(Ibidem, p. 135)

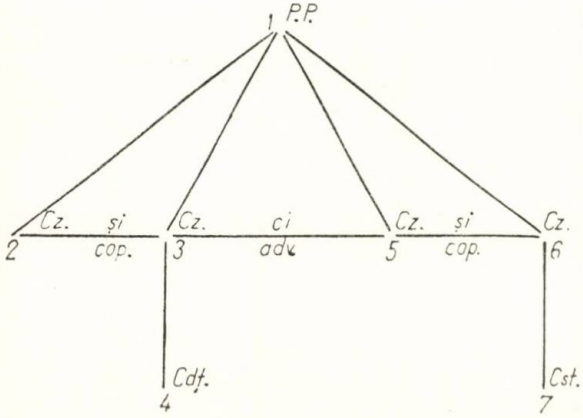

437. Datoria să ți-o plătești la timp[1]//, căci are și ea rostul ei[2]// și nu stă[3]//, dac-o lași nebăgată în seamă[4]//, în amorțire[3]//, ci mișcă[5]// și crește[6]// de nu mai poți stăpîni în cele din urmă[7]//.

(Ibidem, p. 175)

438. E lucru greu[1]// să sperii pe un om din somn[2]//, să-i spui așa pe apucate[3]// ceea ce numai cu anevoia și încetul cu încetul se poate înțelege[4]// și să-l faci[5]// să simtă o durere[6]// despre care mai-nainte nu știa nimic[7]//.

(Ibidem, p. 228)

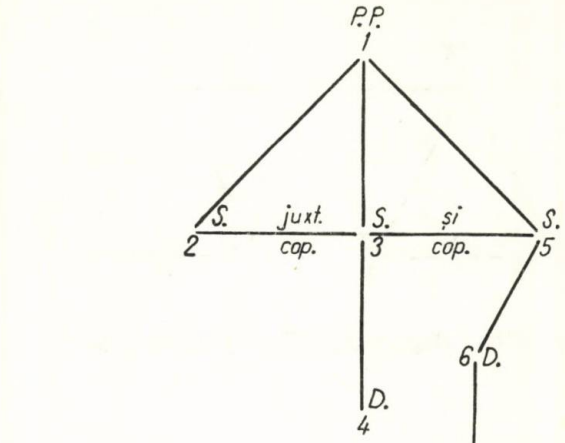

439. Herdelea număra zilele ca școlarii venirea vacanțelor[1]//, dar el[2]//, de ce scădeau zilele[3]//, de aceea se întrista mai mult, muncit de presimțirea[2]// că i-e scris lui[4]// să fie înfierat[5]// și să-și piardă pensia[6]// pentru care a muncit ca robul peste treizeci de ani[7]//.

(L. REBREANU, *Opere alese*, vol. II, p. 414)

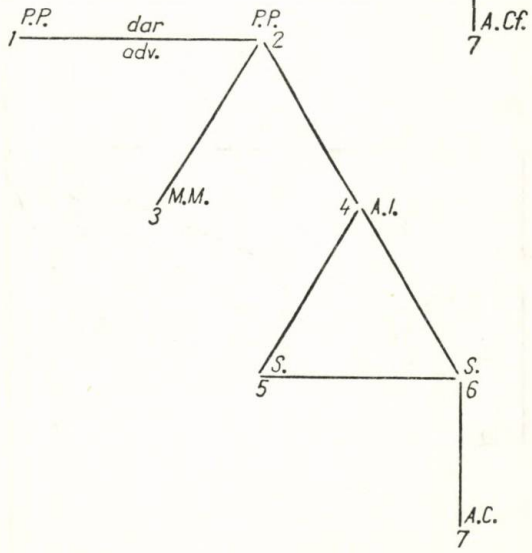

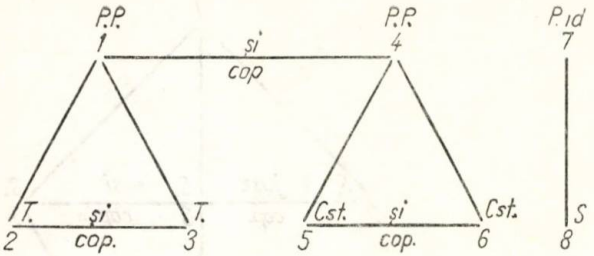

NOTĂ: Propoziția nr 7 este prop. independentă

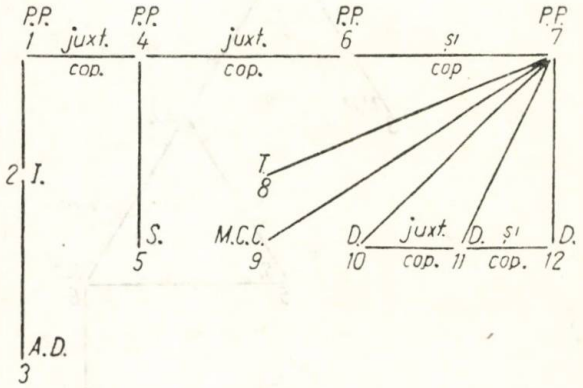

440. Dar[1]//, cînd părăsii odaia plină de înghețul morții[2]//
Și ieșii sub minunata boltă înstelat-a nopții[3]//,
Luna galeșă-n văzduhuri, de a pururi plutitoare,
Revărsa atîta farmec[1]//, și-n așa sfîntă splendoare
S-arăta vederii mele[4]//, că mă-nfiorai deodată[5]//
Și-mi zisei[6]// : E cu putință[7]// să fim tot dintr-o bucată ?[8]//

(AL. VLAHUȚĂ — *Dormi în pace*, p. 10)

441. Un timp, George fusese atent, cu mîna pe armă, temîndu-se[1]// să nu fie surprins de una din patrulele-fantomă ale rușilor[2]//, despre care se vorbea atîta la comandament[3]// ; i se părea[4]// că în jurul lui aerul greu, parcă unsuros, e plin de foșnete precise — oameni, cai, zăngănit stins de arme[5]// ; pe urmă adormise, cîteva minute legănat de mersul calului[6]//, și[7]// cînd se trezi[8]//, simți, pe neașteptate[7]//, ca și cum s-ar fi scufundat într-o apă binefăcătoare, după o zi de arșiță[9]//, că trăiește[10]//, că nimic nu i se putea întîmpla[11]// și că nimic n-are importanță în afară de această stare de fericire scurtă, fără rost[12]//.

(T. POPOVICI — *Setea*, II, p. 97)

442. În fond, Suslănescu sperase[1]// că, în aceste ore, știind[2]// că n-o să-l mai vadă poate niciodată[3]//, George se va apropia de el[2]//, i se va destăinui[4]// și se vor despărți egali[5]//, iar el îl va putea uita, sau clasa[6]//, ceea ce era totuna[7]// ; îi era drag George[8]//, deși își dădea seama[9]// că ar fi putut tot atît de bine[10]// să-l urască[11]// și ar fi fost tot atît de ridicol, ca pe vremea cînd ura generalii[13]// care-l învinuiseră pe Napoleon[14]//.

(Ibidem, p. 277)

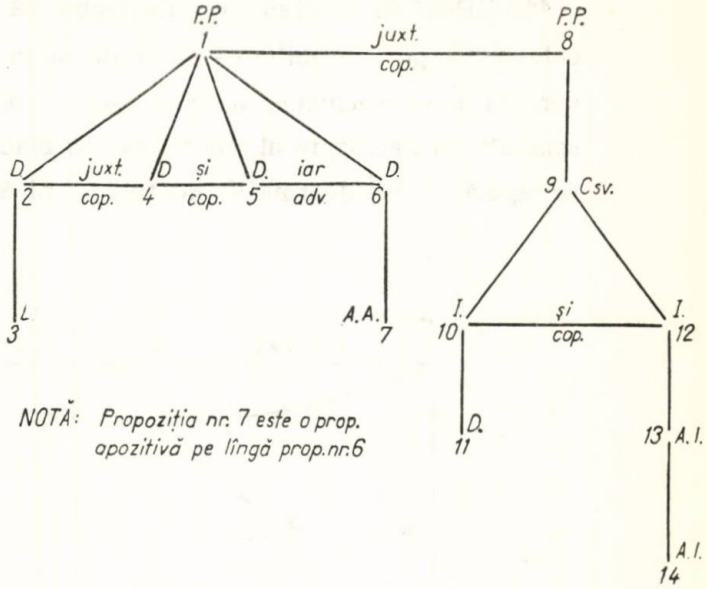

443. Paraschiv, Nilă și Achim și-au păstrat pentru ei impresia[1]// care le-a făcut-o povestirea tatălui lor[2]//, dar[3]// cînd au aflat[4]// că Bălosu a dat totuși porumbul cu șaptezeci de lei[3]// nu s-au mai mulțumit[3]// să observe ca la început[6]//, că tatăl lor n-a făcut mare brînză cîștigînd o mie de lei[7]// ; trebuia[8]// să cîștige o mie cinci sute[9]// cum a făcut Bălosu[10]//, și au început[11]// să murmure[12]// că a omorît caii și căruța de pomană[13]// și că și-a bătut joc de munca lor[14]//.

(M. PREDA — Morometii, p. 33)

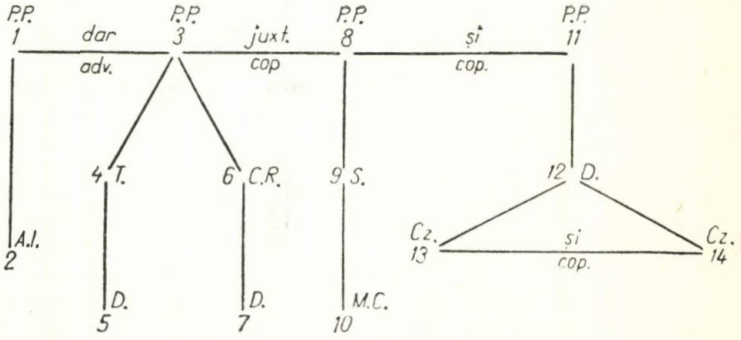

444. „Dacă ar fi așa[1]//, că din cauza păcatelor nu poți dormi[2]// — continuă el încercînd ușor vechimea ulucii[3]// — ar însemna[4]// că Paraschiv al meu[5]//, care[6]// cînd se apucă[7]// să doarmă[8]// doarme[8]// pînă iese apă de sub el[9]// ar însemna[10]// — și aici Moromete se întrerupse[11]// și gîndi restul în tăcere[12]// — ar însemna[13]// că e omul cu inima cea mai curată de pe pămînt[15]//.

(Ibidem, p. 77)

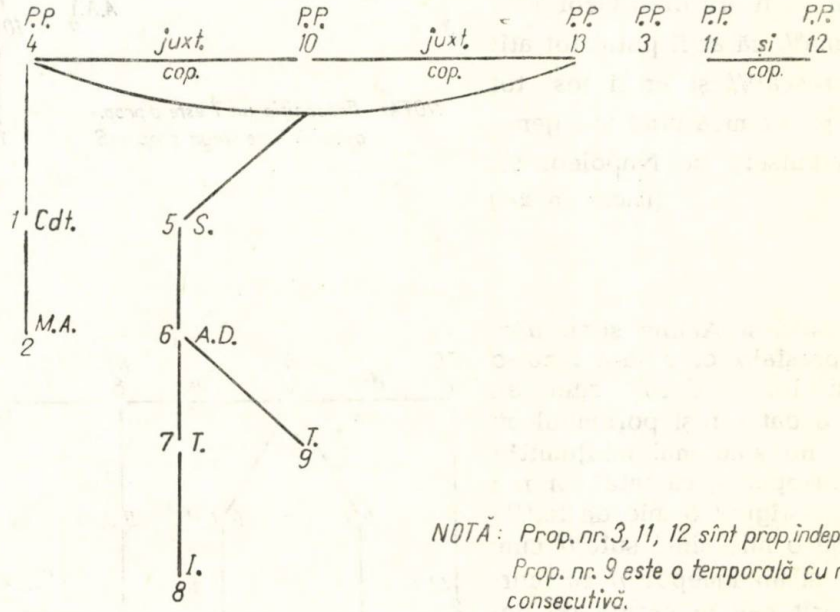

NOTĂ: Prop. nr. 3, 11, 12 sînt prop. independente. Prop. nr. 9 este o temporală cu nuanță consecutivă.

445. Fără să-și dea seama[1]// dacă se înșală[2]// sau nu[3]// vecinul lui Moromete avu pentru întîia oară bănuiala[4]// că Moromete se gîndește la el, la Bălosu[5]//, cum s-ar gîndi Bălosu la nimic, adică așa[8]//, ca și cînd Bălosu nici n-ar fi[7]//.

(Ibidem, p. 162)

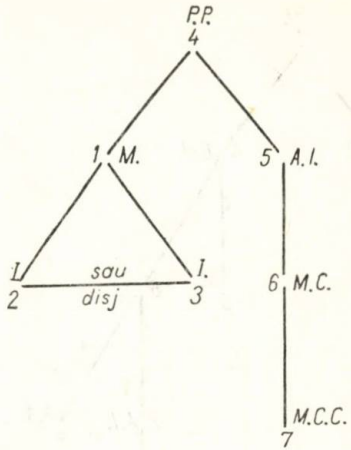

NOTĂ: Propoziția nr. 7 îndeplinește și rolul de modală, apozitivă pe lîngă adv. „așa"

446. Se uita la Niculaie[1]// care îi tot sărea lui Achim în spinare[2]//, încerca[3]// să-i pună piedică[4]// și[5]// cum acesta avea pentru bucuria lor o înțelegere mai mult decît binevoitoare[6]//, Achim chiar promise[5]// că[7]// dacă și anul ăsta Bisisica rămîne stearpă[8]//, are s-o taie la București[7]// și are s-o vîndă[9]//.

(Ibidem, p. 203)

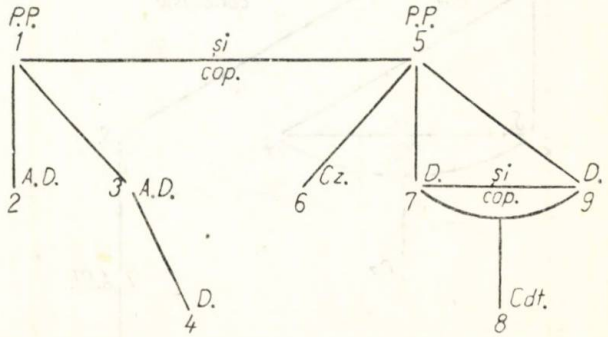

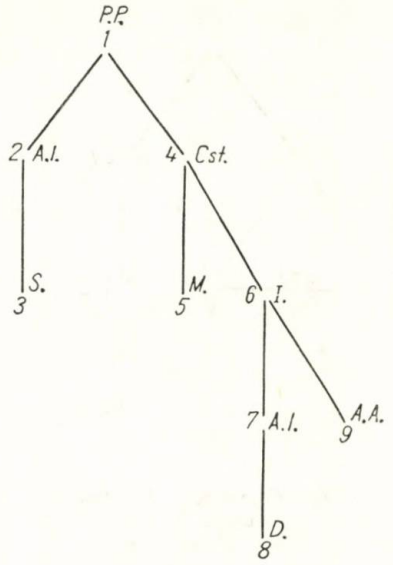

447. Gîndul[1]// că s-ar putea[2]// să-l apuce toamna fără casă[3]// îl neliniști atît de mult[1]// încît[4]//, fără să se mai sfătuiască cu familia[5]//, se hotărî[4]// să facă rost de bani numai în singurul fel[6]// în care putea[7]// să facă atît de repede[8]//, și anume să vîndă de îndată jumătate din pogonul lui de pămînt[9]//.

(Ibidem, p. 243)

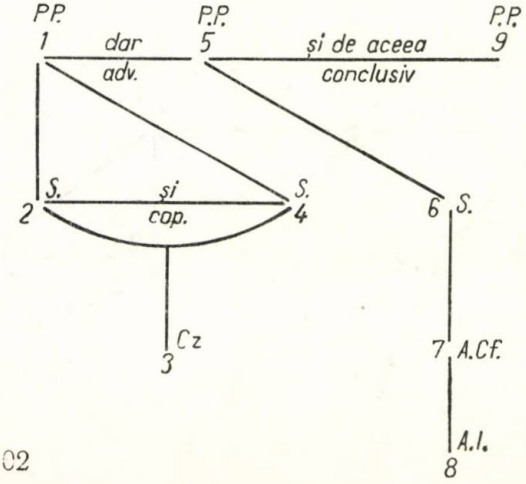

448. De fapt, ar fi trebuit[1]// ca în toamnă[2]//, cum era un an bun[3]//, să se însoare și el ca orice flăcău[2]// și să intre în rîndul lumii[4]//, dar pesemne[5]// că nu găsea fata[6]// care să-i convie lui, adică una[7]// care să aibă pămînt mult[8]//, și de aceea era posomorît[9]//.

(Ibidem, p 330)

449. Glanetașu s-a speriat de citație[1]// și l-a cicălit destul[2]// să dea fuga la domnul învățător[3]//, să se roage[4]// să-l povățuiască[5]// cum[6]// și ce să facă[7]//.

(L. REBREANU — *Ion*, p. 119)

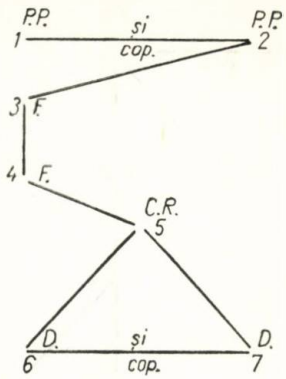

450. Cum tînărul nu se pronunțase încă[1]// unde are de gînd[2]// să petreacă noaptea[3]// și ca să nu-și închipuie[4]// c-ar putea fi găzduit aici[5]//, Titu, îndemnat de dăscălița, prinse un prilej[6]// și-l sfătui[7]// să tragă în Armadia la Augustin, un cărăuș foarte cumsecade[8]//, care are casă bună[9]// și n-o să-i ceară nici un ban[10] cînd îi va spune[11]// că-i trimis de Herdelea[12]//.

(Ibidem, p. 134)

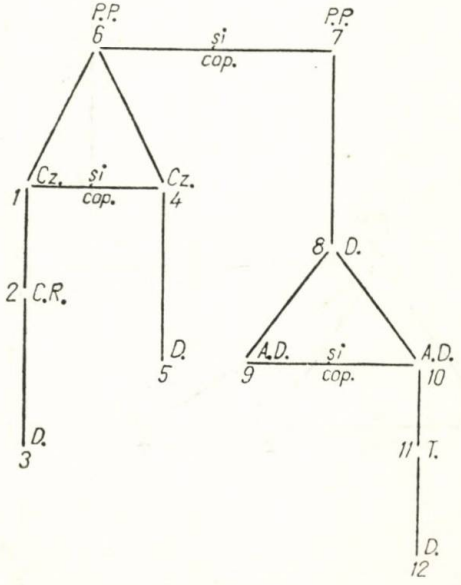

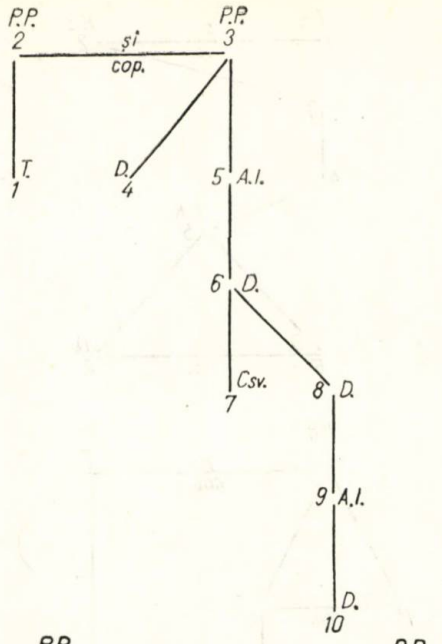

451. Cum ajunse acasă[1]//, strigă pe Ion[2]// și-i povesti[3]// ce-a auzit[4]//, avînd grijă[3]// să-i reamintească foarte grav[5]// că[6]//, orice l-ar întreba comisiunea[7]//, el să spună sus și tare[6]// că jalba i-a scris-o un domn de la Bistrița[8]// pe care nici nu știe[9]// cum îl cheamă[10]//.

(Ibidem, p. 183)

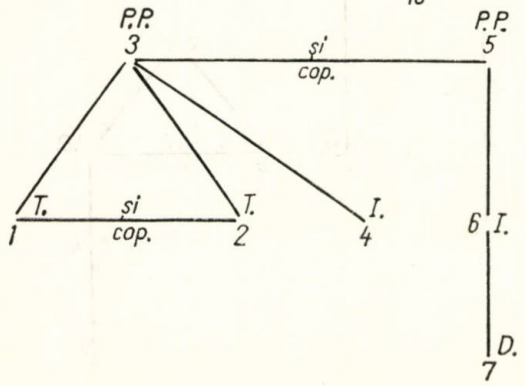

452. Numai după ce-a isprăvit[1]// și a văzut pe preotul Belciug alături de judecătorul mînios, mai la o parte[2]//, și-a dat seama[3]// că s-a pripit[4]// și și-a adus aminte[5]// cum a făgăduit învățătorului de atîtea ori[6]// că nu-l va vinde nici în ruptul capului[7]//.

(Ibidem, p. 216)

453. Prinsese de veste[1]// că noul inspector se duce[2]// să supravegheze examenele la școlile[3]// unde i se părea[4]// că nu s-au făcut destule progrese în limba statului[5]//, și astfel era sigur[6]// că are să vie și la Pripas[7]//.

(Ibidem, p. 404)

454. Simion Lungu se jură pe copiii lui[1]// că-l va trage în judecată[2]// și nu se va lăsa[3]// pînă ce nu-l va vedea în temniță[4]//, chiar de-ar ști[5]// că-și cheltuiește și opincile[6]//, ca să-l învețe[7]// să mai intre altă dată în locurile oamenilor de treabă[8]//.

(Ibidem, p. 94)

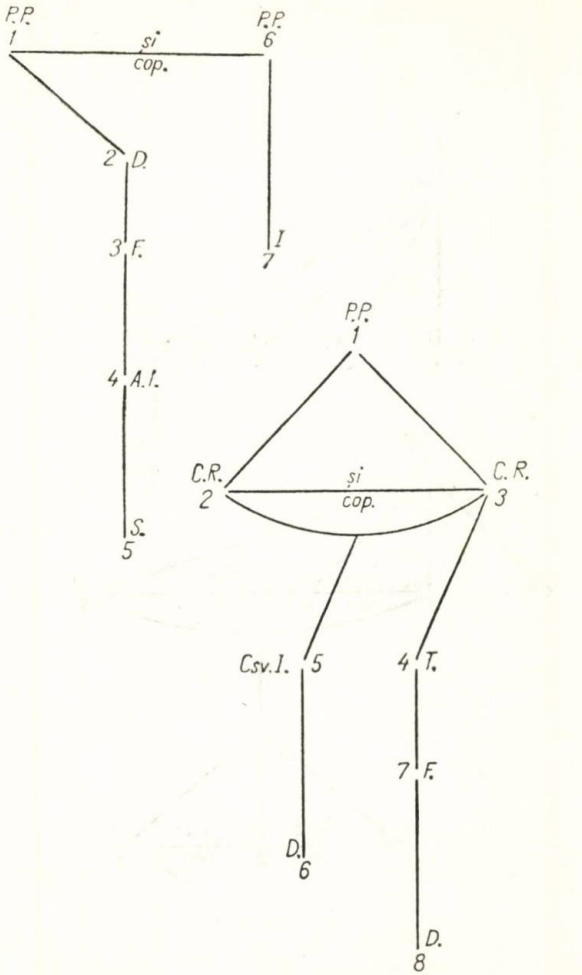

NOTA: Propoziția nr. 4 este o temporală cu nuanță de finală.

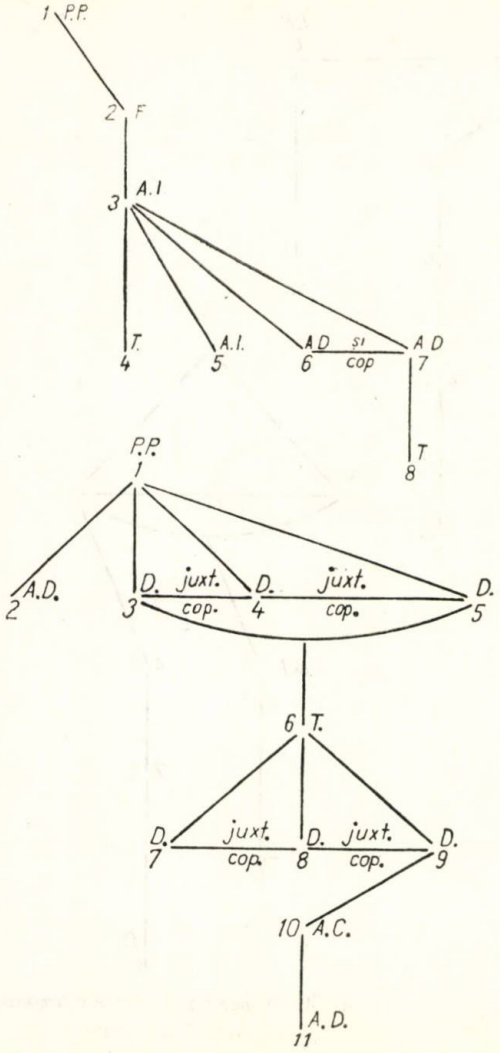

455. Obosit de drum, mă întorc cu gîndul către locul meu natal[1]//, să mai cuprind o dată cu mintea tot[2]// ce mi-a fost drag[3]// cînd nu gustasem încă din pomul cunoştinţei[4]// : casa[3]// în care am deschis ochii[5]//, ograda cu romaniţă mirositoare, apusul soarelui[3]// care aurea coama dealurilor[6]// şi mai păstra o sprînceană de lumină[7]// cînd bunicuţa mă trimitea la culcare[8]//.

(G. BRĂESCU — *Amintiri*, p. 9)

456. Ca într-un film[1]// ce se desfăşoară[2]//, văd[1]// cum femeia grăbită, mînioasă ridica prostirea *)[3]//, înfoia pernele, bătîndu-le în palme[4]//, da cu mătura udă peste covorul ros pînă la urzeală de jocurile noastre[5]//, pe cînd eu aşteptam, tremurînd de frig[6]//, să pună lemne în sobă[7]//, să închidă uşa[8]//, să aprindă răşina[9]//, care umplea odaia cu straturi de fum albăstru[10]//, ce pluteau mirositoare în aer înălţate în bagdadie**)[11]//.

(Ibidem, p. 12)

*) *prostire* — cearceaf
**) *bagdadie* — tavan

457. Mă minunam[1]// că oameni bine crescuţi scoteau coşul cu merinde[2]//, mîncau fără a invita pe cei de faţă[3]//, cum ar fi făcut-o[4]//, îmi închipuiam[5]//, orice moldovean de familie[4]//, că nu vedeam ţărani desculţi[6]// ; mă surprindea tot : banii mărunţi[7]//, pe care nu ştiam[8]// să-i socotesc[9]//, şerveţelele de hîrtie, lulelele lungi, întoarse, de porţelan, şvabii cu genunchii goi, cu pene verzi la pălărie, conductorii autoritari ca nişte căpitani, coşurile de fabrici, halbele de bere, ţigările de foi, groase ca nişte cîrnaţi de Crăciun[7]//.

(Ibidem, p. 153)

458. Dar gîndu-i veşnic zboară sălbatic înapoi[1]//,
Şi[2]// cînd îşi aminteşte[3]// cum, de păgîni răpite,
Plăpîndele domniţe în lanţuri zac robite[4]//,
Şi cum tăiaţi pieiră coconii amîndoi[5]//,
Pe-un mal de rîpă calul şi-opreşte deodată[2]//,
Priveşte plin de turbă spre zarea-nflăcărată[6]//,
Şi alba barbă-şi smulge[7]// şi blestemă hain[8]//,
Şi-amenin ţînd văzduhul, cu pala-n mîna dreaptă,
Se-ntoarce Voevodul mînat de-un aprig chin
În valea[9]// unde lupta şi moartea te aşteaptă[10]//.

(MATEI CARAGIALE — *Craii de Curtea Veche*, p. 10)

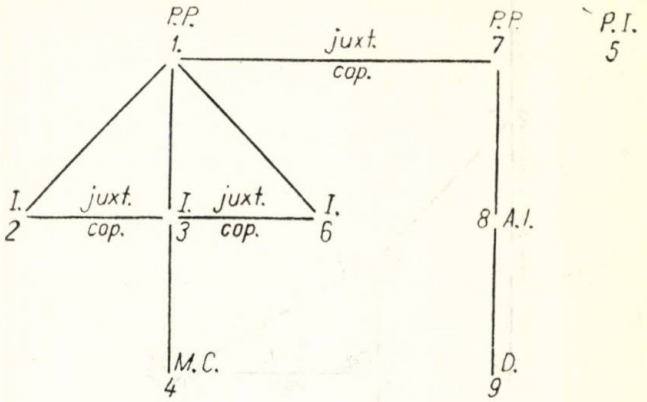

NOTĂ: Propoziţia nr. 5 este incidentă.

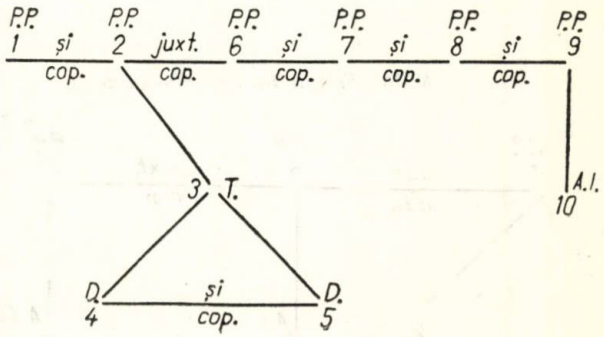

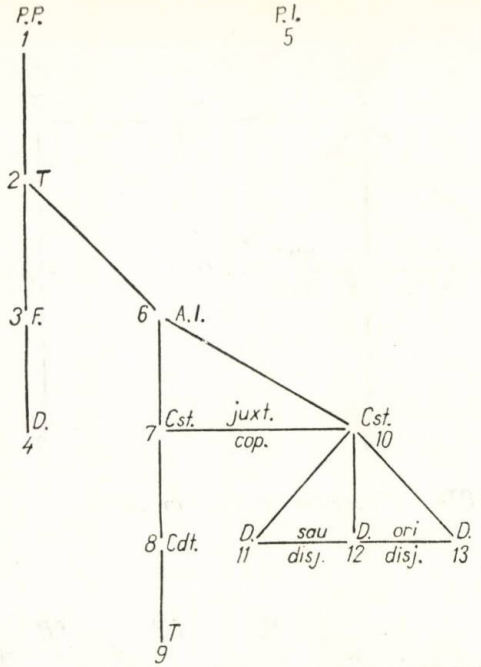

NOTĂ: Propoziția nr. 5 este incidentă.

459. La asta mă gîndeam deunăzi seara[1]// cînd răvășind printre hîrtiile mele[2]// ca să văd[3]// ce se mai poate găsi de ars[4]// — hîrtiile încurcă[5]// — am dat peste o scrisoare[2]// care mi-a deșteptat amintirea unei întîmplări ciudate, așa de ciudată[6]//, că[7]//, de n-ar fi decît șapte ani[8]// de cînd s-a petrecut[9]//, m-aș simți cuprins de îndoială[7]//, aș crede[10]// că într-adevăr am visat numai[11]//, sau că am citit-o[12]// ori auzit-o de mult[13]//.

(Ibidem, p. 35)

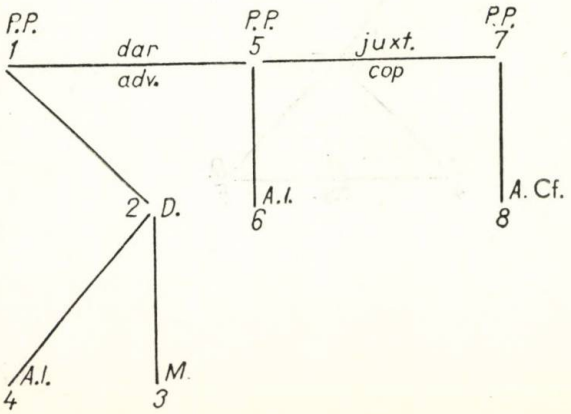

460. Nu știu bine[1]// dacă cerul[2]//, precum zici[3]//, m-a înzestrat
C-un talent[2]// ce mi se pare puțin, slab, neînsemnat[4]//,
Dar iubesc talentu-acesta[5]// care tu îl prețuiești[6]// ;
Tot[7]// ce e mai sfînt, mai nobil, în duh, inimi omenești[8]//
Se aprinde la făclie unui geniu creator[7]//

(Ibidem, p. 101)

461. Cît de cufundat eram în contemplarea cadrelor[1]// nu treceam cu vederea nici pe oaspeţi, interesanţi uneori[2]//, aşa că printre ei băgam de seamă[3]// că se afla nelipsit un tînăr[4]//, care, acolo mai ales, ar fi atras privirile oricui[5]//, căci despre el s-ar fi putut cu drept zice[6]// că-l desprinsese de pe o pînză veche o vrajă[7]//.

(Ibidem, p. 37)

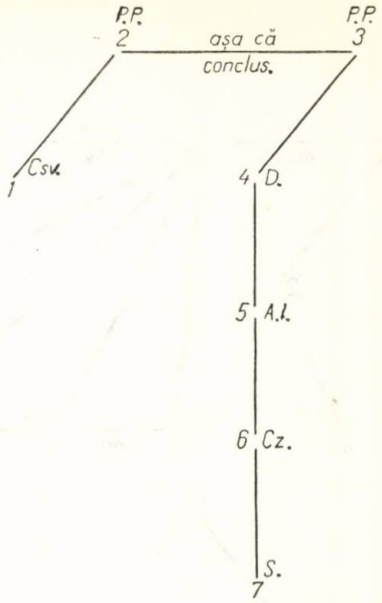

462. Cînd marea-ntărîtată corabia-ţi zdrobeşte[1]//,
Cînd loc de mîntuire nu este, nici liman[2]//,
Cînd cu grozave furii asupra ta porneşte
Spumoasele lui valuri bătrînul Ocean[3]//,
Spune-mi[4]//, îţi pas-atuncea[5]// să ştii[6]// de mai plutește
Catargul fără pînze[7]// ce nu-ţi e d-ajutor[8]//,
Să vezi[9]// dacă pe unde se ţine,[10]// se clătește[11]//,
Şi dac-ai fost odată în barcă sau vapor ?[12]//

(GR. ALEXANDRESCU — *Poezii*, p. 21)

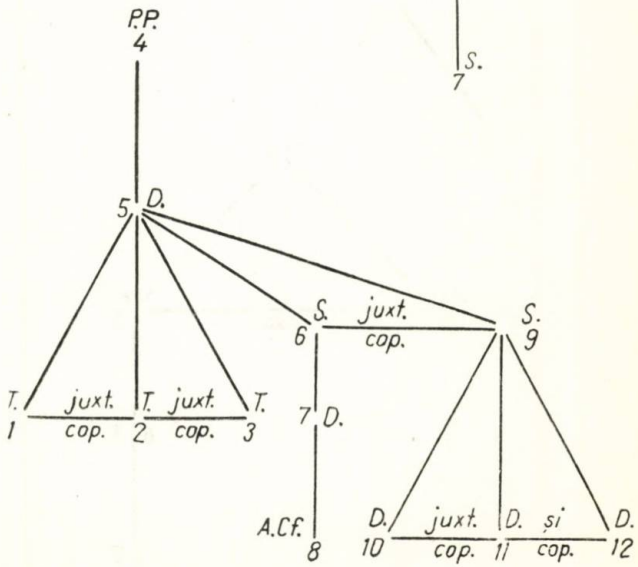

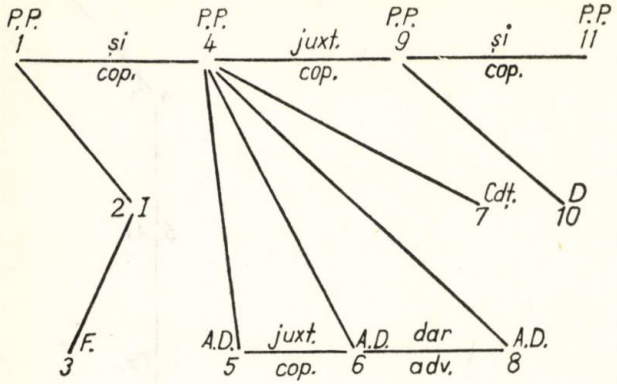

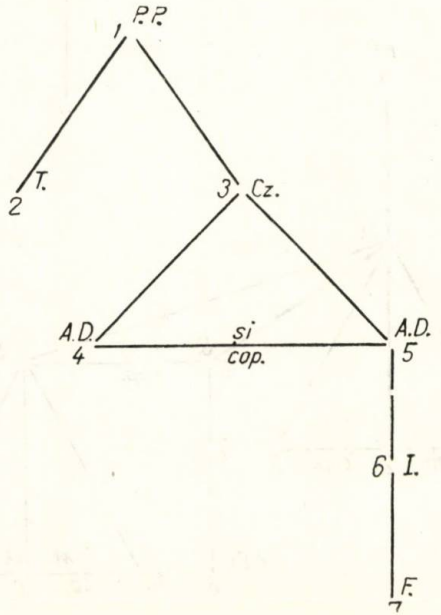

463. Așa că[1]// să nu sufăr strigări, nemulțumire[2]//,
Ca să trag asupră-mi vreo nenorocire[3]//,
Gîndește-te[1]// și-mi spune un mijloc de-ndreptare,
Tu[4]//, care petreci vremea de sfîntă nelucrare[5]//,
Care ai scri prea bine[6]//, de ai avea dorința[7]//,
Dar care în odihnă îți mărginești silința[8]//,
Spune-mi[9]// cum poci de rimă, de muz-a mă desface[10],
Și eu, drept răsplătire, o satiră ți-oi face[11].

(Ibidem, p. 115)

464. Apostol Bologa nu-și putu stăpîni o strîmbătură de dispreț[1]// cînd lepădă receptorul[2]//, căci aghiotantul[3]//, care nu fusese niciodată în tranșee[4]// și care ar fi fost în stare[5]// să perie în fiecare zi pe toți generalii armatei[6]// numai să nu intre el în foc[7]//, pomenind despre „evenimentele foarte mari", își îngroșase vocea ca un viteaz de cafenea[3]//.

(L. REBREANU — *Pădurea spînzuraților*, p. 86)

465. Cît timp nu mă mișcam[1]//, durerile erau suportabile[2]//, astfel că izbutii cu încetul[3]//, să mă liniștesc[4]// și să-mi revin[5]//, ba unele din gîndurile[6]// ce-mi trecuseră prin minte[7]// mi le amintesc și astăzi, cu limpezime[6]//, de parcă toate acestea s-ar fi întîmplat abia ieri[8]//.

(NUVELA ROMÂNĂ CONTEMPORANĂ — *Culegere I*, p. 129)

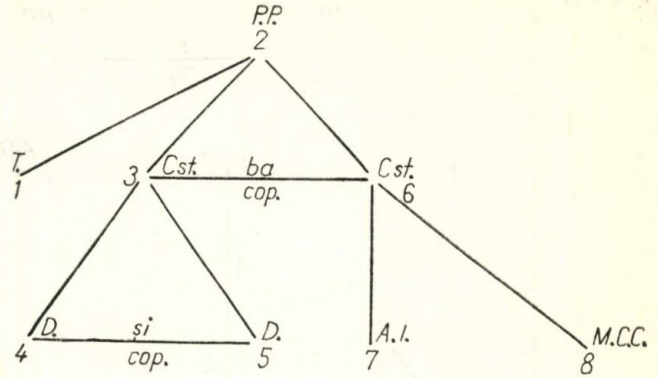

466. Eram încă bănuitor[1]//, dar ochii lui mari, întunecați și adînci mă făcură[2]// să văd în el un om blînd[3]//, și[4]// dacă în surîsul lui mai stăruia încă o urmă de șovăială[5]//, e[4]// că tot nu avea deplină încredere[6]//, iar[7]// dacă intenționa[8]// să ascundă ceva[9]//, nu era un gînd dușmănos, ci poate cu teama[7]// că eu însumi aș putea fi în stare[10]// să împiedic[11]// sau să zădărnicesc[12]// ce și-ar fi pus în gînd[13]//, și să tulbur[14]// ce-i sta lui la inimă[15]//.

(Ibidem, p. 131)

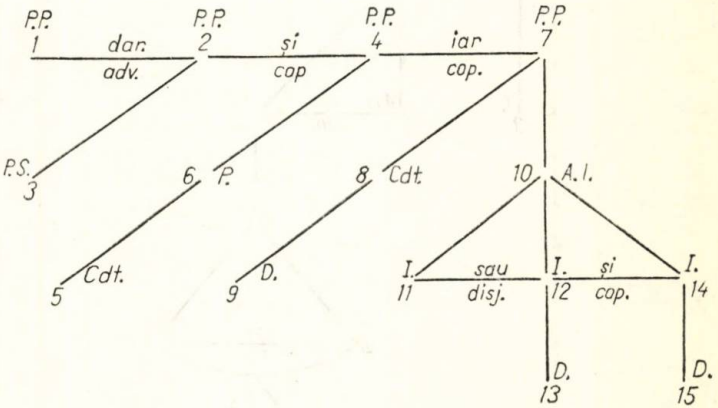

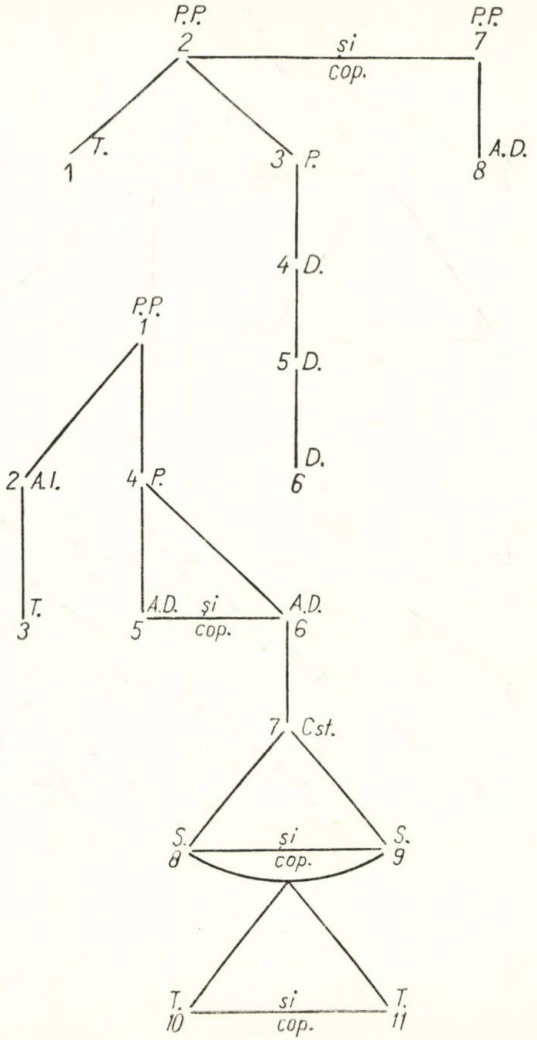

467. Cînd Eliade a sfîrșit[1]//, mitropolitul se preface[2]// că a uitat[3]// că în sfîrșit Bălcescu izbutise[4]// să-i spuie, între două fraze spațiale ale vorbitorului[5]//, să-l însemne la cuvînt[6]//, și-i dă cuvîntul lui Cîmpineanu[7]//, care ridicase un deget . . .[8]//

(C. PETRESCU — *Un om între oameni* IV, p. 35)

468. Vîjîitul din urechi[1]//, pe care îl simțisem înainte[2]//, cînd mă cuprinsese amețeala[3]//, păru[1]// să se preschimbe deodată într-o melodie[4]// ce se revărsa asupra mea cu o putere nestăvilită[5]// și mă înălța în văzduh[6]//, încît mi se părea[7]// că întreaga mea ființă plutește sus, deasupra pămîntului[8]//, și se împrăștie peste păduri și lanțurile de dealuri, în largul cerului albastru și în îndepărtatele plaiuri înflorite[9]//, în timp ce biruitoare lovituri de tobă deșteptau la viață luminoasă natura carbonizată, afumată, pustiită de focul tunurilor[10]// și pacea se revărsa din nou asupra lumii îmbrățișînd-o cu dragoste[11]//.

(NUVELĂ ROMÂNĂ CONTEMPORANĂ — *Culegere*, p. 133)

469. Mă umplea o bucurie ameţitoare[1]// şi era aşa de frumos tot[2]// ce-mi închipuiam[3]//, încît mă sileam[4]// să nu mă mai gîndesc[5]//, să aştept în linişte totul[6]//, să nu risipesc[7]// ceea ce ar putea fi adevărat[8]//, printr-o nesăbuită grabă[7]//.

(Ibidem, p. 15)

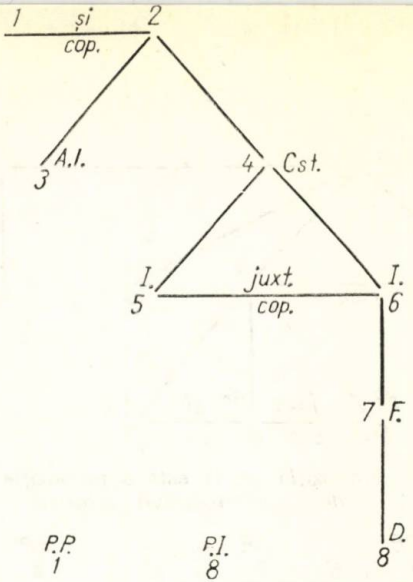

470. Şi[1]// după ce priveşte mult pe fereastră[2]// şi cercetează bine cu ochii[3]// dacă pîlcul acela de flori albastre din stînga, acoperit de iarbă e mai bogat[4]// sau a început[5]// să se ofilească,[6]// dacă floarea aceea galbenă, dreaptă ca un ciorchine în picioare[7]//, lumînărică se cheamă, da[8]//, care a vrut[9]// să crească aici, aproape, la zece paşi de perete[10]//, e tot atît de năltuţă şi luminoasă ca ieri[7]//, dacă ramura aceea răsfrîntă ca o aripă a fagului de la marginea mănunchiului de copaci se leagănă de vînt[11]// sau stă neclintită[12]//, doctorul deschide ziarele[1]//.

(Ibidem, p. 321)

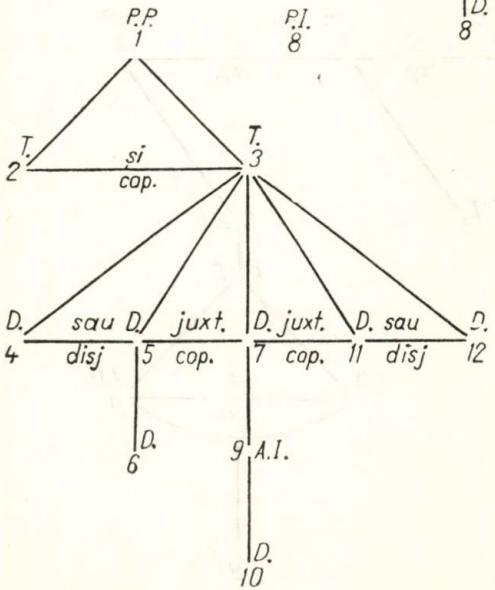

NOTĂ: Propoziţia nr. 8 este apoziţională incidentă.

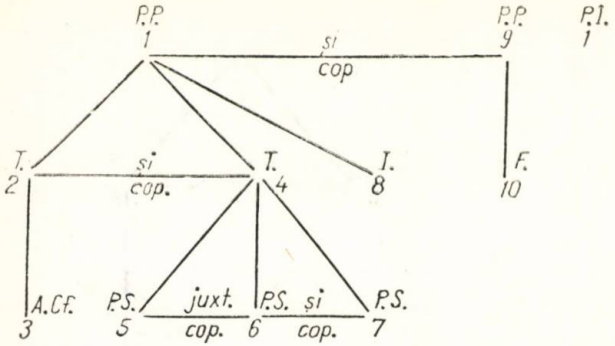

NOTĂ: Propoziția nr. 11 este o propoziție independentă interogativă retorică.

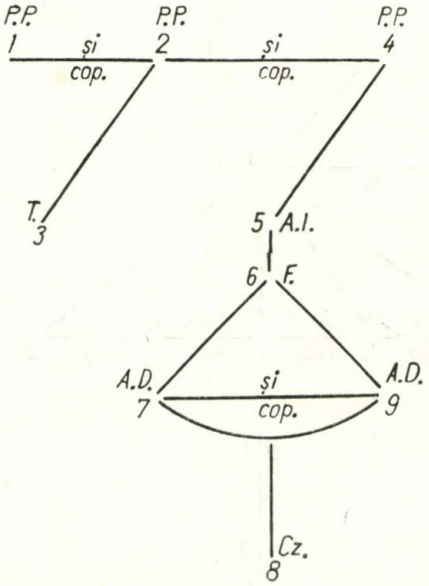

471. Și[1]// cînd lumea asta toată e o veșnică mișcare[2]//,
Unde cea mai mică forță împlinește o chemare[3]//,
Și cînd vezi pe-ai tăi[4]// cum sufăr[5]//, cum se zbuciumă[6]// și luptă
În campania aceasta mare și neîntreruptă[7]//,
Tu, departe de primejdii, razna ca un dezertor,
Să arunci[1]// celor ce-așteaptă de la tine-un ajutor[8]//,
Jalea și descurajarea cîntecului tău amar[1]//,
Și să-ți cheltuiești puterea celui mai de seamă dar[9]//,
Ca să faci mai răi pe oameni, și mai sceptici, și mai triști?[10]//
Asta vi-i chemarea sfîntă de profeți și de artiști?[11]//

(AL. VLAHUȚĂ — *Unde ni sînt visătorii...?*)

472. Departe, hăt, Motrul scapă-n luminiș[1]// și[2]//, după ce soarbe undele Coșuștei[3]//, se îndoaie pe la capătul dealului Colibași[2]// și trece domolit și gînditor, pe sub zidurile mînăstirii Strehaia[4]//, unde-a văzut într-o noapte pe Mihai Viteazul, viind ostenit din război și grăbindu-se[5]// să ridice pînă-n ziuă, pe ruinele castelului părintesc, o biserică[6]//, pe care[7]//, de zor mare ce-a avut[8]//, a greșit[7]// și-a zidit-o cu altarul spre miazăzi[9]//.

(AL. VLAHUȚĂ — *România pitorească*, p. 39)

473. Călugărul ne spune[1]// că-n vechime a fost aici capiștea păgînilor[2]//, și[3]// — ca și cum le-ar fi văzut aievea[4]// ne povestește[3]// cum a trăit în tainița asta Zamolxe, zeul dacilor[5]// — cum, odată, din bătrîn s-a făcut tînăr[6]// și-a mers[7]// de-a îmbărbătat poporul la luptă[8]//, cum, în sfîrșit[9]//, după ce au răzbătut pe aici romanii[10]// și s-au măsurat viteaz cu viteaz[11]//, ș-a văzut el prăpădul și risipa norodului lui[12]//, de jalea înfrîngerii a închis ochii[9]// și s-a făcut duh[13]//, și-n clipa aceea s-a dezlegat, așa din senin, o vijelie cumplită[14]// și s-au răscolit stihiile toate[15]//, cît, din învălmășagul lor, pămîntul s-a lămurit cu altă față, cu alte neamuri și cu alte legi[16]// — și de-atunci ne tragem noi, românii, suflet nou și învăpăiat, trezit în zile de vifor, din zăngănit de paveze și zbîrnîit de săgeți . . .[17]// iar stropii[18]//, ce se preling[19]// și picură și azi din steiurile acestea[20]//, sînt lacrămile lui Zamolxe[18]//.

(Ibidem, p. 86)

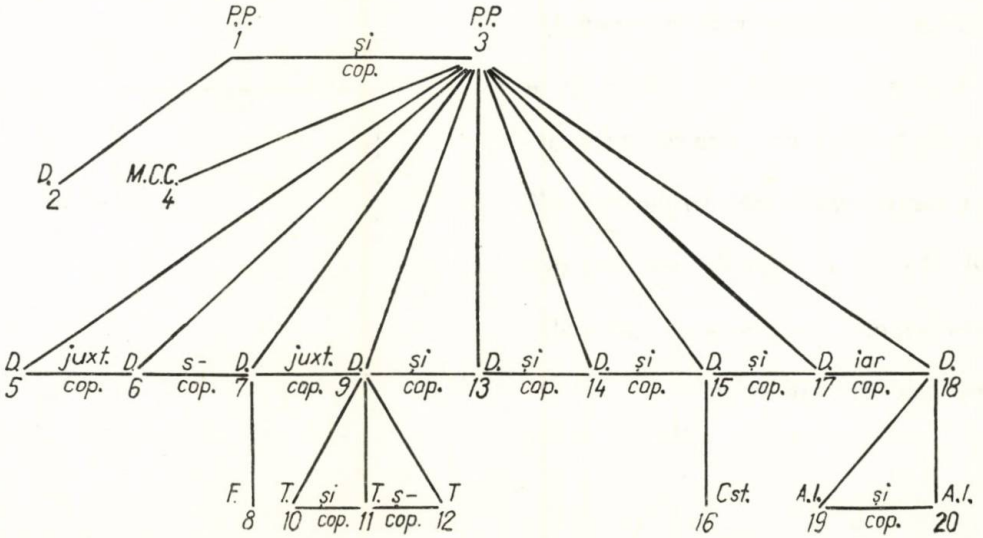

474. Acesta făcu o mișcare[1]// și holbă ochii, niște ochi tulburi și rătăciți[2]//, în care se citea nedumerirea omului[3]// care se simte pe pragul morții[4]//, care nu înțelege[5]// ce se petrece cu dînsul[6]// și care știe numai[7]// că îl doare[8]// și-l doare[9]//.

(N. SORIN — *Din proza Contemporanului*, p. 73)

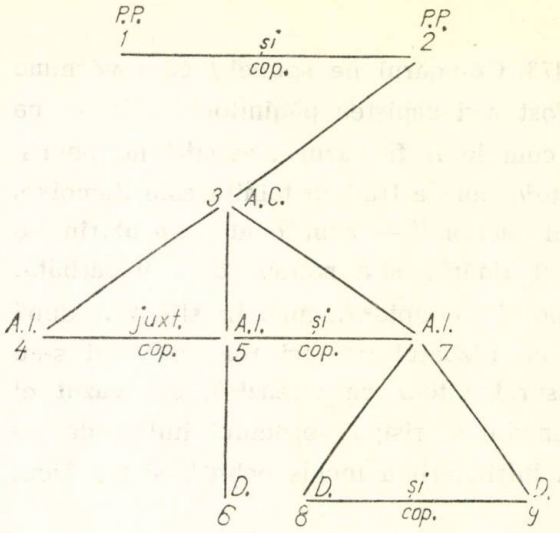

475. Cînd am coborît secriul în groapă[1]//, părintele Vasile a stropit cu vin[2]// și a aruncat cîțiva bulgări de țărînă[3]// care, izbindu-se în secriu, răsunară așa de duios[4]//, că nevrînd îți storcea lacrimi, mai ales privind[5]// cum cioclii cu nepăsare astupă[6]//, înădușă tot[7]// ce ni-i mai drag[8]//.

(Ibidem, p. 124)

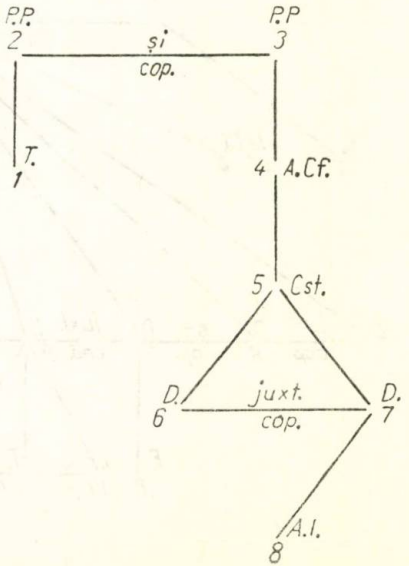

476. Acum mi se explică[1]// de ce mama privea cu atîta spaimă cartea[2]// din care tata sorbea necredința[3]//, dînsa[2]// care era incapabilă[4]// să discute[5]//, să creadă altfel[6]// de cum spuseseră strămoșii[7]//, dînsa[2]//, care își crește copiii în frica lui Dumnezeu și a tuturor dogmelor religioase[8]//.

(Ibidem, p. 124)

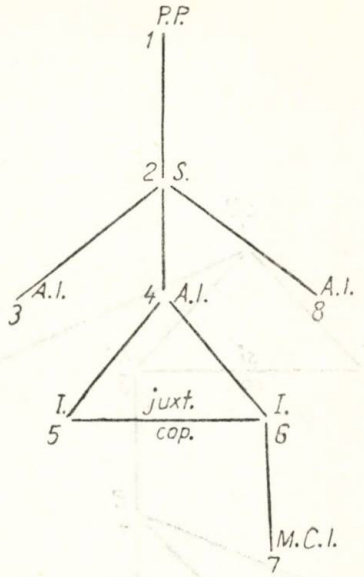

477. Cînd, într-o clipă, ca prin farmec, toate pînzele fură lăsate[1]// și se auzi răsunînd comenzile desperate[2]//, iar vasele ajunseră unul în fața altuia[3]// — bătrînului[4]//, cum sta înmărmurit, ținîndu-și răsuflarea[5]//, i se păinjeniră ochii[4]//, genunchii i se muiară[6]// ; el întinse deodată mîna[7]// să caute un sprijin[8]//, dar se împletici[9]// și căzu mototol fără simțire . . .[10]//

(JEAN BART — *Schițe marine*, p. 63)

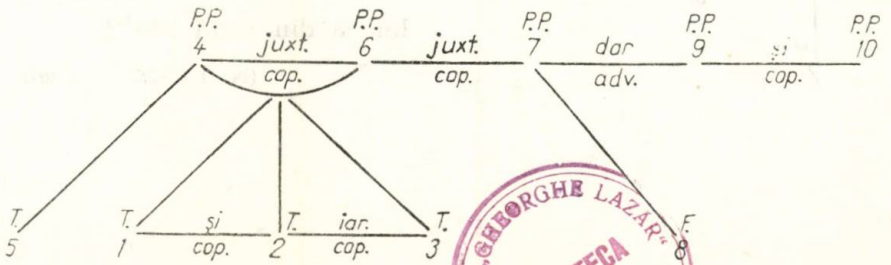

LICEUL „GHEORGHE LAZĂR" BIBLIOTECA BUCUREȘTI

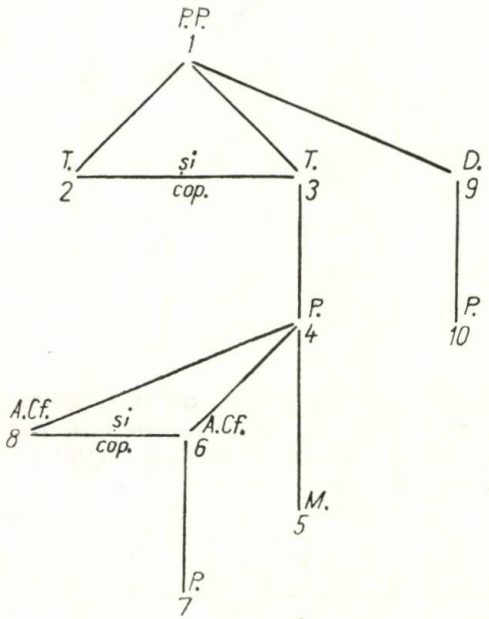

478. Astăzi[1]//, cînd copiii umblă pe toate drumurile[2]// și cînd visul fiecăruia e[3]// să se desfacă[4]// pe cît poate mai iute[5]// din casa părinților[4]// a căror vedere singură pare[6]// că li stăvilește libertatea[7]// și înseamnă o umilință[8]//, nu-și închipuie cineva din generațiile nouă[1]// cît de pe încetul ajungea un copil de atunci[9]// să cunoască lumea din jurul său[10]//.

(N. IORGA — *Pagini alese*, I, p. 19)

479. Şi tocmai tîrziu de tot, pe viziunea acelui ţărm al Dobrogii[1]// pe care-l cunoşteam aşa de puţin[2]// şi care nu se cuprinde numai în iluzia de argint a Balcicului şi în pitorescul tataro-turcesc al unei biete rase[3]// pe care astăzi o ia vîntul[4]//, am ajuns[1]// să preţuiesc, firește, nu năvala de trivialitate şi de dezmăţ a staţiunilor balneare, urîtă icoană a lipsei de pudoare în timpurile noastre, ci, în singurătatea de la Mangalia, frumuseţea serilor[5]// care isprăvesc în brumă uşoară[6]//, farmecul luminilor din fund[5]//, care îţi arată o lume în mers[7]//, surprinderea luminilor fugare de la luntrile pescarilor[5]//, care-şi vrăjesc prin licărirea torţelor prada din adîncuri[8]//, şi mai ales acel lucru de neuitat[5]// care este chemarea de dimineaţă în faptul chiar al zilei încă răcoroase, a luceafărului[9]// care se ridică deodată în fundul cerului violiu[10]//, şi este ca o trezire la viaţa cea nouă[11]//, ce trebuie[12]// să înceapă pentru locuitorii adîncului de apă, ca şi pentru acei[13]// cari, astăzi, pe ruinele cetăţilor elenice, duc numai rămăşiţa tristă şi vulgară a unei civilizaţii[14]// pe care noi pînă astăzi n-am ştiut-o învia[15]//.

(Ibidem, p. 300)

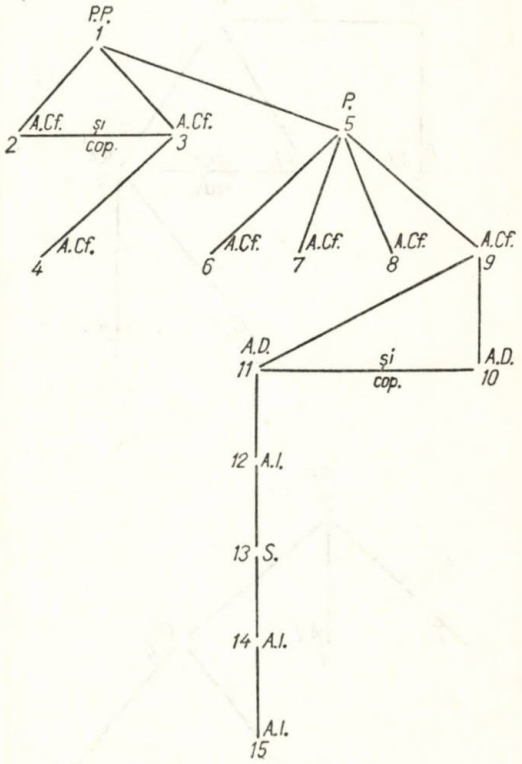

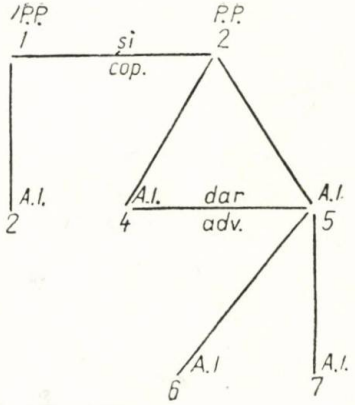

480. În sufletele noastre ai lăsat, însă, o icoană[1]// pe care nimeni nu ne-o poate lua înapoi[2]//, şi ea va fi o parte scumpă din comoara[3]// pe care n-o arătăm nimănui[4]//, dar din care hrănim zilnic munca noastră pentru scopuri[5]// care au fost şi ale tale[6]//, pentru ideale cu gîndul[5]// la care ţi s-au închis pleoapele asupra dumnezeieştii lumini a ochilor veşnic tineri[7]//.

(Ibidem, II, p. 204)

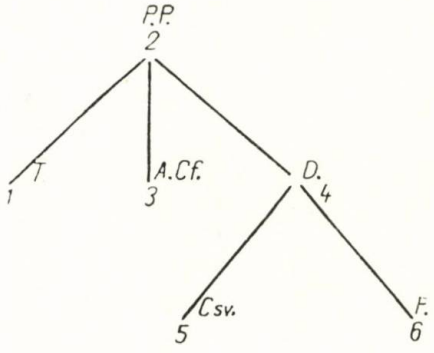

481. Pînă să nu ajungă secerătorii morţii şi răzbunării[1]//, crainici împărăteşti călări sunară din trîmbiţi în toate unghiurile cetăţii adînci[2]// care încunjura de aproape pe sultan[3]//, poruncind tuturora supt pedeapsă de moarte[2]// să nu se clintească din corturi, rămîind[4]//, orice s-ar întîmpla[5]//, pe loc[4]// ca să apere pe „părintele" lor, padişahul[6]//.

(Ibidem, p. 213)

482. Zi de zi telegramele[1]//, în care unii oameni s-au deprins[2]// să afle o distracție[3]//, ca și cum toate aceste lucrări ar fi fost organizate, ca la cinematograf, pentru plăcerea spectatorilor[4]//, ni anunță[1]// că de jur împrejurul nostru mii de oameni, tineri și bătrîni, cad în luptă[5]//, că populații întregi își lasă avutul pradă focului și jafului[6]//, că mii de ostateci sînt tîrîți în țeri streine[7]// ca să lîncezească[8]// și să piară[9]//, că[10]// unde a fost muncă și bucurie omenească[11]//, unde copiii au rîs vesel în jurul vetrei[12]//, acolo e prăpăd și pustiu[10]//, e iadul revărsat pe pămînt[13]//.

(Ibidem, p. 360)

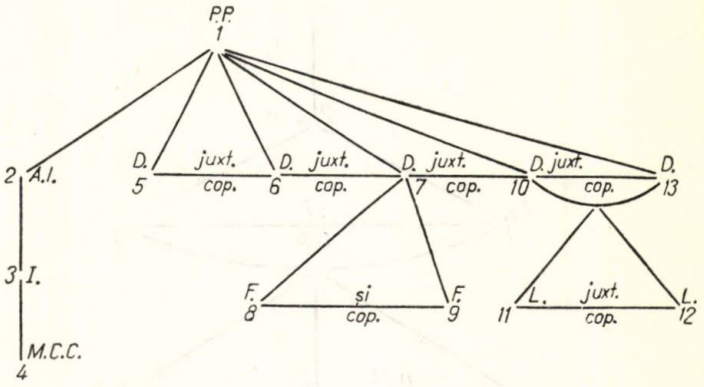

483. Chibzuii repede[1]// ce am de făcut[2]// și mă hotărîi[3]// să folosesc cuțitul pe tăcute și numai în cazul[4]// cînd omul[5]// care se apropia[6]// va încerca[5]// să mă pipăie[7]//, să-mi caute banii[8]// și să mi-i fure[9]//.

(Z. STANCU — *Jocul cu moartea*, p. 25)

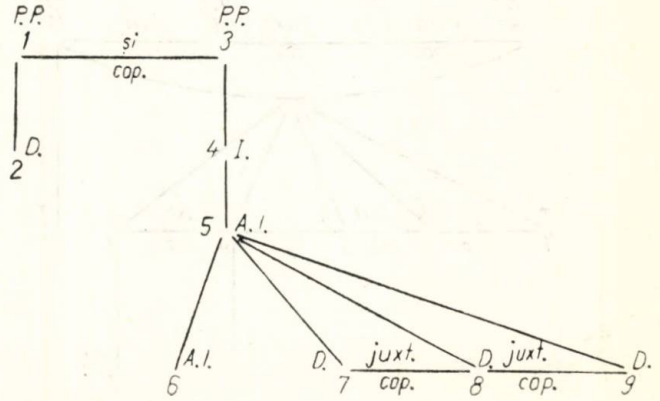

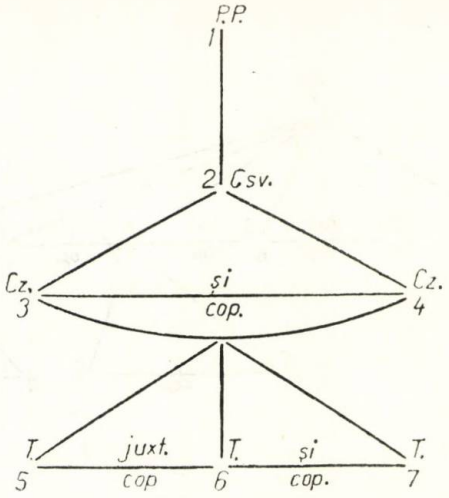

484. Pe toţi îi ştia[1]//, deşi pe cei mai mulţi nu-i cunoscuse[2]//, fiindcă trăiseră[3]// şi muriseră[4]// cu mult înainte ca ea să vină pe lume[5]//, să crească[6]// şi să ajungă, cu doi copii în braţe, de la bărbatul ei dintîi, în casa tatei[7]//.

(Ibidem, p. 40)

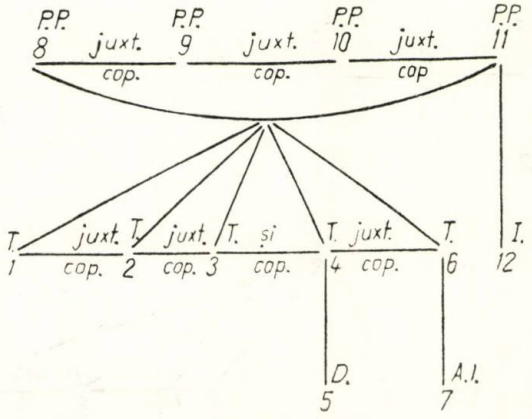

485. Cînd gîndul din noi oboseşte[1]//, cînd flacăra albastră din noi abia mai pîlpîie[2]//, cînd gîndul cere odihnă deplină[3]// şi flacăra albastră din noi cere[4]// să fie stinsă[5]//, cînd văzduhul din noi se destramă ca un fum de aur[6]// pe care l-ar risipi în nesfîrşiturile lumii adierea de răcoare a serii[7]//, el, primitorul pămînt, ne dăruie o groapă în scoarţa lui[8]//, ne acopere[9]//, ne topeşte[10]//, ne schimbă[11]// în ceea ce am fost la începutul începutului, în pămînt[12]//.

(Ibidem, p. 112)

486. Eu cred însă[1]// că bucuria sau plăcerea[2]// pe care o simțeai[3]//, când vedeai[4]// că omul[5]// în care ai tras[6]// nu se mai mișcă[5]//, izvora nu din faptul[2]// că tu ai ucis un om[7]//, ci din aceea[2]// că omorînd un om[8]// care venea asupra ta[9]// să te omoare[10]// și pe urmă unul și încă unul, știai[8]// că numărul[11]// celor care voiau[12]// să te omoare pe tine[13]// a scăzut[11]//, că primejdia de a fi și tu omorît a devenit mai mică[14]//.

(Ibidem, p. 213)

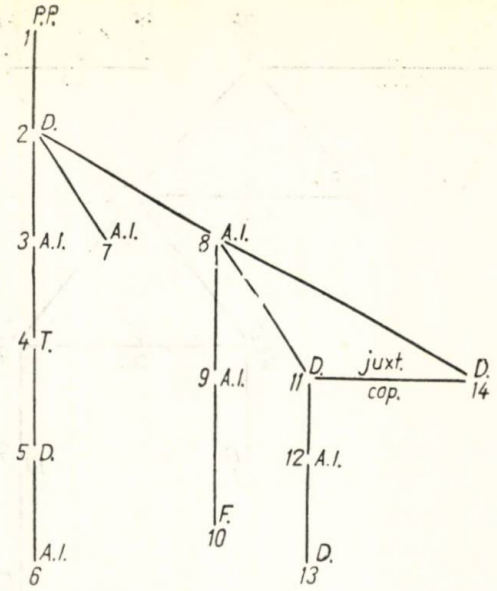

NOTĂ: „Celor care" este pronume relativ compus: celor ce.

487. Cînd am priceput[1]// ce se petrecea în casa din față[2]//, cînd am înțeles[3]// de ce nu călcase piciorul tatei, o dată măcar, peste pragul portiței înflorite[4]//, și de ce dînsul se ferea, ca de o molimă[5]//, să se întîlnească cu cei doi vecini[6]//, faptul era vechi de peste șase ani[7]//.

(E. GÎRLEANU — *Schițe și nuvele*, p. 64)

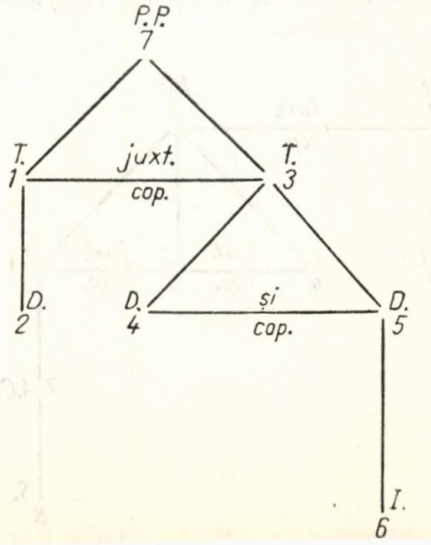

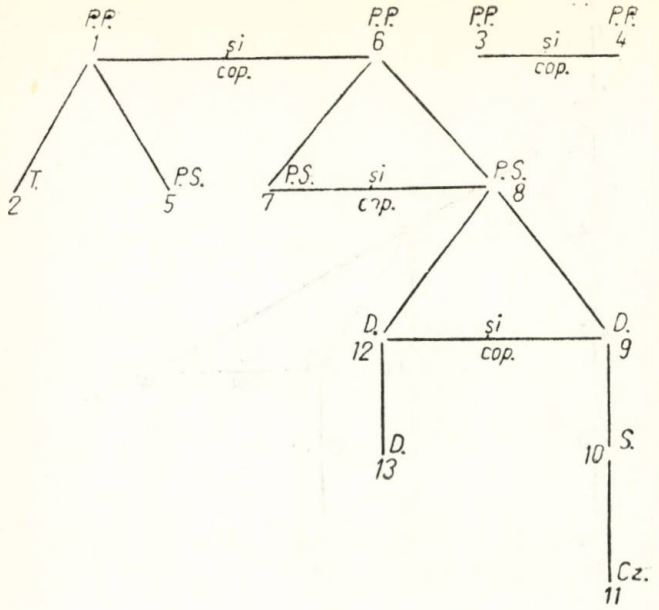

NOTĂ: Propozițiile nr. 3 și 4 sînt propoziții incidente.

488. La cîtăva vreme[1]// după ce am intrat în casă[2]// — eu stam[3]// și-mi făceam țigări[4]//, văd pe Virgil[1]// că iese afară[5]// și-l auz[6]// că strigă pe Marin[7]// și-i spune[8]// că ar fi bine[9]// să vie a doua zi și frații Vințilești din Suseni[10]//, că sînt puști cam puține[11]// și că cum ar face[12]// să le dea de veste[13]//

(I. AL. BRĂTESCU-VOINEȘTI — *Întuneric și lumină*, p. 240)

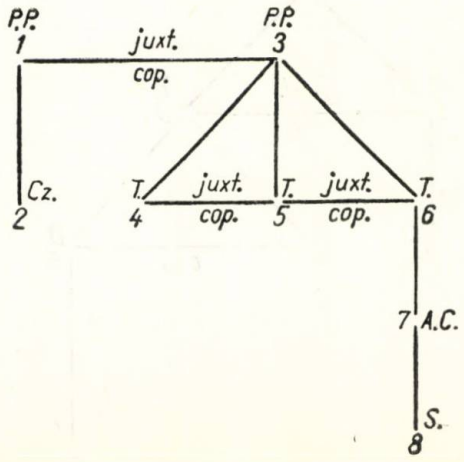

489. Dar nu ți-am putut spune nimic[1]// fiindcă n-ai pomenit niciodată numele ei[2]// ; îl pomenești astăzi[3]//, cînd nu mai este[4]//, cînd ai scăpat de dînsa[5]//, cînd vorbele mele nu-i mai pot aduce nici o alinare, acolo, în mormîntul ei[6]//, lîngă care ar trebui[7]// să stai zile întregi, îngenuncheat... ca un nemernic[8]//.

(Ibidem, p. 150)

490. Ba nu se mulţumi cu batjocura[1]// şi-nciudată, îi spuse[2]// că[3]// dacă pînă-ntr-o lună nu-i făcea o oglindă[4]// care s-o arate[5]// cum trebuie[6]//, unde-i sta picioarele[7]// îi va sta capul[3]// ; iar[8]// de i-o va face[9]// cum trebuie[10]//, îl va scălda în aur[8]//.

(Ibidem, p. 311)

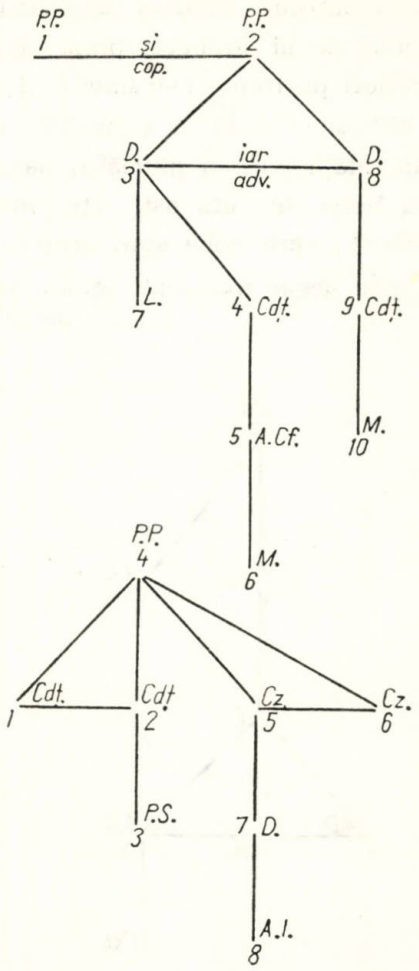

491. Dacă singur nu-ţi păstrezi, clipită de clipită, rangul[1]// şi laşi pe altul[2]// să-ţi treacă înainte[3]//, apoi lucrul acesta se află numaidecît[4]//, că lumea-i mică[5]//, şi toţi cei din urma ta cred[6]// că a sosit timpul[7]// să-ţi treacă şi ei înainte[8]//.

(C. PETRESCU — *Un om între oameni*, I, p. 30)

492. Dacă pătrunzi în oraș prin clădirea gării[1]//, după ce ai străbătut piața mică[2]//, în care cobori pe trepte mărunte[3]//, și care e toată atît de scundă și îngustă[4]//, încît numele de piață pare o glumă[5]//, pătrunzi pe strada largă de data asta, străjuită de copaci mari[6]//, care duce spre oraș[7]//.

(Scriitorii noștri despre frumusețile patriei, *Antologie*, p. 366)

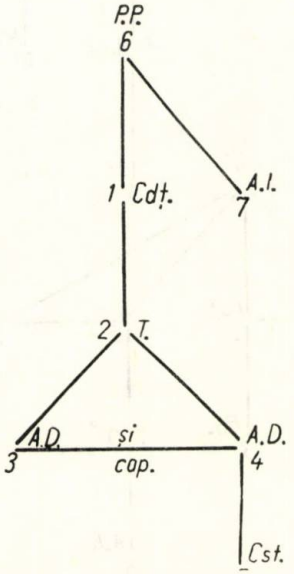

493. Cînd pe digul între ape ceața zorilor mai zace[1]//
Și-nfrățită cu văzduhul, bolta încă doarme-n pace[2]//
Cînd s-aude scîrțiitul unei cumpeni, ca un geamăt[3]//,
Și din zări mijește stufu, neatins de nici un freamăt[4]//;
Cînd de-abia sclipește turla, fulgerînd în sat, pe coastă[5]//,
Și s-amestecă cenușa cu argintul într-o pastă[6]//,
De îți pare[7]// că-i aievea un tablou de Andreescu,
Tînguioasa
frumusețe, Bărăganul, bătrînescul[8]//;
Cînd prin negurile-acelea de noembre-ți ies în cale
Turme mocănești venite după datini ancestrale,
La iernat către cîmpia dunăreană, la suhaturi[9]//,
Și prin fața ta se scurge valul sur, mînat pe laturi
De ciobani posaci, cu bîte, și cu sarici lungi, mîțoase[10]//,

Iar în urmă vin agale, cu desăgile vîrtoase,
Asini îmbrăcați cu sine și dulăii ciobănești[11]// ;
Cînd te strădui[12]//, cu privirea, lung alaiul să-nsoțești[13]//
Pînă totul se topește[14]//, dar ceva rămîne-n aer[15]//,
Parc-ar sta din veac netoarse zilele-n al vremii caier[16]// —
Te cuprinde o părere[17]//, te învăluie o ceață[18]//,
Ți se pare[19]// că atîtea se petrec ca-n altă viață[20]//.

(Ibidem, p. 391)

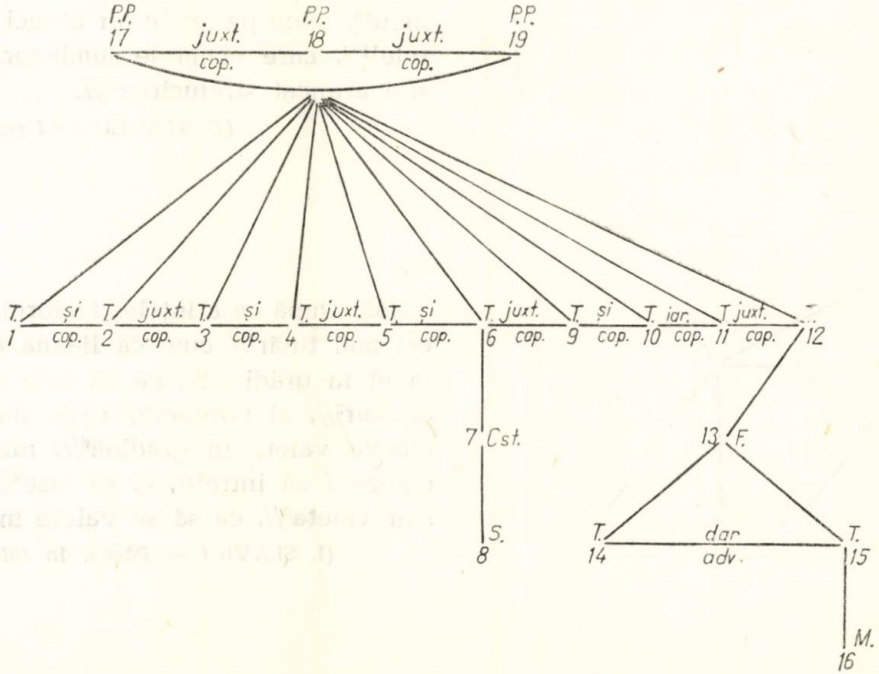

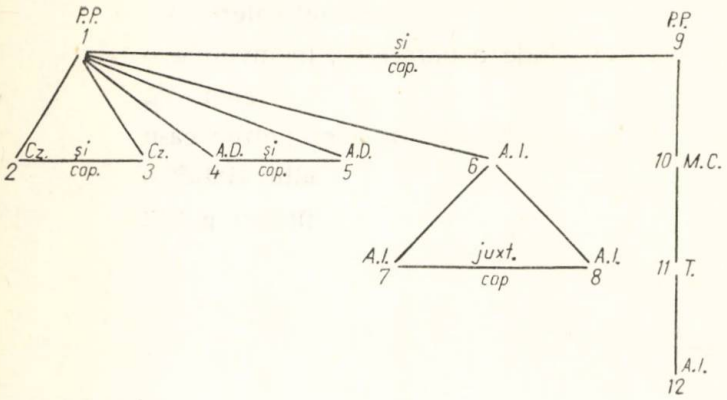

494. Și tinerii, sub ochii satului stors de muncă[1]// și de cîte a îndurat[2]// și îndură[3]//, sub ochii holbați ai nemților[1]// care stau cu mîinile în șolduri pe margine[4]// și privesc[5]//, își ascultă cîntecele lor, venite de la străbuni[1]// care au trăit pe aici, pe lîngă Dunăre, și mai sus, pe plaiuri și în munte, în adîncul veacurilor[6]// care s-au scurs[7]//, care s-au stins[8]//, și își joacă horele lor[9]// așa cum le-au jucat părinții, bunicii și străbunicii[10]// cînd pe fețele lor atunci tinere, soarele[11]//, care acum le luminează țărîna[12]//, și-a aruncat strălucirea[11]//.

(Z. STANCU — *Desculț*, I, p. 300)

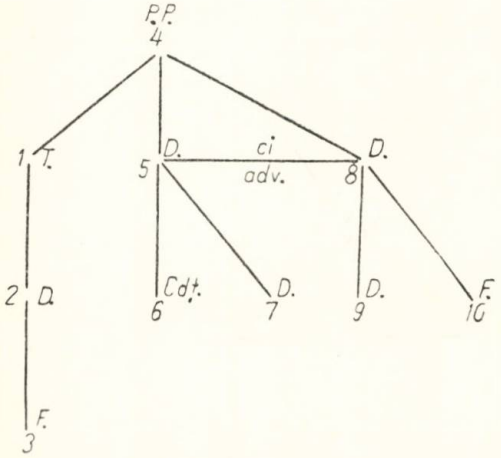

495. După ce a înțeles feciorul de împărat cel mai tînăr[1]// cum că Ileana are să vină la el în grădină[2]//, ca să fure merele cele de aur[3]//, el porunci[4]// că[5]//, dacă va auzi cineva vaiete în grădină[6]//, nimeni să nu cuteze[5]// să intre[7]//, ci să lase[8]// pe cel ce s-ar văieta[9]//, ca să se vaiete în pace[10]//.

(I. SLAVICI — *Păcală în satul lui*, p. 88)

496. Dimineţile[1]// cînd se deştepta din somn[2]//, văduva suspina din greu[1]//, căci nopţile o visa totdeauna pe fata ei voioasă şi fericită, înconjurată de bogăţii ca o împărătească[3]//, şi grea mîhnire o cuprindea[4]// cînd o vedea săracă şi îmbrăcată în veşminte făcute din căpătate[5]// ; dar peste puţin fata mamei iar se înveselea[6]//, căci Lia era şi în sărăcia ei tot voioasă şi fericită[7]//, parcă ar fi înconjurată de bogăţii şi gătită[8]//, cum o visase[9]//, ca o împărătească[8]//.

(Ibidem, p. 163)

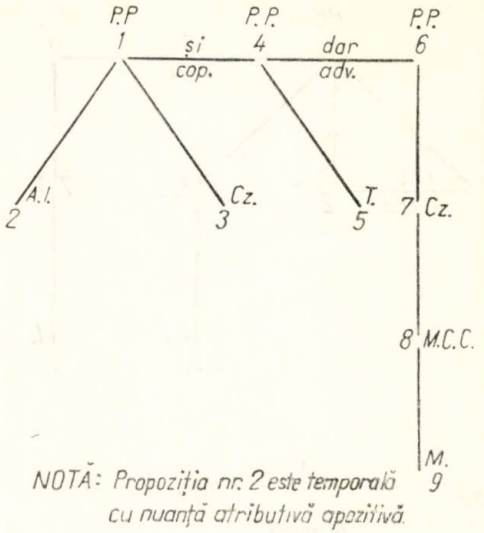

NOTĂ: Propoziţia nr. 2 este temporală cu nuanţă atributivă apozitivă.

497. Scurma, sărmanul, pămîntul de prin pregiuriul casei[1]// ca să-l afîneze[2]// şi să semene-n el şapte bobi de fasole[3]//, care-i rodeau şapte sute[4]//, cîte un căţel de usturoi[3]//, din care se făcea o căpăţînă de doisprezece căţei[5]//, arpagic cît bobul de grîu[3]//, din care ieşea ceapă cît pumnul[6]//, cartof cît aluna[3]//, din care-i creştea un cuib cît capul de purcel[7]//, şi le plivea[8]// şi le îngrijea pe toate[9]//, ca să aibă nu numai pentru el, ci şi pentru alţii[10]//.

(Ibidem, p. 259)

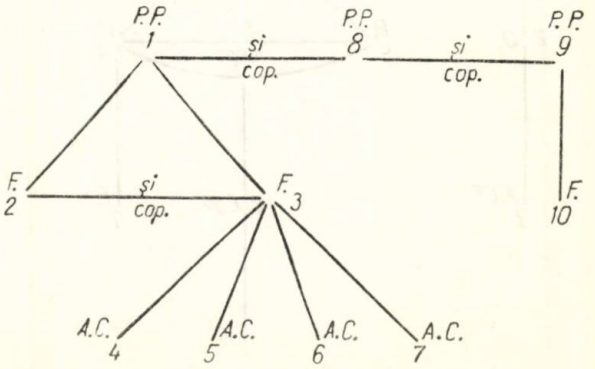

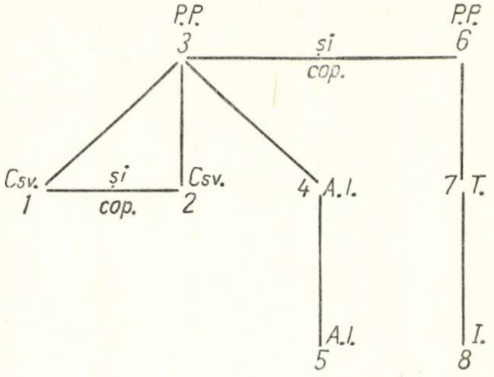

498. Oricum se sucea[1]// și învîrtea[2]//, el nu putu părăsi gîndul[3]// că Lică a fost acela[4]// care a călcat pe arîndașul[5]//, și-l cuprindea un fel de nebunie[6]//, cînd se gîndea[7]// că și astă dată îi va scăpa[8]//.

(I. SLAVICI — *Moara cu noroc*, p. 57)

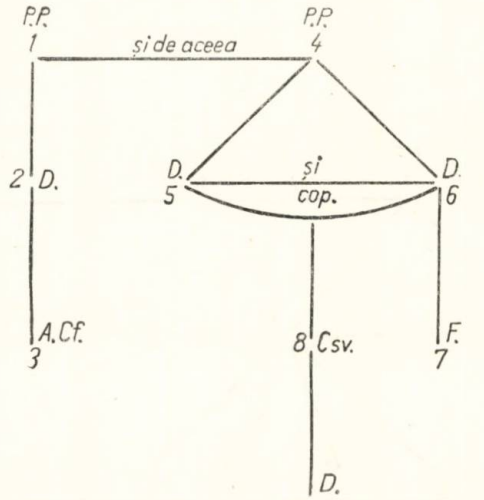

499. Doresc prea mult[1]// să văd la masa mea măcar un măr din acest pom[2]// care m-a ținut atîta sumă de bani[3]// și de aceea, iată[4]//, mă înduplec[5]// și te las[6]// ca să gîndești[7]//, măcar că nu-mi vine a crede[8]// că o să izbutești[9]//.

(*LIMBA ROMÂNĂ*, cl. a V-a, p. 37)

500. Cum îl văzu[1]//, fata îl rugă[2]// să o scape de zmeu[3]//, care[4]//, zicea ea[5]//, e hotărît[4]// ca[6]//, îndată ce se va face sănătos bine[7]//, să o silească oricum[6]// să se însoţească cu dînsul[8]//.

(Ibidem, p. 42)

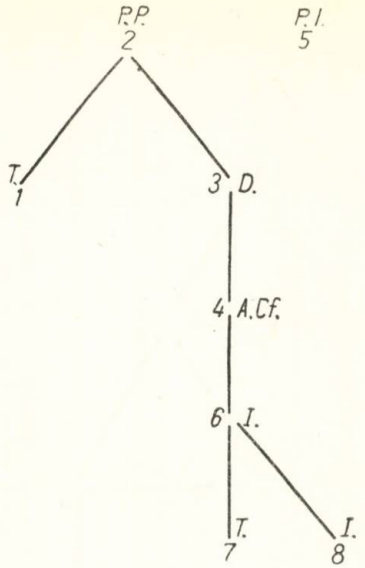

NOTĂ: Propoziţia nr. 5 este o prop. principală independentă

501. Drumeţii dădeau din cap[1]// şi, întorcîndu-se acasă, spuneau[2]// că este la Cocorăşti un cimpoieş[3]// care are un fecior foarte învăţat[4]//, ce ştie toate limbile[5]//, şi că l-au văzut chiar ei pre acel cimpoieş[6]//, care e un om scurt, gros, şchiop de piciorul stîng, rotund la faţă[7]// şi zîmbeşte totdeauna[8]// cînd vorbeşti cu el[9]//.

(LIMBA ROMÂNĂ, cl.a VIII-a, p. 63)

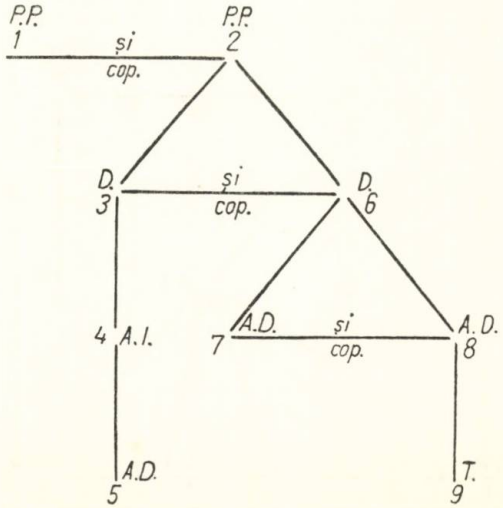

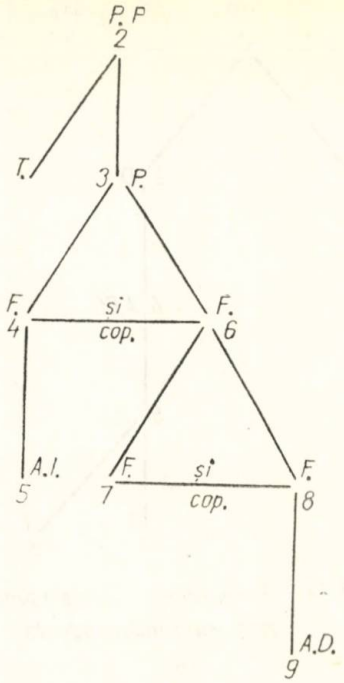

502. Cînd am sosit la Iaşi[1]//, cel dintîi gînd al lui a fost[2]// să mă ducă la Copou şi apoi la Socola[3]//, ca să-mi arate vederile[4]// ce se deschideau spre lunca Bahluiului[5]//, şi să mă plimbe prin crîngurile de prin pregiurime[6]//, ca să mă-ncînt şi eu de frunzişul pişcat de brumă[7]// şi să iau parte la plăcerea lui de a călca pe frunzele scuturate de vînt[8]//, care fîşie la tot pasul[9]//.

(Ibidem, p. 66)

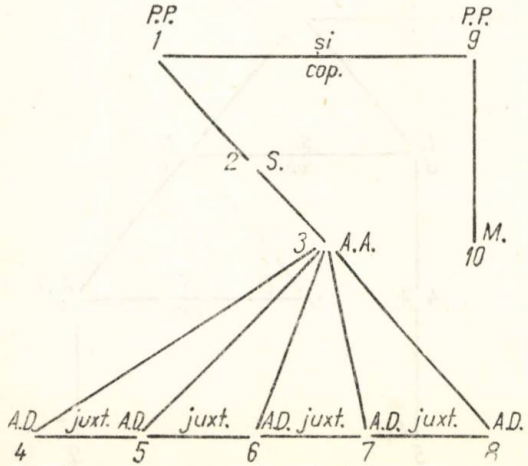

NOTĂ: Propoziţia nr. 3 poate fi interpretată ca o circumstanţială de loc apoziţională.

503. Mi se întîmpla din cînd în cînd[1]// să mă aflu cu Caragiale într-o cafenea, într-un restaurant, la vreo serbare, undeva[2]// unde sînt mulţi oameni[3]//, care intră[4]//, ies[5]//, vin[6]//, stau[7]//, se duc[8]// şi treceau ceasuri întregi[9]// fără ca să schimbăm vreo vorbă[10]//.

(I. SLAVICI — *Pagini alese*, p. 65)

504. Lipan desmierda mai mult pe fată[1]//, care era mai mare[2]// și avea numele Minodora[3]//, așa cum auzise ei de la o maică de la Agapia[4]// și-i plăcuse[5]//; iar pe flăcăuș îl chema Gheorghiță[6]//, și maică-sa îl ocrotea[7]// și-l apăra[8]// de cîte ori în ochii lui Lipan erau nouri de vreme rea[9]//.

(LIMBA ROMÂNĂ — cl. a VIII-a, p. 887, M. SADOVEANU — *Baltagul* 1968)

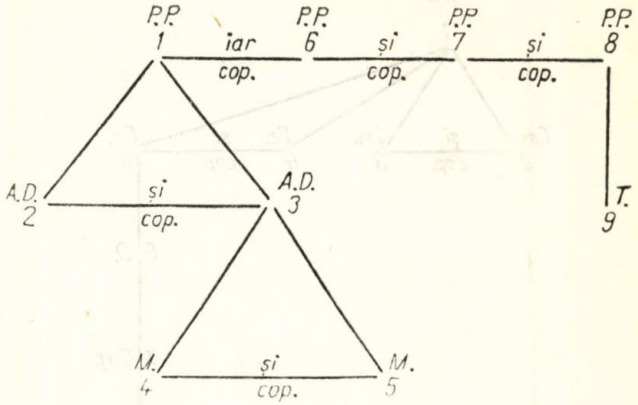

505. Fiind însă că adeseori se întîmpla[1]// că unul spunea povestea[2]// și ceilalți adormeau[3]//, s-a hotărît[4]// ca[5]// atunci cînd povestitorul zice „ciolan"[6]//, toți ceilalți să zică „ciorbă"[5]//, pentru ca astfel să se deie pe față[7]// cel ce doarme înainte de vreme[8]// și să-și afle cuvenita răsplată în ghionturi numărate[9]//.

(LIMBA ROMÂNĂ, cl. a VIII-a, p. 67, Ediția 1968, fragment din I. SLAVICI — *Budulea Taichii*)

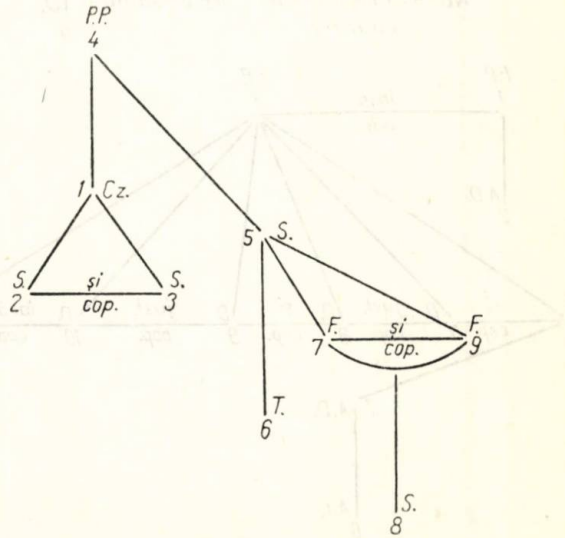

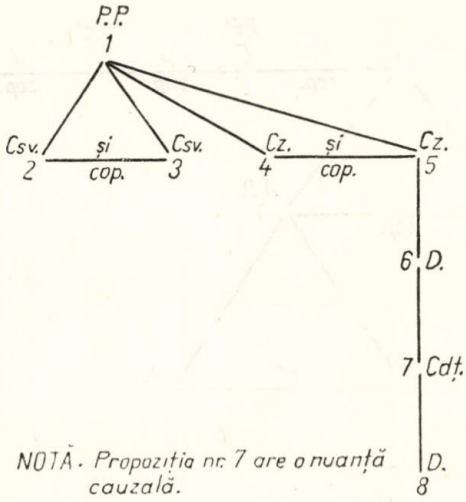

NOTĂ. Propoziția nr. 7 are o nuanță cauzală.

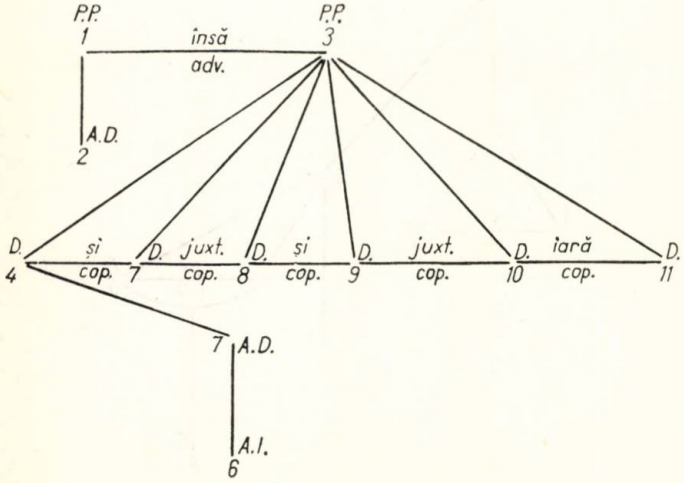

506. Însă[1]// oricît se sucea[2]// și se-nvîrtea[3]//, tot la ăsta se oprea[1]//, fiindcă era prea milos de felul lui[4]// și își zicea[5]// că[6]// dacă nu poate[7]// să facă vreo treabă mare[8]//, își face cel puțin pomană cu un biet dobitoc[6]//.

(I. SLAVICI — *Povești*, p. 229)

507. Marți[1]//, care intră mai nesfiit[2]//, nu știa nimic despre cele petrecute atunci, dumineacă[1]//, însă, din mărturiile lui, comisarul află[3]// că Ghiță are o verigă de sîrmă[4]//, pe care sînt înșirate semnele turmelor lui Lică[5]//, de la care a primit în mai multe rînduri porci[6]//, și că luni, ca ieri, Lică a stat cu Răuț, cu Buză Ruptă, cu Săilă Boarul și cu Ghiță la cîrciumă[7]//, că ei au vorbit în taină despre arîndașul[8]// și că în amurgul serii Buză Ruptă și cu Săilă au plecat spre Lucu[9]//, Răuț a luat-o pe vale în sus la pădure[10]//, iară Lică a rămas pînă dimineața la cîrciumă[11]//.

(I. SLAVICI — *Moara cu noroc*, p. 49)

508. Şi era cît p-aci[1]// să-i spuie[2]// unde merge[3]//, dar îşi dete seama la timp[4]// că nu trebuie[5]// să ştie nimeni[6]// pe ce moşie a pus ochii[7]// ca s-o ia în arendă[8]//, şovăi[9]// şi spuse la întîmplare alt nume în locul Grojdibodului . . .[10]//

(C. PETRESCU — *Un om între oameni* II, p. 479)

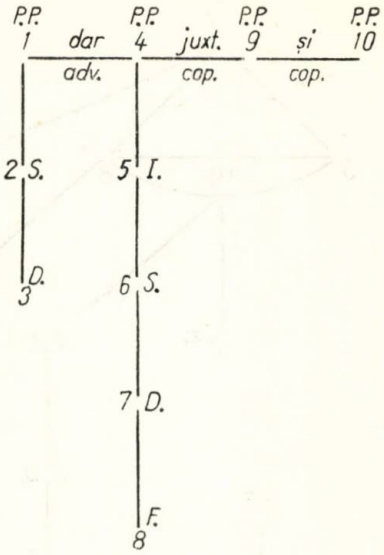

509. Altfel eram în stare[1]// să tai lemne[2]//, să sap[3]//, să car saci[4]//, să bat cu ciocanul[5]//, să scriu[6]//, să citesc[7]//, să predau lecţii[8]// ori să învăţ[9]// fără să mă sinchisesc prea mult de ele[10]//.

(Z. STANCU — *Pădurea nebună*, p. 15)

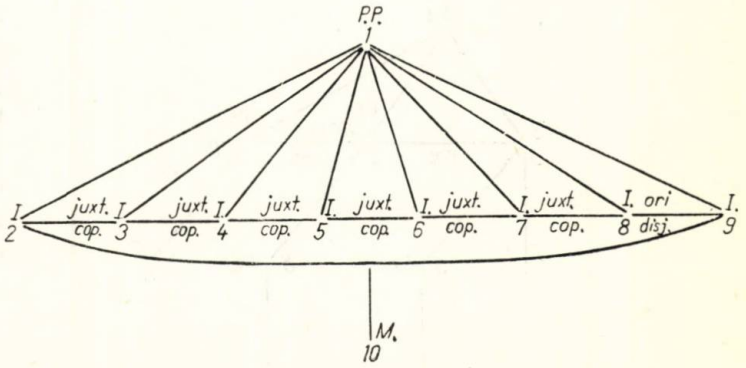

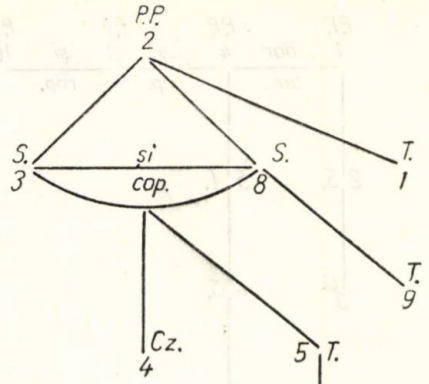

510. Pe cînd căutam liceul[1]//, mi se mai năzărise[2]// că[3]//, prăjină cum eram[4]//, cînd vor afla ceilalți[5]// că m-am înfățișat[6]// să dau examen pentru clasa întîi[7]// mă vor arăta cu degetul[3]// și vor rîde de mine[8]// pînă se vor prăpădi[9]//.

(Ibidem, p. 56)

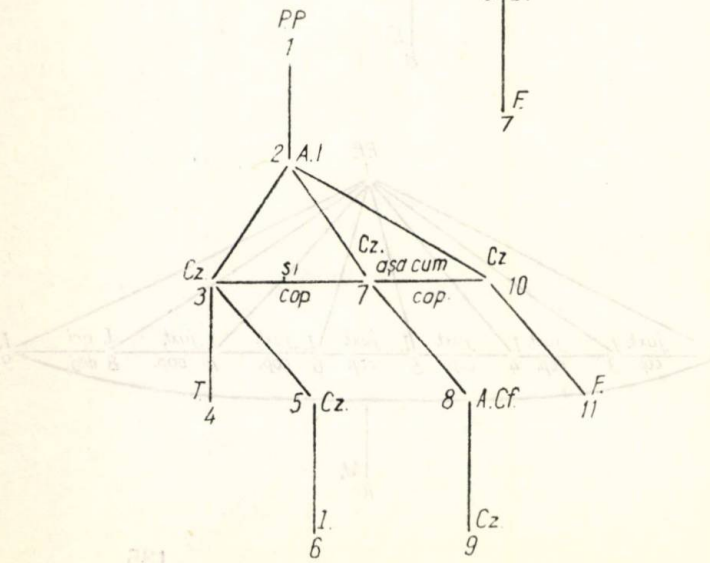

511. Parcă spunea crîmpeie din ceva știut mai dinainte, dar de o sinceritate[1]// pe care niciodată el nu o putea vădi pe scenă[2]//, căci[3]// atunci cînd juca în fața publicului[4]//, juca din cale-afară de scrobit[3]//, tocmai că ținea[5]// să facă impresie deosebită[6]// și punea accente false[7]//, pe care[8]//, prost cum era[9]//, el le credea valoroase[8]//, așa cum își presăra și vorbirea cu „radicale"[10]//, tot ca să facă impresie deosebită[11]//.

(C. PETRESCU — *Un om între oameni, II*, p. 440)

512. Cum stăteam acolo pe nisip, sub arșița soarelui[1]//, mă întrebai[2]// dacă n-ar fi potrivit[3]// să arunc straiele de pe mine[4]//, să intre în apă[5]//, să înot în larg, departe, cît mai departe[6]//, să ajung acolo[7]// unde nu ajunge nimeni[8]//, acolo[7]// unde apele mării se topesc în cer[9]//, și cerul se topește în apele mării[10]//, ori să mă afund undeva în adînc[11]// și să mă las de buna mea voie pradă vietăților niciodată sătule ale mării[12]//.

(Z. STANCU — *Pădurea nebună*, p. 170)

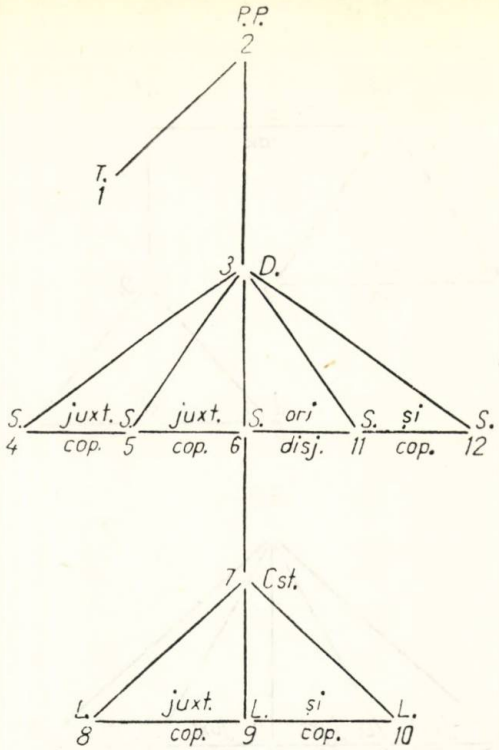

513. Deși la nevoie eram în stare[1]// să trec prin foc[2]// fără să clipesc[3]//, acum mi se făcu frică — o frică stranie, rece, amestecată cu scîrbă[4]// — dar[5]//, ca să nu iasă cine știe ce tămbălău acolo, în văzul lumii[6]// și să mă mai aleg și cu capul spart[7]//, le urmai[5]//.

(Ibidem, p. 197)

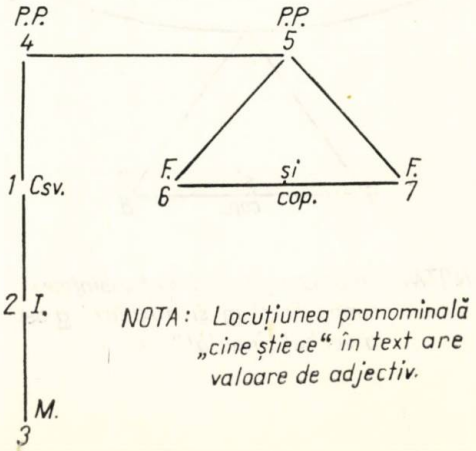

NOTA: Locuțiunea pronominală „cine știe ce" în text are valoare de adjectiv.

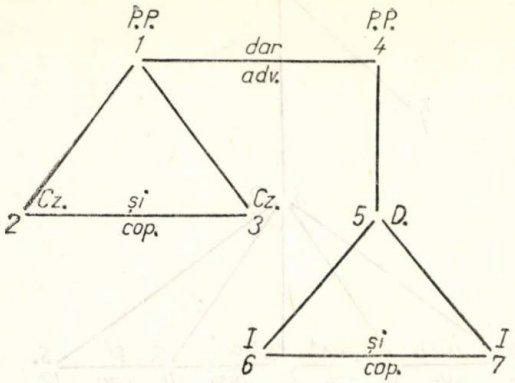

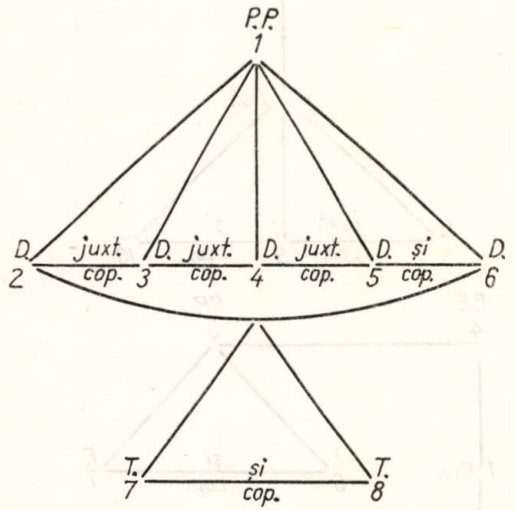

NOTA: În propoziția nr. 6 sînt subînțelese compl. direct m și auxiliari a de la verbul „înșelat"

514. Acum[1]//, că a murit[2]// și-a fost îngropat[3]//, nu mai am nimic cu el[1]//, dar nu pot ascunde[4]// că-mi pare rău[5]// că mi-a mîncat bănișorii[6]// și că a murit înainte de a mi-i da[7]//.

(Ibidem, p. 320)

515. Nu-ți mai spui, dragă Kera Marghioalo[1]//, pîn cîte necazuri am trecut[2]//; cîte ocări, înjurături și bătăi am înghițit[3]//; de cîte ori era să pier în vultoare[4]//; de cîte ori m-au amăgit împrejurările[5]// și înșelat lumea[6]// — mai ales cînd am încăpuit eu singur o corabie[7]// și m-am apucat de negoț, pe seama mea, fără alt stăpîn, nici tovarăș decît norocul meu![8]//

(I. L. CARAGIALE — *Nuvele și povestiri*, p. 166)

516. Nu-i era de ajuns[1]// cum le încornora toate[2]// cîte le auzea[3]// şi le vedea pe ascunsele[4]// ; ca să afle şi mai multe[5]//, da bacşişuri la slugi[6]// să-l iscodească[7]// ; ba a pus chiar pe un frăţior al ei[8]// să nu-l slăbească de pe urme[9]//, să-i descopere toate „berbantlîcurile dumnealui"[10].

(Ibidem, p. 171)

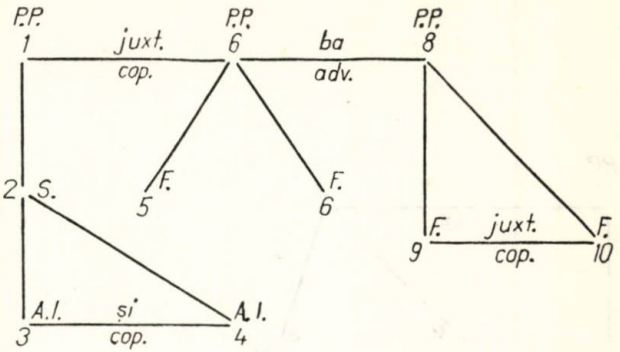

517. Cum s-a răspîndit vorba şi despre astea[1]/!, au intrat la grijă mare creditorii lui Kir Ianulea[2]//, că rămîne mulfuz[3]//, şi s-au adunat cu toţii la cafeneaua de la Hanul cu Tei, spre a se sfătui[4]// ce-i de făcut[5]//, ca să-l ţină zi şi noapte sub de aproape pază[6]//, nu cumva s-o steargă înainte de sorocul plăţilor[7]//, cum au muflujiii obicei[8]//.

(Ibidem, p.179)

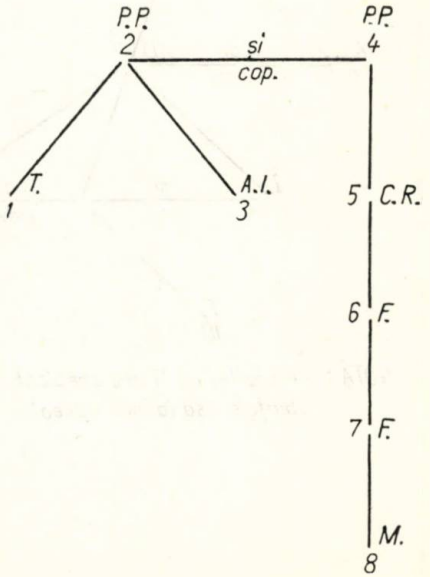

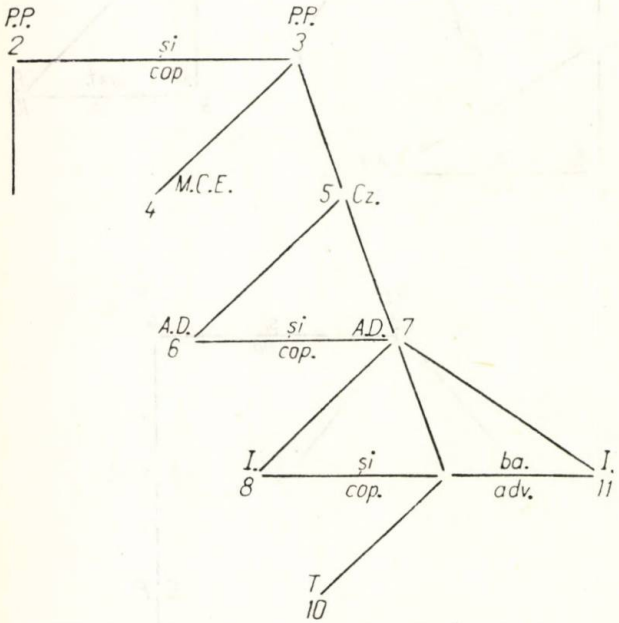

NOTĂ: Propoziția nr. 11 are predicat subînțeles „să ia înfățișarea"

518. Cum a luat-o de gît[1]//, baba s-a scuturat de zdrenţele şi de urîciunea ei[2]// şi deodată s-a prefăcut într-o femeie tînără şi voinică, înaltă şi frumoasă ca o zînă, strălucind şi ea pe pămînt[3]// cum strălucea luna-n cer[4]// — fiindcă baba asta era o fată de împărat mare[5]//, care, de mititică se dedese la ştiinţa fermecelor şi la meşteşugul vrăjitoriei[6]//, şi, pentru păcatele ei, fusese blestemată[7]// să se preschimbe în hodoroagă cerşetoare[8]// şi să nu-şi mai ia înfăţişarea ei de mai înainte decît atunci[9]// cînd o putea păcăli pe dracu[10]//, ba încă şi atunci numai pe vremea nopţii[11]//.

(Ibidem, p. 204)

519. Cum n-a mai întins masă mare[1]//, prietenii s-au făcut nevăzuți[2]// ; ba nici nu-i mai întîlnea[3]// oriunde i-ar fi căutat[4]//, fiindcă fugeau de el[5]// îndată ce-l zăreau[6]//, și[7]// dacă din întîmplare da piept cu vreunul[8]// și vrea[9]// să-l oprească[10]// să-i spună ceva[11]//, acela își cerea iertăciune[7]//, că-i e degrabă[12]//, și n-are vreme de vorbă[13]//, și pleca repede p-aci încolo[14]//.

(Ibidem, p. 208)

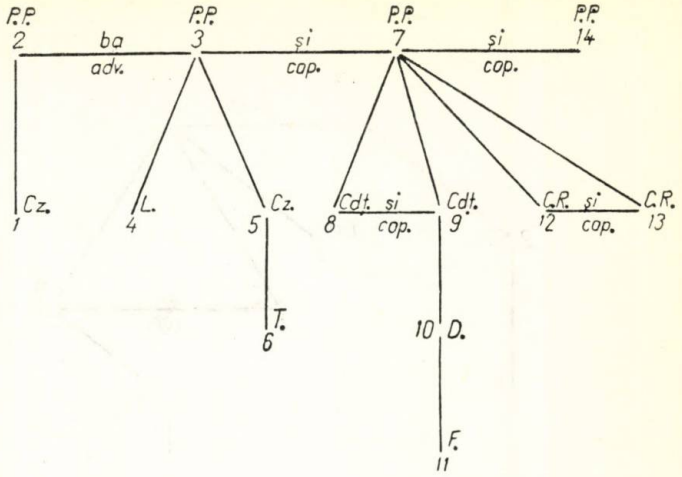

NOTĂ: Propoziția nr. 1 interferează și ideea de timp (cum = îndată ce). Propoziția nr. 4 are nuanță concesivă. Propozițiile nr. 12 și 13 au nuanță atributivă determinînd cuvîntul regent „iertăciune"

520. După cum pusese la cale[1]//, Abu-Hasan își îngrijea de dimineață[2]// să cumpere toate trebuincioasele pentru cină[3]//, și pe seară mergea[4]// să se așeze lîngă podul Bagdadului[5]// ; cum vedea un străin, ăl dintîi[6]//care-i ieșea înainte[7]//, măcar de orice teapă ar fi fost[8]//, îl poftea politicos[9]// să-i facă cinstea a veni[10]// să cineze[11]// și să petreacă noaptea aceea acasă la dînsul[12]//.

(Ibidem, p. 210)

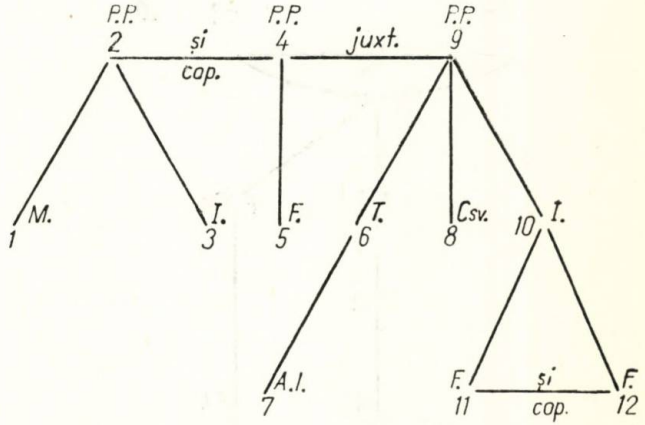

NOTĂ: Propoziția nr. 10 are nuanță finală

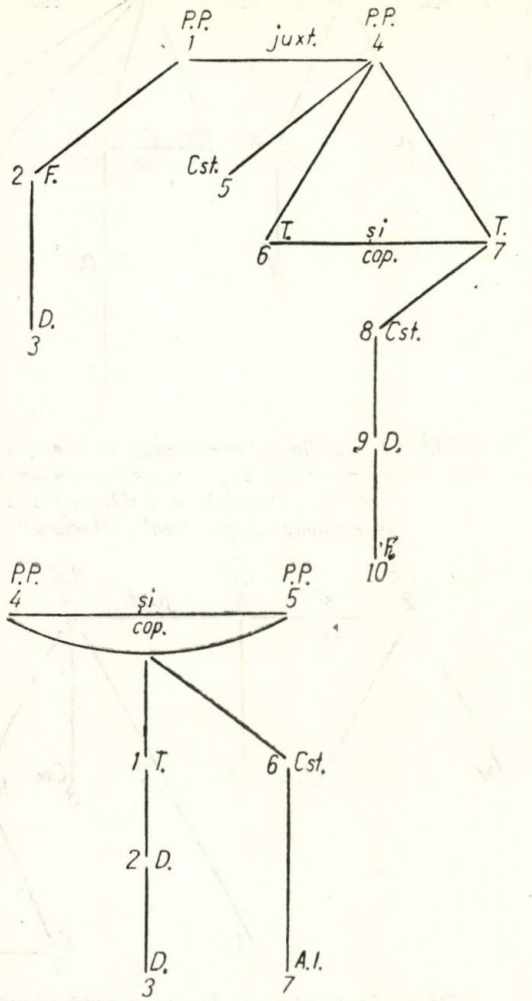

521. Nenorocita bătrînă venea în toate zilele[1]// să cerceteze[2]// cum îi mai merge[3]// ; plîngea[4]// de se prăpădea[5]// cînd îl auzea văitîndu-se de dureri[6]// și-i vedea spinarea și șalele umflate, pline de vînătăi[7]//, așa că nu mai știa sărmanul[8]// pe ce parte să se rezeme[9]//, ca să aibă puțină odihnă[10]//.

(Ibidem, p. 230)

522. De cîte ori deschidea ea gura vrînd[1]// să afle cu vorbă bună[2]//, nu cumva și-a mai venit în minți[3]//, el o ocăra[4]// și-o gonea[5]//, încît totdeauna se întorcea acasă nemîngîiată, cu gîndul[6]// că fiu-său nu mai are leac[7]//.

(Ibidem, p. 230)

523. Ceea ce poţi[1]// să ştii în privinţa asta[2]// e doar[3]// ce trebuie[4]// să fie faptul moral[5]//, care este în stăpînirea omului ca fiinţă gînditoare[6]//, dar nu înfăptuirea fizică[5]//, fiindcă aceasta poate fi[7]//, e drept[8]//, dar e numai o singură dată[9]// şi deci nu se poate închipui dinainte . . .[10]//

(C. PETRESCU — *Un om între oameni*, II, p. 345)

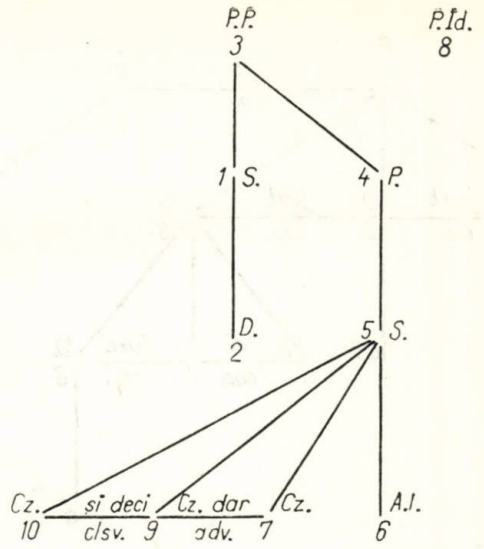

NOTĂ: Propoziţia nr.8 este o principală independentă.

524. Acest tînăr[1]//, care de mic nu prea călca a popă, fiind totdeauna arţăgos, batjocoritor şi lepădat de cele sfinte[2]//, cum a închis ochii bătrînul[3]//, s-a arătat nesocotit din cale-afară[1]//, n-a aşteptat[4]//, cum cerea cuviinţa[5]//, să treacă măcar nouă luni de la moartea tatălui[6]//, în care timp să înştiinţeze, după datorie, pe toţi împăraţii despre suirea sa pe tron[7]//, ci[8]// îndată ce s-a întors de la îngropăciune[9]//, a poruncit[8]// să s-adune a doua zi dimineaţa tot sfatul, şi toţi fruntaşii împărăţiei, şi aleşii tagmelor şi ai breslelor, şi spătarul cu căpeteniile oştilor, şi mitropolitul cu episcopii şi arhiereii[10]//, ca să fie faţă la încoronarea sa ca împărat[11]//.

(I. L. CARAGIALE — *Nuvele şi povestiri*, p. 245)

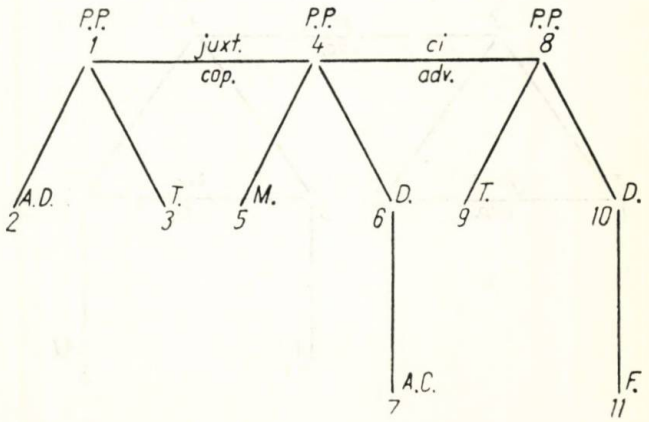

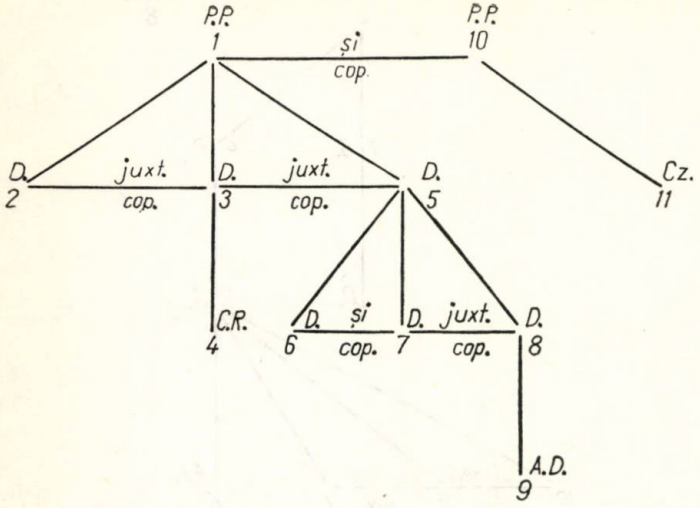

NOTĂ: Propoziția nr. 8 are predicatul subînțeles („să clădească")

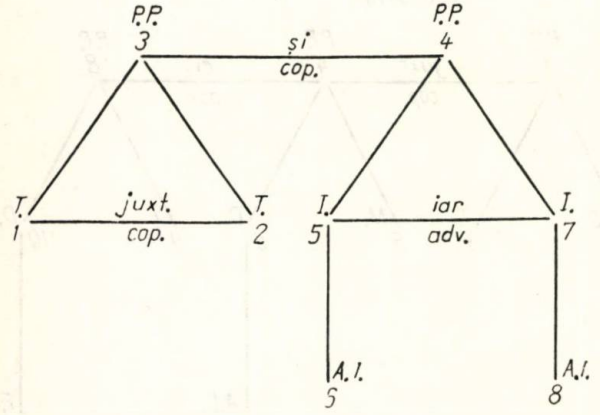

525. În scrisoarea din urmă spunea[1]// că Verde-mpărat, aflîndu-se în mare lipsă de mijloace, desființează jumătate din oastea lui[2]//; că e-n vorbă[3]// să ia bani mulți cu împrumut de la negustori din toată lumea[4]//; că a hotărît[5]// să dărîme cîteva dintre cetăți[6]//, și cu piatra lor să clădească niște palaturi nouă[7]//, unul, în vîrful munților, pentru o curteană[8]// care-i cînta și din gură, și din tambură la petreceri[9]// și lumea toată e-ngrijată[10]//, că anul următor amenința cu foamete mare[11]//.

(Ibidem, p. 247)

526. După ce se plimbaseră ei de mici sub bună pază pe la toate curțile-mpărătești[1]//, cînd au trecut de douăzeci și unu de ani[2]//, împărăteasa s-a sfătuit cu soțul ei[3]//, și într-o dimineață s-a hotărît[4]//: să plece în plimbare ea cu Lerla Albu-mpărat[5]// care stăpînea la hotarul de miazăzi o împărăție de seamă[6]//, iar împăratul să plece cu Mezin, în plimbare la Negru-mpărat[7]// cu care se învecinau la miazănoapte[8]//.

(Ibidem, p. 254)

527. Așadar, destul e[1]// să vă spun[2]// că[3]// oricît de nevolnic de viață fusese Mugur, copilul ei[4]//, pe-mpărăteasa așa jale a cuprins-o[3]// încît[5]//, fără să se fi bocit grozav, ba chiar zîmbind uneori[6]//, nu mult după aceea din asta i s-a tras și moartea ei[5]//.

(Ibidem, p. 265)

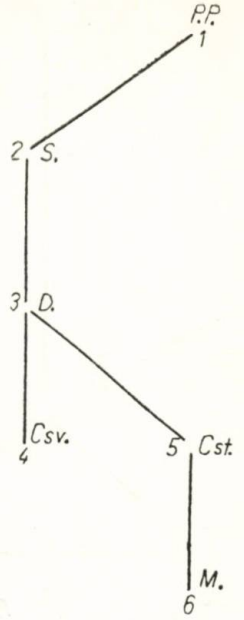

528. Pentru mai bună regulă, se hotărîse[1]// ca revoluția să izbucnească în mai multe părți o dată[2]// și mai ales ca fruntașii, știuți acum și urmăriți cu stăruință de Agie, să se împrăștie în cît mai multe puncte[3]//, ca să nu poată ghici Bibescu[4]// de unde-i va veni lovitura cea mare[5]// și să nu știe[6]// cum să-și organizeze apărarea[7]//.

(C. PETRESCU — *Un om între oameni*, II, p. 301)

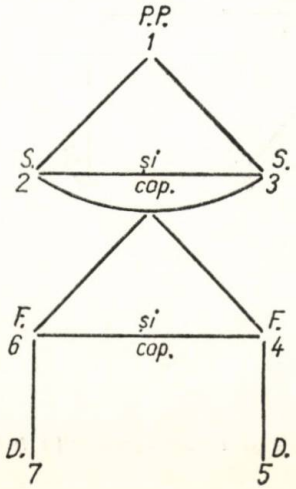

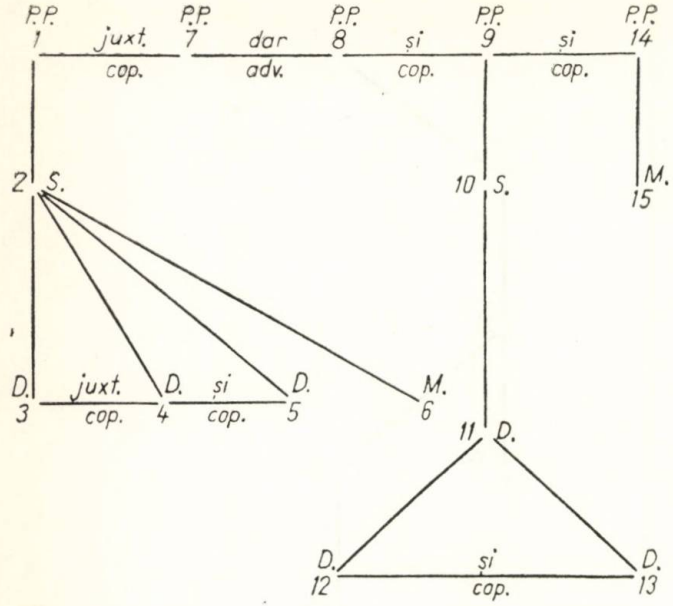

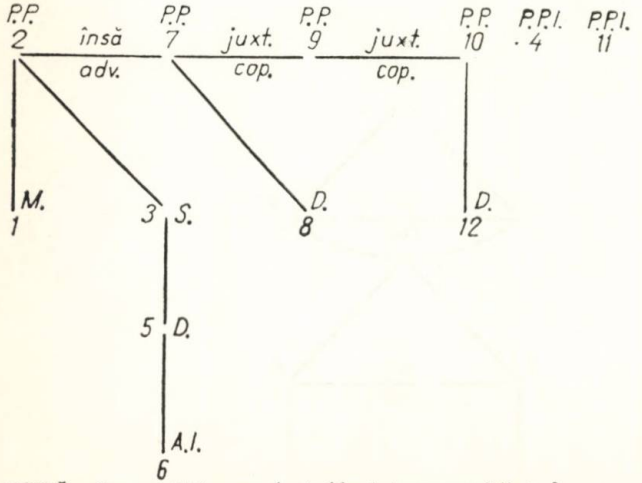

NOTĂ: Propozițiile nr. 4 și 11 sînt propoziții independente.

529. Poate[1]// că voia[2]// să ajungă mai repede la Bistrița[3]//, să se suie pe plută[4]// și să plece la Piatra[5]//, după cum îmi dăduse a înțelege încă de pe Hălăuca[6]//, poate[7]// ... dar tovarășul meu era fricos ca un epure[8]// și nu-mi venea[9]// să cred[10]// că va îndrăzni[11]// să străbată el singur inima pădurilor pînă la Borca[12]//, și cu atît mai puțin să înfrunte primejdiile unui drum pe plută pînă la Piatra[13]// ; și cu toate acestea zbura ca o săgeată[14]//, fără să-și arunce măcar ochii în urmă, spre mine[15]//.

(C. HOGAȘ — *Pe drumuri de munte*, p. 61)

530. — Fără să te măgulesc[1]//, trebuie[2]// să-ți mărturisesc[3]// — zise tovarășul meu[4]// — că[5]// — din cîți cunosc[6]// — dumneata ești cel mai tare în anacronisme[5]// ; de astă dată, însă, o să-mi dai voie[7]// să restabilesc puțin ordinea cronologică a faptelor[8]// ; despre Tais, Lais, Phrinea și alte Aspasii, vom sfătui **pleno ventre** [1])[9]// ; nu bagi de seamă[10]//, se vede[11]//, că am devenit străveziu de foame ?[12]//

(Ibidem, p. 79)

---

[1] *pleno ventre* — cu stomacul plin

531. Rusu[1]//, care-şi luase nădejdea de la tovarăşul meu[2]//, se întoarse[1]// şi se aşează în drum aşa[3]//, ca să-mi poată apuca, din fugă, calul de dîrlogi[4]//; cînd crezui însă potrivit[5]//, cîrnii puţin calul la stînga[6]// şi trecui ca vîntul[7]//; iar Rusu[8]//, în loc să apuce de dîrlogi[9]//, îmi apucă urma[8]//.

(Ibidem, p. 103)

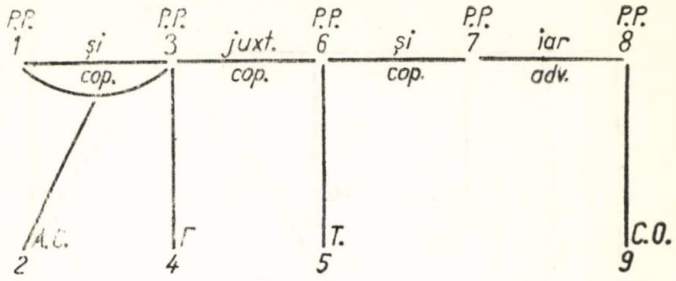

532. Iată[1]// pentru ce, cu drept sau fără drept, bănuii[2]// că vreo sălbăticiune de lup sau de urs trecuse pe acolo cu puţin înainte[3]//, că străbătuse de-a curmezişul peste drum[4]// şi că lăsase, pe urma ei, o dîră de miros de aer[5]//, pe care nasul Pisicuţii, cu mult mai priceput decît al meu, o descoperise[6]// şi peste care ea, mai puţin curajoasă decît mine, nu îndrăznea[7]// să treacă[8]//.

(Ibidem, p. 143)

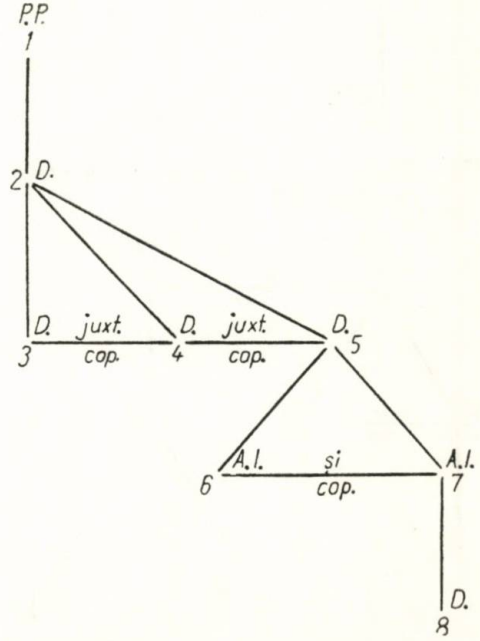

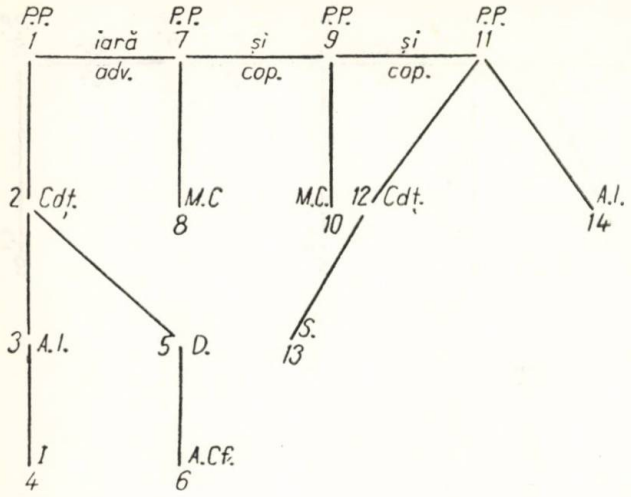

NOTĂ: Propoziția nr. 7 are predicat subînțeles (ar fi văzut)

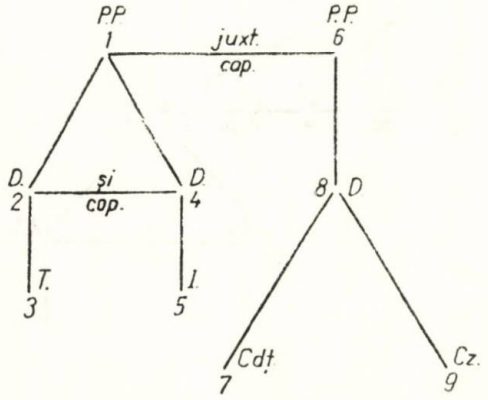

533. Și[1]// dacă soarele[2]//, ce sta[3]// să cumpănească dincolo de amiază[4]//, ar fi putut din înălțime[2]// să străbată cu privirea prin desișul întunecos al bolții de umbră[5]// ce ne ocrotea de pretutindeni[6]//, apoi ar fi văzut întinsă, pe rariștea de iarbă înflorită a pământului, năframa albă-neagră-vînătă a călugărului, soră mai mică în lungime, dar mai mare în curățenie cu imensul meu prosop[1]//; iar pe ea tăbărîți la întîmplare hribii fripți[7]//, întocmai cum ar tăbărî o turmă de oi obosite, în popas de odihnă, drumul gălbuiu și plin de colb[8]//; și[9]// după cum de lîna oilor se acață, în treacăt, curnuții și scaii pîrloagelor[10]//, tot așa se acățaseră cărbunii stinși ai focului de spetele hribilor mei[9]//; și[11]// dacă[12]// ceea ce albea pe la subțiorile scorojite ale fiecărui hrib[13]// nu era tocmai sare nemistuită[12]//, apoi era cel puțin cenușă nescuturată, lucru[11]// care, totuși, nu împiedica pe măruntul meu călugăr de a-și da ifose profesionale de Moschion sau de Labdacus[14]//.

(Ibidem, p. 161)

534. — Măi flăcăi, ziceți mai de grabă[1]// că vă strînge frica-n spate[2]//, cînd vă uitați la schinarea Tazlăului[3]//, și că degeaba vă mai lăudați[4]// că-i cunoașteți moarea[5]//; iaca[6]//, dacă voi vă temeți[7]//, căutați-vă de drum înapoi la stînă[8]//, că eu am să trec singur călare[9]//.

(Ibidem, p. 241)

535. Aceasta, bineînțeles, era din partea mea laudă goală[1]// ; căci, mai la urmă, uitîndu-mă numai la iuțeala de fulger[2]//, cu care Tazlăul se părea[3]// că spintecă lumea în două[4]//, mă cuprindeau fiori de groază[2]// ; decît stă în firea omului[5]// să-și îmbrace, cîteodată, frica în vitejie și curaj[6]//, după cum odinioară un ... bicisnic erou de fabulă s-a îmbrăcat în piele de leu[7]//, ca să-ngrozească lumea[8]//.

(Ibidem, p. 241)

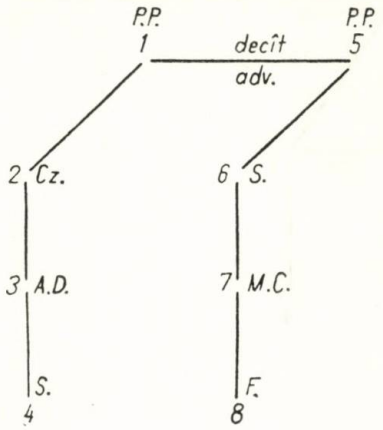

536. 1 ... Și[1]// cum te văd întins pe perne,
în faetonul tău de gală[2]//,
Și văd[3]// cum toate-s largi pe tine[4]//,
și numai fruntea ți-e îngustă[5]//,
Să nu te miri[1]// că nu mă mișcă o clipă
lenea ta augustă[6]//
Și că înfrunt cu-atîta milă căutătura-ți
triumfală[7]//.

(O. GOGA — *Poezii*, p. 106)

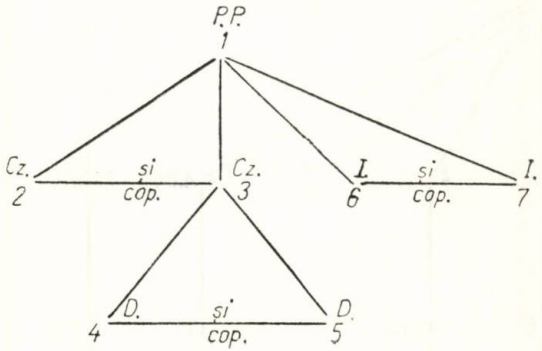

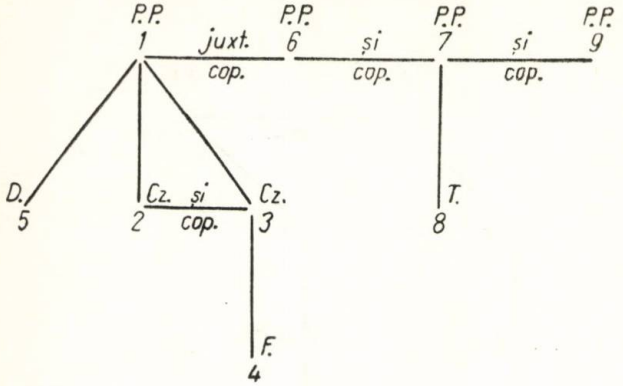

537. — Harap-Alb[1]//, pentru că ești așa de bun[2]// și te-ai ostenit[3]// de ne-ai făcut adăpost[4]//, vreau[1]// să-ți fac și eu un bine în viața mea[5]// ; n-ați aripa asta[6]//, și[7]// cînd îi avea vreodată nevoie de mine[8]//, aprinde-o[7]//, și eu îndată am să-ți viu întru ajutor[9]//.

(I. CREANGĂ — *Harap-Alb*, p, 108)

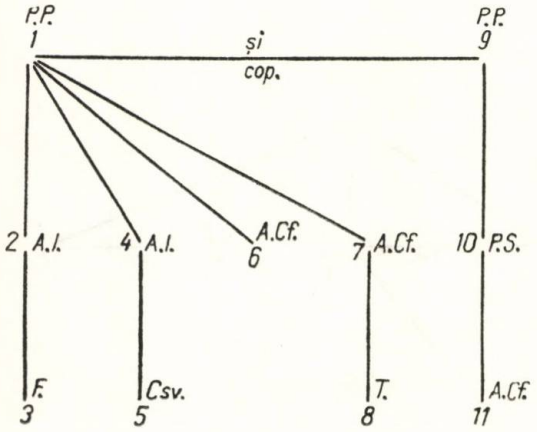

538. Frica de a-și părăsi, pentru totdeauna, cancelaria (cu acel miros învechit de catastișe și monitoare) ... casa cu pridvorul cel nou ... patul[1]// în care se lungea[2]// mai mult să zacă[3]// ... societatea[1]//, pe care[4]// deși o ura[5]// avea farmecul nespus de a i se mișca împrejur[4]// ... durerea d-a închide ochii ș-a nu mai vedea pe Sofi[1]//, care-l chinuia[6]//, ... spaima d-a se așterne într-o cutie de scînduri ... și acei bulgări[1]// care vor suna a veșnicie ș-a întuneric[7]//, cînd vor cădea pe pleoapa de brad uscat[8]// ... zguduiră pe Iancu Moroi[1]// și îl făcură[9]// să geamă, sugrumat, în zgomotul vîntului[10]// care se umfla trist și sălbatic, în geamlîcul coridorului[11]//.

(B. ȘT. DELAVRANCEA — *Nuvele și povestiri*, p. 88)

539. Dar Balaurul[1]//, care era un zmeu spurcat[2]//, a zis[1]// : „Măi băiete[3]//, dacă tu nu te-i însura[4]// cît îi trăi tu[5]//, eu te-oi ajuta[3]// să-ți strîngi vitele[6]// ; dacă ai să te însori[7]//, să fii al meu cu trup și suflet, chiar din ziua cununiei"[8]//

(*Basme populare*, p. 29)

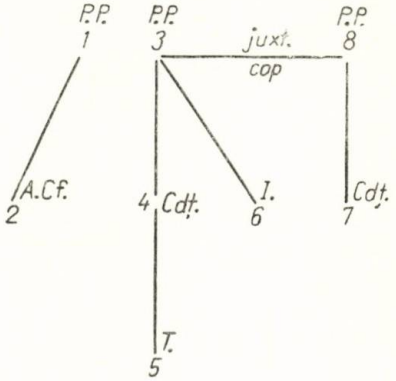

540. Tocmai într-un tîrziu îi veni minte[1]// să se uite jos[2]// și[3]// cum se uită[4]// dădu de urmele de pași[3]// care mergeau[5]// pînă unde poposise căruța[6]//, și de aici se vedeau urmele roților[7]//, că se-ntîmplase[8]// de plouase[9]// și era pămîntul moale[10]//.

(Ibidem, p. 83)

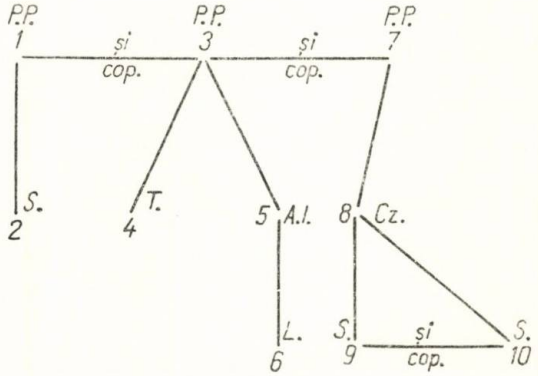

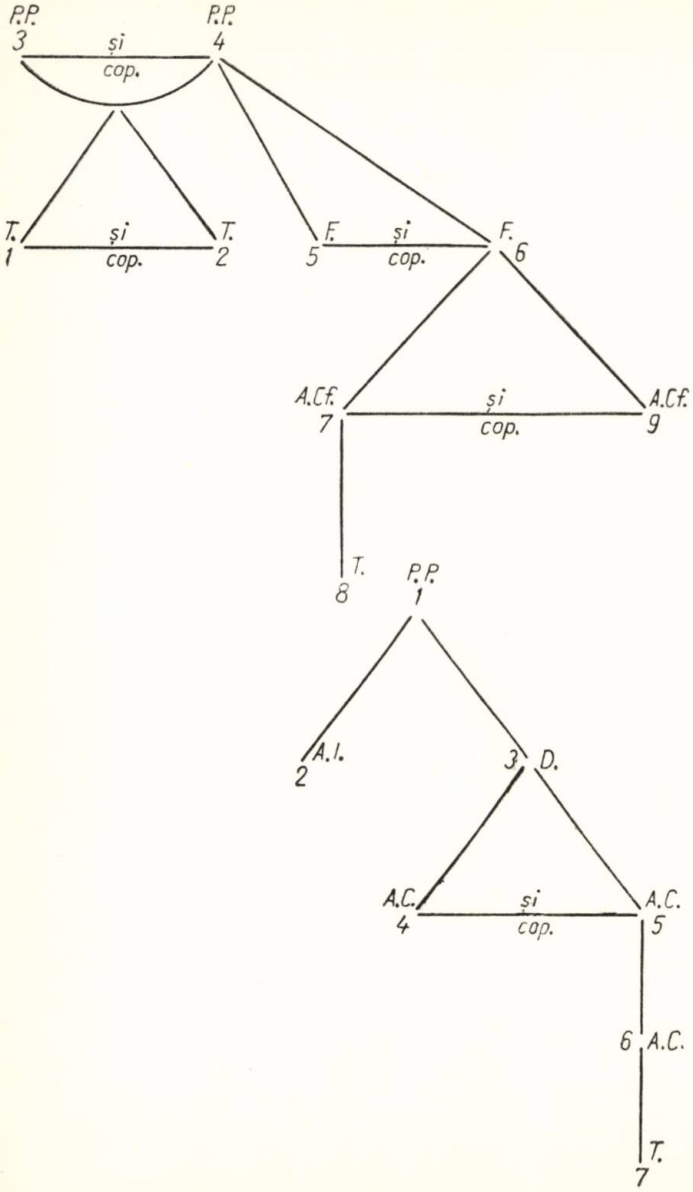

541. Pe cînd soarele era drept d-asupra capetelor lor[1]// și-i săgeta cu razele lui cele învăpăiate[2]//, ei lăsară lucrul[3]// și se așezară sub un copac stufos[4]// ca să se adăpostească puțin de arșița soarelui[5]// și să momească cu un guleai de somn acea pustie de foame[6]// care-i muncise[7]// de cînd se pomeniseră și ei oameni în lume[8]//, și care de la moartea tatălui lor îi chinuia și mai cumplit[9]//.

(Ibidem, p. 97)

542. Flăcăiandrii noștri văzînd acel nor ca păcura și fulgerele și tunetele[1]// ce ieșeau din el[2]//, crezură[1]// că i-a venit pofta lui sîntu Ilie[3]// ca să se plimbe prin a lume plină de păcate[4]// și, înarmat cu săgețile tunetelor, să trăsnească pe diavolul[5]//, pe care-l prigonește[6]// de cînd din înger curat s-a făcut drac întunecat[7]//.

(Ibidem, p. 97)

543. — Să vă siliţi din toate puterile[1]// să nu adormiţi[2]// : cînd vi se vor lipi ochii de somn[3]//, să vă ciupiţi[4]// ca să goniţi somnul[5]//, şi[6]// dacă se va întîmpla[7]// să cădeţi doborîţi[8]//, îndată ce vă voi deştepta eu[9]//, să vă sculaţi fără zgomot[6]// şi să nu mă întrebaţi pentru ce[10]//.

(Ibidem, p. 101)

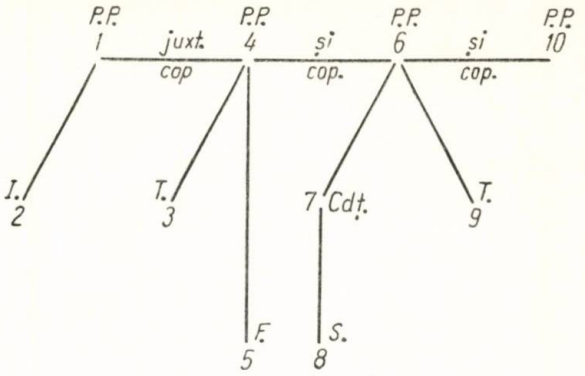

544. Tinerii[1]// care nu ştiau nimic[2]// din ceea ce se petrece la spatele acestei trîmbe dese[3]// şi nici nu bănuiau[4]// că împăratul a trecut p-acolo[5]// şi i-a văzut[6]//, se pomeniră numai luaţi pe sus techer-mecher de o ceată de slujbaşi împărăteşti şi duşi, de voie, de nevoie, spre nişte case mîndre[1]//, care se cunoştea cît de colo[7]// că erau palate domneşti[8]//.

(Ibidem, p. 108)

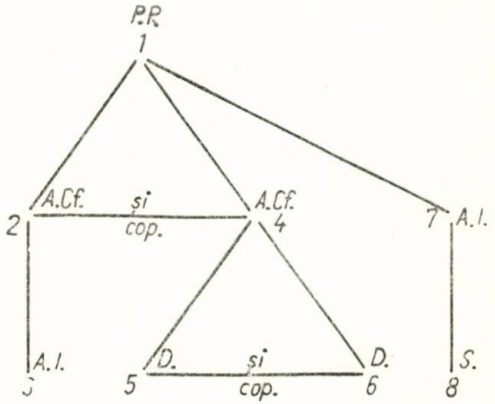

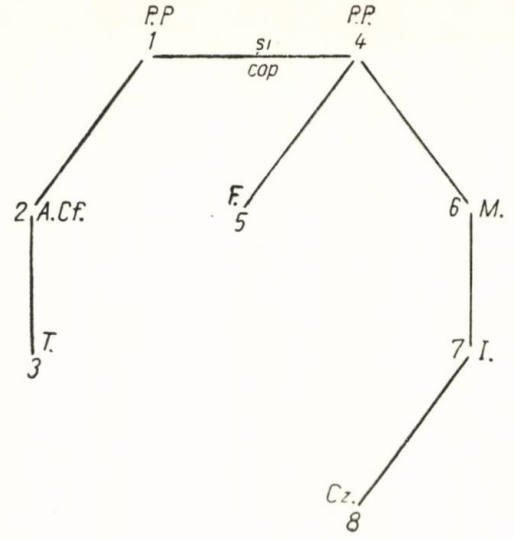

545. Ăst demon cumplit[1]//, care[2]// cînd se încuibează în inima omului[3]// nu-l mai slăbește pînă la moarte[2]//, îi chinui multă vreme[1]// și mult își bătură capul nemulțumitorii[4]// ca să dea în cap pe binefăcătorul lor[5]//, fără să se gîndească[6]// că, fără el, ei ar fi dați pe bețe din curtea împărătească[7]// căci nu-i tăia capul nici cît două mere degerate[8]//.

(Ibidem, p. 111)

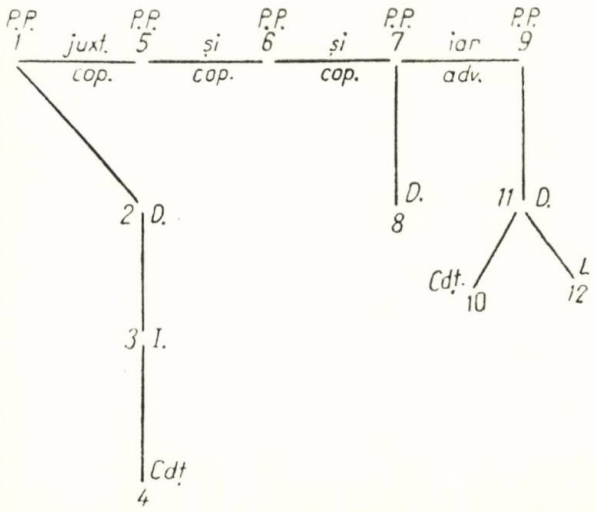

546. — Am auzit[1]// că te-ai lăudat în lume[2]// că[3]// dacă te-aș face mare vizir[4]// mi-ai aduce cerbul zmeului cu douăsprezece aripe[3]//; purcede în grabă[5]// și adu-mi-l mîne de dimineață[6]//, și-ți făgăduiesc[7]// că, izbutind, pînă seara ești mare vornic[8]//, iar[9]// dacă nu *)[10]// să știi[9]// că[11]// unde ți-a stat picioarele[12]// are să-ți zacă capul[11]//.

(Ibidem, p. 116)

*) Predicat subînțeles — vei izbuti

547. Ceea ce spunea el[1]// — şi ce-i plăcea cu osebire lui Nicolache[2]// — nu semăna cu poveştile jupînesei Tuca cea grasă[3]//, care ţinea morţiş[4]// că lîngă coteţurile din fundul curţii i-a ieşit înainte diavolul, un omuleţ negru şi lucios, ca de smoală, abia cît un copil[5]//, şi[6]// cînd a vrut ea[7]// să-l dea la o parte[8]//, n-a putut[6]// să-l mişte[9]// de parcă era de fier[10]//.

(C. PETRESCU — *Un om între oameni* I, p. 155)

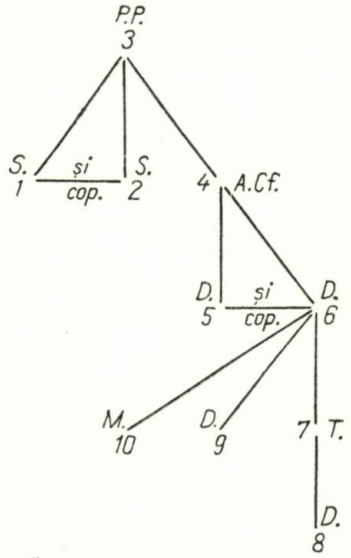

NOTĂ: *Propoziţia nr. 10 este o modală cu nuanţă cauzală*

548. Se vede[1]// că zmeii erau răi, puternici[2]//, dar glagorie [1]) n-aveau nici cît negru sub unghie[3]//, căci el nu se gîndi de loc[4]// de unde găsise unchiaşul sculele şi cercurile de fier[5]// pe cînd fusese răpit fără veste de Făt-Frumos, după spusa lui, şi aruncat în acel ostrov[6]//, ci alergă spre casă ca un Vlad[7]//, orbăcăi prin pimniţă[8]// pînă ce dădu de cercuri[9]// şi[10]//, după ce le găsi[11]//, veni cu ele[10]//, aşeză din nou butoiul[12]//, mai scoase din doage[13]// şi[14]// după ce-l bătu bine[15]// sări iar înăuntru[14]// şi începu[16]// să se umfle din nou[17]//.

(*Basme populare*, p. 123)

[1]) *glagorie* — minte

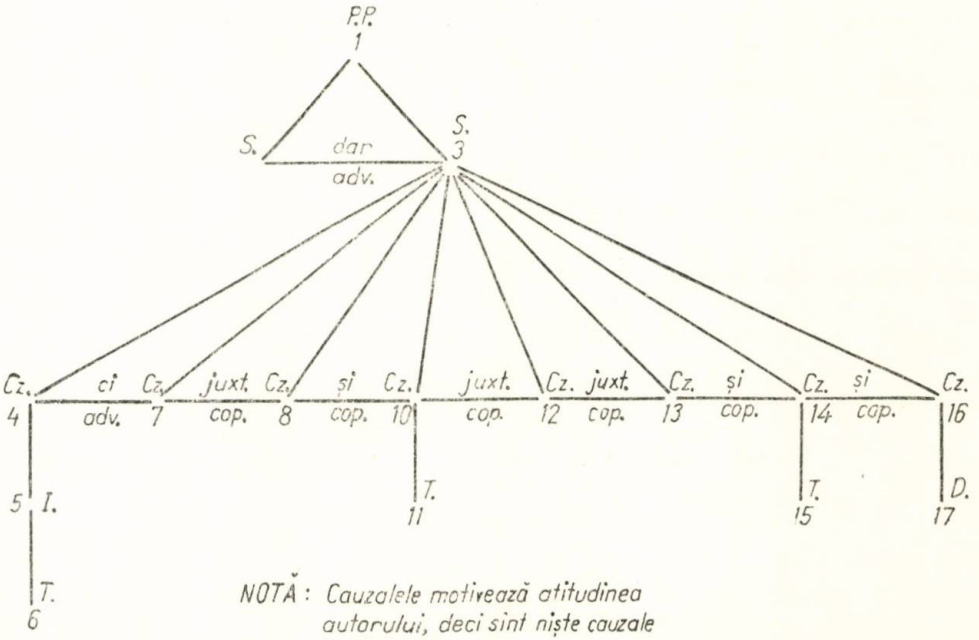

NOTĂ: *Cauzalele motivează atitudinea autorului, deci sînt nişte cauzale indirecte.*

549. Împăratul se cruci văzîndu-l[1]// că se întoarce viu, nevătămat[2]//, şi se coprinse de groază mare auzind[3]// că spăimîntătorul zmeu[4]//, de frica căruia a tremurat atîţia amari de ani[5]//, se află în palatul său[4]// şi zăcea fără de putere închis într-un buriu [1])[6]// în care fusese închis de mîna unui fecior de plugar[7]//.

(Ibidem, p. 125)

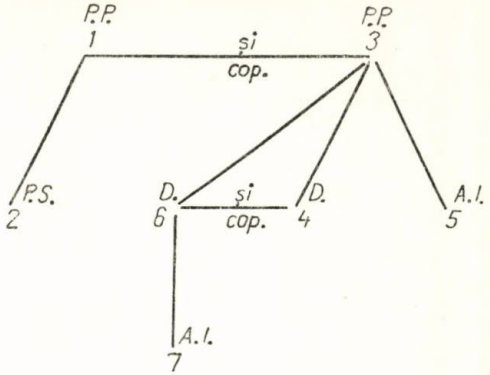

550. Aci îi venea[1]// să descalece[2]// ca să adune cîte un mănunchi de flori din mulţimea aia[3]// ce acoperea văile şi dealurile[4]//, flori[3]// de cari nu mai văzuse ea[5]//; aci îi venea[6]// să se dea la umbră sub cîte un copaci nalt şi stufos[7]//, în care miile de paseri cîntau fel de fel de cîntece, aşa de duioase[8]// de erau în stare[9]// să te adoarmă[10]//; şi aci în urmă[11]// să se ducă la cîte un şipot de apă limpede ca lacrima[12]// ce izvora din cîte un colţ de piatră din coastele dealurilor[13]//; susurul acestor izvoare o făcea[14]// să se uite galeş la ele[15]// şi-i plăcea[16]// să le vază curgerea lor cea şerpuită[17]// ce aluneca pe pămînt, încungiurate de mulţime de floricele şi verdeaţă de primăvară[18]//.

(P. ISPIRESCU — *Basme, legende, snoave*, p. 22)

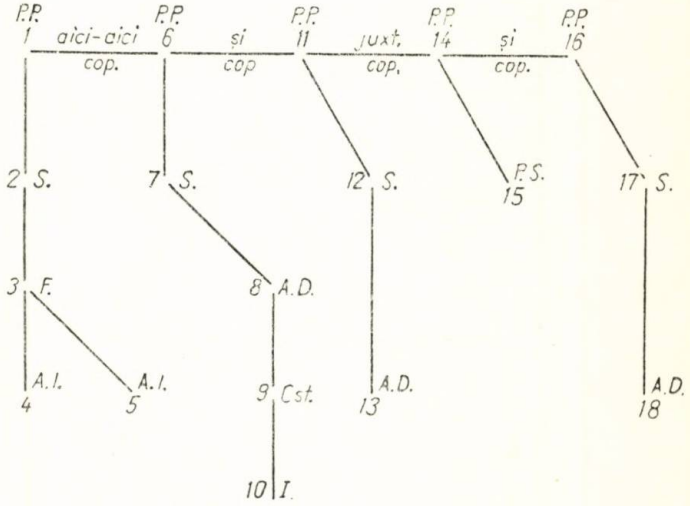

NOTĂ: Propoziţia nr. 11 are predicatul subînţeles („îi venea")

[1]) *buriu* — butoi

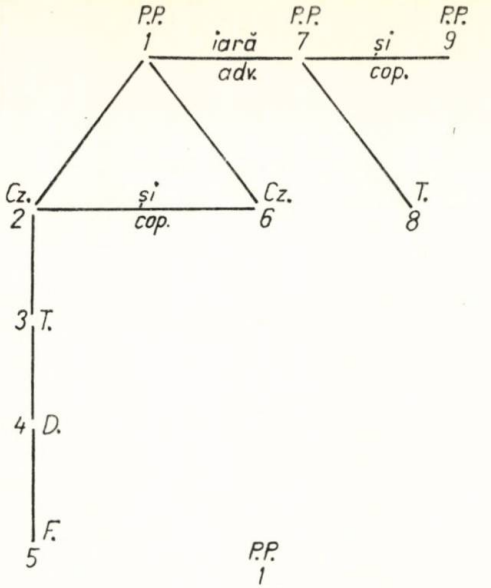

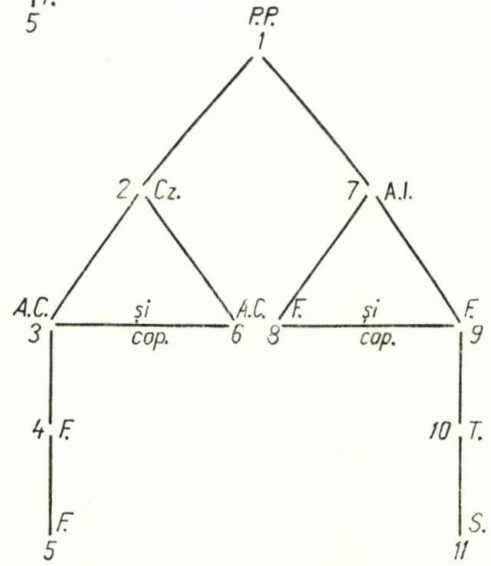

NOTĂ: Verbul „va fi" în text are sensul „se va întîmpla"

551. Pe fata împăratului o ferea calul de loviturile zmeului[1]//; căci[2]//, cînd vedea[3]// că rădică sabia[4]// să dea[5]//, o dată se rădica mai sus decît zmeul[2]//, și el da în vînt[6]//; iară[7]// cînd aducea fata paloșul[8]//, calul se lăsa răpede asupra calului zmeului[7]// și ea da în carne vie[9]//.

(Ibidem, p. 34)

552. Și[1]// fiindcă de cîtva timp se ivise niște tîlhari pe acel munte[2]//, cari pîndeau[3]// pe cei ce veneau[4]// să-și boteze copiii[5]// și-i omora[6]//, strașnică poruncă dete împăratul[1]// ca să puie oaste împrejurul fîntînei[7]//, să păzească[8]// și să apere puncul[3]//, cînd va fi[10]// să se ivească tîlharii[11]//.

(Ibidem, p. 127)

553. Și scrise și el carte[1]// în care zicea împăratului[2]// că[3]// dacă îi e voia[4]// să mai fie cu viață[5]//, să stea locului[3]//, iară[6]// dacă i s-a urît a mai trăi[7]//, să vie[6]// să se bată cu el[8]//, că-l așteaptă[9]//; și mă-sei nu-i va da drumul[10]// pînă nu se va istovi de tot în închisoare[11]//, unde este băgată[12]//.

(Ibidem, p. 137)

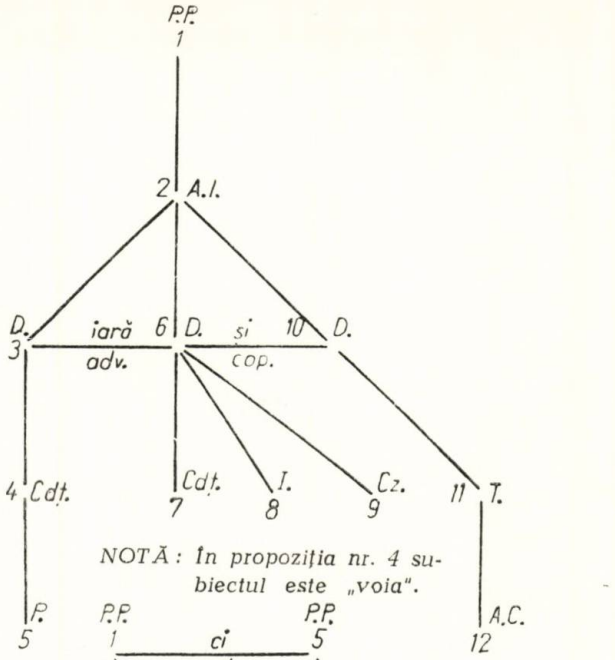

554. Împărăteasa[1]// cum auzi[2]// că trăiește fiul ei[3]// și că este împărat la împărăția tătîne-său[4]//, nici că se atinse de curcan[1]//, ci trimise răspuns căpitanului de tîlhari[5]// că ea[6]//, cum a trăit douăzeci și patru de ani cu pîine și apă[7]//, va trăi și de aici înainte[6]//, pînă ce Dumnezeu[8]//, care cunoaște toate ascunsurile inimei[9]// și știe nevinovăția ei[10]//, o va mîntui de aceste munci[8]// de care nu este vrednică[11]//.

(Ibidem, p. 137)

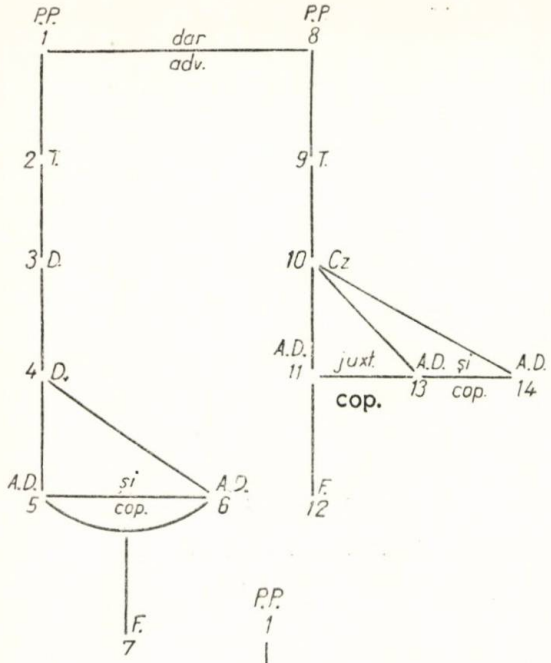

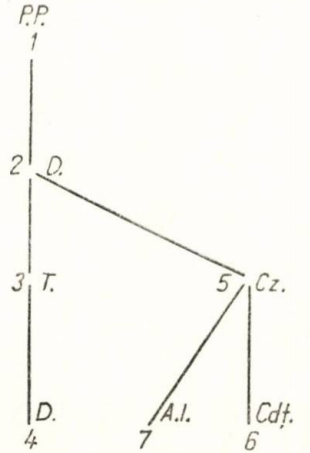

NOTĂ: *Propoziția nr. 6 are predicatul subînțeles.*

555. Mare era întristarea lui Băiet-Sărac[1]// cînd văzu[2]// că sora sa nici nu vrea[3]// să știe de dînsul[4]//, care a umblat prin atîtea pustii[5]// și a trecut prin atîtea primejdii[6]// ca să străbată pînă la dînsa[7]//, dar încă mai mare i se făcu întristarea[8]// cînd ea începu a plînge[9]// că se usucă de dorul zmeului[10]//, care vine în fiecare zi[11]// de o privește tot cu dor nesecat[12]//, o amînă de pe o zi pe alta[13]// și nu se cunună cu ea[14]//.

(I. SLAVICI — *Povești*, p. 236)

556. Întîlnind cirezile de vite ale unor zmei, el spuse văcarilor[1]// ce să zică[2]// cînd îi vor întreba cineva[3]// ale cui sunt cirezile[4]//, că[5]// de unde nu[6]//, pieirea capului[5]// ce va cădea peste dînșii de la Dumnezeu[7]// va fi groaznică[5]//.

(Ibidem, p. 249)

557. După ce făcu focul[1]//, sta acolo[2]// pînă să se gătească mîncarea[3]//, cînd[2]// văzu deodată înaintea lui un vulpoi[4]// care îl rugă[5]// să-şi lege ogarul[6]//, să-i dea şi lui un codru de pîine, un pahar de vin[7]// şi să-l lase[8]// să se încălzească şi el la ăl foc[9]//.

(Ibidem, p. 253)

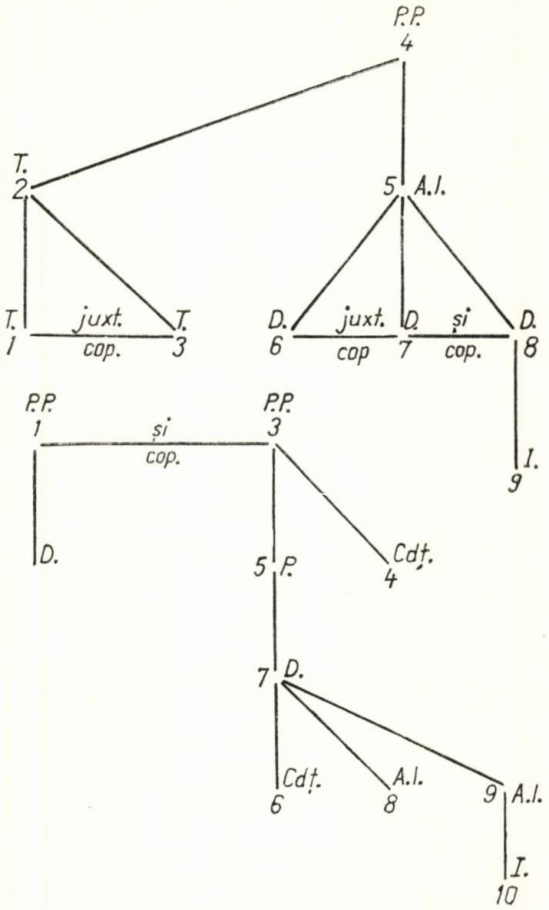

NOTĂ: Atributivele 8 + 9 sînt coordonate d.p.d.v. logic, nu gramatical.

558. — Domnia ta, tată, ştii prea bine[1]// că n-am ieşit din poruncile împărăţiei tale nici cît negru sub unghie[2]//; şi[3]// dacă acum cutez a stărui în rugăciunea mea[4]//, este numai[3]// că voiesc[5]//, dac-aş putea[6]//, să îndeplinesc o dorinţă[7]// care nu dă odihnă sufletului măriei tale[8]//, dorinţă[7]// pe care te sileşti de mulţi ani şi cu mari cheltuieli[9]// să o împlineşti[10]//.

(Ibidem, p. 254)

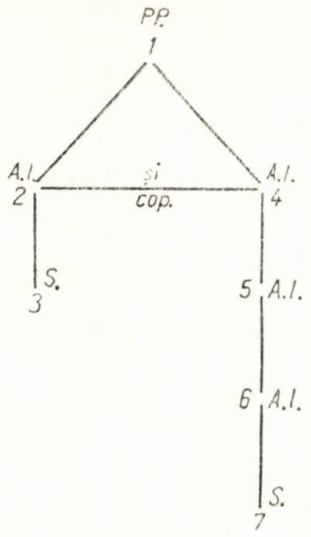

559. A, sînt fericiți aceia[1]// căror nu li-i dat[2]// să știe
A creării dureri sfinte[3]//, și pe care îi îmbată
Ritmul generos[4]// în care îți scriu proza nesărată,
Toaca bunelor silabe, și duioasa-ncredințare[5]//
Că-nsemnați cu stemă-n frunte[6]//, ce-au scris ei[7]// e lucru mare ![8]//
(AL. VLAHUȚĂ — *Poezii*, p. 180)

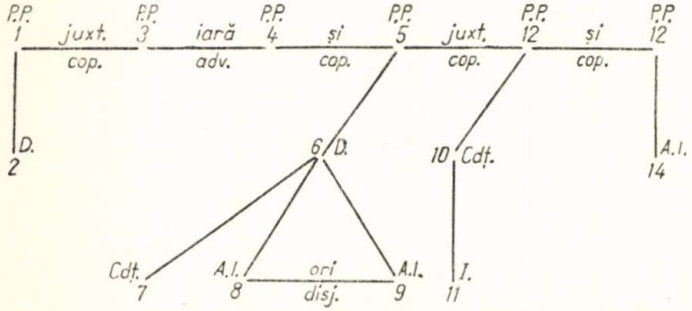

560. Eu zic[1]// numai ce zic eu[2]//, vă spun numai așa, gîndurile mele[3]//, iară voi faceți după gîndul vostru[4]// și știți prea bine[5]// că[6]//, dacă voi vă duceți la moară[7]//, nici vorbă nu poate fi[6]// ca eu să rămîn aici[8]// ori să mă duc în altă parte[9]// ; dacă vă hotărîți[10]// să mergeți[11]//, mă duc și eu cu voi[12]// și mă duc cu toată inima, cu tot sufletul, cu toată dragostea mamei[13]// care încearcă norocul copilului ieșit în lume[14]//.
(I. SLAVICI — *Moara cu noroc*, p. 2)

561. Gîndurile[1]// pe care le avuse în seara trecută[2]// se strecuraseră cu toate[1]//, încît parcă le visase numai[3]//, și[4]// de cînd știa[5]// că și Lică are o slăbiciune[6]//, el îi părea un om mai bun în felul lui[4]// decît cum îl crezuse[7]// și îi era greu de bănuielile[8]// pe care și le făcuse în nedumerirea sa asupra lui[9]//.

(Ibidem, p. 36)

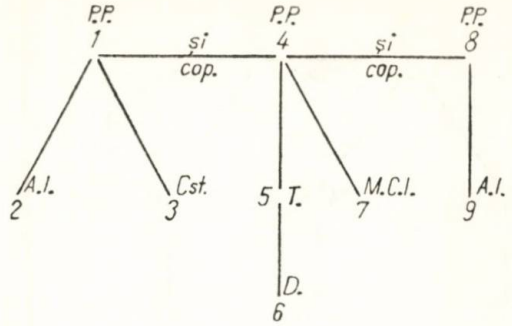

562. Astfel, Laie mărturisi, cu inima încleștată[1]//, că-ntr-o duminecă, Lică Sămădăul, venind cu doi tovarăși la Moara cu noroc, l-a deșteptat cu ghionturi din somn[2]//, că în urmă stăpînu-său l-a trimis la popa din Fundureni[3]//, dar el nu s-a dus[4]//, ci s-a ascuns într-un crîng[5]// ; cu toate aceste, cîteva zile în urmă, ducîndu-se pe vale în sus[6]//, ca să aducă vacile de la iarbă[7]//, s-a întîlnit cu Lică și cu Răuț[6]//, care l-au luat între bîte[8]// și i-au zis[9]// că-i sfărămă oasele[10]//, dacă va mai îndrăzni[11]// să steie de pîndă[12]//.

(Ibidem, p. 48)

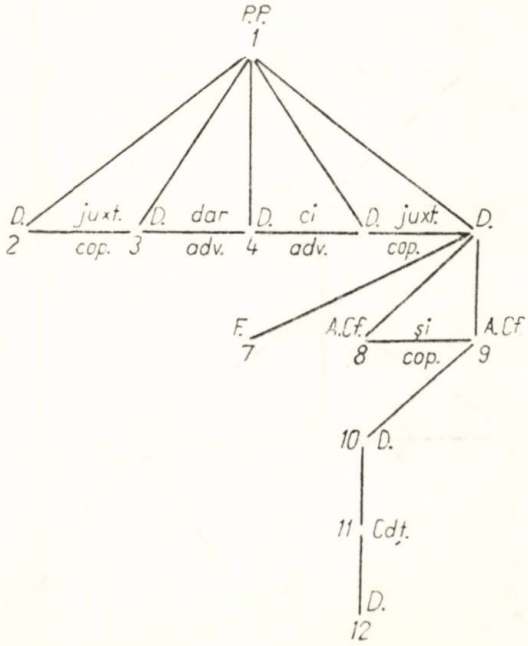

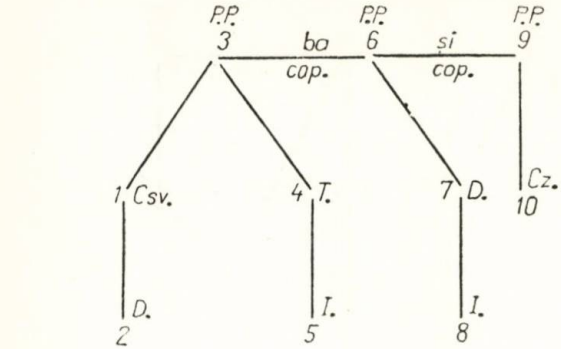

563. Deşi vedea însă din faţa lui[1]// că e ceva neobicinuit la mijloc[2]//, ea se mai linişti[3]// cînd se gîndi[4]// că Pintea e omul lui Ghiţă[5]//, ba parcă numai acum înţelegea[6]// pentru ce Ghiţă şi-a dat silinţa[7]// să se pună bine cu Pintea[8]//, şi-i părea bine[9]// că pleacă tocmai cu dînsul[10]//.

(Ibidem, p. 40)

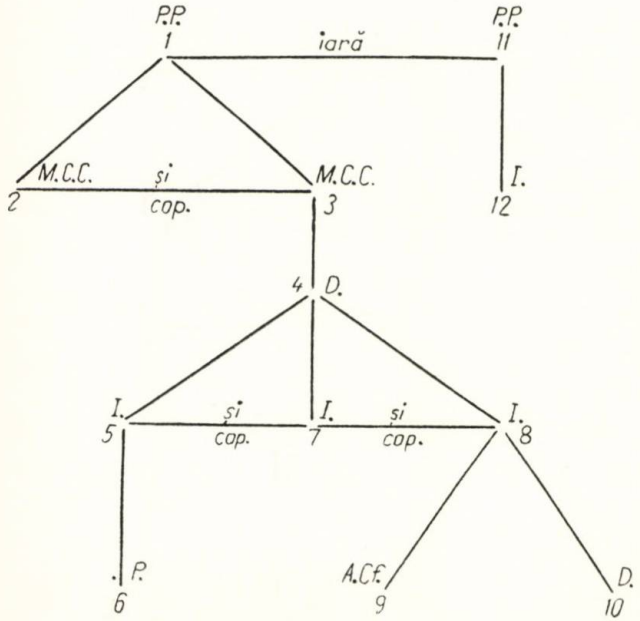

564. Cîtva timp ei steteră toţi trei nedumeriţi[1]//, ca şi cînd ar fi auzind undeva ceva[2]// şi ar voi[3]// să-şi deie seamă[4]// ce era[5]// ceea ce auziseră[6]//, şi unde[7]//, şi cum Ghiţă[8]//, care nu ştia nimic despre mărturisirile lui Marţi[9]//, nu înţelegea[8]// unde bate comisarul cu întrebările lui[10]//, iară Pintea şi comisarul, văzînd deosebirea dintre mărturisirile celor doi oameni luaţi la cercetare, îşi dedea silinţă[11]// să se dumirească asupra lor[12]//.

(Ibidem, p. 54)

565. Perduse toate bucuriile, toată părerea de bine[1]// pe care omul o simte[2]// cînd vede pe acela[3]// pentru care simte tragere de inimă[4]//, cînd îi vorbește[5]//, cînd poate[6]// să-i facă vreo mulțumire[7]//, cînd primește o vorbă bună de la dînsul[8]//, cînd se gîndește la el[9]//, perduse mîngîierea[10]// ce se revarsă peste sufletul omenesc la vederea podoabelor lumii[11]//, căci nimic nu dă lumii o mai strălucită podoabă decît omul[12]// despre care putem[13]// să ne facem gînduri bune și plăcute[14]//.

(Ibidem, p. 58)

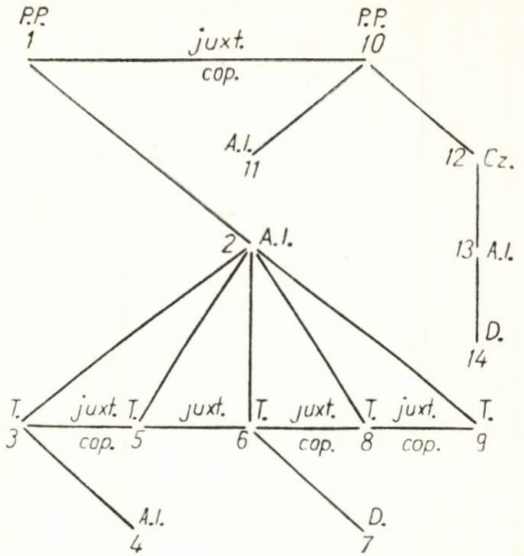

566. Se știa[1]//, e drept[2]//, că Tudor dăduse nu de mult porunci straşnice[3]// și că pedepsea cu mînie jafurile[4]//, ba pe unul dintre căpitani, pe Ioniță Răduțoiu, boier de la Steic din Mehedinți, pusese[5]// să-l bată la tălpi, cu nuiele[6]//, fiindcă doi oameni ai săi jefuiseră un conac pe lîngă Severin[7]//.

(C. PETRESCU — *Un om între oameni*, I, p. 7)

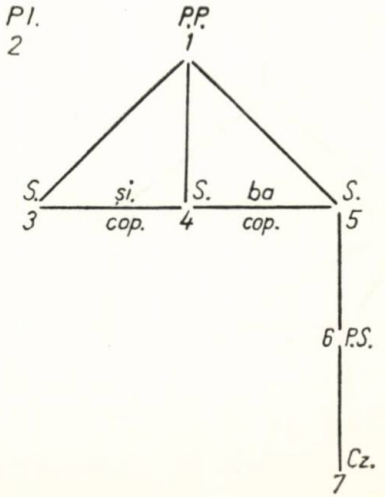

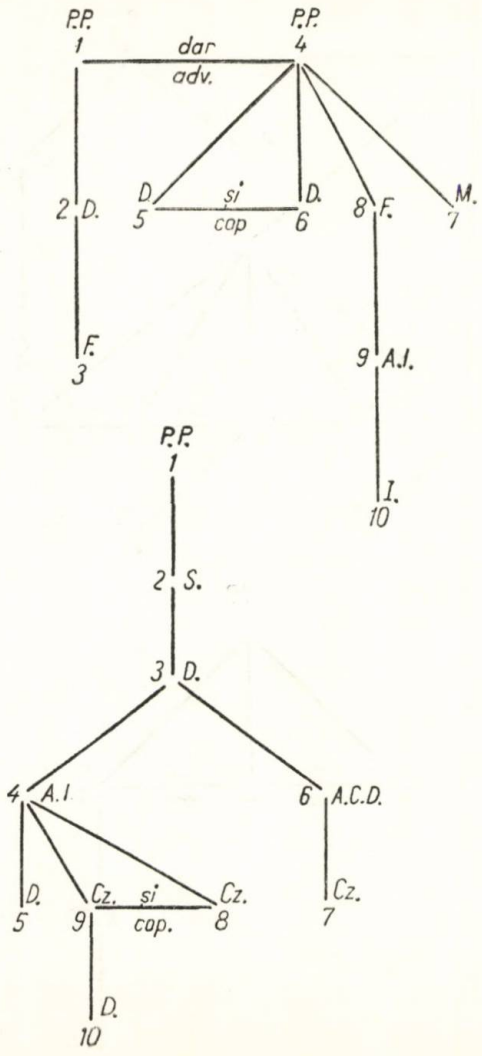

567. La început hotărîseră[1]// să se îndrepte spre Sălătruc[2]//, ca să iasă pe la Grebleşti spre Turnu Roşu[3]//, dar auzind[4]// că unele cete de panduri ajunseseră de acum pe la Rîmnic[5]// şi că urcau spre Lotru[6]//, ei trecură Bîscovul şi apoi dealurile[4]//, cum putură[7]//, căutînd drumul Cîmpulungului[4]//, pentru ca pe la Rucăr, pe lîngă muntele Ghimbavului, să treacă spre graniţă, lăsînd la stînga peştera Dîmbovicioarei[8]//, unde dealtfel unii se cam gîndeau[9]// să se ascundă[10]//.

(Ibidem, p. 9)

568. Poate[1]// că ofiţerul a înţeles[2]// că e mai bună afacerea pentru el[3]// să se facă la noapte[4]// că doarme[5]// decît să mai meargă aşa pînă la Semlin, hărţuit mereu[6]// că se află în ţară străină[7]//, mai ales că nu se mai oprea nici un piroscaf[8]// şi pe malul celălalt nu puteau[9]// să vorbească lopătarii[10]//.

(C. PETRESCU — *Un om între oameni*, V, p. 98)

569. Ridicolul ucide[1]//, s-a spus[2]//, dar ucide numai pe cei[3]// care depind de alţii într-un fel ori altul, pe subalterni ori pe snobi[4]// care vor[5]// să pară măcar[6]//, dacă nu pot[7]// să fie[8]// ceea ce nu sînt[9]//.

(I. SLAVICI — *Moara cu noroc*, p. 33)

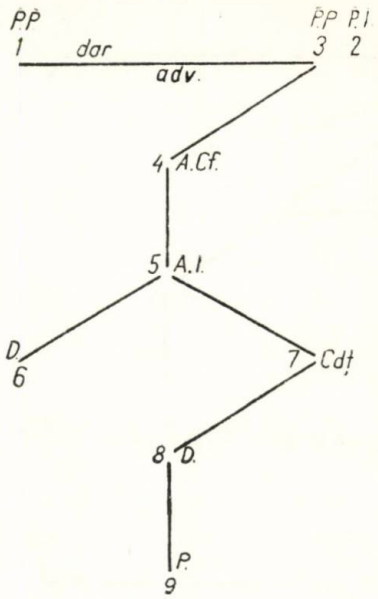

570. Îmi spune[1]// că mai are încă patru ani de pedeapsă[2]//, dar s-a făcut raport la Stambul pentru graţierea lui[3]//, căci se poartă bine[4]//, e om cumsecade[5]//, dar a vorbit mai mult[6]// decît se cuvine[7]//, îmi spune negrul ducînd degetul la buze c-un gest plin de înţeles[8]//: „La noi e foarte rău[9]// dacă spui mai mult[10]// decît este voie...[11]//

(JEAN BART — *Schiţe marine*, p. 27)

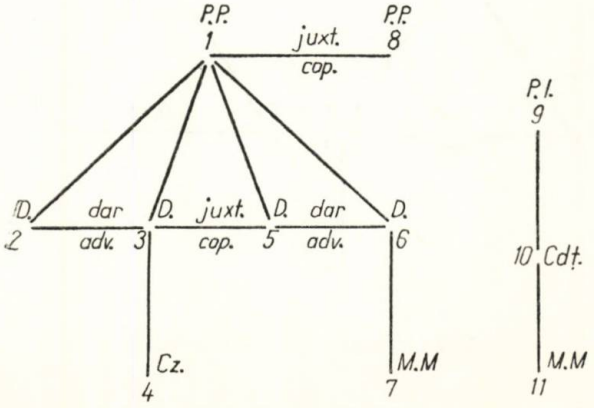

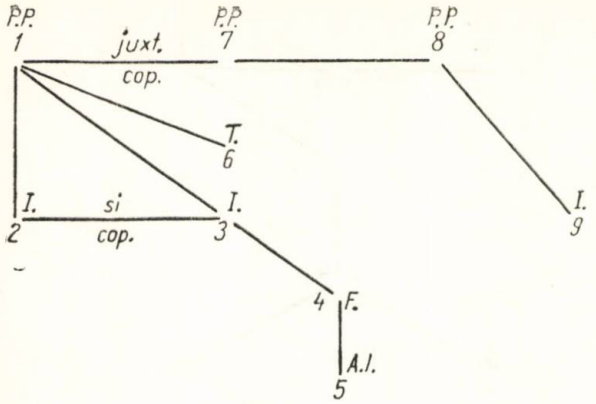

NOTĂ: În propoziția nr. 8 „gata" = (fiind) gata.

571. Temîndu-se[1]// că ne vom folosi de întuneric[2]// și vom fugi peste cîmp[3]//, să ne ascundem în pădurea de porumb[4]// care se vedea la o aruncătură de băț[5]//, patru soldați nemți se dăduseră jos dintr-un vagon[1]//, de cum se oprise trenul[6]//, ne înconjuraseră[7]// și ne păzeau cu puștile cumpănite, gata[8]// să tragă[9]//.

(Z. STANCU — *Jocul cu moartea*, p. 32)

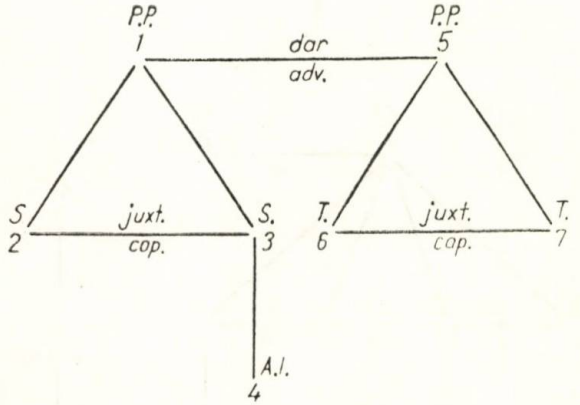

NOTĂ: Propoziția nr. 8 este incidentă.

572. Fără îndoială[1]// că au îndurat multe năcazuri oamenii[2]//, că fiecare bătaie de cazma a fost întovărășită de multe sudălmi[3]//, pe care moldovenii le au la îndemînă cu prisosință[4]//, dar azi[5]//, cînd necazurile au încetat[6]//, cînd[7]// (ceea ce de cînd lumea nu s-a văzut în aceste ținuturi)[8]// trăsurile și căruțele, de bine de rău, pot umbla pe aici[7]//, sudălmile au făcut loc binecuvîntărilor și, mai ales, unui tract spornic[5]//.

(SCRIITORII NOȘTRI DESPRE FRUMUSEȚILE PATRIEI, p. 43) — *Antologie* —

573. Mă bucuram[1]// și mă minunam de minunata cetate[2]// pe care aveam în sfîrșit s-o văd[3]// și s-o cutreier[4]//, s-o cunosc pînă-n măruntaie[5]// și în sînul căreia hotărîsem[6]// să-mi caut și eu un loc în lume[7]//, chiar dacă va fi[8]// să muncesc pe brînci[9]// și să lupt și cu dinții[10]//.

(Z. STANCU — *Desculț*, II, p. 375)

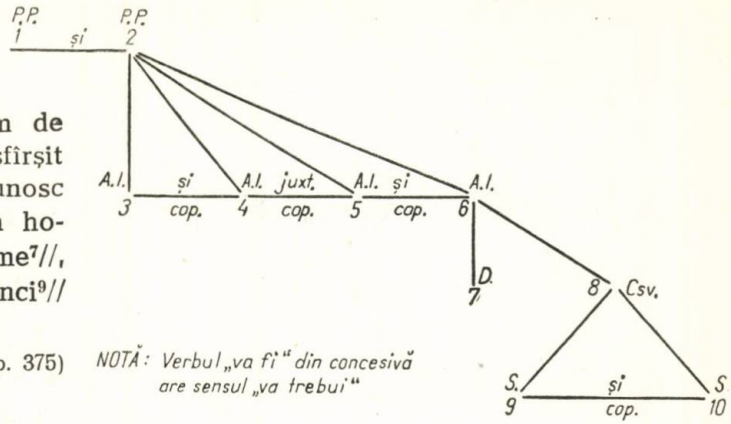

NOTĂ: Verbul „va fi" din concesivă are sensul „va trebui"

574. Mi-a părut rău[1]// că n-am avut la mine aparatul de fotografiat[2]// să prind ciudata alăturare[3]// care îți furișează în minte sentimentul[4]// că un sat vechi, oropsit se duce la fund[5]// și un sat puternic, mare și nou, sănătos se înalță deasupra[6]//.

(*Limba română* cl. a VI-a, p. 111)

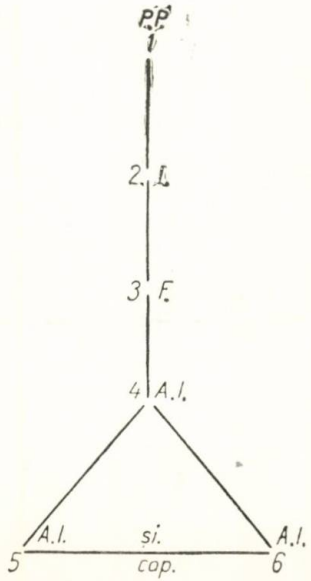

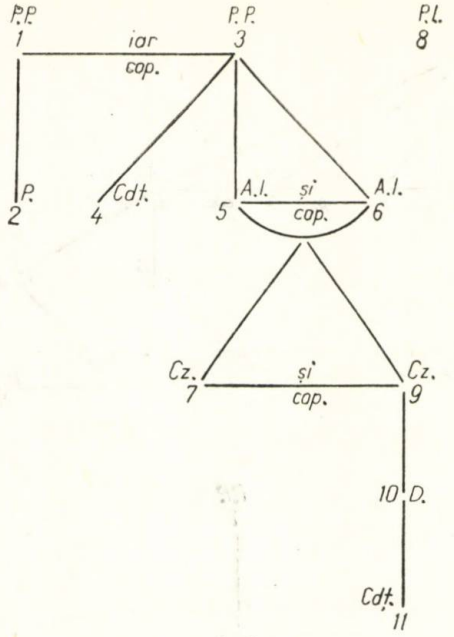

575. Adevărul este[1]// că Ciocîrlan trăia în lună[2]//, iar Tilibiliu[3]//, dacă afla cîte ceva[4]//, îşi făcuse o regulă[3]// să nu scoată o vorbă[5]// şi să nu comenteze[6]//, pentru că[7]//, zicea[8]//, din ţînţar se face armăsar[7]// şi un diplomat nu are[9]// cum să se apere[10]//, dacă se interpretează greşit vorbele sale[11]//.

(C. CĂLINESCU — *Scrinul negru*, p. 408)

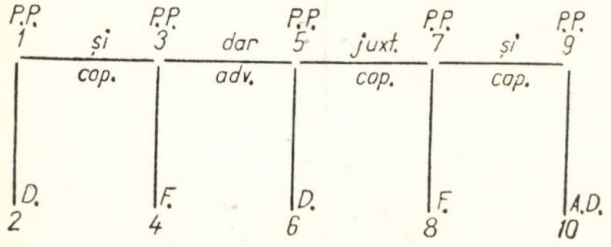

576. Vecinii au înţeles[1]// că omul înnebunise[2]//, şi[3]//, ca să-l oprească de a face vreo boroboaţă[4]//, l-au legat de mîni şi de picioare[3]//, dar tot n-au vroit[5]// să-l lase numai cu bătrîna[6]//; unul dintre ei a alergat la îngrijitorul balamucului[7]// să-i dea de ştire[8]//, şi fără zăbavă s-a şi întors cu cîţiva slujitori[9]//, cari aduceau cu ei funii, chingi şi vine de bou[10]//.

(I. L. CARAGIALE — *Nuvele şi povestiri*, p. 229)

577. Dar[1]// fiindcă flămînd, iarăşi, nu mă puteam culca[2]//, apoi aşa turceşte[1]//, cum stăteam dinaintea locului şi cu nasul în tăciuni[3]//, mă ospătai şi eu, după putinţă[1]//, cu nu ştiu a cîtea dumnezeiască „fericire"[4]//, care glăsuieşte[5]// că „cei flămînzi se vor sătura"[6]//, şi potrivit, aşadar, şi meşteşugului meu de dascăl de gramatică, mîncai[7]// şi mă săturai la timpul viitor[8]//.

(C. HOGAŞ — *Pe drumuri de munte*, p. 212)

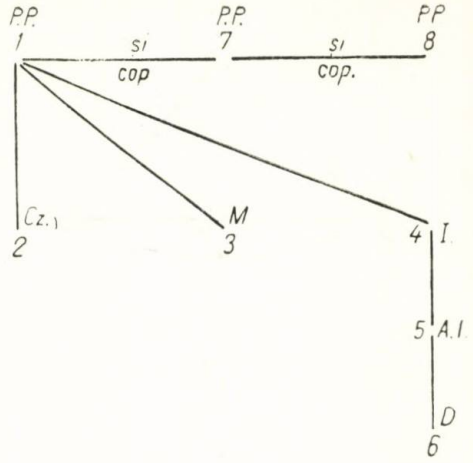

578. — Feţii mei, vedeţi[1]// că D-zeu nu m-a învrednicit[2]// să vă las la moartea mea altă stare decît plugul[3]// ce e rezemat afară de peretele casei[4]// ; luaţi-l[5]//, duceţi-l la fierarul din marginea satului[6]//, faceţi din el trei coase[7]//, şi puneţi-vă cu nădejde pe muncă[8]//, căci munca este fîntîna cea nesecată[9]// din care se poate îndestula omul fără a avea teamă[10]// că-i va da de fund[11]//.

(*Basme populare*, p. 96)

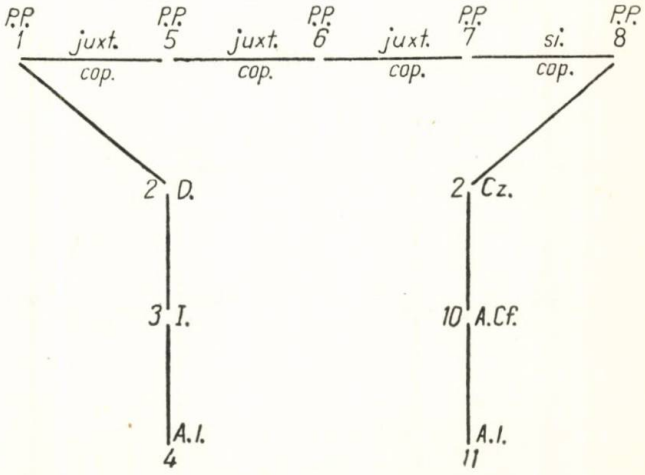

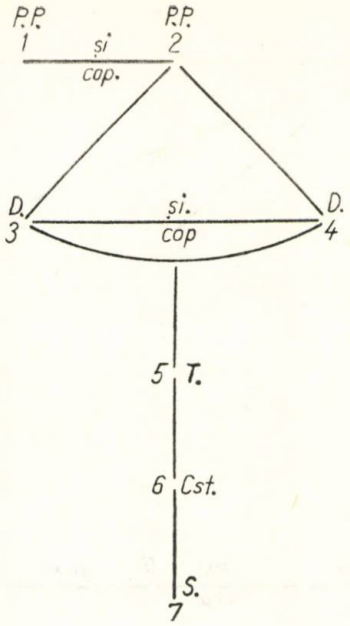

579. Atunci el se sculă în sus[1]// și iar începu[2]// să șontăcăiască[3]//, și să se oprească în loc pe la soroace[4]//, pînă ce se văzură într-o cîmpie largă și verde ca smarandul *)[5]//, de-ți era drag[6]// să-ți petreci zilele într-însa[7]//.

(Ibidem, p. 101)

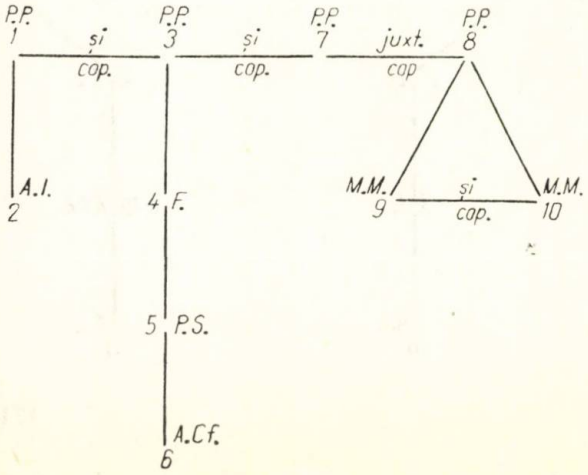

580. Fratele năzdrăvan, ajungînd mare vornic, uită relele[1]// ce-i gîndea frații săi[2]// și[3]//, ca să-i facă[4]// să uite pizma[5]// ce le pricinuia mărirea sa[6]//, îi făcu pe amîndoi sfetnici de taină împărătești[3]// și-i îmbogăți cu fel de fel de daruri și bani[7]//; ei însă[8]// cu cît se înălțau[9]// și se însuflețeau prin ajutorul lui[10]//, cu atît se aprindea și mai tare în ei dorința d-a-i face de petrecanie[8]//.

(Ibidem, p. 118)

*) *smaraldul*

581. În puținele zile petrecute în închisoare îi venise de sute de ori gîndul[1]// să ucidă pe omul[2]// care-l perduse[3]// și nu o dată simțea în el[4]// că e prea slab spre a se stăpîni[5]// să nu-l ucidă[6]//, ci să-l omoare încetul cu încetul[7]// și să-l ducă[8]//, precum ar fi dorit[9]//, de jumătate sfîrșit, la spînzurători[8]//; acum parcă-i venea[10]// să-și zică[11]//: „Dar ce-mi pasă!?[12]// Cele făcute tot nu se mai pot desface"[13]//.

(I. SLAVICI — *Moara cu noroc*, p. 84)

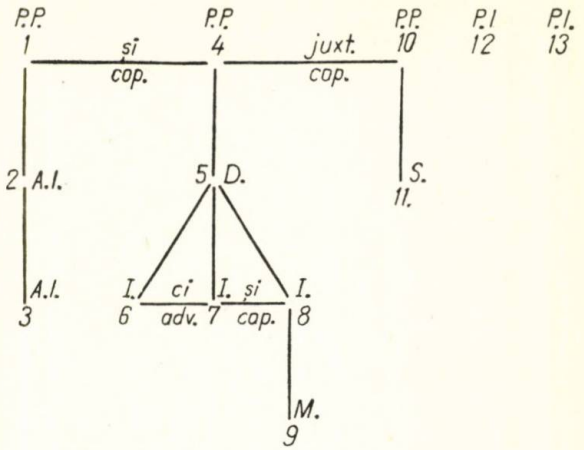

NOTĂ: Propozițiile nr. 12 și 13 sînt principale independente.

PARTEA A TREIA

TEXTE LITERARE PROPUSE SPRE REZOLVARE

582. Desigur, orice cotei de manşon e încredinţat că e pus acolo pentru meritele sale şi socoate că dulăul e aruncat cu dreptate la poartă, nemîncat, fiindcă e viţios şi n-a avut educaţie.

(N. IORGA — *Cugetări*, p. 86)

583. Cînd lumea nu era pustie şi soarele răsarea de două ori, fără să apuie vreodată, Fanta-Cella alerga zglobie pe creştetul golfului, mînînd caprele din iarba răscoaptă a muşchilor în pajiştile grase de la umbra albăstruie a dafinilor.

(B. ST. DELAVRANCEA — *Nuvele şi povestiri*, p. 59)

584. O bucurie sinistră, ca a bolnavului care, cu o zi înainte de a muri, visează că s-a însănătoşit, tresări în d-l Moroi şi-i încremeni cîtăva vreme în chipul său stors, pe sub a cărui piele subţiată albeau dunga nasului şi pometele obrajilor.

(Ibidem, p. 80)

585. Pe cînd se lupta să deschiza uşa cu mîna stîngă, căci cu dreapta strîngea cît putea sorcova de merişor, iacă şi Irina, a mamei Arghiriţa, cu un maldăr de găteje şi de viţă uscată.

(Ibidem, p. 103)

586. Biata femeie făcu nişte ochi mari cît toate zilele, şi se miră toată de ce văzu pe mînă, că cerul de i s-ar fi deschis nu s-ar fi minunat mai mult.

(Ibidem, p. 269)

587. Oricine are dreptul să fie mîndru de strămoşii săi, dacă e în stare să-şi îndeplinească datoria de a-i imita.

(N. IORGA — *Cugetări*, p. 38)

588. Atunci, o clipă mi se pare
Cum stau şi-n noapte mă frămînt,
Că s-a oprit eterna mare
S-asculte moartea pe pămînt...

(O. GOGA — *Cîntece fără ţară*, p. 169)

589. Din întrebările și răspunsurile obișnuite despre sănătate, ne puturăm lămuri că Sfinția sa suferea de un gutunar și că, prin urmare, întreaga sa veselie sufletească înghețase sub această răceală din părțile înalte ale persoanei sale; totuși ni se porunci un borș cu chitici și un pui de mămăligă, nimicuri, care toate se mistuiră iute sub flămîndele noastre linguri și furculiți...

(C. HOGAȘ — *Pe drumuri de munte*, p. 13)

590. Cu drept sau fără drept, găseam vinovați în gîndul meu, pe toți acești zgîrietori de copaci, care avuseră deșertăciunea vrednică de rîs de a-și eterniza numele în pustiu; și cu atît mai mult îi găseam vinovați, cu cît mi se părea mie că urma omului în aceste locuri răpea ceva din măreția singurătății și se amesteca jignitor în sublimul întregului.

(Ibidem, p. 14)

591. Cu toate acestea, dacă te întîmpli înlăuntrul mînăstirii, cînd se face slujba în paraclisul de lîngă arhondaric, și dacă îți arunci ochii în sus spre negreața ce umple cerdacul din față, în tihnă și în răgaz poți revizui cu privirea toate acele chipuri femeești, care în zadar se par că cearcă a se ascunde sub negrele lor camelauce.

(Ibidem, p. 19)

592. Un fel de milă și de durere te cuprinde fără voie, cînd vezi atîta tinerețe, atîta vigoare și atîta frumuseță chiar, înmormîntate sub mohorîta îmbrăcăminte sacramentală; și tot atunci și tot fără voie, îți pui singur o mulțime de întrebări, la care ortodoxia monahală n-ar putea răspunde, decît strîngînd din umere.

(Ibidem, p. 19)

593. Parcă-l văd pe astronomul cu al negurii repaos,
Cum ușor, ca din cutie, scoate lumile din chaos
Și cum neagra vecinicie ne-o întinde și ne-nvață
Că epocile se-nșiră ca mărgelele pe ață.

(M. EMINESCU — *Poezii*, p. 121)

594. Fiindcă trecem peste Ciungi, nu e rău să amintim că micul podiș ce se deschide pe vîrful lor, pune la îndemînă locuitorilor din vale una din cele mai obișnuite și mai desfătătoare plimbări.

(C. HOGAȘ — *Pe drumuri de munte*, p. 20)

595. Ș-apoi, cine n-a auzit în acest loc pe greierul șuierător și pe cosașul răgușit, locuitori nevăzuți ai miriștii uscate, cîntîndu-și eternul lor cîntec sub miezul zilei înflăcărat, cine n-a ascultat aicea pe gaița gîlcevitoare certîndu-se cu alta pe creanga vreunui fag, acela desigur n-a avut prilejul să se îmbete de cel mai dulce și mai dumnezeesc concert, pe care cîntăreții naturii îl execută pe niște note necunoscute încă în scara muzicii omenești.

(Ibidem, p. 21)

596. Întorcînd privirea spre apus, îţi vine să crezi că un popor de uriaşi a însufleţit cîndva aceste locuri şi că, precum odinioară s-a zvîrlit munte peste munte spre a lua cerul cu asalt, tot astfel şi aici s-au îngrămădit, una peste alta, acele stînci enorme spre a-şi da, poate, pămîntul mîna cu cerul.

(Ibidem, p. 25)

597. Spre a ajunge însă acolo trebuie să ne prefacem în acăţătoare, să ne vîrîm pe dedesubt, sau să sărim, ca în zbor, pe deasupra stîncilor, care decît care mai anevoioase şi mai grele de trecut.

(Ibidem, p. 25)

598. Drumul ce trebuia să ţinem se încovoia ca un şarpe pe după stîncile care ne împrejmuiau mersul, şi se părea că nu e bătut decît de urmele sălbatice ale fiarelor, din firea cărora şi noi parcă împrumutasem ceva, — atît ajunsesem de uşori şi de îndemînatici, atît de bine învăţase piciorul nostru a-şi mlădia talpa pe unghiul ascuţit al pietrelor şi a se înţepeni temeinic acolo, unde un alt picior nedeprins ar fi tremurat şi n-ar fi năzuit să înfrunte un lunecuş primejdios.

(Ibidem, p. 27)

599. Astfel merserăm ca un pătrar de oră, şi, după ce sărirăm în zbor peste crăpătura adîncă dintre două stînci enorme, sosirăm la Stînca căprioarelor, numită astfel, fiindcă, în timp de grele ierni, căprioarele îşi dau întîlnire deasupra ei.

(Ibidem, p. 27)

600. Cu toate că duceam de cîteva zile o viaţă idilică, şi ni s-ar fi cuvenit prin urmare să gustăm un minut de odihnă sub umbra stufoasă a vreunui fag, totuşi ne mulţumirăm, deocamdată, cu umbra rară şi îngustă a unui tînăr brad, care nu înlesnea răcoroasa-i ospitalitate decît capetelor noastre pîrlite şi înfierbîntate de arşiţa zilelor de Cuptor.

(Ibidem, p. 27)

601. Mai mult încă, ţi se pare că cele nouă poloboace de apă şi cele nouă cuptoare de pîne, încărcate pe spatele acestei corăbii aeriene, n-au să-ţi fie de ajuns, pînă ce ţi-ar fi dat să vezi o faţă de om.

(Ibidem, p. 30)

602. Dincolo de această geană a ochiului lui Dumnezeu, închipuirea mea nu mai găsea nici un punct de razim; necunoscutul mă sorbea în imensitatea sa; poate că paşii mei îndrăzneţi călcau acum pe răscrucile pămîntului şi, prin o halucinaţie acustică, îmi părea că-i aud scîrţiitul greoi pe osia sa.

(Ibidem, p. 40)

603. Nu e, însă, mai puţin adevărat, că se găsesc şi destule frînghii de legat pe oamenii de soiul meu; fără îndoială că mie-mi lipsesc cîteva doage, mă gîndii eu, convins în cele din urmă.

(Ibidem, p. 41)

604. Vai ţie, dacă-ţi închipui că numai hangiu-i pricina că s-a întors şi-o ţine sub zăvor şi că de aceea nu mai răspunde.

(CEZAR PETRESCU — *Luceafărul*, p. 104)

605. Clipea din ce în ce mai mărunt şi se sălta în vîrful picioarelor la fiecare cuvînt, parc-ar fi vrut să-l zvîrle cît mai sus spre tavan şi să-l prindă îndărăt, în sfîrcul mustăţilor, cum prind scamatorii de circ merele în ascuţişul cuţitelor.

(Ibidem, p. 135)

606. Iată o moară plină de înţelepciune şi de mare folos pentru netrebnici ca tine: căci de cînd moara aceasta se învîrteşte, bag de seamă că dinţii nu-ţi mai clănţănesc, ba mi se pare că chiar nasul tău şi-a mai venit în fire şi, deocamdată, n-ar mai putea îndeplini cu cinste însărcinarea de ciuhă pentru spăriat vrăbiile în vreo ţarină de mălai...

(C. HOGAŞ — *Pe drumuri de munte*, p. 43)

607. Mi se părea că nu-mi mai este nici foame nici frig şi aş fi început să şuier, dacă auzul meu, ocupat cu recunoaşterile, n-ar fi avut nevoie de linişte.

(Ibidem, p. 45)

608. Înnoptase de tot; şi fiindcă nu mai aveam, în întunericul prin care înotam, nici o cîrmă pentru paşii noştri, ne hotărîrăm a ne încredinţa mersul la înţelepciunea întîmplării; şi cu atît mai mult făcui aceasta, cu cît întîmplarea era una din vechile şi iubitele mele cunoştinţi; cu ea m-am înţeles totdeauna bine, căci numai ea — cînd am fost în cumpănă — mi-a întins o mînă prietenească.

(Ibidem, p. 44)

609. Om învăţat e întîi cine nu ştie nimic, al doilea cine ştie ceva şi se miră el singur, al treilea cel care, ştiind ceva, nu se mai miră; şi pe lîngă aceştia toţi, trece şi obraznicul care şi-a dat osteneala să ştie multe lucruri şi n-o spune nimănui.

(N. IORGA — *Cugetări*, p. 260)

610. — Nu cred, scumpul meu, să ai vreme tocmai îndeajuns, deoarece sînt încredinţat, că peste puţin ai să te zvîrcoleşti ca în focul nestins al iadului sub muşcăturile însetate ale unui întreg popor de checheriţi, ce trebuie să fi mişunînd prin pădurea deasă de miţe ale blănurilor de oi moarte, pe care te-ai tologit aşa de molatic!

(C. HOGAŞ — *Pe drumuri de munte*, p. 49)

611. A cere cuiva să fie erou în împrejurările josnice ale unei societăţi decăzute îi ca şi cum ai cere unui vultur închis într-o odăiţă să zboare la o mie de metri deasupra pămîntului.

(N. IORGA — *Cugetări*, p. 50)

612. Original se cheamă un om care e altfel decît ceilalţi, dar n-ar dori de loc ca lumea să se ia după dînsul, căci atunci n-ar mai fi original şi n-ar putea fi nici altceva.

(Ibidem, p. 173)

613. Erou nu e acela care se bate, cît și cum a trebuit să se bată. Nici acela care s-a bătut în zadar. Ci acela care ți-a făcut datoria sa așa cum nimeni n-ar fi fost în stare s-o facă și care a pregătit astfel și pe alții pentru a face ca dînsul.

(Ibidem, p. 70)

614. Cînd spui cuiva „bună ziua", aceasta înseamnă că trebuie să-ți spună „mulțămesc". Iar nu, cîtuși de puțin, că trebuie să stai de vorbă cu dînsul dacă în adevăr ziua este bună.

(Ibidem, p. 178)

615. Acestea — spunea rîzînd căminarul — nu s-ar deosebi întru nimic de episoadele călătorilor rătăciți pe asemenea meleaguri în vremea străveche a dacilor, dacă vor fi fost călători pe atunci, ceea ce e îndoielnic; pe cînd mai puțin îndoielnic este că șleaurile nu s-au schimbat și stau cum le-a lăsat bătrînul Decebal.

(CEZAR PETRESCU — *Luceafărul*, p. 112)

616. O babă, care părea că formase centrul grupului de femei, se sculase și ea, strîngea repede nu știu ce și, pe cît îi îngăduiau bătrînele ei picioare, o luă și ea la fugă spre Neagra, își ridică fusta pînă la genunchi, intră în apă și, luptîndu-se cu repegiunea curentului, se silea să ajungă cît mai iute la malul celălalt.

(C. HOGAȘ — *Pe drumuri de munte*, p. 96)

617. ... A doua zi, dimineață, cînd porțile ce străjuiau intrarea din cîmp în ograda Floricicăi se închiseră, scrîșnind în urma mea cu neunse și hrentuite încheieturi de fer ruginit, mi se păru că ceva ascuțit mă înțeapă în suflet, sau că ceva greu și înalt îmi cade pe spate, și că răsună a sec din lumea aceasta tocmai în lumea cealaltă! ...

(Ibidem, p. 111)

618. Și nu știu pentru ce, cum mîncam eu ouăle răscoapte, mi se păreau că-s moi și căutam, prin urmare, să ies la capăt cu ele după metoda analitică a d-lui Georges; cu vîrful a două degete desfăceam foarte artistic de pe ciolane carnea de pui fripți, iar ciolanele, în mod inconștient, le înșiram pe iarbă, ca pe marginea unei farfurii; tăiam foarte elegant mărul în patru felii și încă și mai elegant despoiam feliile de coajă; ba, fu un moment, cînd mi se păru că miros a piele rusască, că vîrfurile musteților mi se suiseră deasupra nărilor și că, în locul sălbatecului meu păr, mi se întinsese pe creștet luciul pustiu și gol al cheliei.

(Ibidem, p. 117)

619. N-a însemnat o prea mare cutezanță încercarea de a transforma în erou de roman, o personalitate ca Mihai Eminescu, în jurul căreia s-a țesut de mult o legendă? Poate că da. Fără îndoială că da! Dar romancierul e silit să-și impună obstacolele cele mai anevoioase, nu să fugă de ele; ...

(CEZAR PETRESCU — *Luceafărul*, p. 13—14)

620. E îmbujorată la față, cu bobițe de sudoare pe buza răsfrîntă în sus și puțin

cam umflată, ca a copiilor după ce au plîns, cu toate că nu plînsese. Dimpotrivă, pînă acum a forfotit pe lîngă cei mari la cuptorul de pîine : să dea ajutor, spunea ea ; să încurce lumea, spuneau ceilalți.

(Ibidem, p. 45)

621. Și acolo erau răcnete și sudălmi, deși astupase duduia Maria urechiușele să nu pătrundă pînă la dînsa scîrbavnicile ocări ale surugiilor, otînjind gloabele să smulgă daradaica din știoalnă.

(Ibidem, p. 112)

622. Pănă ce baba și cu Anița să mai trebăluiască nu știu ce, dădui ocol casei spre a chibzui un loc mai potrivit pentru cvartirul meu de noapte și, spre marea mea bucurie, descoperii dindos și la lumina unui chibrit, o poiată de scînduri plină cu fîn, bine închisă de toate părțile, afară de ușa, care stătea în lături.

(C. HOGAȘ — *Pe drumuri de munte*, p. 135)

623. Și Alexandre, care n-auzea sau se făcea că nu aude, mic și subțire cum era, și cu picioare subțiri de oțel, pe jumătate acoperit de sarcina imensă a herbariului său de hîrtie sugătoare, zbura din buruiană în buruiană, se pleca din cînd în cînd, smulgea cîte una, se ridica, o privea, o mirosea, o studia o clipă și, sau o arunca cît colo ca netrebuincioasă, sau o așeza la rînd, cu îngrijire și sfințenie, ca pe o comoară neprețuită, între doctele foi late și lungi ale pîntecosului său herbarium de hîrtie sugătoare!

(Ibidem, p. 148)

624. Astfel, cînd iscusitul meu călugăr, cu un amînar de oțel, în formă de scoabă veche, prinse a scoate din vinele mute și negre ale unei cremene răci, un izvor de scîntei luminoase, și cînd, mai ales, din frunzele uscate și îngrămădite peste iasca aprinsă, începu să se ridice în sus fumul negru și înăbușit, — mi se păru că stă în fața mea Achates, cel mai mare meșter al vechimii în scăpărat cu amînarul și cel mai iute și îndemînatec alcătuitor de focuri, din vreascuri și din frunze uscate, ale vremurilor de demult . . .

(Ibidem, p. 159)

625. Că nu știu cum îi zicea străzii unde stăteau Arnotenii, nu trebuie să pară ciudat : timp de o lună cît am fost de la ei nelipsit, nu mi s-a întîmplat nici să intru nici să ies decît prin fundul fără uluci al curții care, pe cheul drept al Dîmboviței, ceva mai sus ca Mihai-vodă. Era mai aproape și nu mă vedea nimeni.

(MATEI CARAGIALE — *Craii de Curtea Veche*, p. 185)

626. Rămînînd de tînăr singur în București, de capul meu, mă ferisem să intru-n cîrd cu oricine, așa că din restrînsul cerc al cunoștințelor mele, alese toate pe sprînceană, Gorică Pîrgu n-ar fi făcut niciodată

parte dacă n-ar fi fost tovarăşul nedespărţit al lui Paşadia, de care aveam o evlavie nemărginită.

(Ibidem, p. 73)

627. Descălecai dinaintea chiliei părintelui Ghermănuţă, şi pînă ce să leg deocamdată pe Pisicuţa de un stîlp al cerdacului, părintele Ghermănuţă scotoci, nu ştiu pe unde, găsi şi scoase cheia de la uşă, descuie şi, cînd fu să intru şi eu înlăuntru, părintele Ghermănuţă, după ce-şi anină într-un cui din tindă traista cu ciuperci, aprinse o lumînare subţire de ceară galbănă, pe care o lipi de marginea ştirbă de deasupra a unui sfeşnic de alamă, tot galbăn...

(C. HOGAŞ — *Pe drumuri de munte*, p. 174)

628. Şi deşi în împrejurări grele filozofia nu m-a părăsit, cu alte cuvinte deşi eram încredinţat că şi potecile, ca orice lucru în lumea asta, trebuiau să aibă mai la urmă un capăt şi un sfîrşit, totuşi o nemărginită şi neputincioasă ciudă mă cuprindea, cînd vreuna din ele, cu apucăturile ei de femeie vicleană, mă purta după voie şi de nas pînă la hotarele murelor sau ale ciupercilor, ş-apoi deodată, ca şi cum cineva i-ar fi tăiat capul, se curma, îşi dădea sufletul şi murea la marginea vreunui desiş încîlcit şi întunecos al pădurilor...

(Ibidem, p. 192)

629. O pătură groasă de întuneric greu îmi păru că se desprinde şi că mi se ridică de pe suflet şi de pe inima mea care, uşurată ca de sub lanţurile zgomotoase ale unei grele închisori, începu să bată în voie, cuprinsă de simţiri streine de dînsa pînă atunci...

(Ibidem, p. 193)

630. N-aveam dinţii Zgripţuroaicei din poveste şi, prin urmare, nu puteam sfredeli stînca răsărită în calea mea, spre a trece mai departe; de aceea hotărîi să mă opresc şi să-mi fac aici zilnicul şi obişnuitul meu popas.

(Ibidem, p. 194)

631. Şi cum mă uitam în toate părţile, ca să fac mai de aproape cunoştinţă cu locul hărăzit mie de întîmplare pentru vremelnicul meu popas, mă încrediţai încă o dată, că tot înţelepciunea întîmplării cîrmuieşte şi regulează rostul întreg al tuturor lucrurilor...

(Ibidem, p. 194)

632. Nu ştiu cum, dar mă simţeam parcă „la mine acasă"; şi fiindcă oricine, la casa lui, trebuie să facă şi ceva gospodărie — apoi, în lipsă de covoare de Persia, aşternui pe jos poclada de sub şea, răzămai şeaua în chip de pernă lîngă unul din pereţii lăturalnici ai scobiturii, aninai frîul la intrare, într-o aşchie mai răsărită de stîncă; în alta, şi tot la intrare acăţai mantaua; ba mi se pare, că cu un tîrş de brad, în loc de mătură, făcut şi ceva curăţenie pe dinaintea uşii...

(Ibidem, p. 196)

633. Cînd mă deșteptai a doua zi, numai după o clipă parcă de somn, băgai de samă, că soarele fusese cu mult mai harnic decît mine, căci se părea că se înălțase pe ceruri, în vîrful degetelor și, de peste întărituri, se uita furiș la mine, tocmai în fundul peșterii.

(Ibidem, p. 201)

634. Și mi se părea mie că tot ce trăise altădată sub ochii mei nu putuse fi decît fantasmagoria bolnavă a unui vis, sau cel mult amintirea neguroasă despre lumea fosilelor vreunei depărtate perioade geologice, despre care sau citisem undeva, sau îmi povestise cîndva vreun funebru iscoditor de oseminte vechi și antedeluviane!...

(Ibidem, p. 203)

635. Căci, dacă Pisicuța își apăra nasul, scuturînd din cap în toate părțile, musca nu mai puțin, cu o repeziciune vrednică de cea mai desăvîrșită balistică, ochea și prindea nasul Pisicuții din zbor și se înfunda, cu iuțeala unei săgeți, în adîncul uneia din nările ei; atunci Pisicuța sorbea și își umfla pieptul său puternic cu jumătate din atmosfera pămîntească; iar cînd aerul, astfel sorbit, era înapoiat cerului sub forma ruptă și zguduitoare a unei furtunoase note de trombon, musca țîșnea zăpăcită din narea Pisicuții, și îi trebuia vreme pînă să se dezmeticească și să se descurce din ierburile încîlcite, în care fusese aruncată, spre a-și găsi din nou echilibrul de luptă...

(Ibidem, p. 204)

636. Dar Mihai îl țintui cu zîmbetul său depărtat și camaradul păru deodată că și-a adus aminte de alte treburi mai grabnice care îl chemau aiurea, căci pentru elevul Eminovici acest zîmbet era uneori o armă tot așa de nebiruită, precum se arăta vicleșugul piedicii întoarsă peste genunchi, ciobănește.

(CEZAR PETRESCU — *Luceafărul*, p. 141)

637. Altfel nu m-aș fi putut lămuri cum, fără să-mi pierd cumpăneala o singură clipă, mă trezii deodată, acățat pe o așchie de stîncă între cer și pămînt, de unde sub picioarele mele prăpastia se deschidea neagră, fioroasă și fără fund, iar deasupra capului părețele drept de stîncă își pierdea creștetul aerian în înălțimile albastre ale văzduhului...

(C. HOGAȘ — *Pe drumuri de munte*, p. 211)

638. Totuși, fiindcă, cu oarecare chibzuială, se putea încă pășii înainte, pășii; și iarăși fiindcă cu oarecare îndrăzneală s-ar fi putut sări peste crăpătura adîncă dintre două stînci, sării; și pășind acum cu chibzuială, acum sărind cu îndrăzneală, mă trezii pe muchea unei opcini pleșuve și largi, la picioarele căreia munții se tupilau smeriți ca niște umilite și sfioase straturi de verdeață.

(Ibidem, p. 212)

639. — D-apoi, vezi că legea-i proastă ; cine-o fi făcut-o n-o avut cap, domnișorule ; eu chitesc că giuraţii aceia îs puși acolo numai ca să le deie drumu hoţilor.

(Ibidem, p. 225)

640. — Apoi, dă, cucoane, — răspunse tot Huţan — păn-om da din sus de Preluce, în dreptul Rotăriei, om tot urca ș-om tot scoborî, că până-n sus de Preluce n-om pute mere pe vale — că-i valea strîmtă și plină de stînci ; da'de-acolo-nainte dac-o da Dumnezeu ș-om trece cu lumină peste Tazlău, apoi merem până-n sat tot pe drum la hodină.

(Ibidem, p. 229)

641. Cîteodată e și fatalismul bun la ceva ; căci, dacă nu tocmai curajul, dar cel puţin un soi de nepăsare vecină cu el se deșteptă în sufletul meu pe socoteala credinţii că nu se poate înlătura ceea ce este să fie, și că vorba românului : ce e scris omului în frunte-i e pus.

(Ibidem, p. 242)

642. — Să mă crezi, domnule Andrei — răspundea cucoana, punîndu-i ușor și prietenește mîna pe umăr — să mă crezi, că de s-ar găsi cineva, care să-mi spună cusururile în faţă, eu nu m-aș supăra, cum te superi d-ta, ba, dimpotrivă, m-aș bucura și i-aș mulţămi . . .

(Ibidem, p. 260)

643. Mă lungii într-un cot pe iarba moale și spre sărbătorirea deplinei mele biruinţi împotriva stăvilelor de tot felul, pe care codrul și muntele mi le ridicase în cale, aprinsei o ţigară al cărei fum se înălţă prin depărtările albastre, până sub temeliile înalte ale stelelor lui Dumnezeu.

(Ibidem, p. 212)

644. A doua zi, în revărsatul zorilor, după o scurtă sfătuire cu Pisicuţa, în care îi dădui toate învăţăturile trebuitoare, de cum adică urma să calce și să se cumpănească printre stîncile prăpăstioase ale coastelor muntelui și, după ce mai ales căpătai încredinţarea că m-a înţeles și că va fi următoare sfaturilor mele, îi aruncai pe spete șeaua, și peste șea vremelnica mea gospodărie ; apoi, om și cal, omul înainte și calul în urmă de dîrlogi, înaintarăm, pe căi neumblate, spre cele mai de deasupra ale tăriilor cerești.

(Ibidem, p. 213)

645. Tot așa o mai slăbise și cu jocul de-a poșta, de cînd într-o zi, sătul de rotășie, făcuse tărăboi să capete și el măcar o dată hăţurile, ca să le arate celorlalţi ce-nseamnă măiestrie de surugiu, precum a luat el pildă de la vizitiii vestiţi ai boierilor Balș ori de la ţiganul postelnicesei Zenobia.

(CEZAR PETRESCU — *Luceafărul*, p. 141)

646. — Apoi du-te, mă, și vezi de nu li-i da, cumva, de urmă ; să nu le hi spîrcuit [1]) vr'o dihanie, dare-ar gîlbaza-n ele ; du-te și vezi prin poienile Goșmanului, ori a Ră-

[1] *a spîrcui* — a sfîșia

chitișului ; de nu-i da acolo peste ele, urcă până-n dealu Negru, că pe-acolo ați umblat cu oile înainte de ghivorniță ; ia cu tine pe Chiperiu și pe Tătaru, și vezi de vină păn'-desară.

(C. HOGAȘ — *Pe drumuri de munte*, p. 218)

647. Poate că fu aidoma, poate că fu numai o părere, dar un nor îmbrobodi lumina lunei și întunericul de pe pămînt își îndoi umbrele sale, suflările molatice de vînt încremeniră, zgomotul depărtat al văilor frămîntate de vijelia Bistriței amuți, fantasmagoria fără de margini a nopții își mări farmecul său . . .

(Ibidem, p. 303)

648. Și chiar de-ai fi știut cum s-o începi, dar nu te pricepeai cum s-o urmezi și s-o sfîrșești, căci și puii cu smîntînă și puii fripți, anume pregătiți pentru noi, te ispiteau tot cu atîta putere ca și ihneaua de hribi proaspeți, ca și răsolul de cegă și chiar ca chiftelele de cartofe rumene și ispititoare, pregătite tot anume, dar pentru părintele Vavila.

(Ibidem, p. 311)

649. Dacă, încercînd a reda întrucîtva trăsăturile acestui nobil chip, am stăruit atît, e pentru că n-am voit să scap prilejul de a-l face să retrăiască înaintea ochilor mei, amintirea lui fiindu-mi scumpă.

(MATEI CARAGIALE — *Crai de Curtea Veche*, p. 75)

650. Cînd s-a întors, a fost oprit în colțul bulevardului de gardistul din post care i-a raportat că, trecînd cu puțin înainte, ca să nu ocolească, în Calea Moșilor, prin locul viran de care fu vorba, dase peste o matahală de om bine îmbrăcat, întins cu fața în jos, pe un maldăr de gunoi.

(Ibidem, p. 251)

651. Cînd fu să plecăm, mă luă la o parte să mă previe să fiu față de soțul ei ca și cum nu s-ar fi întîmplat și n-aș fi știut nimic — pentru că nici dînsul nu avea să-și aducă aminte .

(Ibidem, p. 255)

652. Dar nime nu-ndrăznește la glasu-i să apară,
Căci el se-naintează precum un stîlp de pară
Și cine-l vede falnic, aprins, cu fruntea sus,
Îi pare că alt soare se-nalță din apus.

(V. ALECSANDRI — *Poezii*, p. 238)

653. Eu ce-am cîntat eroii, eu care niciodată
Pe fruntea României n-am suferit o pată,
Nu pot cînd văd eroul că mîna și-o întinde
Să stăpînesc revolta ce-n sufletu-mi se-aprinde,
Nu pot să stau în pace cînd văd cu oțerire [1]),
Batgiocura infamă pe biata omenire.

(Ibidem, p. 323)

[1]) *oțerire* — oțărire, indignare, mînie

654. Eu mă duc, în faptul zilei, mă așez pe malu-i verde
Și privesc cum apa curge și la cotiri ea se perde,
Cum se schimbă-n valurele pe prundișul lunecos,
Cum adoarme la bulboace [1]), săpînd malul năsipos

(Ibidem, p. 195)

655. Uriești, stînd pe coate, au trîntit un hohot mare
Cît s-au răsunat pămîntul într-o lungă depărtare
Și toți vulturii din codri, ridicîndu-se pe vînt,
S-au nălțat în nori să vadă ce minune-i pe pămînt ?

(Ibidem, p. 220)

656. Cucoșul, cum vede și astă mare nedreptate, începe a vărsa la apă, și toarnă el toată apa cea din fîntînă pe jaratic, pînă ce stînge focul de tot și se răcorește cuptoriul, ba încă face ș-o apărie prin casă, de s-a îndrăcit de ciudă hîrca [2]) de la bucătărie.

(I. CREANGĂ — *Punguța cu doi bani*, p. 35)

657. Și cum iese sfînta Duminică afară, o dată și pornește desculță prin rouă, de culege o poală de somnoroasă [3]), pe care o fierbe la un loc cu o vadră de lapte dulce și cu una de miere, și apoi ia nursa aceea și iute se duce de o toarnă în fîntîna din grădina ursului, care fîntînă era plină cu apă pînă în gură.

(I. CREANGĂ — *Povestea lui Harap Alb*, p. 87)

658. Stau cîteodată și-mi aduc aminte ce vremi și ce oameni mai erau în părțile noastre pe cînd începusem și eu, drăgăliță doamne, a mă rădica băiețaș la casa părinților mei, în satul Humulești, din tîrg drept peste apa Neamțului, sat mare și vesel, împărțit în trei părți, cari se țin totdeauna : Vatra Satului, Delenii și Bejenii.

(Idem — *Amintiri din copilărie*, p. 7)

659. Nu-i rău, măi Ștefane, să știe și băietul tău o leacă de carte, nu numaidecît pentru popie, cum chitește Smaranda, că și popia are multe năcăfale [1]) e greu de purtat.

(Ibidem, p. 24)

660. Strînge răpede ce mai ai, pînă cînd va veni baba și hai să fugim cu pluta ceea la frate-meu Vasile în Borca, zise Dumitru, căci plutele începuse a umbla.

(Ibidem, p. 29)

661. Știa, vezi bine, soarele cu cine are de-a face, căci eram feciorul mamei, care și ea cu adevărat că știa a face multe și mari minunății : alunga norii cei negri de pe deasupra satului nostru și abătea grîndina în

[1]) *bulboace* — bulboane — vîltori
[2]) *hîrca* — aici, baba
[3]) *somnoroasă* — plantă cu proprietăți somnifere

[1]) *năcăfale* — belele, greutăți

alte părți, înfigînd toporul în pămînt afară, dinaintea ușii ; închega apa numai cu două picioare de vacă, de se încrucea lumea de mirare ; bătea pămîntul sau păretele sau vrun lemn, de care mă păleam la cap, la mînă sau la picior, zicînd : „Na, na" și îndată-mi trecea durerea . . .

(Ibidem, p. 33)

662. Și după ce ne culcam cu toții, noi băieții, ca băieții ne luam la hîrjoană, și nu puteam adormi de incuri, pînă ce era nevoită biata mama să ne facă numai cîte-un șurub, două prin cap, să ne dea cîteva tapangele la spinare.

(Ibidem, p. 37)

663. Eu, fiind ascuns în cămară, cum aud unele ca aceste, iute mă sui în pod, umflu pupăza de unde era, sau cu dînsa pe sub streșina casei și mă duc de-a dreptul în tîrgul vitelor, s-o vînd, căci era tocmai lunea, într-o zi de tîrg.

(Ibidem, p. 49)

664. Auzisem eu din oameni, că dacă vrei să nu te muște cînii și să te lese în pace, cum îi vezi că sar la tine, să te tupilezi jos la pămînt și să-i lași să te latre cît le place fără să te urnești din loc, căci ei bat cît bat, și de la o vreme te părăsesc și se duc.

(Ibidem, p. 49)

665. Și de s-ar putea pe dînsa cineva ca să o prindă,
Cînd cu ochii mari, sălbatici se privește în oglindă,
Subțiindu-și gura mică și chemîndu-se pe nume
Și fiindu-și șie dragă cum nu-i este nime-n lume,
Atunci el cu o privire nălucirea i-ar discoasă
Cum că ea — frumoasa fată, a ghicit că e frumoasă.

(M. EMINESCU — *Poezii*, p. 67)

666. Mi-a părea cum că natura
Toată mintea ei și-a pus,
Decît orișice păpușă
Să te facă mai presus ;

(Ibidem, p. 88)

667. Și în farmecul vieți-mi
Nu știam că-i tot aceea
De te razimi de o umbră
Sau de crezi ce-a zis femeia.

(Ibidem, p. 98)

668. — Ce mi-i vremea cînd de veacuri
Stele-mi scînteie pe lacuri,
Că de-i vremea rea sau bună,
Vîntu-mi bate, frunza-mi sună ;
Și de-i vremea bună, rea,
Mie-mi curge Dunărea.

(Ibidem, p. 109)

669. Cum putuse un om atît de greoi, de trufaș, să sară din mersul oricît de încetinit al trăsurii și încă fără ca vizitiul și

feciorul să simtă, pe unde rătăcise, ce făcuse, ce i se întîmplase înainte ca să ajungă acolo unde fusese găsit?

(MATEI CARAGIALE — *Craii de Curtea Veche*, p. 256)

670. Firesc ar fi fost dar să schimb slujba, dacă ţineam să fiu în slujbă şi nu să trăiesc ca un fecior de bani gata, făcînd cel mult politică, aşa cum mi-a spus atunci ministrul, fără a şti că se face ecoul lumii întregi, a cărei nedumerire fusese sporită de faptul că, după ce rămăsesem în poliţie, nu voiam nici să înaintez, de trei ori cedînd locul unor colegi mai în etate ca, la retragere, să aibă pensie mai mare, şi de alte două ca să dau putinţa unor numiri dinafară.

(Ibidem, p. 262)

671. Dacă nu-şi atingea ieftina ţintă, vina era numai a lui: cum ştia că noaptea, cînd eram cu Paşadia, îl urmam tustrei oriunde, orbeşte, ce i-ar fi fost mai lesne decît să se ducă acolo fără să ne mai întrebe de vrem ori ba şi fără să ne spuie dinainte?

(Ibidem, p. 184)

672. Pierdut ca de obicei în aburoasa-i visare, Pantazi nici băga de seamă, era de mirare cum Paşadia, omul atît de ţîfnos, nu-i respingea, ba dimpotrivă: îi cinstea, le întindea chiar mîna şi, după oarecare întrebări ce le punea unora cu meşteşug, trăda a nu fi fost tocmai aşa de străin de ce se petrecea pe lume, cum îşi da aerul.

(Ibidem, p. 132)

673. Şi dacă de cu ziuă se-ntîmplă să te văz
Desigur că la noapte un tei o să visez,
Iar dacă peste ziuă eu întîlnesc un tei
În somnu-mi toată noaptea te uiţi în ochii mei.

(M. EMINESCU, *Poezii*, p. 329)

674. E nevoie să mai spunem că toţi şi-au scos pipele, pentru că nu se ştia dacă fumează ori nu — numai despre fumatul lui moş Petrea nu-i nevoie de vorbă multă: pufăia moşneagul de s-auzea cine ştie de unde, şi mormăia şi scotea un fum de socoteai că i-i hogeag gîtlejul.

(M. SADOVEANU — *Şoimii*, p. 19)

675. Mi se pare mie, stăpîne, că rana-i adîncă şi are să trebuiască să ne oprim la o casă de om, văd eu că nu eşti în toate apele.

(Ibidem, p. 25)

676. Dacă n-ar fi călărit lîngă frate-său şi dacă nu s-ar fi simţit în fiecare clipă învăluit de priviri mustrătoare, dacă voinţa lui Potcoavă nu l-ar fi ţintuit la datorie, — de mult, de mult mezinul ar fi lăsat pe tovarăşii, şi goana către domnie şi ar fi zburat înspre un sat de pe malul Moldovei, acolo unde lăsase toate darurile şi toate avînturile.

(Ibidem, p. 159)

677. După ce Potcoavă se arătase din clopotniţă la lumina faclelor, după ce mulţimea, într-un singur glas înălţat pînă la

ceruri, salutase pe „Ion-Vodă", — pe zid nu rămăsese decît străjile de noapte negre, în lumina păcurii aprinse în ceaune.

(Ibidem, p. 168)

678. Se poate închipui cum, întocmai ca aurul, s-au scurs printre crăpăturile stîncilor, s-au adunat cîte doi, trei într-un gol mai mare şi au rămas acolo, nemişcaţi, lipiţi de stîncă, veacuri de-a rîndul.

(GEO BOGZA — *Ţara de piatră*, p. 24)

679. I-a fost dat s-o audă acolo, în creierul munţilor acoperiţi de zăpadă, unui om care numai el şi oasele lui ştiau ce-au avut de pătimit cu legătura de lemne, să poată răzbi pînă la tîrg.

(Ibidem, p. 41)

680. Sînt unele aşezări atît de împrăştiate, încît dacă între o casă şi alta nu-i decît un kilometru, stăpînii lor îşi spun vecini dulci, adică vecini apropiaţi.

(Ibidem, p. 45)

681. Mă loveam, cu cele ce aflam de la aceşti copii în legătură cu lupul, de o experienţă destinată să infirme părerea ce umblă la şes despre aceeaşi fiară şi mă simţeam luat de-un curent de regresiune spre basm.

(LUCIAN BLAGA — *Hronicul şi cîntecul vîrstelor*, — p. 219)

682. E drept că nici afară nu se ştie nimic din ceea ce se petrece în mină, cînd fac explozie magaziile de dinamită, cînd galeriile se surpă peste oameni, cînd în întuneric vine dezastrul.

(GEO BOGZA — *Ţara de piatră*, p. 51)

683. Eram atît de plin de imaginile lumii în care pătrunsesem, atît de fulgerat de violenţa lor, încît îmi părea că am fost preschimbat, că nu se putea să mai am acelaşi obraz ca pînă atunci.

(Ibidem, p. 54)

684. Să rămînem pînă în ultima clipă în care se poate sta, propun eu, fascinat de catastrofa pe care au s-o dezlănţuie oamenii.

(Ibidem, p. 69)

685. Astfel, nu e greu de înţeles de ce acestor oameni le e cu putinţă să nu fure aur, atunci cînd mîinile lor obosite şi însîngerate îl descopăr în fundul pămîntului, între crăpăturile stîncilor plesnite de dinamită.

(Ibidem, p. 71)

686. Cînd fiecare om a terminat de sfredelit cele trei găuri de cîte o jumătate de metru, supraveghetorii sosesc din nou, îşi apropie felinarele de stîncă şi examinează cu atenţie filonul, dacă semnele n-au fost stricate.

(Ibidem, p. 74)

687. Fiecare dintre aceşti oameni, de cîte ori poate fura aur, are conştiinţa că îşi face dreptate, ca şi un prizonier care, silit de un tiran să stea toată viaţa într-un picior, s-ar sprijini şi-n celălalt, cîte o clipă, pe furiş.

(Ibidem, p. 77)

688. Geniul, scrie Diderot, este izbit de tot ce există ; și atunci cînd nu e cufundat în gîndurile lui și nu este subjugat de entuziasm, studiază, ca să zic așa, fără să bage de seamă.

(T. VIANU — *Postume*, p. 72—73)

689. Cînd văd că sînt încolțiți și nu mai au încotro, lasă la o parte miorlăiturile sau aruncatul pietrelor și, scoțînd din buzunar pachete de dinamită, le pun capsă și, dîndu-le foc, le aruncă în urmăritori ca pe niște granate, semănînd panică și prăpăd.

(GEO BOGZA — *Țara de piatră*, p. 90)

690. Facultatea prin care luăm cunoștință de frumusețe nu poate fi deci simpla rațiune care constată prin măsurătoare, convenienta raporturilor, ci o facultate specială, un al șaselea simț, cum o vor numi unii din esteticienii englezi ai secolului, „gustul" sau „bunul gust", cum i se va spune acestei facultăți în mod foarte general.

(T. VIANU — *Postume*, p. 69)

691. Ca să nu se întîmple una ca asta, ca să nu-și facă sînge rău patronul, două sute de muncitori, prin ale căror mîini trebuie să treacă succesiv pieile înainte de a ajunge la mașină, se grăbesc, se pun în același tempo accelerat ca și mașina, iar viteza ei îi tărîște fără milă, într-o epuizare totală.

(GEO BOGZA — *Țara de piatră*, p. 113)

692. Cu cît se depărtează de izvor, unde a fost un simplu murmur de flaut, glasul Oltului devine mai grav și mai vast, și instrumentelor care i-au proclamat la început bucuria și biruința li se alătură altele noi, putînd să-și exprime tristețea, nedumerirea, îngîndurarea.

(Ibidem, p. 129)

693. S-ar părea că dîndu-și fiecare seama de esența propriei vieți, încearcă să se influențeze reciproc, apa vorbind pietrelor despre frumusețea mișcării și căutînd să le tragă la vale, pe cînd pietrele, lăsîndu-se greu la fund, se străduie să o convingă de vastitatea pe care o capătă lumea cînd nu-i străbătută, ci contemplată.

(Ibidem, p. 135)

694. Atît de adevărat este că apele sînt o cale primordială, că drumul deschis de ele a fost primul îndemn și unicul mijloc de a străbate fața încă necucerită a pămîntului, încît și astăzi cînd oamenii își construiesc singuri drumurile, tot de la o apă încep, ca de la o sămînță virilă, din care toate se ivesc.

(Ibidem, p. 150)

695. Ion n-o mai văzu apoi multe zile și nu înțelegea nimic, își bătuse joc de el sau fusese numai plicitisită, și mai simplu, vrusese, poate, să stea la soare, singură cu gîndurile ei, înfierată de liniștea care precedă amurgul și-l pedepsise pentru că-i stricase starea aia de plăcută amorțeală.

(FĂNUȘ NEAGU — *Îngerul a strigat*, p. 160)

696. Ciinii lătrau, dar întotdeauna departe, încît hămăitul lor cu nimic nu tulbura liniștea nopții, ci mai mult îi mărea farmecul, așa cum aducea, ca un zvon nelămurit, ecoul marilor spații care ne înconjurau, umplînd cu sate și cîmpii uriașa circumferință a lumii.

(GEO BOGZA — *Țara de piatră*, p. 159)

697. Am arătat și altă dată că cine vorbește o face pentru a-și împărtăși gîndurile, sentimentele și reprezentările, dorințele sau hotărîrile, dar că în același timp comunicările sale năzuiesc să atingă o sferă anumită a semenilor care întrebuințează același sistem de simboluri lingvistice.

(T. VIANU — *Despre stil și artă literară*, p. 21)

698. Prin curți, oameni îmbrăcați în cămăși albe, ca niște preoți ciudați, umblau tăcuți în preajma căruțelor, dădeau roată clăilor de fîn, smulgeau din ele cîte un braț cu care se îndreptau spre grajduri, de unde, ca un alt element etern al nopții, venea respirația adîncă a vitelor.

(GEO BOGZA — *Țara de piatră*, p. 160)

699. Era un spectacol a cărui frumusețe izbucnea cu atîta violență, încît devenea puțin amețitor, ca și cum privirilor le-ar fi fost dat să contemple valurile unei mări de fosfor.

(Ibidem, p. 172)

700. Nu-i greu de înțeles atunci cît de copleșitor e sentimentul pe care-l trăiesc astăzi, cînd printr-o rapidă și enormă evoluție a istoriei, cei ce ieri reprezentau cea mai dureroasă imagine a trecutului au devenit vestitorii celui mai îndrăzneț viitor, făurarii noului ev de care se vor bucura popoarele.

(Ibidem, p. 194)

701. Ea nu-și mai aducea aminte de ziua îngrozitoare care trecuse, cînd în fiecare oră venea cîte o femeie care fusese la tîrg, să-i povestească din vîrful buzelor cum dom'director se dăduse cu ungurii, cum din pricina lui fuseseră bătuți luncanii și omorîți doi feciori, deoarece-i dusese cu vorba tocmai cînd erau gata să-i spulbere pe șinăndani ; uitase, de oboseală, și fața lui străină, împietrită, tăcerea și tusea semnificativă a bătrînei.

(T. POPOVICI — *Setea*, I, p. 279)

702. Pe urmă-și aducea aminte de zgomotul ascuțit al geamurilor care zburaseră în bucăți pe la unsprezece noaptea, de rîsul lui silit, neomenesc și adormea din nou scuturată de friguri, gîndindu-se că a doua zi trebuie să fie în clasă foarte devreme, apoi cu o liniște plăcută, tinerească, își spunea că mîine e duminică și poate dormi cît vrea.

(Ibidem, p. 279)

703. Într-o clipă memorabilă aflasem că visul cel mai îndrăzneț pe care îl nutrise vreodată mintea omenească a devenit fapt împlinit, și mi-am dat seama că declanșarea energiei atomice a avea repercusiuni de neînchipuit în ceea ce, atîta amar de vreme,

fusese truda minerilor, munca lor istovitoare pentru a smulge din măruntaiele pămîntului combustibilul erei industriale.

(GEO BOGZA — *Ţara de piatră*, p. 197)

704. Tocmeala e acolo un lucru grav şi serios care se face pe îndelete şi fără viclenie, un lucru limpede şi cinstit, asupra căruia se stăruie îndelung, fără de care tîrguiala n-ar mai avea nici un farmec.

(Ibidem, p. 37)

705. — Asta n-ar fi nimic, că ţi-aş da eu, dar socotesc că e prea mare „deranj" să întinzi masă mare pentru cheful tribunalului.

(D. ZAMFIRESCU — *Viaţa la ţară*, p. 171)

706. Te văd aievea cum te mişti, cum priveşti cîteodată cu ochii în gînduri, şi puterea visului e aşa de mare, că a doua zi îmi aduc aminte că priveam şi eu tot acolo.

(Idem — *Tănase Scatiu*, p. 263)

707. La vestea că turcii au trecut Dunărea şi ameninţă de-a dreptul capitala, care nu era decît la 60 kilometri de Giurgiu, panica deveni generală.

(Idem — *În război*, p. 318)

708. Nu se simţea de-i mort ori treaz,
N-avea puteri să se simţească ;
El trebuia să s-odihnească —
Pe-o piatră-n drum sub un zăplaz
Ş-a pus, înmormîntînd în palme-i
Slăbitul său obraz.

(G. COŞBUC — *Poezii*, p. 58)

709. Pe cînd vătaful ieşea pe uşă, disperat că şi-a compromis viitorul, fără cel puţin să scape pe stăpînu-său de nenorocire şi de dizonoare, o butcă cu cai albi intră în curtea postelnicului şi dintr-însa ieşi o femeie învăluită, care se sui pe scări cu cea mai mare iuţeală.

(N. FILIMON — *Ciocoii vechi şi noi*, p. 123)

710. Cu toate acestea conferinţele secrete ce ţine cu consulul rusesc şi austriacesc, neobicinuita activitate ce se urma în serviciul său particular, dar mai cu seamă desele intrări şi ieşiri din palat ale celor mai însemnaţi capitalişti ai oraşului deşteaptă bănuielile poporului care, deşi vedea în toate acestea apropierea unui eveniment, dar neputînd să-l ghicească, se mulţumea a-l comenta fiecare după capacitatea şi interesele sale.

(Ibidem II, p. 55)

711. Junele primi această cinste domnească, sperînd că prin ocupaţiune îşi va micşora suferinţele, dar se amăgea, căci marea încredere ce din zi în zi arăta principele, onorurile ce primea de la boierimea moldoveneană, caftanul de mare comis şi darurile domneşti cele bogate, în loc să-i micşoreze suferinţele, din contra i le mărea mai mult.

(Ibidem II, p. 88)

712. Planul era bine combinat şi poate că ar fi reuşit în toată întinderea sa, dacă armata lui Ipsilant ar fi avut disciplina şi moralitatea ce s-ar fi pretins de la nişte

oameni cari luaseră armele în mîini pentru o cauză atît de sacră.

(Ibidem II, p. 103)

713. Ar fi fost o mare fericire pentru dînsul dacă aceste ştiri teribile l-ar fi omorît deodată sau i-ar fi paralizat inteligenţa, căci ar fi scăpat de toate suferinţele morale şi fizice; dar providenţa, în decretele sale cele nepătrunse de mintea omenească, voise a-i lăsa neatinse toate facultăţile, ca să guste şi el acel vin amar cu care adăpase societatea atîta timp.

(Ibidem II, p. 125)

714. Dar cum nu poţi cu ciuda şi cu scărpinatul, să îndupleci pe o stîncă făr' de inimă şi făr' de suflet să ţi se dea din drum în lături şi să-ţi deschidă calea mai departe, de aceea şi Pisicuţa şi eu, după o scurtă dar temeinică chibzuinţă, ne hotărîm să lăsăm încolo şi ciudă şi scărpinat şi să aşteptăm cu răbdare voile mai blînde ale întîmplării.

(C. HOGAŞ — *Pe drumuri de munte*, p. 194)

715. Poporul, ce părea sătul oarecum de ceea ce văzuse pînă aici, pe dată ce se înştiinţă că a sosit timpul ţintuirei, năvăli cu furie asupra locului unde era să se săvîrşească această barbară faptă.

(N. FILIMON — *Ciocoii vechi şi noi*, p. 128)

716. — Oricum va fi, te rog să-i dai aceste două scrisori mai în grabă şi eu voi veni mîine de dimineaţă să iau răspunsul.

717. Se vede lucru că şi moş Nichifor era făcut pe drumuri, căci cum ieşea afară la drum, parcă era altul; nu mai sta din pocnit cu biciul, de şuguit cu toţi drumeţii pe cîţi îi întîlnea şi de povestit despre toate locurile însemnate pe unde trecea.

(I. CREANGĂ — *Povestiri*, p. 116)

718. De multe ori i-a venit flăcăului în cap să se însoare, dar cînd îşi aducea aminte uneori de cîte i-au spus că au pătimit unii şi alţii de la femeile lor, se lua pe gînduri şi amîna,din zi în zi de joi pînă mai de-apoi această poznaşă trebuşoară şi gingaşă în multe privinţi, după cum o numea el, gîndindu-se mereu la multe de toate.

(Idem — *Poveşti*, p. 257)

719. Mi-e greu să-mi părăsesc coliba în care mi-am petrecut viaţa şi mi-am crescut copiii, şi mă cuprinde un fel de spaimă cînd mă gîndesc să rămîn singură într-însa; de aceea, poate că mai ales de aceea, Ana îmi pare prea tînără, prea aşezată, oarecum prea blîndă la fire, şi-mi vine să rîd cînd mi-o închipuiesc ca cîrciumăriţă.

(I. SLAVICI — *Moara cu noroc*, p. 1)

720. Ea îi zîmbea în ochi, îi arăta în toate chipurile că se bucură de vorbele lui, iară cînd el se duse să caute o nuia, din care să taie codoriştea, ea-şi luă copilul de mînă şi-i zise veselă: „Haid şi noi să-i ajutăm lui nenea Lică".

(Ibidem, p. 95)

721. În clipa cînd văzuse mînia lui Pintea, el luase hotărîrea de a-şi trimite nevasta şi copiii de sărbători la Ineu, şi de a se duce astfel, neştiut de nimeni, să caute undeva un loc ascuns, unde să-i cheme în urmă la sine şi să-şi petreacă zilele vieţii pierdut în lume şi nesupărat de nimeni, deoarece Lică nu putea să-l vînză, iară Pintea nu ştia nimic.

(Ibidem, p. 100)

722. Nu era nimeni aici, nici o suflare omenească, nici un ochi care să-l vază, nici un glas care să-l deie pe faţă, nici o minte care să treacă peste a lui, nimeni şi nimic, decît tăcerea şi mirosul de tămîie şi de făclii, sfinţii de pe pereţi şi bătaia din cînd în cînd a copitelor de cal în piatra de pardoseală.

(Ibidem, p. 113)

723. Cînd venea pe la Moara cu noroc, se vedea că se simte bine la cîrciumă şi pleca totdeauna cam anevoie; apoi el ţinea la Ana, la copii, netezea cînii lui Ghiţă şi-ar fi fost orişicînd gata să deie cu ciomagul dacă cineva, chiar la drept vorbind, ar fi îndrăznit să-l grăiască de rău pe Ghiţă.

(Ibidem, p. 31)

724. Întrebat dacă nu bănuieşte că birtaşul de la Moara cu noroc era înţeles cu Săilă şi cu Buză Ruptă, Lică răspunse că nu crede că aceştia să fi fost oamenii cu feţele acoperite ce l-au călcat pe arendaş şi au săvîrşit în ziua următoare faptele din drumul de ţară, ci că argintăria arîndaşului a fost ascunsă de cineva la casa lui Buză Ruptă, poate de vreun om al lui Pintea, care le este vrăjmaş.

(Ibidem, p. 78)

725. E nebun acela care-mi zice, ca tine, că are să mă ducă la furci, pentru că mă face să bag mai bine de seamă.

(Ibidem, p. 86)

726. Înţelegi tu acum că acela care ţine cu mine nu are să se teamă de nimic, iară acela care vrea să mă doboare trebuie să steie mereu cuprins de îngrijire, pentru că, de ar fi mai nevinovat decît copilul de trei zile, tot îi frîng în cele din urmă gîtul.

(Ibidem, p. 86)

727. Povestitorul arătă amănunţit cum s-a vindecat, arătă apoi degetul cu pricina şi îl mişcă îndelung spunînd că acum nu mai are nici pe dracu, ba chiar se pare că e mai bun decît celelalte.

(M. PREDA — *Desfăşurarea*, p. 13)

728. Dar cum se vor petrece toate acestea, cine să aibă grijă ca lucrurile să iasă bine, cine să fie tras la răspundere dacă ceva are să iasă prost, toate acestea nu i se păreau lui Ilie nişte lucruri la care să se gîndească în mod deosebit.

(Ibidem, p. 14)

729. Apoi de undeva, nu se ştie dincotro, auzi un glas omenesc, atît de slab şi de în-

depărtat, dar pe care cîmpia îl aducea totuși așa de aproape, încît i se păru că nu a auzit acel glas, a gîndit numai.

(Ibidem, p. 20)

730. Cînd ți se pun atîtea întrebări și nu ești lăsat să răspunzi la ele și ți se mai dau și sfaturi în același timp, e mai bine s-o iei din loc.

(Ibidem, p. 130)

731. Își dădea seama că nu e bine ceea ce face, că au să creadă oamenii că acum, pentru că l-au ales socotitor, și-a pierdut măsura.

(Ibidem, p. 146)

732. Nu-și dădea seama că de fapt nimic nu răzbătea în afară, că glasul îi era doar puțin răgușit, și că trebuia să stai la îndoială ca să deslușești dacă e sau nu vorba de supărare.

(Ibidem, p. 146)

733. Se uita liniștit la oamenii care veneau să se înscrie și îi măsura de sus pînă jos cu dispreț, spre deosebire de frate-său, care se vedea limpede că nu înțelege nimic din ceea ce se întîmplă.

(Ibidem, p. 148)

734. Doamne, dacă nu se mișcă nici un pai de pe pămînt
Fără știrea și voința ta, și dac-al tău cuvînt
Este singura poruncă cărei toate se supun;
Dacă tu ești drept, puternic și nemărginit de bun,
Spune, pentru ce adesea, lovitura ta-i nedreaptă,
Pentru ce ne surpi credința-n judecata ta-nțeleaptă.
De ce — fulger — cazi pe-un templu, spinteci bolta lui sfințită,
Și în țăndări crăpi icoana Maici Domnului, trăsnită?
De ce-așterni omătul iernei peste floarea lui april
Și-un lințoliu pe obrazul visătorului copil?
Pentru ce iai două inimi, căror tată zici că ești,
Și topindu-le în focul tinereței, le urzești
Dor cu dor să-și împletească, prinse-n dragoste nebună,
Și cînd se iubesc mai dulce și-și fac visuri împreună,
Din senin îți vine-o toană, zvîrli țărînă peste una,
Iar pe cea stingheră — neagra jale pentru totdeauna!

(AL. VLAHUȚĂ — *Dormi în pace*, p. 10) Vol. *„Iubire"*

735. De e, sau nu e cer, mă-ntrebi?
Ar fi nedrept să-ți spun că nu-i;
Dar fiecare-ndeosebi
Menită-și are partea lui:
. . . . . .

(Idem, *Răspuns la o cronică rimată*, p. 23)

736. Tinere, ce-ţi strîngi în palme tîmplele înfierbîntate,
Pe cînd mintea ta, în friguri, ca o flacără se zbate,
Năbuşită înlăuntru, dacă, după nopţi de trudă,
Migălind vorbă cu vorbă, c-o-ndărătnicie crudă,
Ai ajuns să-ţi legi în stihuri vro durere, sau vrun vis,
Nu-ţi întemeia o lume de iluzii pe ce-ai scris,
Nici nu te-mbăta de vorba cui ar sta să te admire!

(Idem, *Linişte*, p. 79)

737. Ar fi vrut să-l poată vedea pe George, să-l audă, să-i urmărească trăsăturile şi cînd privirile li se vor întîlni, să zîmbească fericită.

(T. POPOVICI — *Setea*, II, p. 5)

738. Îşi opri gestul cu care voia s-o mîngîie pentru a o îndepărta, pe urmă, cum în mintea lui, la toate mişcările, participa şi mîna pe care n-o mai avea, într-un fel ciudat astfel încît îi simţea degetele şi senzaţia pe care ţi-o dau unghiile netăiate de multă vreme — rămase speriat.

(Ibidem, p. 95)

739. Avea din nou de ales — şi în clipa aceasta lucrurile i se păreau atît de simple, încît n-avea nici un rost să-i vorbească lui Ardeleanu, să le complice, mărturisindu-le altuia, indiferent că-l preţuia şi avea încredere în el sau nu.

(Ibidem, p. 98)

740. Se repezi cu tot trupul în scaunul pe care era George, îl răsturnă şi George zbură la cîţiva paşi, în pieptul lui Pavăl care-l prinse să nu cadă.

(Ibidem, p. 198)

741. Îi părea rău că n-a înţeles niciodată muzica : acum dacă şi-ar fi putut lega starea aceasta sufletească de un crîmpei de melodie, ea l-ar fi ajutat să reziste mai tîrziu în spital, cînd spaima egoistă a celorlalţi şi lupta inutilă împotriva morţii îl va cuprinde şi pe el.

(Ibidem, p. 236)

742. Ştia că dacă cineva adoarme pe ogor proaspăt arat, primeşte aprindere de plămîni, că pămîntul are o putere care te trage pe dedesubt şi te bagă în pămînt.

(Ibidem, p. 293)

743. Ideea baronului de a-l trimite dis-de-dimineaţă să stea de vorbă cu acest dobitoc şi să-l aducă la sentimente mai bune i se părea de un ridicol pe care nu-l egala decît perfecta ei inutilitate.

(Ibidem, p. 122)

744. Din poartă, Spinanţiu, care tremura de ciudă că trebuie să plece astfel şi să-i raporteze baronului cum se sfîrşise discuţia asta idioată, fără sorţi de reuşită, se în-

toarse și strîmbîndu-se cît putea mai dispreţuitor, aruncă în vîrful buzelor : — Va să zică nu vă e teamă, hai ?

(Ibidem, p. 126)

745. Știa că n-are să iasă, că trebuia să vină seri de-a rîndul la poarta ei pentru ca ea să aibă timp să se gîndească și abia după mai multe seri din acestea ea să iasă în sfîrșit și să-i spună — să-i dea de înțeles — că s-a gîndit la el și îi place, sau s-a gîndit și n-o lasă maică-sa.

(M. PREDA — *Moromeții*, p. 33)

746. Spunea că n-a ajutat-o, că i-a furat pămîntul din spatele casei, că la împărțitul celor trei pogoane moștenite, Moromete a ales pămîntul cel mai bun pe care se putea pune vie și că a gonit-o din casa părintească ca un hoț.

(Ibidem, p. 51)

747. Dezamăgirea însă nu fu prea mare, fiindcă, la urma urmei, copiii oamenilor nu erau mai breji decît ai lui, încît îi înțelese și pe ei și cum caii se îngrășaseră, umplu căruța cu porumb și plecă la munte ; avea datorii față de copii, să cîștige și să-i îmbrace, că erau goi.

(Ibidem, p. 67)

748. Moromete nu se supărase duminica trecută pe Țugurlan, cu toate că el însuși era supărat ; fusese silit să taie salcîmul Guichii și știa că n-o să scape de gura ei cu una cu două ; cu atît mai puțin avea să se supere acum cînd împrumutîndu-se la Aristide cu patru mii de lei, izbutise să amîne fonciirea pînă la toamnă.

(Ibidem, p. 256)

749. Căldura începea numaidecît după răsăritul soarelui și dacă în timpul nopții se mai întîmpla ca norii să acopere cerul, acești nori dimineața se făceau nevăzuți și lăsau să se reverse din adîncurile limpezi ale cerului, dogoarea necontenită și grea a zilei de vară. (Ibidem, p. 321)

750. Se ceartă pe seceri, fiecare dintre ei vrînd să aibă pe cea mai bună ; dacă i se pare cumva că secera lui cutare e mai nouă și cu zimții mai bogați, cel mai mare dintre copii și-o schimbă cu forța, atunci acesta o schimbă și el cu altul mai slab și de obicei celui mai mic îl ajunge în mînă o ghioarsă subțire și tocită cu care va trebui mai mult să rupă decît să taie. (Ibidem, p. 325)

751. Ca întotdeauna, Moromete o încurcă cum putu cu legatul snopilor, dar cînd după cîteva ceasuri soarele se urcă sus și începu să-i apese ceafa, el înfipse liniștit secera într-un snop și se alungă singur cu un glas de parcă s-ar fi pedepsit : . . .

(Ibidem, p. 330)

752. M-am uitat și eu la fasole și cînd am văzut-o așa încreţită pe deasupra și fără nici un pic de abur care să iasă din ea, mi s-a părut că e rece și n-am întrebat de ce n-ați încălzit-o.

(Ibidem, p. 333)

753. Dacă el îndrăznea, însemna că el știa ceva care ei nu știau și înfrigurați să afle acest ceva nou și nebănuit care apăruse în mijlocul lor, lăsară căruțele fără pază și începură să se apropie din toate părțile.

(Ibidem, p. 375)

754. Ar fi ieșit în uliță, dar îi era frică să nu scîrție portița și să se trezească tatăl său, care sforăia pe prispă de cînd îl aduseseră acasă oamenii de la horă.

(L. REBREANU — *Ion*, p. 41)

755. Cînd însă bărbatul o învață cum să-i vorbească, credința lui o cuceri și pe ea, și se jură că se va duce chiar mîine dimineață și de bună seamă nu se va întoarce cu mîna goală.

(Ibidem, p. 277)

756. — Nu se poate, vorbi Belciug cu o francheță care-l înălța, pentru că elevii nu știu rugăciunile pe ungurește, pentru că eu i-am învățat în limba lor maternă, pentru că nici eu nu le știu pe ungurește, căci nici pe mine nu m-a învățat nimeni să le zic pe ungurește, cum n-am învățat nici eu pe nimeni.

(Ibidem, p. 408)

757. Dar cînd se mustra c-o să-și piardă averea pentru o muiere blestemată, cum se mustrase și altă dată, acum i se adăuga în creieri, nechemată, întrebarea: ce folos de pămînturi, dacă cine ți-e pe lume drag nu-i al tău? Și pe urmă gîndurile se înlănțuiau.

(Ibidem, p. 421)

758. Macedon Cercetașu, îndată ce ieși din biserică, aduse învățătorului Herdelea știrea că popa umblă să împace pe Ion cu Vasile Baciu și chiar i-a chemat la dînsul acasă pentru după-amiază să-i puie față-n față.

(Ibidem, p. 233)

759. Ca o pasăre călătoare mă întorc către locurile în veci pierdute, să caut leagănul copilăriei mele, de care m-a despărțit din ce în ce mai mult cunoștința binelui și a răului, nesigur dacă am suferit mai mult de pe urma răului ce mi-au făcut sau a binelui pe care mi l-au dorit oamenii.

(GH. BRĂESCU — *Amintiri*, p. 9)

760. I-am închis în fereastră, le-am dat apă, pe care au murdărit-o numaidecît, boabe pe care nu le băgau în seamă, și nu înțelegeam, mut de durere, de ce se temeau, cînd eram gata să mor numai să-i văd mîncînd.

(Ibidem, p. 9)

761. — Taci, îi răspund, mai scumpă îmi e
a mea durere,
Prin ea spre-nțelepciune eu cugetu-mi
ridic,
Ce-mi pasă dacă sufer, cînd sufer în
tăcere,

Cînd nu cîrtesc, nu blestem și nu cer mîngîiere,
Cînd nu mă-ncred în nimeni și nu cred în nimic!

(MATEI CARAGIALE — *Craii de Curtea Veche*, p. 30)

762. Se întîmplă iarăși ca, acolo unde cu gîndul nu gîndești să răsară ființe cărora le trebuie căutată aiurea, în alte țări, la alte neamuri, în alte veacuri, adevărata asemănare, fără a li se putea bănui măcar, în vreun fel, cu aceia de cari îi despart prăpăstii de timp și de stîrpe, vreo cît de îndepărtată înrudire.

(Ibidem, p. 38)

763. Cu ce prilej, în ce împrejurări făcuse așa de timpuriu călătorii atît de minunate, nu spunea, precum nici cine era, ce și de unde, dacă avea părinți, rude sau prieteni, nimic, cu desăvîrșire nimic.

(Ibidem, p. 44)

764. Și mă gîndeam l-aceia ce umbra-i învălește,
La Grecia modernă ce ei au sprijinit;
Căci jertfa pentru nații la cer se prilimește,
Căci sîngele de martiri e plantă ce rodește
Curînd, tîrziu, dar însă, nelipsit.

(GR. ALEXANDRESCU — *Poezii*, p. 21)

765. Ei nu gîndesc la moarte, nu gîndesc la viață,
Ei nu gîndesc la fapte, ce-n viață au urmat,
Ci cînd sufletul zboară, cînd sîngele îngheață,
Toată durerea le este că nu și-au răzbunat.

(Ibidem, p. 48)

766. Crez cu tine că talentul nu e din cer dăruit,
Că e foc care se stinge dacă nu va fi hrănit,
Și de am o zi mai lină, un ceas bun de întîlnesc,
Cu plăcere a-l aprinde, a-i da hrană mă silesc.

(Ibidem, p. 102)

767. Deși mulți au zis-o, eu tot o mai zic:
Slava strămoșească pe strămoși cinstește;
În zadar nepotul cu ea se fălește,
Cînd e, cum se-ntîmplă, un om de nimic.

(Ibidem, p. 155)

768. — „Ba să-ți cauți treaba, că mănînci trînteală;
S-a schimbat boierul, nu e cum îl știi;
Trebuie-nainte-i să mergi cu sfială,
Priimit în casă dacă vrei să fii".

(Ibidem, p. 171)

769. Cu plecăciune apoi i-arată
Cum că din suflet s-a bucurat
De întîmplarea cea minunată
De-ncoronare cînd a aflat,

Cum că dorește supus să-i fie,
Că totdeaua el l-a iubit,
Că pentru dînsul vieți o mie
Să le jertfească e mulțumit.

(Ibidem, p. 168)

770. Cînd zic vestit, se-nțelege că nimeni nu-l cunoștea,
Însă avea atestate
Numai în aur legate,
Diplome ce-n academii luase, cum el zicea,
Prin țări care niciodată
Nu au figurat pe hartă,
Dar care cu bună seamă el nici nu le-ar fi părăsit,
De-ar fi mai avut acolo vrun bolnav de lecuit.

(Ibidem, p. 195)

771. Din clipa cînd și-a făcut convingerea că, distrugînd reflectorul buclucaș, va dobîndi de la generalul Karg mîntuirea, i-a părut rău și i-a fost rușine că s-a gîndit măcar să treacă la inamic.

(L. REBREANU — *Pădurea spînzuraților*, p. 86)

772. Cînd mă gîndesc ce am suferit și am pătimit în viața mea, deși scurtă, mi se pare că am trăit destul și că mîine aș putea muri fără nici o părere de rău! (Ibidem, p. 199)

773. Fata groparului zîmbi mulțumită, parcă numai atîta ar fi așteptat, și pe urmă, în vreme ce Bologa își continua drumul, începu să descoasă pe Petre, pe ungurește, cum au petrecut acasă, deși Petre nu-i prea înțelegea întrebările.

(Ibidem, p. 211)

774. — De cînd ai plecat d-ta, m-am culcat eu aici, c-a vrut să se culce ofițerul care a venit în locul d-tale, dar și tata a zis că mai bine să mă culc eu, că d-ta tot trebuie să te întorci și de ce să o ia un străin și s-o strice, cînd azi, mîine...

(Ibidem, p. 211)

775. Bologa avu aceeași impresie, vru să-i mulțumească, dar simți că, de va rosti o singură vorbă, nu-și va mai putea stăpîni lacrămile de bucurie și se va face de rîsul soldatului care se apucase să-i descarce bagajele și să așeze toate cum au fost acum o lună.

(Ibidem, p. 211)

776. În satul lui natal, în care-și petrecea vacanțele, cînd nu rătăcea pe alte meleaguri la botanizat, și în care de cînd trecuse la pensie rămînea cu lunile, de primăvara pînă-toamna, Vasile Cîndea era înfipt în rădăcinile neamului aproape în toate ulițele.

(NUVELA ROMÂNĂ CONTEMPORANĂ — *Culegere*, I, p. 45)

777. Ridicai din umeri și-i șoptii domol în limba germană, cu toate că eram convins

că nu o cunoaște, să nu tragă, căci în clipa în care ne-am fi trădat am fi fost amîndoi pierduți.

(Ibidem, p. 131)

778. Soră-mea Evanghelina, care nu știe că mama a dat-o pe Constandina, cu puțin timp înainte, cu capul de pereți, e gata să sară asupra ei, s-o păruie și s-o gherăie.

(Ibidem, p. 178)

779. În timp ce privesc neclintit într-acolo și aștept lansarea proiectilului următor, știu că și însoțitorul meu trebuie să-l fi zărit pe bărbatul acela, și, cum nu mai urmează nici o detunătură și văzduhul ne înconjoară tăcut cu pînza lui de spaimă, mă întorc spre dînsul, privindu-l cum stătea ghemuit în iarbă, la vreo șase metri înaintea mea.

(Ibidem, p. 144)

780. Deși știam ce soartă li se pregătește acestor mine, pentru că eu însumi lucrasem la planuri de modernizare, mă temeam că într-adevăr voi capitula și voi fugi, că după o vreme voi căpăta eu însumi o înfățișare spectrală și voi întîmpina oamenii cu același zîmbet trist.

(Ibidem, II, p. 8)

781. M-am temut că tot ce închipuisem eu este mincinos și că starea mea nu are nici un sprijin în sufletul ei, că intram în mină ca în orice zi și că vom ieși uzi, murdari și trudiți, ca toți ceilalți mineri.

(Ibidem, p. 16)

782. Nădejdea că viața ei va fi salvată nu mă părăsise și cînd am început să urc eram încredințat că nu i s-a întîmplat nimic grav și că e doar amețit de lovitură și de spaimă.

(Ibidem, p. 18)

783. Nu știu ce s-a întîmplat atunci în inima mea : am înțeles că voia să știe dacă țineam cu Iosub ori cu dînsa — și mi-am dat seama că, fără să știu nici cine era el, nici cine era ea, țineam numai și numai cu dînsa.

(Ibidem, p. 37)

784. Eram convins că spune asta doar dintr-o măruntă pornire de răzbunare, și prea curios nici n-am fost de povestea pe care mi-a înșirat-o aproape peste vreun an de zile, cînd, nu știu cum, a venit iarăși vorba.

(Ibidem, p. 362)

785. Înăbușiți însă de covîrșitoarea mulțime a dușmanului care părea că de ce-o tai, de ce sporește, românii se retrag, încet și cu rînduială, în strîmtoarea în care turcii nu îndrăznesc să se adîncească.

(AL. VLAHUȚĂ — *România pitorească*, p. 39)

786. Numai cînd îi străbați văile ei încîntătoare, umbrite de livezi, spintecate de izvoare repezi și acoperite de lanuri îmbelșugate, înțelegi și grija cea mare cu care-și zideau locuințele și sfînta dragoste de pămînt a vechilor moșneni, care se întăreau, ca în niște cetățui, în culele lor

înalte și, în zile de neliniște și de năvăliri, trăgeau plugul sub șopron, zăvorau ușile de fier și se așezau cu flintele la metereze.

(Ibidem, p. 87)

787. Astăzi, urmașul vechiului moșnean, stăpîn pe o palmă de loc — „boier încins cu tei" — își pune drobul de mămăligă-n sîn și-ncalecă pe deșelate o umbră de cal; dar de supus nu-l supune nevoia, oricît de sărac ar fi, el slugă nu se bagă și, cînd îl întrebi de unde-i, își dă căciula pe ceafă și-ți răspunde semeț: „sînt vîlcean" — ca și cînd tot județul ar fi al lui.

(Ibidem, p. 87)

788. Și cîtă plăcere simți să vezi cum își iubește țăranul vîlcean toate lucrușoarele gospodăriei lui, cum caută să le înfrumusețeze, și în tot ce face să puie ceva din sufletul lui, din gustul și priceperea lui, din darul mîinilor lui meștere și răbdătoare.

(Ibidem, p. 88)

789. Grija aceasta de a-și lega viața de un lucrușor, care va rămîne pe urma lui, la care se vor uita feciorii cu drag, cînd el nu va mai fi — această duioasă întindere de brațe, a celui care se duce, spre cei care or să vie, este semnul unei simțiri alese ș-al unei bunătăți largi, înălțătoare.

(Ibidem, p. 89)

790. Mai tîrziu, auzind despre asta spătarul Mihai Cantacuzino — și aducîndu-și aminte că, pe cînd se afla ascuns de prigonirile turcilor, în muntele Sinai din Arabia, cugeta că, de se va mai întoarce cu zile în țară, să facă o biserică, — a pus de-a zidit o mînăstire pe poienița aceea, din vale din schitul Molomoț, și i-a zis Sinaia „după asemănarea Sinăei cei mari..."

(Ibidem, p. 115)

791. — Mi s-a întîmplat mie să văd în viața mea lovituri date de pești, dar așa groaznică lovitură de cînd sînt n-am văzut, urmă încet bătrînul, parcă vorbea cu sine.

(N. SORIN — *Din proza Contemporanului*, p. 79)

792. Neajunsurile ce i le făceam nu le spunea nimănui, tot așa cum neajunsurile căsunate de tata le ascundea în fundul cel mai adînc al inimii, pentru ca mai la urmă, strîngîndu-se multe, să-i sfărîme trupul și viața, întocmai cum puiul sfărîmă oul ce l-a adăpostit.

(Ibidem, p. 129)

793. Dacă mai înainte muncitorii dezorganizați, slăbiți de rivalități personale, împărțiți în tabere și în cete vrăjmașe își cunoșteau nevoile și știau ce vor, astăzi organizițiile sindicale i-au învățat nu numai să vorbească, dar să știe și cum să voiască.

(D. N. COCEA — *Articole și pamfilete*, p. 43)

794. Adevărul e că, din ziua cînd Anglia a intrat în război împotriva Germaniei, era ușor de prevăzut că Italia mai întîi, că alte puteri de-a doua mînă mai tîrziu și că Ame-

rica cea din urmă vor înțelege treptat, de bună voie sau silit, imensa primejdie a imperialismului german și că-și vor uni silințele cu toatele ca să-l zdrobească.

(Ibidem, p. 94)

795. Și cînd, peste ani și peste decenii, cînd visurile noastre de dreptate vor fi înfăptuite, cînd socialismul învingător va fîlfîi steagul roș pe ultimele ziduri ale cetății capitaliste ; cînd pămîntul se va zgudui pentru cea din urmă oară, sub pasul de atac al armatelor proletare ; cînd pe rugul Sodomelor și Gomorelor aprinse se vor mistui cu cei din urmă proprietari cele din urmă împilări și nedreptăți sociale, atunci glasul lui Neculuță, glasul cizmarului învins, glasul poetului revoltat, va răsuna încă o dată, de dincolo de moarte, o trîmbițare de izbîndă, dar de izbîndă împăcată și largă...

(Ibidem, p. 51)

796. Și iată acum, că cu prilejul mustrărilor își dă seama de cît loc i-a cuprins în inimă prietenia neprețuită, care pînă ieri îi zicea blînd : mîine cu bine și care astă seară i-a zis : adio !

(I. AL. BRĂTESCU-VOINEȘTI — *Nuvele și schițe*, p. 96)

797. Se văzu astfel că Eminescu, marele cetitor, era și un mare comunicativ, un foarte harnic scriitor, și se înțelese că el nu s-a născut beteag în aripile voinței sale de a produce, ci că aceste aripi au fost frînte prin dușmănie, și, mai ales, prin aceea prietenie neînțelegătoare care le distruge mai sigur.

(N. IORGA — *Pagini alese*, II. p. 130)

798. Domnul muntean, bietul Laiotă, care totuși, în fundul cugetului — ca oricine din neamul său — era mai bucuros să fie cu creștinii, cu toate că nu putea fără învoirea și sprijinul păgînilor, fu silit să-și adune boierii și satele, pentru a merge, cu inima frîntă și fața acoperită de rușine, în urma turcilor, ce veneau ca să dărîme o domnie românească, să piardă o parte din poporul lui.

(Ibidem, p. 217)

799. Cererea se primi cu bucurie, și se spune că Ștefan, căruia îi plăcea batjocura care umilește pe cei prea încrezuți, ar fi dat dușmanului său sfatul cel bun de a merge tot pe drumul mare și de a nu se încurca prin pădurile, vestit de rele, ale Moldovei, unde i s-ar putea întîmpla ceva neplăcut din partea atîtor oameni fără căpătîi ce locuiesc mai bine decît acasă în desișul fagilor Bucovinei.

(Ibidem, p. 232)

800. Prin urmare, dacă se ține cineva pe tărîmul legal, fără îndoială că nu poate să fie nici o discuție cu privire la fapta acestor oameni ; ei sînt oameni care au călcat legea și legea trebuie să se răzbune.

(Ibidem, p. 332)

801. La hotelul unde fratele lui Ion Mateescu ne oprise camere, n-a stat decît atît cît

și-a schimbat hainele, apoi a ieșit singur în oraș, să-și scoată de la armurier pușca „Toledo", pe care și-o cumpărase cînd trecusem spre Viena și care-i era atît de dragă încît uneori, acolo, o visa, și să se fotografieze pentru permisul de liberă călătorie, pe care trebuia să și-l schimbe.

(OTILIA CAZIMIR — *Prietenii mei scriitori*, p. 24)

802. Dacă George Topîrceanu n-ar fi fost excepțional de rezistent, pumnul pe care i l-a aplicat Panait pe spinare l-ar fi doborît ca pe un copil. Și cum rîsul e contagios, iar Panait Istrate rîdea cu hohote care-l făceau să se cutremere și cu lacrimi care-i abureau sticlele ochelarilor — toată asistența a început să rîdă, fără să știe bine de ce, și incidentul a fost uitat.

(Ibidem, p. 41)

803. În vreo două sate din Argeș, unde n-a fost răscoală în adevăratul înțeles al cuvîntului, unde s-au ars numai cîteva curți boierești și s-au lovit, fără a-i răni, cîțiva funcționari administrativi de pe acele moșii, acolo Curtea cu jurați a condamnat un număr destul de mare de vinovați în fața legii, i-a condamnat la muncă silnică pe viață sau la un mare număr de ani de pușcărie.

(N. IORGA — *Pagini alese*, II, p. 335)

804. Și atunci domnii aceia, oricît de sus puși ar fi, cari sînt vinovați de asasinatele din vremea răscoalelor, să fie chemați la răspundere și să fie trimiși, din locurile înalte în care s-ar afla, în cele joase și foarte întunecoase, unde merită să stea în momentul de față.

(Ibidem, p. 346)

805. Cred că G. Topîrceanu n-ar fi părăsit mult timp căsuța de pe Buna Vestire, dacă nu se întîmpla să plece din Iași prietenul Demostene Botez, lăsînd liber apartamentul din strada Ralet, unde fusese adăpostită, în 1919, redacția „Însemnărilor literare".

(OTILIA CAZIMIR — *Prietenii mei scriitori*, p. 158)

806. După ce am scris despre cei cîțiva, puțini „prieteni ai mei scriitori", cred că ar fi necesar să adaug cîteva cuvinte și despre mine — deși am impresia că nu-mi sînt și nu mi-am fost niciodată o prea bună prietenă.

(Ibidem, p. 167)

807. Frazele îi izbucneau de-a dreptul din sufletul ei veșnic încărcat cu mai mult decît putea să încapă în el. Pentru că, dacă n-avea destule amărăciuni — madam Tolstoi mai împrumuta și de la alții și-și mai inventa și singură cîteva pe deasupra.

(Ibidem, p. 57)

808. Dar răspunde unul din cei cinci boieri
Ce Mihai numise mari consilieri:
— „Turcii vă insuflă astă cugetare,
Căci unirea face neamul nostru tare;
Și ei vor să vază pe acest popor
Slab, ca să-l supuie lanțurilor lor.

(D. BOLINTINEANU — *Legende istorice*, p. 96)

809. — „Tu eşti Mihai-Viteazul! . . . eu
ungur, tu român,
Dar nu ai nici o teamă! îi zece-acest
bătrîn,
Căci ospitalitatea în ceruri e născută,
Cînd ura între oameni era necunoscută.

(Ibidem, p. 100)

810. Amară e moartea cînd omul e june
Şi ziua-i frumoasă, şi traiul e lin,
Cînd pasărea cîntă, cînd florile spune
Că viaţa e dulce şi n-are suspin.

(Ibidem, p. 195)

811. O, Darie! Ai rîvnit să-ţi faci un loc în lume, să umbli şi să vezi pămîntul de la un capăt la altul, să bei şi mai mult, pînă la fund, din marea cupă a amărăciunii, să te îmbeţi apoi de frumuseţea vieţii şi să-i guşti, într-un tîrziu chiar, nespusa dulceaţă.

(Z. STANCU — *Jocul cu moartea*, p. 31)

812. De cîte ori tremuram şi mă zgribuleam şi nu aveam nici unde mă încălzi, nici unde mă culca, visam copilăreşte, deşi nu mai eram copil, îndepărtata insulă Ulala din caldele şi blîndele mări ale Sudului, unde îmi plăcea să cred că stăpîneşte încă, după aprinsa mea închipuire, măruntul, negrul, burtosul şi buzatul rege Abu.

(Ibidem, p. 66)

813. Austriecii, după ce-şi luaseră morţii, şi pe ai lor şi pe sîrbi, într-unul din vagoanele care adusese pe pionieri şi prizonieri, şi care acum pleca spre Semendria să mai aducă oameni şi materiale, se bucurau laolaltă cu nemţii şi cu prizionierii chiar, că le-a căzut în mînă, cînd nici nu se aşteptau, atîta belşug de carne.

(Ibidem, p. 108)

814. Cînd ocheam cu puşca aveam o singură preocupare: să ochesc bine şi să-l ucid pe cel ochit, să nu-l rănesc numai şi să-l las să se chinuie.

(Ibidem, p. 213)

815. Cum trecea într-o zi din primăvara trecută, s-a oprit să asculte o privighetoare, care cînta de răsuna grădina; şi fiindcă tufişul în care cînta era chiar alături, s-a aplecat să încerce: n-o putea-o zări?

(I. AL. BRĂTESCU-VOINEŞTI — *Întuneric şi lumină*, p. 23)

816. Pitache s-a sculat de la cinci şi-şi aşteaptă cu nerăbdare prietenul care întîrzie, cu toate că i-a spus deslușit aseară să vie cît de devreme ca să nu-i apuce căldura pe drum, aducîndu-i aminte şi de vorba românului: călătorului îi şade bine cu drumul.

(Ibidem, p. 55)

817. Au încărcat amîndoi de aseară mai bine de un sfert de stînjen, l-au legat regulat cu lanţul să nu pice şi, cînd mai erau două ceasuri pînă la ziuă, şi-a îmbrăcat Niculiţă cojocul; maică-sa i-a strigat de la vatră: „Încheie-te la piept, că e frig; tat'su

i-a adus aminte pentru a patra oară : „să nu te dai din unsprezece lei nici o para mai jos — să fii cu ochii în patru" să nu te-nșele fr-unul, că tu ești cam tutuit !

(Ibidem, p. 90)

818. „Unsprezece lei" a răspuns Niculiță ; iar negustorul căruia nu-i trebuia, că el avea lemne, după ce s-a uitat bine la marfă, a zis : „face, că sînt lemne de tufă curată" : și, după ce s-a uitat și în ochii băiatului, i-a dat o povață : „mă băiețaș, tu să ceri pe ele cincisprezece lei, să ai de unde lăsa".

(Ibidem, p. 91)

819. Acum, cînd el îi răspunde că nu-i prea place să se ducă în lume, că firea lui îl îndeamnă mai mult să stea acasă, cu socoteli, cu jurnale, — e rîndul ei să-l privească cu dorința de a citi în fața lui cît adevăr e în cuvinte.

(Idem — *În lumea dreptății*, p. 232)

820. Știa bine că unul căruia i s-a luat pe nedrept pămîntul de către un altul, nici n-are, nici nu-i vine să dea unui avocat, cît i se cuvine ; că de aceea mai totdeauna vine însoțit de un avocat slab ; că dimpotrivă, impilatorul — făcîndu-și socoteala că chiar de-ar da jumătate din lucrul luat pe nedrept, tot rămîne în cîștig cu cealaltă jumătate, — vine cu un avocat bun, talentat, cunoscător profund al codului, al tuturor piedicilor și curselor, de care-și ferește cu grijă clientul și pe care le întinde cu măiestrie în întuneric, sub pașii potrivnicului.

(Ibidem, p. 251)

821. Dar cînd îți vei aduce aminte de atîtea împărății mari, întemeiate cu vărsări de sînge, din a căror măreție n-au mai rămas decît cîteva pietre știrbite de pe care se căznesc cărturarii să silabisească fala trecută ; cînd te gîndești la atîtea credințe, atîtea adevăruri pentru care s-au jertfit mii de vieți și de care astăzi zîmbești ca de-o copilărie ; cînd, privind cerul într-o noapte senină, te vei gîndi la miile de luni care se nasc și mor în văzduh, o să pricepi ce grozav de strînsă rudenie e între ocupațiile cocoanei Leonora și frămîntările celui mai mare geniu.

(Ibidem, p. 291)

822. Negreșit, nici faptul că era așezat într-un vas frumos de porțelan cu chenare aurii și cu felurimi de chipuri zugrăvite în fel de fel de culori, nici împrejurarea că-i fusese dăruit de-o cucoană mare, nu l-a putut schimba în cine știe ce altă floare minunată, ci tot maghiran a rămas : dar, pentru că lumea e așa de ciudată, încît nu-și face dragostea după prețul lucrurilor, ci face de-a-ndoaselea : prețul lucrului după dragostea ce are pentru el, și pentru că babei nu i-a dat în gînd să schimbe ciudățenia lumii, ține la el ca la singura podoabă care mai însenînează căsuța ei posomorîtă.

(Ibidem, p. 293)

823. Vedea el bine că lucrurile nu se mai puteau schimba, dar îi era de-ajuns că cel puțin sîngele lui rămăsese curat, ca al strămoșilor ce luptaseră supt Ștefan-Vodă, pentru mîntuirea pămîntului în care aveau să doarmă somnul de veci.

(E. GÎRLEANU — *Schițe și nuvele*, p. 25)

824. — Boierule, începu conul Anghel, să-mi îngădui să-ți vorbesc cîteva cuvinte; eu cred că ar fi să te scobori prea jos primind să te bați cu un om ca Gheorghe Neagu, pe care l-ai miluit de atîtea ori și care, în schimb, te bîrfește și pe dumneata ca și pe noi toți.

(Ibidem, p. 35)

825. Și-n clipa ceea i se păru că aude un șopot înăbușit în rîndurile soldaților din urma lui, vroi să privească înapoi, dar nu putu, căci lacrămile îl năpădiră în ochi; înclină capul pe piept și începu să plîngă.

(Ibidem, p. 62)

826. „Însă dacă ajunserăm pănă aice,
De nu ți-ar fi doar cu greutate,
Dorire-aș în scurt a ști ce price
Este și din care au fost iscate
Toate aceste războaie cumplite,
Că la noi sînt veștile împărțite.

(I. BUDAI-DELEANU — *Țiganiada*, I, p. 170)

827. „Căci eu socotesc că ar fi mai bine
Să ne tragem în sus cătră munte,
Să nu așteptăm pînă turcul vine
În sîngele nostru să se încrunte;
Și Cetatea Neagră este locul
Unde ne vom aștepta norocul".

(Ibidem, p. 170)

828. Dacă vom lua la socoteală
Cum că toți oamenii de la fire
Să nasc într-un chip prin o tocmeală,
Nice s-află între dînșii osăbire,
Vom afla că asemenea dreptate
Trebuie s-aibă toți în cetate.

(Ibidem, p. 186)

829. Iar dacă nu vreți și poftiți doară
A fi cum ați fost și cum vi-i data,
Să știți că doară încă în hastă sară,
Eu cu toți cetașii mei sînt gata
A mă duce de la voi oriunde
Ș-ori încotro vom putea pătrunde.

(Ibidem, p. 200)

830. Apoi cînd soarele își grămădește focurile în văi, cînd ogoarele și fînațurile, cetinile coastelor împădurite și crucea de alamă a unei umile chinovii scînteiază, și cînd zarea se tulbură și împrăștie pe munți vălu-i de aburi, te crezi ca-ntr-un vis al închipuirii, în care, dormitînd ușor, sufletul singur parcă se bucură și se lasă dus ca de o lenește voluptate.

(SCRIITORII NOȘTRI DESPRE FRUMUSEȚILE PATRIEI, p. 43 — *Antologie*)

831. Dacă nu vrai să urmezi drumul mare, ci treci podul îndrăzneț aruncat peste Bistrița, aproape în fața curții boierești dai prin frumosul sat Răpciuni, zîmbind în ver-

deaţă, şi după ce ai lăsat în stînga într-o întunecată adîncătură sihăstria de la Hangu, care în veacul nostru prea pozitivist nu mai e cercetată decît din nelegiuită curiozitate, apuci pe malul Bistriţei şi mergi în drept cu drumul cel mare care urcă şi coboară, se pierde şi se arată iar, urmînd frămîntările munţilor sterpi în care e săpat.

(Ibidem, p. 49)

832. Îmi place să-mi închipui că a fost aşa şi mai ales că acele paseri albe, care nu mai erau pelicani, s-au dus tot înainte şi tot mai sus şi nu s-au mai întors la munca groaznică a nomolurilor natale.

(Ibidem, p. 197)

833. Sînt nevoit, în acest din urmă caz, să depun undiţa pe mal, să mă întorc îndărăt pînă la o punte primitivă, să trec dincolo, să caut amestecul muştelor mele cu ierburile, să soluţionez conflictul în favoarea mea şi, după aceea, să mă întorc pe aceeaşi cale la undiţă.

(Ibidem, p. 200)

834. Îmi place să mă-mpiedic pe străzi de cărămizi
şi să ghicesc pe unde va fi etajul zece,
îmi place să văd plopii uitîndu-se timizi
cum o antenă simplă cu patru plopi se-ntrece.

(Ibidem, p. 402)

835. La început, cînd auzisem cuvîntul acesta, îmi închipuisem că icuşarii vor fi fiind o ciurdă ciudată de oameni care se plimbă prin lume înarmaţi cu foarfeci, prind femeile de coade, le culcă la pămînt şi le crestează urechile pe margini.

(Z. STANCU — *Desculţ*, I, p. 3)

836. Întîmplarea cu Daud a avut loc înainte de zaveră, de zavera cînd s-au ridicat grecii, cu spijinul ruşilor, contra turcilor, şi cînd s-a sculat, de dincolo de Olt, Tudor Vladimirescu, şi a chemat la arme, în jurul lui, voinicii din sate, să doboare puterea boierilor şi să izbească în păgînii care stăpîneau şi mulgeau şi despuiau şi beleau ţara şi norodul dimpreună cu boierii, cu ciocoii.

(Ibidem, p. 4)

837. Şi mă miram că în sat vedeam două feluri de oameni : oameni jerpeliţi care umblau, de cum se topeau zăpezile şi pînă toamna tîrziu, cînd îngheţa clisa, cu picioarele goale, şi oameni îmbrăcaţi ca oamenii, încălţaţi cu ghete lustruite chiar în mijlocul verii.

(Ibidm, II, p. 5)

838. Un străbunic de-al meu, care s-ar părea c-ar fi fost grec, s-a pripăşit în portul ăsta păcătos în vremurile vechi, cînd oraşul, pierzîndu-şi strălucirea pe care i-o dăduseră corăbierii genovezi care aduceau pînă aci mărfurile lor şi plecau cu corăbiile cu

pînze încărcate cu grîu, cu ceară și cu miere, devenise raia turcească...

(Ibidem, p. 349)

839. Acum Ileana începu să strige „primejdie" și cînd se adunară toți argații, ca să vadă ce e și pentru ce, ea le spuse că a auzit troncote prin pivniță și se teme cum că a intrat cineva în pivniță, ca să fure comoara împăratului.

(I. SLAVICI — *Păcală în satul lui*, p. 85)

840. Cînd vitrega văzu că acum nu e încotro, își puse piatră pe inimă și trimise carte, știre și veste la frate-său, a cărui împărăție era vecină, spuse cum și ce, și grăi două-trei vorbe, ca să vină cu oaste și voinici și să cheme pe feciorul de împărat la război.

(Ibidem, p. 97)

841. Și fiindcă românul zice că nu e nicăieri mai bine ca în satul lui, Păcală se întoarse și el în satul lui, și începu cum încep toți oamenii care n-au nimic, adecă făcu ce făcu de-și agonisi o viteluță și o trimise la păsune la izlazul satului.

(Ibidem, p. 108)

842. Se sfătuiră dar între dînșii, și iar se sfătuiră, se tot sfătuiră, pînă ce n-ajunseră a se dumeri că toată carnea pe care a pus-o viteluța, ca să se facă vițea și din vițea junincă, e carne adunată din nutrețul de pe hotarul lor, adecă după toată dreptatea carne din carnea care ar fi fost să fie a lor și numai pielea e a lui Păcală, fiindcă piele avusese juninca și cînd venise ca viteluță în sat.

(Ibidem, p. 110)

843. Auzînd aceste, Băiet sărac se simți pe de-o sută și de-o mie de ori mai tare de cum fusese, și cum se dete la dreapta, și cum scuipă, și cum îl văzu pe zmeu, se repezi asupra lui și-l cuprinse în brațe și-l strînse de-i fărîmă oasele și-l aruncă mort curat cît colo.

(Ibidem, p. 239)

844. E apoi lucru știut că cei de jos se uită în gura celor de sus, și dacă împăratul își sporea de azi pe mîne cînii, boierii cei mari și-n urmă și cei mai mici țineau și ei să-și aibă fiecare cînăria bine-ngrijită, ca să se poată lăuda cu ea.

(Ibidem, p. 254)

845. Nu vedea, ce-i drept, nimic în fața ochilor săi, dar trecea și el cum au trecut ceilalți, căci n-avea decît cu gîndul să se gîndească și se pomenea unde n-a mai fost nici neam de neamul lui — bîldăbîc, cu ochii-nchiși și nu mai era unde a fost ci-n țara ciungilor, unde toți oamenii aveau numai cîte o mînă, căci cealaltă, fie dreapta, fie stînga, atîrna neputincioasă, numai oase-nșirate cu piele uscată peste ele.

(Ibidem, p. 261)

846. „Dacă e așa — și-a zis el — se vede că sînt rînduit să plec și eu în drum lung,

cum atîția au plecat, ca s-o caut pe Albaîmpărătească, și s-o aduc aici pentru ca lumea să se bucure de bunătatea ei.

(Ibidem, p. 260)

847. Și chiar dac-ar fi să fie minunea minunilor, ca să răzbești printre ele, nici prin gînd să nu-ți poată trece că o să ajungi pînă la împărătească, care se află-n culmea culmilor, unde pîn-acum nici un muritor n-a mai fost.

(Ibidem, p. 263)

848. Însă vreau să spun că de cîte ori se scoate din fabrică o mașină nouă, cum o văd pe picioarele ei adevărate, c-a prins suflet și iese așa, ca un tigru ce dă prima oară de lumină, uit de orice și mă bucur.

(LIMBA ROMÂNA — cl. a V-a, p. 26. AL. SAHIA — *Uzina vie* —)

849. În cele mai de pe urmă, veni fiul cel mai mare al împăratului și-i zise:

— Tată, am crescut în palaturile tale, m-am plimbat prin astă grădină de atîtea ori și am văzut roade foarte frumoase în pomul din fundul grădinei, dar n-am putut gusta niciodată din ele; acum au dat în copt, dă-mi voie ca nopțile astea să păzesc însumi, și mă prinz că voi pune mîna pe acel tîlhar care ne jefuiește.

(P. ISPIRESCU, *Basme, legende, snoave — Prislea cel voinic și merele de aur*)

850. Atunci fiul împăratului se puse la pîndă o săptămînă întreagă; noaptea pîndea și ziua se odihnea; iar cînd fu într-o dimineață, se întoarse trist la tată-său și-i spuse cum priveghease pînă la miezul nopții, cum mai pe urmă îl apucase o piroteală de nu se mai putea ține pe picioare, cum, mai tîrziu, somnul îl copleși și căzu ca un mort, fără să se poată deștepta decît tocmai cînd soarele era ridicat de două sulițe și atunci văzu că merele lipsesc.

(Ibidem, p. 37)

851. Își alese un loc de pîndă într-un colț pe lîngă pom, bătu țepușele în pămînt și se puse între ele, așa cum să-i vină unul dinainte și altul la spate ca, dacă îi va veni somn și ar moțăi, să se lovească cu barba în cel dinaintea lui și dacă ar da capul pe spate, să se lovească cu ceafa în cel de dinapoi.

(Ibidem, p. 38)

852. Acum e rîndul meu să mă las în prăpastie, zise Prîslea, văzînd că frații cei mari se codesc; cînd voi mișca frînghia, voi mai mult să mă lăsați în jos; și, după ce veți vedea că frînghia nu se mai duce la vale, să puneți paznici să păzească și, cînd vor vedea că frînghia se mișcă de lovește marginile groapei, să o trageți afară.

(Ibidem, p. 39)

853. Atunci frații ținură sfat și ziseră:

— Să așteptăm pînă ce vom vedea dacă face vreo izbîndă, și atunci, ori bine ori rău de va face, să-l pierdem, ca să ne curățim de unul ca dînsul, care ne face de rușine.

(Ibidem, p. 40)

854. Atunci el povesti în scurt toată istoria cu merele, cum a rănit pe hoț și cum a venit după dîra sîngelui pînă la groapa pe unde s-a lăsat în jos la ea, și o întrebă ce fel de oameni sînt zmeii aceia și dacă sînt voinici.

(Ibidem, p. 40)

855. Cînd ne învăța cum să spunem poeziile eroice, vorbea tare și înălța în sus brațul drept; cînd cîntam în cor, lovea diapazonul de colțul catedrei, îl ducea repede la urechea dreaptă, și, încruntînd puțin din sprîncene, dădea ușor tonul: laaa! — iar băieții răspundeau într-un murmur subțire și așteptau cu ochii ațintiți la mîna lui, care dintr-odată se înălța.

(LIMBA ROMÂNĂ — cl. a V-a — M. SADOVEANU — *Domnu'Trandafir* p. 78)

856. Dar el vorbea și știa ce vrea să zică și parcă-i părea bine că băieții rîd; pentru aceea băieții rîdeau din ce în ce mai puțin și mai ales după ce profesorul i-a spus să zică lecția de ieri, ei nu mai rîdeau de loc, și mie îmi părea bine fiindcă Huțu știa lecția și o spunea frumos.

(L. ROMÂNĂ — cl. a VIII-a — I. SLAVICI — *Budulea Taichii*, p. 71)

857. Nouă, celor de la seca Lena, ne părea rău, fiindcă acum nu mai era[1]) cine să ne spuie ce zice seca Lena, cînd se ceartă sîrbește cu fetele ei, căci numai Huțu învățase sîrbește; dar mie îndeosebi tot îmi părea și bine pentru că Huțu era din sat de la noi și ținea la mine, iară cei doi băieți îl apucau unul de-o mînă, celălalt de alta și îi ziceau: „Budulya bacsi".

(Ibidem, p. 62)

858. Budulea s-a gîndit dar să vie, ca să-l ia pe Huțu și să-l ducă acasă, dar să nu-i spuie nimic, pentru ca să vază ce zice.

(Ibidem, p. 60)

859. Îi părea că toată lumea îl știe, îl cunoaște și se întreba cum adecă să fie el îmbrăcat în hainele dascălului Clăiță și să umble la școală tot cu domnișori.

(Ibidem, p. 61)

860. Citiseră amîndoi — pot să zic — tot ceea ce pînă atunci fusese scris în românește, iar Eminescu îndeosebi, mai trăise atît în Moldova și-n Muntenia, cît și-n Ardeal, încît cunoștea limba poporului ca nimeni — poate — dintre contemporanii săi; discuțiunile se întețeau deci încît uitau cîteodată că e timpul să meargă la masă, iar alte dăți îi prindea noaptea stînd de vorbă.

(I. SLAVICI — *Pagini alese*, p. 66)

861. Din fundul acestei văi s-aude vuind un vuiet, ca un ropot de ploaie; e Lotrul, vijeliosul Lotru, care, izvorînd din depărtatele steiuri ale Parîngului, taie de-a curmezișul partea de miază-noapte a Vîlcii, deschid plaiuri frumoase, holde neașteptate și

[1]) *era* — cu sensul de exista

vetre de gospodari în ascunzătorile munților, mișcă mori, pive, herăstraie, și vine mîndru să-și verse-n Olt undele-i limpezi, ce parc-aduc cu ele culoarea pajiștilor, răcoarea și freamătul codrilor prin care au trecut.

(AL. VLAHUȚĂ — *România pitorească*, p. 95)

862. Fie că vrem, fie că nu vrem, fie că trăim vreme de pace ori vreme de război, timpul își continuă lucrarea lui, și lumea, cît e ea de mare, se schimbă într-una.

(Z. STANCU — *Pădurea nebună*, p. 14)

863. Dacă stăm strîmb și judecăm drept, se cuvenea să mărturisesc că de mulți ani nu eram nici sănătos, nici bolnav, nici fericit, nici nefericit.

(Ibidem, p. 52)

864. Stăpînul casei, cunoscînd păcatul oamenilor și mai ales al femeilor, că or să-l descoasă care mai de care, ca să-i afle rostul — că de unde e, cine e, cu ce trăiește, ce caută aici și cîte altele — a chemat pe jupîneasa bătrînă, — o cotoroanță zugrăvită și smălțuită, pe care o pusese mai mare peste slugi, să poarte cheile și să ducă grija de toate — a poftit-o să șază jos pe chilim, iar el, de pe divan, trăgînd ciubuc, s-a apucat a-i povesti prăcum urmează.

(I. L. CARAGIALE — *Nuvele și povestiri*, p. 164)

865. Aflînd slugile că în casa asta nu cîntă cocoșul, se dedeau bine cu găina; îi turnau fel de fel de gogoși, care de care mai umflate pe placul dumneai : că dumnealui face și drege, că umblă așa și pe dincolo; și, fiindcă Ianuloaia era mulțumită cu astfel de slugi, apoi și ele-și făceau de cap; furau de stingeau.

(Ibidem, p. 171)

866. M-am gîndit să le faci dumneata rost de un capitălaș, să s-apuce și dînșii de vreo negustorie, că sînt gogeamite găligani acuma, nu mai face să se lase tot în spinarea bătrînului : pun'te masă! scoal'te, masă!...

(Ibidem, p. 177)

867. Cum a auzit Negoiță toate astea, și-a desfăcut coșurile la precupeți cu rădicata pe ce a putut rupe și s-a dus de-a dreptul să vază și el pe fata apucată; și cum a ajuns acolo, s-a vîrît printre lumea adunată ș-a spus părinților și logodnicului că el o scapă pe fată dacă i-or da o sută de galbeni.

(Ibidem, p. 183)

868. Femeia are năvîrlii grozave : într-una sare și joacă tontoroiul, că trebuie s-o lege; cît o țin legată, dîrdîie din toate-ncheieturile și scîrșnește, parcă ar arde-o în foc; dacă-i dau drumul, iar începe să sară și să țopăie, și țopăie și sare pînă o leagă, iar asta de peste o săptămînă, fără clipe de odihnă și fără să primească-n gură măcar o picătură de apă.

(Ibidem, p. 185)

869. Dac-a noptat bine, a căutat baba-n traistă și a scos niște turtă dulce, căpătată de la una dintr-un cîrd de fete, care trecu-

seră pe acolo cîntînd, chicotind și făcînd fel de fel de nebunii, cum fac toate codanele cînd se-ntorc aprinse de la joc, că-n tîrg fusese horă mare.

(Ibidem, p. 201)

870. Baba s-aplecă pe o rînă, să-l vază dacă-i învelit cumsecade, că-i era milă de el; cînd se uită de-aproape, vede într-o parte învelitoarea băiatului cam ridicată; i-o apasă... cerga se ridică; iar i-o netezește-n jos... cerga iar în sus.

(Ibidem, p. 201)

871. Astfel, și-a împărțit averea în două părți: cu o parte a cumpărat acareturi, care-i aduceau destul venit ca să poată trăi cum se cuvine, fără să s-atingă de capete; iar cu cealaltă jumătate în bani sunători, a hotărît să se pună pe petreceri, încaltea să-și destoarcă răbdările suferite sub strașnicia în care-l ținuse tată său pînă la așa vîrstă coaptă; dar s-a jurat că n-are să mai cheltuiască apoi nimica peste această sumă, după ce și-o face toate chefurile.

(Ibidem, p. 207)

872. Cînd zic că n-am cu ce-i mai îndopa, mă gîndesc la banii pe cari-i hotărîsem pentru asta; că despre venitul meu, slavă domnului, mi l-am păstrat, și acuma știu cum să-ntrebuințez ce din fericire mi-a rămas.

(Ibidem, p. 208)

873. Fă-mi mai bine hatîrul și-mi povestește ca la un adevărat frate ce ți s-a-ntîmplat, ca să-ndepărtez răul ce zici că ți l-a făcut, și să-ți cer iertare că, și de ți-oi fi făcut poate vreun rău, n-a fost nici cu voia, nici cu știrea mea; crede-mă, rogu-te, să te crează Dumnezeu!

(Ibidem, p. 234)

874. Și să nu te miri cînd îți spun că dumneata ești vinovat de toate cîte mi s-au întîmplat; adu-ți aminte că te-am rugat dacă pleci de dimineață, pînă n-oi fi eu deștept, să închizi ușa de la drum, și dumneata n-ai închis-o, ca să intre duhul necurat să-mi umple capul cu visul acela care, n-am ce zice, era frumos, dar pe urmă numai eu știu ce a tras pielea mea după urma lui.

(Ibidem, p. 234)

875. Iar împărăteasa a-nceput să se plimbe de colo pînă colo mai tulburată și mai învăpăiată decît o văzuse el vreodată, și cam de multe ori o văzuse, așa încît strălucitul ei soț n-a îndrăznit să mai zică o vorbă; s-a plimbat ea cît s-a plimbat fierbînd și pe urmă s-a așezat la masă și a scris în fuga mare, de scîrțîia pana strașnic, două cărți, și a trimis să-i aducă pe băieți îndată dinaintea ei:

— Acum, fără zăbavă trebuie să plecați.

(Ibidem, p. 258)

876. De-acum îi era peste putință mamei să lase a o mai prinde o noapte acasă; trebuia fără întîrziere pentru liniștea sa să-și vază băiatul, și astfel chiar în acea zi, n-a

fost chip să se împotrivească Roşu-mpărat, împărăteasa a pornit urmată de călăreţi şi de curteni spre unde ştia că-l trimisese pe Ler.

(Ibidem, p. 262)

877. — Iată-ne, junele şi graţiosul meu Faun, zisei adresîndu-mă tovarăşului meu, sosiţi la locul unde nimfele acestor păduri obişnuiesc a-şi dezvăli, cîteodată, comorile lor de graţii; desfă, deci, cununa de iederă şi lăuruscă ce încinge fabuloasele tale tîmple, leapădă această piele de leu, care acopere jumătatea de moale albastru a corpului tău, aruncă departe băţul tău încovoiat şi nodoros, şi hai să cercăm dacă aceste unde de cristal rece şi curgător mai păstrează încă urmele îmbălsămate ale vreunei nimfe sperioase cu sînuri crude şi sălbatice.

(C. HOGAŞ — *Pe drumuri de munte*, p. 61)

878. — Apoi, dragă jupăneasă, zisei eu de departe, cu voe fără voe, bucuroşi sau nebucuroşi, iată-ne oaspeţii dumitale pentru noaptea asta; cel puţin flăcăul dumitale, după ce i-am tras o spaimă ţapănă, s-a hărăzit să ne găzduiască.

(Ibidem, p. 62)

879. Tovarăşul ista al meu, pe care-l vezi că şade cu nasul în jos, e ruşinos ca o fată mare, dar la altele se pricepe ca o catană bătrînă; o să-l vezi la masă, cum întoarce capul cînd înghite şi cum se şterge cu mîneca la gură cînd bea, ca să nu se cunoască c-o băut; dar bea al dracului, nu vezi ce nas roş are? Şi de glumeţ, nici un vrăbioi nu-l întrece.

(Ibidem, p. 64)

880. Du-te şi dumneata, Comăneştene, de mănîncă şi te odihneşte, iar pe la un amurg să te afli aici, că astă seară ne botezăm.

(DUILIU ZAMFIRESCU — *În război*, p. 344)

881. Dar Alexandru Ioan I a întrerupt lupta de veacuri a săracului ţăran român, veşnic obijduit şi jignit, peste margenile suferinţii omeneşti, contra exploatatorilor din toate neamurile şi cu nici un suflet pe care el i-a fixat cu numele de „ciocoi" — ceea ce înseamnă (s-o ştiţi bine), nu o clasă socială, ci o categorie politică şi economică, o varietate morală degenerată a omenirii.

(N. IORGA — *Pagini alese*, II, p. 62)

882. — Jupînească Zamfiră — zisei intrînd în odaie şi adresîndu-mă crîşmăresei — nu căuta că sîntem aşa prăpădiţi; ia pîrdalnica as'de ploaie ne-a apucat pe Şeştină şi ne-a murat ca pe nişte şoareci; dumnealui, îl vezi? şi arătai la tovarăşul meu, e căprar în armata lui Vodă, şi eu sunt revizor de drumuri; călătorim pe socoteala stăpînirii şi, fiindcă norocul ne-a adus în casă la dumneata, apoi dă-ne ceva să mîncăm; plătim oricît, numai să fim mulţumiţi.

(C. HOGAŞ — *Pe drumuri de munte*, p. 82)

883. — Bine, jupînească Zamfiră, zisei aşezîndu-mă şi eu la masă, pe cît văd, d-ta îţi baţi joc de noi; am uitat, ce-i drept,

să-ți spun că d-lui e Flămînzilă din poveste, care numai pe-o măsea pune nouă cuptoare de pîine și nouă ialoviți [1]) fripte; și d-ta ne-ncurci c-o lingură de borș și cu-n strop de brînză?

(Ibidem, p. 85)

884. Cînd soarele fu la trei părți din drumul său pe ceruri, și sta să cumpănească dincolo de piscurile depărtate și viorii ale munților Calului, aruncai șaua și desagii pe spatele Pisicuții, încălecai, suii dîmbul și apucai drumul de coastă, ce taie spre miazăzi.

(Ibidem, p. 120)

885. Înțelege, deci, oricine, că nu suferii pe Anița să se amestece în bucătăria mea: singur, așadar, răsei de pe ceaun rămășițele de coajă uscată ale unei vechi mămăligi, singur mi-l clătii cu apă și singur mi-l așezai pe cei cîțiva bolovani înșiruiți, ca pirostii, în jurul unui foc aținat afară de Anița; iar cînd apa începu a fierbe, tot singur aruncai în ceaun pumnul de făină, ce aveam la îndemînă, singur curății și tăiai în fălii subțiri cîteva cartofe și o ceapă — ba, dacă nu mă înșel, tot singur hăcuii pe palmă cîteva fire de mărar și le aruncai pe toate în apa care clocotea umflată cu făină, cu tot...

(Ibidem, p. 135)

886. — Ia sama, părințele, ia sama, strigam eu de departe, ori de cîte ori se frigea călugărul; ia sama să nu mîncăm degete fripte în loc de hribi; azi e sfînta vineri și ar fi păcat, măcar că degetele de călugăr trebuie să fie de post...

(Ibidem, p. 161)

887. — Da' cum nu? domnule: faci ceai rusesc tare, cum se face ceaiul, și, după ce se răcește, pui jumătate ceai și jumătate spirt de cel bun, de vin; pui zahăr, cît vrai să fie de dulce, pui inipere, izmă creață, anghelică și coji de portocală, dacă ai, și-l lași așa de dospește cîteva zile, ș-apoi începi a bea din el.

(Ibidem, p. 164)

888. — Ei, domnule, doar mămăliga nu-i lucru spurcat; și, chiar dac-ar fi, cele sfinte nu se spurcă; ș-apoi ce ți-i c-a fi comanacul de tinichea, ce ți-i c-a fi de hîrtie sclivisită?

(Ibidem, p. 168)

889. Și eu cred că pădurile au suflet și, în sufletul lor, dragoste de mamă pentru toate vietățile ce se adăpostesc la umbra ocrotitoare a sînului lor; și fiindcă părintele Ghermănuță păsise de mult spre starea de vietate a pădurilor, apoi și pădurea cu brazii săi uriași, cu vînăta încremenire a stîncilor sale, cu așternutu-i moale și ruginiu de foi uscate și seci, cu neagra și frageda putrejune a vreascurilor sale, părea cuprinsă de clipa vie a unui fior de ocrotitoare dragoste în calea grăbită și sub pașii mărunți ai părintelui Ghermănuță...

(Ibidem, p. 170)

[1] *iavlovită* — vacă mare și grasă

890. Şi fiindcă părintele Ghermănuţă, cu înseşi slăbănoagele şi muritoarele sale mîni îşi clădise chilia din dărămăturile uscate ale pădurilor lui Dumnezeu, apoi chilia ieşise cam după măsura măruntă a harnicului ei întemeietor; şi dacă, intrînd, trebuie să pleci capul, apoi aceasta nu însemna altăceva, decît că părintele Ghermănuţă îşi dăduse ca înălţime întinderea făpturii sale înseşi, numai cît cu comanac cu tot; şi dacă erai silit să te aşezi cam lăturiş spre a-ţi strecura grosimea truplui prin îngustimea uşii, apoi aceasta iarăşi nu însemna altăceva decît că tot părintele Ghermănuţă luase drept măsură, lăţimea tot a făpturii sale, numai cît cu mînele-n şolduri...

(Ibidem, p. 175)

891. Iar de cumva se oprea în loc şi se scutura, voind să arunce cît colo acel bocluc de pe spetele sale, nucile ţipau şi mai ascuţit şi făceau o gălăgie infernală; şi astfel Pisicuţa, neputincioasă şi deznădăjduită, după ce stătea un minut pe gînduri, îşi relua, indignată, gebeaua întreruptă, iar nucile, scoborînd glasul, tuşeau în cor şi în cadenţă şi băteau înainte, vesele parcă, tactul gebelei legănate a Pisicuţii mele.

(Ibidem, p. 189)

892. — Iaca, domnule — mai zisese părintele Ghermănuţă, vîrîndu-mi şi o săcure în desagi — iaca, poate să aveţi nevoie de tăiet vrun lemn pentru foc, ori pentru altăceva... nu ştii cum vine vremea în pădure; cînd pleci la drum, nu-i rău să te îngrijeşti de toate...

(Ibidem, p. 190)

893. Cît despre mine, lungit, cum stăteam în fundul cel mai din adînc al peşterii mele, fără teamă de priviri iscoditoare, îmi făceam socoteală cum aş putea împărtăşi posterităţii depărtate deosebitele simţiri, pe care le încearcă cineva, cînd e aruncat, de viu şi fără păcate, în gurile de flăcări ale Tartarului!

(Ibidem, p. 204)

894. — Da' bată-i pustia să-i bată, cucoane, că nu-s lupchi; da' iaca aşa se răpăd ei, ori de-i om, ori de-i dihanie; d-apoi că şi 'neata, drept ţ-oi spune, c-amarnică vită de cal mai ai!...

(Ibidem, p. 216)

895. Şi fiecare-şi urmă, fără să se stingherească, treaba începută: care turna zăr pentru cîni, într-un fel de chersin larg şi unsuros; care potrivea scoarţa întreagă a unui brad despoiat, pe acoperămîntul tupilat al stînii zdruncinate de furtună; care arunca de mămăligă un ceaun uriaş, pe nişte lespezi înalte, orînduite ca nişte pirostii, în jurul unui foc viu de crengi uscate; care aşeza pe comarnic, ca să se zvînteze, un caş rotund şi mare, cît un pîntece de patriarh...

(Ibidem, p. 218)

896. Cînd, însă, îşi mîntui treaba de-un capăt, bagă toată mîna dreaptă, aproape pînă în cot, tocmai în fundul chimirului şi,

LICEUL GHEORGHE LAZĂR BIBLIOTECA BUCUREŞTI

gheboşindu-se oarecum, scoase o lulea de lut odată roş, dar înegrit acum de fumul cît suferise; şi tot din chimir, scoase afară un boţ de hîrtie unsuroasă, în care avea tutun; desfăcu hîrtia cu sfinţenie, înfipse în ea două degete, luă tutun şi puse în lulea; strînse hîrtia cu îngrijire şi-o puse la loc, în chimir; apoi veni lîngă foc, unde stăteam eu şi, luînd cu aceleaşi două degete, un cărbune, fără teamă de muşcătura arsurii, îl aşeză metodic în lulea, deasupra prafului negru de tutun.

(Ibidem, p. 219)

897. — D-apoi că pe-aicea nu-i Tazlău; numai cît cracii lui îs pe-acolea pe-aproape; iaca, urmă el arătînd cu mîna spre răsărit, în două părţi deosebite, iaca, un crac esă de colea, pe subt Poiana Rotundă şi unul de dincolo, de subt poienile Goşmanului; da' nu-i vorba de cracii lui, că doar n-ai să treci peste ei; ca să ajungi la sat trebuie să treci peste Tazlău' cel mare, şi socot că nu l-ăi putea trece, că nu se ostoeşte el cu una cu două, cînd vine mare.

(Ibidem, p. 220)

898. Şi fiindcă, de-aş fi discutat cu moşneagul în contradictoriu, mă temeam să nu mă rămînă, schimbai cu meşteşug firul vorbirii, fără să schimb şi tema.

(Ibidem, p. 225)

899. Cam aşa înfăţişare, cel puţin, trebuie să fi avut eu între Sgribincea de-o parte şi Huţan de cealaltă, deoarece cu tot prisosul de înălţime ce s-ar fi cuvenit să-mi dea spatele Pisicuţii, capetele noastre, a tustrei, nu se rîdicau totuşi în văzduh mai sus unele decît altele; ba, mi se pare chiar că fundul pălăriei mele, cu toate silinţele ce-şi dădea, nu izbutea nici într-un chip să se înalţe dincolo de curmătura căciulelor vreunuia din ei.

(Ibidem, p. 227)

900. — C-amarnică iapă mai ai, cucoane, drept ţi-oi spune, — zise el sub îmboldirea unei neprefăcute admiraţiuni; ia uite, mă Huţane — urmă el — cum sare iapa naibei peste copaci, parcă are pe Sarsăilă-n pîntece...

(Ibidem, p. 231)

901. Cutremurat de clipa asta sfîntă,
Un gînd simţeam cum sufletu-mi frămîntă,
Cum mă supune gîndul şi mă-ndeamnă,
Poruncitor cum drumul mi-l arată:
Ca-un proroc, cu faţa-mbujorată,
Să cad la poala mamei din ţărînă
Şi, sărutîndu-i înăsprita mînă
Şi haina ei de sfîntă preacurată,
Genunchii mei să-i plec de închinare!

(O. GOGA — *Poezii*, p. 106)

902. Spunea de-un sat cu case albe, pierdut pe coasta unui munte,
De oamenii uitaţi acolo, pe cari îi paşte nenorocul,
Cum li s-a stins nădejdea-n suflet şi li s-a stins în vatră focul,

Cum numai mărăcini pe cîmpuri le-a
mai lăsat arsura verii,
Cum slujbe dau pe cîmp plugarii, şi
cum se vaieră oierii.

(Ibidem, p. 118)

903. Părea că s-a deschis, departe, o guşă
roşă de bălaur,
S-apropia în drum o fiară cu solzi
strălucitori de aur...
O deslușeam cum vine-n goană şi
creşte mare, tot mai mare.

(Ibidem, p. 152)

904. Pe urmă se mai învîrte cît se mai învîrte prin casă, doar a mai găsi ceva, dar nu găseşte nimic, căci iedul cel cuminte tăcea molcum în horn, cum tace peştele în borş la foc.

(I. CREANGĂ — *Capra cu trei iezi*, p. 24)

905. Dacă vede lupul şi vede că nu mai găseşte nimic, îşi pune în gînd una: aşază cele două capete cu dinţii rînjiţi la fereşti, de ţi se părea că rîd; pe urmă unge toţi păreţii cu sînge, ca să facă şi mai mult în ciuda caprei, ş-apoi iesă şi-şi caută de drum.

(Ibidem, p. 24)

906. — Tată, eu cred că mie mi se cuvine această cinste, pentru că sînt cel mai mare dintre fraţi; de aceea te rog să-mi dai bani de cheltuială, straie de primineală, arme şi cal de călărie, ca să şi pornesc fără zăbavă.

(Idem — *Povestea lui Harap-Alb*, p. 60)

907. Acum, luminate crăişor, ca să vezi cît poate să-ţi ajute milostenia, stăi liniştit, uită-te drept în ochii mei şi ascultă cu luare-aminte ce ţi-oi spune; du-te la tată-tău şi cere să-ţi deie calul, armele şi hainele cu care a fost el mire, şi atunci ai să te poţi duce unde n-au putut merge fraţii tăi: pentru că ţie a fost scris de sus să-ţi fie dată această cinste.

(Ibidem, p. 66)

908. Şi ori oi putea izbuti ori nu, dar îţi făgăduiesc dinainte că o dată pornit din casa dumitale, înapoi nu m-oi mai întoarce, să ştiu bine că m-oi întîlni şi cu moartea în cale.

(Ibidem, p. 67)

909. Şi cum sta el în cumpene să-l ieie, să nu-l ieie, calul se şi scutură de trei ori şi îndată rămîne cu părul lins-prelins şi tînăr ca un tretin [1]), de nu era alt mînzoc mai frumos în toată herghelia.

(Ibidem, p. 70)

910. Însă dacă vrei şi vrei numaidecît să te duci, eu nu te opresc, dar mi-i nu cumva să te întîlneşti cu scîrba în drum şi să dai şi tu cinstea pe ruşine, c-apoi atunci curat îţi spun că nu mai ai ce căuta la casa mea.

(Ibidem, p. 67)

911. Numai ţine minte sfatul ce-ţi dau: în călătoria ta ai să ai trebuinţă şi de răi, şi de buni, dar să te fereşti de omul roş,

[1]) *Tretin* — cal de trei ani

iară mai ales de cel spîn, cît îi putea : să n-ai de-a face cu dînşii, căci sînt foarte şugubeţi [1]).

(Ibidem, p. 72)

912. Rogu-te să nu-ţi fie cu supărare, drumeţule, dar fiindcă a venit vorba de aşa, îţi spun că la un frate, că din crudă copilărie slujesc prin străini, şi încaltea nu mi-ar fi ciudă, cînd n-aş vrea să mă dau de treabă, căci cu munca m-am trezit.

(Ibidem, p. 74)

913. Dar fiindcă mi-au mai ieşit pînă acum înainte încă doi spîni şi cu tine al treilea, apoi mai îmi vine a crede că asta-i ţara spînilor şi n-am încotro ; mort-copt trebuie să te iau cu mine, dacă zici că ştii bine locurile pe aici.

(Ibidem, p. 77)

914. Ia vîră-te şi dumneata oleacă, să vezi cum ai să te răcoreşti : aşa are să-ţi vie la îndemînă după asta, de are să ţi se pară că eşti uşor cum îi pana...

(Ibidem, p. 79)

915. Tu, Harap-Alb, rămîi aici într-însa toată ziua şi iaca ce ai de făcut : pune-ţi obrăzarul cum se pune, iară sabia să n-o slăbeşti din mînă ; şi de-amiază cînd a veni cerbul aici la izvor să beie apă, şi s-a culca ş-a adormi cu ochii deschişi, cum i-i feliuşagul [2]), tu, îndată ce li-i auzi horăind să ieşi încetişor şi să potriveşti aşa ca să-i zbori capul dintr-o singură lovitură de sabie şi apoi răpede să te arunci în groapă şi să şezi acolo într-însa pînă după asfinţitul soarelui.

(Ibidem, p. 96)

916. Şi întru una din sări, cum şedea spînul împreună cu moşu-său şi cu verele sale sus într-un foişor [3]) numai iaca ce zăresc în depărtare un sul de raze scînteietoare care venea înspre dînşii, şi de ce se apropia, de ce lumina mai tare, de li fura vederile.

(Ibidem, p. 99)

917. — Harap-Alb, fiindcă eşti aşa de bun de ţi-a fost milă de viaţa noastră cînd treceam pe pod şi nu ne-ai stricat veselia, vreau să-ţi fac şi eu un bine : na-ţi aripa asta, şi cînd îi avea vreodată nevoie de mine, să dai foc aripii şi atunci eu împreună cu tot neamul meu avem să-ţi venim în ajutor.

(Ibidem, p. 107)

918. — Hai şi tu cu noi, dacă vrei — zise atunci Harap-Alb — de-abia mi-i lua pe Gerilă de ţuluc [4]) şi l-îi purta cu nasul pe la soare, doar s-a încălzi cîtuşi de cît şi n-a mai clănţăni atîta din măsele ca un cocostîrc de cei bătrînicioşi, că parcă mă strînge în spate cînd îl văd.

(Ibidem, p. 114)

---

[1]) *şugubeţi* — aici, primejdioşi

[2]) *feliuşag* — obiceiul, felul ;

[3]) *foişor* — turn

[4]) *ţuluc* — chică

919. — Draga tatei, iaca ce-mi tot spune mă-ta de tine : că n-o asculți, că ești ră de gură și înărăvită și că nu este de chip să mai stai la casa mea ; de aceea du-te și tu încotro te-a îndrepta Dumnezeu, ca să nu se mai facă atîta gîlceavă la casa asta din pricina ta.

(Idem, *Fata babei și fata moșneagului*, p. 146)

920. Toate ca toatele, dar mare luptă aveau uniia dintre boierii tineri cu cuconul Alecu Forăscu, care, una-două, îi tolocănea mustrîndu-i : ba că nu vorbesc drept românește, cum vorbeau părinții lor, ci au corchezit graiul strămoșesc, de nu-i mai înțelege nimene ; ba că umblați cu șurubele, că ne tragei butucul, ba că face omul cu cineva o tovărălie cît de mică, și tot urmează învoială între părți, iar nu așa cu ochii închiși — căci dacă n-ai carte, n-ai parte, scurtă socoteală ; ba că de cînd cu străinătatea, v-ați înstrăinat și legea, și limba, și inima, și chiar dragostea sătenilor ; și după nepăsarea și răsipa ce o facem zvîrlind banul pe lucru de nimica, puțin mai avem de înstrăinat, și nu-i departe vremea aceea pe cît văd eu.

(Idem, *Moș Ion Roată și Cuza Vodă*, p. 181)

921. În zadar striga-mpăratul ca și leul în turbare,
Umbra nopții se întinde tot mai mare și mai mare ;
În zadar flamura verde o ridică înspre oaste,
Căci cuprinsă-i de pieire și în față și în coaste,
Căci se clatină rărite șiruri lungi de bătălie ;
Cad asabii ca și pîlcuri risipite pe cîmpie,
În genunchi cădeau pedeștrii, colo caii se răstoarnă
Cad săgețile în valuri, care șuieră, se toarnă
Și lovind în față-n spate, ca și crivățul și gerul,
Pe pămînt lor li se pare că se năruie tot cerul...

(M. EMINESCU — *Poezii*, p. 127)

922. Biblia ne povestește de Samson, cum că muierea,
Cînd dormea, tăindu-i părul, i-a luat toată puterea
De l-au prins apoi dușmanii, l-au legat și i-au scos ochii,
Ca dovadă de ce suflet stă în piepții unei rochii.

(Ibidem, p. 137)

923. Tot ce-ar zice i se cade, tot ce face-i șade bine
Și o prinde orice lucru, căci așa se și cuvine.

(Ibidem, p. 137)

924. O, ești frumos, cum numa-n vis
Un înger se arată,
Dară pe calea ce-ai deschis
N-oi merge niciodată ;

Străin la vorbă și la port,
Lucești fără de viață,
Căci eu sunt vie, tu ești mort,
Și ochiul tău mă-ngheață.

(Ibidem, p. 144)

925. — Nu caut vorbe pe ales,
Nici știu cum aș începe —
Deși vorbești pe înțeles,
Eu tot nu pot pricepe;
Dar dacă vrei cu crezământ
Să te-ndrăgesc pe tine,
Tu te coboară pe pământ,
Fii muritor ca mine.

(Ibidem, p. 147)

926. O! desmiardă, pîn'ce fruntea-mi este
netedă și lină,
O! desmiardă, pîn'ești junâ ca lumina
cea din soare,
Pîn-ești clară ca o rază, pîn-ești dulce
ca o floare,
Pîn' nu-i fața mea zbîrcită, pîn' nu-i
inima bătrînă,

(Ibidem, p. 30)

927. Ea a doua zi se miră cum de firele sînt
rupte,
Și-n oglind-ale ei buze vede vinete și
supte —
Ea zîmbind și trist se uită, șopotește
blînd din gură:
— Zburător cu negre plete, vin' la
noapte de mă fură.

(Ibidem, p. 167)

928. Ah! unde-i vremea ceea cînd eu cer-
cam un vad
Să ies la lumea largă... și fost-ar fi
mai bine
Ca niciodată-n viață să nu te văd pe
tine —
Să fumege înainte-mi orașele-n ruine,
Să se-mplinească visu-mi din codrii cei
de brad!"

(Ibidem, p. 76)

929. Străin și făr' de lege de voi muri —
atunce
Nevrednicu-mi cadavru în uliță
l-arunce,
Ș-aceluia, Părinte, să-i dai coroană
scumpă,
Iar celui ce cu pietre mă va izbi în față,
Îndură-te, stăpîne, și dă-i pe veci
viață!

(Ibidem, p. 101)

930. Mircea însuși mînă-n luptă vije-
lia-ngrozitoare,
Care vine, vine, vine, calcă totul în
picioare;
Durduind soseau călării ca un zid
înalt de suliți,
Printre cetele păgîne trec rupîndu-și
large uliți;
Risipite se-mprăștie a dușmanilor
șiraguri,
Și, gonind biruitoare, tot veneau
a țării steaguri,

Ca potop ce prăpădește, ca o mare
tulburată —
Peste-un ceas păgînătatea e ca pleava
vînturată.

(Ibidem, p. 128)

931. Dar-ar domnul, d-a fi băiat, cîmpul lui să dea nouă spice dintr-un bob, plugul lui să taie pîn la izvoare, boii lui să lase d-o șchioapă copila în pămînt; să aibă umbra tihnită și casa la văzul lumii, și potera și ciocoii să se ducă cum se duc stolurile de lăcuste, mînate de vînturi, în pustie locuri.

(B. ȘT. DELAVRANCEA — *Nuvele și povestiri*, p. 57)

932. Să nu-mi luați în nume de rău dorința mea, tată-socrule și mamă soacră, da-i bine ca d-voastră să rămîneți singuri, că nu se pot îngădui cei tineri cu cei bătrîni și apoi nu-i bună socoteala să trăiască gînerele cu alde socru-său, la un loc.

(*Basme populare*, p. 38)

933. Făt-Frumos împlini voia calului, și după ce se plimbă puțin cu dînsul îl atinse de trei ori cu scările; atunci calul deschise douăsprezece aripi și zbură cu dînsul pînă la vîntul turbat, apoi coborîndu-se tot pe locul de unde plecase zise: „Făt Frumos, dacă vrei să te slujesc cum se cade, să mai tai șase sute de viței de la șase sute de vaci, și să-mi dai laptele să-l beau".

(Ibidem, p. 53)

934. Uitasem să spui că veniseră mai înainte feluri și chipuri de oameni ca să are grădina de aramă a împăratului: feciori de împărați mari și crai... da' știu eu cum le-ar fi mai zis... și la toți, acum le sta numai hîrcile în vîrfurile pîrmacilor, căci le spusese împăratul pîn' nu s-ar apuca: că cine n-o face nimic, capul îi va sta-n pîrmaci.

(Ibidem, p. 65)

935. Pînă să se hotărască el să-l omoare, că nu-i venea, îi era milă de așa frumusețe de cerb, cerbul peri, nu se mai văzu vro două zile, iar a treia zi numai că se pomeni feciorul de împărat cu el că intră în curte tot într-o fugă și iar pleacă și iar se întorce și iar se duce mugind și dînd din picioare și uitîndu-se cu ochii ca și cum l-ar fi rugat să meargă cu el unde l-o duce.

(Ibidem, p. 85)

936. Acum de-o fi vrunul din d-voastră de n-a ascultat ce-ai spus, eu n-am ce-i face, c-al doilea nu mai spui să mă taie; oi mai spune, cînd mi-o veni bine, altă poveste și mai minunată, cu zmei și cu balauri, da p-asta ba, că de!... popa că e popă, să iertați, și tot nu toacă de două ori pentru o babă surdă.

(Ibidem, p. 86)

937. Copiii plînseră cît plînseră, dar pe urmă stropoliră [1]) cum putură de-l îngro-

[1]) *stropoliră* — aranjară

pară ; și după ce îl văzură cu țărîna în gură, scoaseră fierul plugului dintre lemne, unul din ei îl luă în spinare și se duse cu el la covaci [1]) ca să le făurească trei coase.

(Ibidem, p. 96)

938. După ce se văzură căpătuiți fiecare cu cîte o coasă, o luară la spinare și apucară și ei pe ăl drum mare încotro văzură cu ochii, așteptînd cînd și cînd să le pice în cale acea fîntînă nesecată ce se numește muncă.

(Ibidem, p. 96)

939. După ce deteră puțin ochii în gene, se sculară și puind iar mîinile pe coase, începură din nou să muncească, dar deodată se scorni un vînt furios, făr să fie pe cer măcar o palmă de nor, și începu să sufle cu așa turbare și putere, încît încovoia pînă la pămînt crăcile copacului sub care stau pitulați.

(Ibidem, p. 97)

940. Bieții creștini începură să-și facă cruce ca tot omul cînd aude tunînd și să se roage de sîntuleț ca să nu-i pedepsească după păcatele lor, dar n-apucară să-și facă bine crucea, și un nor se despică în două și din nor ieși un zmeu îngrozitor, care venea spre ei cu o falcă în cer și cu alta în pămînt.

(Ibidem, p. 97)

[1]) *covaci* — fierar

941. — Fraților, zise el după ce se depărtă zmeul puțintel, bucatele ce vrea să ne dea zmeul să mîncăm și vinul ce vrea să ne dea să bem sînt amestecate cu sînge de om ; să nu mîncați, ci mai bine să fugim.

(Ibidem, p. 98)

942. — Eu nu fug, ci mă duc să mănînc, măcar d-or fi gătite cu sînge de drac, căci mi-e foame de-mi scapără ochii, răspunse fratele cel mare.

(Ibidem, p. 99)

943. De nu mă veți asculta pe mine, mîne are să vă zacă capetele unde vă stau picioarele ; iar dacă mă veți asculta, atunci o să fie bine de noi și cu ajutorul lui D-zeu o să dăm peste cap pe procletul de zmeu.

(Ibidem, p. 100)

944. Tocmai aceasta îi înfuria și îi făcea să crape de necaz și să întrebe cu ciudă pentru ce ei, frați mai mari, să fie siliți d-a primi milă și ajutor de la un frate mai mic și pentru ce el întotdeauna să-i umilească pe ei, apăsîndu-i cu greutatea binefacerilor lui.

(Ibidem, p. 111)

945. — Ia ascultă-mă, zise împăratul cu răstire ; lumea te laudă și chiar d-ta ai spus prin lume că poți să-mi aduci cloșca zmeului dacă te voi face cel dintîi sfetnic de taină ; du-te îndată de mi-o ad-o, și dacă vei izbuti, pe cinstea mea împărătească mă jur

că te fac cel dintîi sfetnic, iar de unde nu, îţi pui capul unde-ţi stau picioarele.

(Ibidem, p. 115)

946. De astă dată el nu mai plînse, nici se mai boci, ci aşteptă în cămara lui să se însereze, şi, cum s-a înoptat, ieşi din cetate, apucă drumul spre palatul zmeului, şi, despicînd rîul cu plesnetul biciului, trecu dincolo, şi după ce se încredinţă că zmeul doarme, intră în grajd şi puse mîna pe frîul calului care dormea întins pe paie proaspete.

(Ibidem, p. 117)

947. De astă dată, bietul băiat plecă amărît şi cătrănit de nu-l mai ţineau picioarele; lesne lucru să furi o cloşcă şi un cal, dar un zmeu groaznic şi puternic, care a băgat spaima într-o mulţime de împăraţi şi a pustiit toate împărăţiile vecine, nu era de loc lucru lesne; dimpotrivă, era peste putinţă, cu tot biciul ce avea el înfăşurat pe după coapse.

(Ibidem, p. 119)

948. Zmeul, de cînd rămăsese închis în ostrovul său ca leul în cuşca îmblînzitorului de dobitoace, nu făcea alt decît da ocol ostrovului şi cît îi ziulica de mare îl învîrtea şi iar îl învîrtea, ca doar să găsească un locşor pe unde să treacă dincolo, dar pustiul de foc care giulea [1]) şi ustura nevoie mare îl făcea să se tragă înapoi şi să-şi rumege turbarea cu nădejdea d-a şi-o vărsa pe cineva, cînd va găsi vremea cu prilejiu.

(Ibidem, p. 120)

949. Apoi, Făt-Frumos se duse în grajdurile împărăteşti unde erau cei mai frumoşi armăsari din toată împărăţia, ca să-şi aleagă unul; dar, cum punea mîna şi apuca pe cîte unul de coadă, îl trîntea, şi astfel toţi caii căzură.

(P. ISPIRESCU — *Basme, legende, snoave, p.* 5)

950. Nu ştiu ce mi-a dat de la început încredinţarea că, dacă va cînta şi această domnişoară, va cînta bine.

(AL. BRĂTESCU-VOINEŞTI — *Nuvele şi schiţe,* p. 25)

951. Aici suntem pe moşia unei scorpii, soră cu Gheonoaia; de rele ce sunt, nu pot să trăiască la un loc; blestemul părinţilor le-a ajuns, şi d-aia s-au făcut lighioi, aşa precum le vezi; vrăjmăşia lor e groaznică, vor să-şi răpească una de la alta pămînt; cînd Scorpia este necăjită rău, varsă foc şi smoală; se vede că a avut vro ceartă cu soră-sa şi, viind s-o gonească de pe tărîmul ei, a pîrlit iarba pe unde a trecut; ea este mai rea decît soră-sa şi are trei capete.

(P. ISPIRESCU — *Basme, legende, snoave,* p. 5)

952. La marginea împărăţiei lui mai era un alt împărat carele, cît a fost tînăr, nu se lăsase să-l bată; cînd cădea cîte un pîrjol asupra ţării sale, el se făcea luntre şi punte şi-şi scăpa ţara de nevoie; iară după ce

[1]) *giulea* — frigea, ardea

ajunse la bătrîneţe, se supusese şi el împăratului celui mare şi tare, fiindcă n-avea încotro.

(Ibidem, p. 15)

953. Grija lui cea mare era ca să nu crează acel împărat că el este zăcaş [1]) şi se îndărătniceşte a-i trimite vreun fiu, din care pricină să vină să-i ia împărăţia, iară el cu fetele lui să moară în ticăloşie, în sărăcie şi cu ruşine.

(Ibidem, p. 16)

954. Calul, dacă simţi că fata se pierde cu firea, o îmbărbătă iarăşi şi-i aduse aminte ce o învăţase să facă; iară fata împăratului, după ce mai prinse niţică inimă, strînse frîul calului cu mîna stîngă, îi dete călcîie şi, cu paloşul în dreapta, se repezi asupra acelui balaur.

(Ibidem, p. 23)

955. — Încrede-te, stăpînă — zise Galben-de-soare — căci voi fi mîndru să încalece pe mine o vitează ca tine, şi apoi mă voi sili ca să nu simţi lipsa fratelui meu, fiindcă voi să-l scutesc şi pe dînsul, sărmanul, că e bătrîn, de necazurile şi primejdiile călătoriei ce vrei să faci, pentru că, trebuie să ştii, peste multe nevoi o să dai şi multe primejdii ai să întîlneşti.

(Ibidem, p. 27)

956. Muma Zmeului, dacă văzu că nu se poate urca pe dînsul şi să treacă dincolo, nici să roază din acest zid, nu mai putea de ciudă, şi cum era de cătrănită şi amărîtă, se urcă şi ajunse cu gura la gaura ce lăsase inelul să rămînă, şi suflă văpaie din gura ei cea spurcată cale de trei ceasuri ca să-i ajungă şi să-i pîrjolească, dară ei se aşezară jos la rădăcina zidului şi nu le păsa nimic de focul zmeoaicei.

(Ibidem, p. 32)

957. După ce se luptară de credeai că o să se scufunde pămîntul subt ei, nu ştiu cum îi veni bine fetei împăratului, aduse paloşul cam pieziş şi-i reteză capul.

(Ibidem, p. 34)

958. Cînd a murit, aşa de tînăr şi în pragul răsplătirii grelelor lui osteneli de orfan şi bolnav, Panait Cerna era un doctor în filosofie a cărui lucrare fusese primită cu o consideraţie deosebită de profesorii săi germani, era un candidat la o catedră de universitate şi era, mai ales, un nume cunoscut în literatura nouă, un talent consacrat de care se legau mari speranţe şi al cărui volum de început primit bine de toată lumea — orice rezerve s-ar fi făcut asupra genului însuşi, poate cam artificial în „intelectualitatea" lui înaltă, uniformă — fusese aşezat în rîndurile cărţilor spre care se întoarce o recunoscătoare aducere-aminte.

(N. IORGA — *Pagini alese* II, p. 142)

959. Din ce a lăsat Gîrleanu, chinuit de acea dorinţă a perfecţiunii formale, care,

[1]) *zăcaş* — duşmănos, răzbunător

fără a înăbuși spontaneitatea sentimentală, a dat literaturii românești cîteva din cele mai mari pagine ale ei, familia și prietenii dau acest mănunchi, pe care cea dintîi bucată îl numește cu un titlu care ar părea că are în el ceva din duioșia plecării lui înainte de vreme : *O lacrimă pe o geană.*

(Ibidem, p. 145)

960. Și, cînd ne vom întoarce după împlinirea supremei datorii față de acest lăcaș al nemuririi tale, ceea ce ne va usca lacrămile va fi partea din tine pe care am furat-o în sufletul nostru și de care nimic nu ne va mai despărți.

(Ibidem, p. 148)

961. Uneori îl bătea gîndurile să-și facă seama singur, să se dea de rîpă, ori să-și sfărâme capul de colții de piatră de prin munți ; dar parcă îi spunea inima că o dată, o dată, o să se sfîrșească toate necazurile sale, și deodată își venea în sine, și se punea din nou pe drum, mai cu hărnicie și mai tare în credință că cine caută cu amăruntul și cu stăruință trebuie să găsească și gîndul să și-l izbîndească.

(P. ISPIRESCU — *Basme, legende, snoave*, p. 172)

962. Muncitorul însă zise că mai bine ar fi să se ducă cu el în tîrg să-l dea pe bani, că tot și-a pierdut el ziua de muncă, și cu ce va prinde pe dînsul să ia niței mălai.

(Ibidem, p. 219)

963. Toate accentele se unesc pentru a forma o strălucită operă în care o întreagă viață se rezuma, și atîtea din ele sînt ale noastre, în adevăr ale noastre, chiar dacă străinii nu pot gîci de unde vin.

(N. IORGA — *Pagini alese*, II, p. 208)

964. Vlad văzu cu bucurie a doua zi că i-au sosit, în sfîrșit, oaspeții, și-i primi așa de călduros, așternînd pămîntul cu dînșii, încît Mohamed se temu că i se nimicesc „mielușeii" cu totul.

(Ibidem, p. 211)

965. Pînă să nu ajungă secerătorii morții și răzbunării, crainici împărătești călări sunară din trîmbiți în toate unghiurile cetății adînci care înconjura de aproape pe sultan, poruncind tuturora supt pedeapsă de moarte să nu se clintească din corturi, rămîind orice s-ar întîmpla, pe loc, ca să apere pe „părintele lor" padișahul.

(Ibidem, p. 213)

966. După ce m-am împotrivit la toate siluirile ce amîndoi voiau să-mi facă, am primit mai bine să fiu roabă și găinăreasă la curtea împărăției tale, decît să mă duc aiurea, fiindcă știam că Dumnezeu nu va lăsa să se prăpădească acela care a umblat cu dreptatea în sîn și acum, mulțumesc lui Dumnezeu că mi-a arătat cum fapta bună nu moare niciodată.

(P. ISPIRESCU — *Basme, legende, snoave*, p. 263)

967. După ce mai merse ce merse, ajunse în niște văi foarte frumoase, de unde se

întindea niște munți împodobiți cu copaci și cu o verdeață care desfăta inima, și acolo dete peste un om, care nu știu ce tot bombănea el din gură și cînd amenința cu toiagul ce ținea în mînă, pe dată se făcea cîte o sută de păsărele.

(Ibidem, p. 282)

968. Se rușină oarecum flăcăul cu pricina; dară mai prinzînd limbă, îi spuse șiritenia, cum venise în vînătoare cu mai mulți tovarăși, cum zărise mistrețul și se luase după dînsul, și cum nu-l lovise bine, și el se năpustise asupra lui și-l prăvălise de era să-l trimită pe lumea cealaltă.

(Ibidem, p. 314)

969. Apoi puse de făcu palaturile ce poruncise împăratul și, după ce isprăvi, trimise pe meșteri de unde venise; iară împăratul, dacă văzu că este gata palatul, nu mai putea de bucurie și mulțumi pe fiul vînătorului cu cîteva pungi de bani.

(Ibidem, p. 340)

970. Îi trebuia să se piardă undeva, să nu i se mai audă de nume, pînă ce, prin mila lui Dumnezeu, s-ar putea înfățișa iarăși cum fusese.

(N. IORGA — *Pagini alese* II, p. 269)

971. Dacă bustul s-a înălțat, totuși, dacă priviri serioase și mișcate l-au primit în desfacerea lui în deplina lumină glorioasă a lui iulie, ce l-a cuprins deodată în aureolă, dacă de pretutindeni au venit glasuri care cuprindeau, cu mai multă sau mai puțină cunoștință, o recunoaștere tîrzie — aceasta înseamnă că purtătorul celor trei nume romane * creatorul de limbă nebună și iluzii zadarnice n-a fost, în toate urmările faptei sale, un adevărat învins.

(Ibidem, p. 8—9)

972. Dar fără îndoială că în cele din urmă s-ar fi întîmplat ceea ce s-a întîmplat, pentru că simțeam în mine o nemulțumire și o căință, ori de cîte ori te părăseam.

(G. CĂLINESCU — *Cartea nunții*, p. 205)

973. Vulpea rînji de prostia ariciului, cum de să nu știe el că dreptatea este cu cel mai mare și mai tare, și ca să-i arate că așa a fost cu drept să facă, și fără a bănui ceva puse laba acolo.

(P. ISPIRESCU — *Basme, legende, snoave*, p. 410)

974. Așa cum era, în scurtă vreme de cînd era în acest oraș, plăcuse multora și nu erau puțin acei care avînd o fiică, o soră sau o altă rudă de măritat, ar fi primit cu bucurie s-o dea după dînsul.

(AL. BRĂTESCU-VOINEȘTI — *Nuvele și schițe*, p. 27)

975. Nu e mîhnire pe care să n-o gonească din sufletul lui Andrei o rază din ochii frumoși și senini ai copilului și simte că parcă i se topește inima dintr-însul cînd îl aude zicîndu-i cu duioșie: Tăticule, dacă

---

* August Treboniu Laurian (n. n.)

ești supărat și te doare capul, să-ți cînt eu ceva, ca să-ți treacă.

(Ibidem, p. 51)

976. — O, îndură-te, privește-l,
Și din ochii tăi c-o rază de viață
încălzește-l!
Căci tu știi ce farmec dulce-i să-ți
lipești pruncul de piept,
Ațintit să-ți steie-asupră-i, și prin somn,
ochiul deștept,
Și cum inima-ți tresare, c-un scîncit
cînd el te cheamă
Să-l acoperi cu iubirea și cu paza ta
de mamă.

(AL. VLAHUȚĂ — *Poezii*, p. 26)

977. Cum să nu-i pară bine, cînd scapă de școală, că poate să uite, să-și ușureze capul ostenit și amețit de atîtea lucruri, pe care nu le-a înțeles, nu le-a simțit intrînd în mintea și-n viața lui, ca ceva sănătos care se topește, se amestecă în sîngele lui și-i face bine.

(AL. VLAHUȚĂ — *Dan*, p. 34)

978. — O gramatică română? Dar aceasta ar trebui să răsară, să crească din mintea și vorba copilului, cum îi cresc dinții în gingii, iar nu să așternem cu lopata definiții stupide și forme goale, care-l sperie și-l zăpăcesc.

(Ibidem, p. 35)

979. — E, domnule director, am și eu utopiile mele, de mult visez o școală, un ideal de școală, unde băiatul să vie cu plăcere, să-i fie drag să învețe, nu pentru o diplomă, ci pentru a-și satisface neliniștea, nevoia firească a minții lui, o școală unde să nu fie examene și note, și apel nominal, unde profesorul să fie un prieten bun al elevilor, pentru ca aceștia să-l iubească, să le fie dor de el, cînd nu-i de față, să li se pară că-i aud mereu cuvîntul lui, blînd și înțelept, toată viața să-și aducă aminte de ce au învățat cu el în școală, în sfîrșit, ce să-ți mai spun?

(Ibidem, p. 35)

980. Dacă pleci din București cu trenul care merge spre Predeal, după trei ceasuri de drum — bineînțeles accidentele nu intră în socoteală — și dacă lenea și lipsa de dragoste pentru privelișteа naturii te țin pironit pe bancheta ta plină de purici — să nu te plîngi, cititorule, că nu te-a prevenit nimeni — începi a vedea tot mai des nălucind pe la ferestre rampele podurilor și-n aceeași clipeală auzi vijiind pe sub vagon, apă repede și puternică, ce parcă numai cu acest vuiet al ei îți dă o senzație de răcoare; apoi dealuri neregulate, din ce în ce mai strînse, mai apropiate, încep a se ivi pe la ferestre ca niște pumni monstruoși, amenințători, ce parcă ar voi să spargă geamul, să te provoace: școală, călătorule, c-ai intrat în umbra îmbătătoare a Carpaților, scoală de vezi munții cum se ridică înainte ca niște domuri colosale în ruină și Prahova, cum fuge, se îndoaie și șuieră, ca un șarpe formidabil, sub roțile vagoanelor.

(Ibidem, p. 36)

981. Impresia ce-o lăsasem în Banat fusese aşadar mai prejos de orice aşteptări, ceea ce, de altfel, pentru luciditatea cu care eu însumi priveam lucrurile, era de prevăzut, căci nici înainte, nici după această întîmplare, niciodată nu mi-am aranjat existenţa spre a face vreo impresie.

(LUCIAN BLAGA — *Hronicul şi cîntecul vîrstelor*, p. 204)

982. Poate că am să mai scriu, zic eu, dar, vezi tu, acesta-i un lucru pe care mi-e teamă să-l iscodesc.

(Ibidem, p. 210)

983. Dacă arta nu este simplul produs al nevoii de joc sau de expresie, dacă artistul se dirijează după un anumit scop, pe care urmează a-l realiza într-un anumit material şi folosind unele mijloace, ar trebui ca el să anticipeze prin cunoaşterea acestora realizarea pe care şi-o propune.

(T. VIANU — *Postume*, p. 182)

984. Numai cîteodată, cînd în timp de noapte vîntul zgîţia moara părăsită, locul îi părea lui Ghiţă străin şi pustios, şi atunci el pipăia prin întuneric, ca să vază dacă Ana, care dormea cu un copil îmbăiat lîngă dînsul, nu cumva s-a descoperit prin somn, şi s-o acopere iar.

(I. SLAVICI — *Moara cu noroc*, p. 5)

985. Şi dacă ar fi ştiut Ana ce gîndea şi ce simţea el, cînd stetea aşa singur şi posomorît, ea s-ar fi dus la el şi l-ar fi mîngîiat, dar el tăcea şi aşa ea nu îndrăznea să-l supere, ci se întreba mereu, ce-o fi avînd soţul ei.

(Ibidem, p. 15)

986. Şi iar se gîndea la învoiala pe care o făcuse în strîmtoarea sa, la banii săi, la primejdiile ce-l împresurau, la iarna ce se apropia şi la zilele bune, pe care le avuse, cînd nu avea nici porci la îngrăşare, nici vaci cu lapte, nici căruţă pe răzoare, nici cai sprinteni, nici bani bine număraţi în ladă.

(Ibidem, p. 32)

987. Şi-ar fi dat adesea toată viaţa pentru ca să mai poată simţi, fie chiar pe o singură clipă, bucuria pe care o simţea odinioară, cînd privea la dînsa; dar în zadar: ea nu mai era pentru dînsul ceea ce fusese; chipul ei frumos, trupul ei fraged, firea ei blîndă şi glasul ei dulce nu mai puteau să străbată pînă la inima lui plină de amărăciune.

(Ibidem, p. 33)

988. Feciorul trase iar cu ochiul, drept semn că acuma va şti să o pună şi aceasta la cale, apoi ei rămaseră tăcuţi faţă-n faţă, privind ţintă unul la altul, ca şi cînd fiecare ar avea să-i spună celuilalt ceva, dar stă pe gînduri şi nu află vorba potrivită ori nu cutează să se deie fără şovăire pe faţă.

(Ibidem, p. 43)

989. — Noi nu ştim cît stăm aici — grăi unul dintre jandarmi — dar tot e bine să

mîneți aici : sunt aproape două ceasuri și, cum e drumul, anevoie mai sosiți cu ziuă la Ineu, iară locurile sunt rele.

(Ibidem, p. 45)

990. Dac-ar fi fost un om mai cu inima deschisă, el i-ar fi vorbit lui Pintea fără de șovăire și l-ar fi rugat ca să potrivească lucrurile, pe cît era cu putință, așa, ca să nu iasă la iveală daraverile sale cu Lică ; simțea însă că s-ar strica cu Pintea, care-l ura din toată inima pe Lică, dacă i-ar vorbi acum despre aceasta.

(Ibidem, p. 47)

991. E greu, foarte greu, cînd ai voi să-i grăiești cuiva o vorbă, care-ți vine din fundul inimii, și nu poți ; e însă mai greu, cînd simți că numai această vorbă poate să alunge gîndul rău, pe care și-l face despre tine un om la care ții : greutatea aceasta o simți Ghiță întreagă, cînd îl văzu pe Pintea depărtîndu-se.

(Ibidem, p. 48)

992. Laie, biet, nu știa de ce e vorba ; însă îi fusese destul să privească o dată în fața stăpînului său, pentru ca să simtă că e vreo primejdie la mijloc ; văzîndu-se dar față în față cu comisarul, el începu să tremure și să spună că el nu știe nimic, fiindcă are de lucru la grajd, iară seara se culcă devreme.

(Ibidem)

993. Îl socotea pe Ghiță om cinstit și vrăjmaș al lui Lică și chiar acum, după cele ce aflase, ar fi fost gata să-și bage mîna în foc pentru dînsul : nu putea el să-și schimbe așa deodată părerea ; îi era rușine să-și facă mărturisirea că s-a înșelat așa de strajnic și, în cele din urmă, ținea atît de mult la Ghiță, încît îl durea inima să piardă buna părere pe care și-o făcuse despre dînsul.

(Ibidem, p. 50)

994. Îi părea rău lui Ghiță că grăiește aceste cuvinte și, chiar atunci cînd le rostea, se mustra pentru ele, căci știa că-l vor umplea pe comisar de mînie ; însă el nu se putea stăpîni, trebuia să deie o dată pe față gîndurile pe care le purtase atîta vreme în inima sa, trebuia mai ales acum, cînd era de față și Pintea, pe care nu voia să-l mai lase în nedumerire.

(Ibidem, p. 52)

995. Singur nu-și dădea bine seamă pentru ce, dar era hotărît să nu o ieie chiar acum cu dînsul ; însă, după ce Pintea veni și zise scurt : „Iacă, ți-am adus și slujnică", el nu mai îndrăzni să zică nimic, ci-și călcă pe inimă, deși parcă simțea că Pintea îi pune această femeie de pîndă în casă.

(Ibidem, p. 56)

996. Ano ! te gîndește, că-mi trece ca un junghi prin inimă, cînd te văd tristă ori mîhnită și ori de ce te-ai întrista ori mîhni, eu nu pot să cred alta decît că eu sunt de vină : Ano ! sunt om bănuit, om lăsat pe chezășie, am poate să cad la închisoare, dar tu nu te mîhni, cînd vei vedea că jandarmii se pun

să ne caute în casă, ci-ţi pune toată credinţa în mine, căci toate vor trece în cîteva zile şi cită vreme dragostea către tine îmi va lumina calea, ferită vei fi de orişice supărare.

(Ibidem, p. 59)

997. Acum cînd chiar nici Pintea nu se sfia a-i spune că-l bănuieşte, el se simţea mai bun decît cum îl credeau alţii, prea bun pentru oamenii în mijlocul cărora se afla, şi dacă mai nainte îl apăsa gîndul că nu mai poate umbla prin lume decît sub scutul cinstei altora şi că în curînd va trebui poate să cază la închisoare, acum iar îşi ridică fruntea, deoarece simţea că toţi aceia care îl osîndeau, aflîndu-se la strîmtoarea în care se aflase el, s-ar fi dovedit mai slabi, mai nesocotiţi ori mai răi decît dînsul.

(Ibidem, p 58)

998. E clar că nemţii nu puteau renunţa la „casa de piatră", pentru că ea fusese unul din bastioanele cele mai întărite ale apărării lor, dintre Poşta Centrală şi strada Hungaria, şi era aproape sigur că vor încerca din nou, noaptea, să pună mîna pe ea.

(A. MIHALE — *Cronică de război* III, p. 163)

999. Popa Gheorghe se mai opri o dată deasupra răpii acum cînd norul de praf se mai rărise, îşi şterse pleoapele cu basmaua ca să vadă mai bine şi cînd înţelese că Găman ajunsese aproape de casă, sări şi el pîrleazul, cu toată suta de ocale pe care o trăgea şi intră în grădină, fără să mai ocolească pe poarta de peste drum de biserică.

(C. PETRESCU — *Un om între oameni*, I, p. 17)

1000. Ba către sfîrşitul lui februarie veni ştirea că marele logofăt Văcărescu, de-l porecleau Cocoşatul, ar fi înfruntat pe panduri şi l-ar fi prins pe Tudor, pe care l-aducea în fiare...

(Ibidem, p. 55)

1001. Ar trebui să ştii anume că tocmai din pricină că l-a pedepsit pe acel căpitan Urdăreanu, fiindcă oamenii lui îţi jefuiseră hanu, al dumitale şi încă alte vreo două, a fost să moară acel viteaz, căci prin asta el şi-a ridicat asupră-i mînia celorlalţi căpitani ai săi, care spăriaţi dă asprimea pedepsei, s-au înţeles cu căpitanu arnăuţilor, Iordachi, dă i l-au vîndut pă viteaz, prin vicleşug, în ajunul sfinţilor împăraţi Constantin şi Elena...

(Ibidem, p. 107)

1002. Nu-i spunea nici basme ca ale mamei, cu Ilene Cosînzene şi Feţi-Frumoşi, în care el nu credea, ci poveşti adevărate despre lupi, care atacă pe drum de iarnă călătorii; despre focuri mari care ard pădurile, de fug năuce fiarele şi vitele în toate părţile; cum se războiesc împărăţiile; despre ape mari, ca de la Bălceşti la Piteşti, pe care se merge cu corăbii, şi cum înoată, fără să-şi piardă puterea, marinarii din corăbiile răsturnate de furtuni; cum sînt casele la Ţarigrad; cum taie turcii oameni pe po-

duri ; îi spunea că sînt în Itiopia bărbaţi şi femei, negri ca smoala, şi lei şi elefanţi.

(Ibidem, p. 151)

1003. — Domnule — îmi zise părintele Ghermănuţă la plecare — nu era rău să mai fi zăbovit d-voastră cîteva zile la noi, că-i tocmai la primenitul luminii şi vremea poate să se schimbe ; şi de v-a apuca ploaia-n pădure, apoi are să vă fie greu de tot, şi, mai ales cum nu cunoaşteţi d-voastră drumul, se poate întîmpla să rătăciţi, că potecile se taie şi se-ncrucişează între ele, de nu le mai dai de cap.

(C. HOGAŞ — *Pe drumuri de munte*, p. 188)

1004. De cînd se ştia, Dima se ferise să aibă de-a face cu oamenii beţi, avea oroare de ei ; iar cînd aceşti oameni îşi aduceau aminte de necazurile lor şi încercau să tragă pe alţii la răspundere şi să-i facă vinovaţi — el îi ura, îi socotea nişte nemernici şi nu-şi dorea să-i mai vadă a doua oară.

(N. ŢIC — *Anii tineri*, p. 234)

1005. Comandantul secţiei, care îl ştia pe Simion şi se aştepta la o ieşire nepoliticoasă din partea lui, se grăbi să-l asigure că totul e în ordine, n-are de ce să-şi facă gînduri, doar o chestiune simplă, destul de simplă, rămîne de discutat.

(Ibidem, p. 238)

1006. Încremenirea zugrăvită pe figură îi dădea o înfăţişare comică, şi cum stătea cu mîna neclintit întinsă, părea un scamator, care, după cele dintîi tururi de forţă, se pregăteşte pentru un mare număr final : să mai scoată ceva, un ou roşu ori un iepure de casă, din mîneca cu manşete tari, cum nu mai purtau decît pensionarii.

(CEZAR PETRESCU — *Întunecare*, p. 13)

1007. Oile de la cîmp erau mai mari decît cele chivirdic ; iar cele de la Soroca erau altfel decît toate oile din lume ; căci toate aveau cîte o coastă mai mult decît celelalte şi, cît trăiau, nu o pierdeau ; iar dacă le duceau gospodarii în alte ţinuturi, la al treilea an fătau miei cu coastele obişnuite ; de asemenea şi alte oi de pe aiurea, cum erau aduse în acest ţinut, fătau miei cu o coastă mai mult.

(M. SADOVEANU — *Viaţa lui Ştefan cel Mare*, p. 56)

1008. Ea zicea fiului său că nu se putea să fie bărbat, fiindcă vorba îi curgea din gură ca mierea, boiul îi era aşa de gingaş, încît îţi venea să o bei într-o bărdăcuţă de apă, perişorul subţire şi stufos îi cădea pe umeri în unde, faţa-i are pe vino-ncoace ; ochii ăia marii, frumoşi şi vioi de te bagă în boale, mănuşiţa aia micuţă şi picioruşul ca de zînă, şi în sfîrşit totul nu putea să fie decît o fată, măcar că se ascundea sub ţoalele cele voinicesti.

(P. ISPIRESCU — *Basme, legende, snoave*, p. 25)

1009. Zmeoaia suflă ce suflă şi, dacă văzu că nu poate să-i prăpădească, nici să pună mîna pe dînşii, plesni fierea într-însa de necaz, căzu şi crăpă ca necuratul ; iară ei

așteptară pînă să moară bine, apoi neguțătorul băgă degetul în gaura inelului, după cum îl învățase Galben-soare, și zidul pieri ca și cum n-ar fi mai fost și-i rămase inelul în deget.

(Ibidem, p. 82)

1010. Apoi unde pui d-ta gîndul ce-l muncea groaznic că, de va fi gonit de la curtea împărătească n-are să mai vază pe fetele împăratului, căci dîndu-le flori în fiecare dimineață, oricît se feri de vreo patimă, totuși gingășiile și frumusețile fetelor de împărat, și mai cu seamă căutătura cea blajină a fetei celei mici, îl ademenise pînă într-atît, încît se socotea el că dacă nu va mai atinge în fiecare dimineață cu degetele sale mîinile cele albe ca o coală de hîrtie, cu pielea moale ca puful, ale fetelor de împărat, nu va mai putea trăi.

(Ibidem, p. 196)

1011. Pe cale îmi spuse că locul unde am rămas noaptea trecută era moșia lui, că este însurat, că are copii, că el era blestemat să poarte corpul de vulpoi pînă cînd un om va avea milă de el, îl va primi să se încălzească cu dînsul la un foc, îi va da un codru de pîine și un pahar de vin ; că eu am fost acel om, că acum este dezlegat de blestem și că de aceea va merge cu mine, și nu mă va lăsa singur pînă ce nu voi ajunge la izbîndă.

(Ibidem, p. 258)

1012. Și ne pomenim într-una din zile că părintele vine la școală și ne aduce un scaun nou și lung, și, după ce-a întrebat pe dascăl care cum ne purtăm, a stat puțin pe gînduri, apoi a pus nume scaunului Calul Bălan și l-a lăsat în școală.

(I. CREANGĂ — *Amintiri din copilărie*, p. 8)

1013. Visînd împăratul să rupă hotarele
ce-l îngrădeau,
Și marea-i putere s-o ntindă pe-ntregul
pămînt și pe mări,
Tărie de vifor pusese în sufletul
oștilor lui.
Ca nici un vrăjmaș să mai poată cu
armele a-i sta împotrivă ;
Iar ochii de fiară flămîndă rotindu-și-i
peste cuprinsuri,
Vedea cum noroadele toate în cale-i
se pleacă-ngrozite,
Vedea cum cetăți întărite, palate
de piatră și domuri,
Cu vîlva atîtor coroane, ca pleava
se spulberă-n vînt !

(AL. VLAHUȚĂ — *Poezii*, p. 204)

1014. Cercetînd noul împărat în dreapta și în stînga, de cum s-a întîmplat pierderea lui, află șiretenia pricinei din fir în ață, cum adică s-a bătut tată-său cu tîlharii, cum aceștia i-au înfrînt oastea și cum împăratul cu ai săi, dînd dosul, n-au mai știut nimic nici despre dînsul, nici despre mama sa, și

cum împăratul a fost coprins de mîhnire și de obidă pînă la moartea sa, și cum a murit nemîngîiat, nemaiaflînd nimica despre dînșii.

(P. ISPIRESCU — *Basme, legende, snoave*, p. 5)

1015. Și, cum i se întîmpla de obicei în fața unui detaliu istoric, în fața căruia rămînea ceasuri întregi să-l contemple, opac la tot ce se întîmpla în jurul lui, înconjurîndu-se cu fantome uluitor de precise, se intui țăran, trăind viața aceasta de o simplitate perfectă, dorind o clipă, arzător, să fie ca ei, să poată iubi și urî ca ei, să tremure aparent fatalist, de grija recoltei, să-și urmărească copiii crescînd nu cu pasiunea absolută și devoratoare cu care și-ar fi iubit el copiii, ci cu încrederea înconștientă a acestor oameni ; la fel cum vedeau ei crescînd arborii, grîul sau zăpezile.

(T. POPOVICI — *Setea*, I, p. 291)

1016. După cîteva săptămîni de lagăr, George simți deodată că îi este peste putință să rămînă așa cum fusese pînă acuma ; tensiunea și groaza cărora le rezistase cum crezuse că e mai bine, căzuseră ; aici, cu timiditate, oamenii încercau să învețe să trăiască.

(Ibidem, p. 331)

1017. Cînd se înnoptează și cerul să spală de albastrul zilei, și stelele strălucesc ca niște ținte lustruite, clipesc ca niște ochi de argint și spuzesc nemărginitul coviltir al cerului, cînd luna, ca un taler luminos și rece, să ridică liniștit, eu mă lungesc în mijlocul curții, pe moalele florilor sălbatice, și nu vă puteți închipui cum mi se apropie tot văzduhul pe pleoapele moleșite ale ochilor.

(B. ȘT. DELAVRANCEA — *Nuvele*, p. 223)

1018. Dacă, din contră, ochii lui se măresc și se micșorează ; dacă se strîng nervos în pleoape și se desfac repede pînă la frunte ; dacă clipesc fără ordine și dacă mînia, ca și bucuria lui se aprind în luminile lor, e de ajuns ca să te încredințezi că această viață care-i scapără în priviri pornește dintr-un foc de viață din aluatul aprins al creierului, și aceste două vieți sunt de ajuns pentru ca să-l chinuiască întreaga lui viață, mai ales în lumea noastră, șireată și proastă, lustruită și ignorantă pînă la sălbăticie.

(Ibidem, p. 238)

1019. Ei însă să-și spargă urechile zile întregi ; ceea ce îndrugă e blînd, trece prin mintea oricărui hidrocefal, e ușor, e liniștit, e copilăresc, e vechi, e știut, este în proprietatea tuturora, nu atîtă viața moleșită din capul adversarului, nu o aprinde și nu o arde mai grabnic decît în somn, deci ei vorbesc puțin, cuviincios și înțelept.

(Ibidem, p. 245)

1020. Ea bogată, eu sărac ; ea curtenită, eu izgonit și disprețuit ; ea slabă, mică și

palidă, eu voinic, mare și rumen ; ea slujită de o familie întreagă de slugi, eu slugărnicind tocmai cînd viața are mai mult amor propriu și mai curat entuziasm ; ea ignorantă ca un copil ce abia se înalță clătinîndu-se pe picioare, eu obosit d-atîtea tomuri, d-atîtea experiențe, d-atîta știință de carte și de meditații, cît abia poți înghesui într-o bibliotecă ; ea trăind o viață de vise, eu reducînd lumea la o mașină care se mișcă și se cumpănește pe picioare și pornește în tăria unei mișcări inițiale care nu se stinge decît atunci cînd oasele se usucă, mușchii seacă, nervii se apătează și arterele se îngroașe.

(Ibidem, p. 249)

1021. Cînd mi-amintesc că pacea și blîndețea ei s-au stins, durerea care mă încinge e ca un foc ce mi s-aprinde din tălpi pînă la creștet ; gura mi se amărăște, ca și cum mi s-ar sparge în ea o bășică de fiere ; apoi, un fior rece, ca un șarpe umed, mi se încolăcește în sus pe șira spinării.

(Ibidem, p. 255)

1022. — Domnule, îmi zise el, după ce cercetă cu de-amănuntul pe bolnavă, ca și cum i-ar fi făcut o adevărată disecție cu ochii, iacă un caz de boală care mă face din nou să crez că medicina, cu cît se apropie mai mult de o știință pozitivă, cu cît vrea mai mult să pipăie, să vază, să guste și să auză organismul omului, cu cît vrea să se închiză în anatomie și fiziologie, cu atît cîștigă și pierde deopotrivă de mult.

(Ibidem, p. 257)

1023. — Tu, zise împăratul necăjit ălorlalți, te gîndești la secături și nu vezi că ești cu un picior în groapă ; tu îți pregătești limba ca să mă minți ; tu crezi că într-o sticlă cu vin este mai mult duh decît în capul meu ; tu nu știi că un învățat pe scaunul domniii ar face mai multe boroboațe ca un neghiob ; tu te pricepi că împăratul e om ca toți oamenii, da' nu te gîndești că învățații sunt ca neoamenii ; iar tu abia te ții să nu casti o gură cît să înghiți împărăția toată ; numai ție ți-e mintea la sfatul domnesc.

(Ibidem, p. 344)

1024. Ceea ce mi s-a întîmplat mie, considerînd evenimentul pe dinafară, s-a întîmplat multura ; ceea ce însă se petrecu în sufletul meu, fără a fi un fenomen extraordinar, vă va interesa întrucîtva, dacă nu credeți că nebunii și oamenii sănătoși se pot reduce la două formule, una coprinzînd pe cei care iau visul drept realitate și alta coprinzînd pe cei care neagă realității orice părticică de vis.

(Ibidem, p. 371)

1025. Era o epocă de împăcare, de disciplinare și de întemeiere, în care se dădeau lui Virgiliu, care pînă atunci cîntase din fluierul grecesc iubiri ale păstorilor sau prefăcuse din grecește învățături, cu titlul chiar

grecesc, pentru cultivarea cîmpului în alt fel decît cum obișnuiseră strămoșii de pe vremuri, sarcina de a scotoci prin superstițiile poporului, prin amintirile nebănuite ce se păstrau în sufletul lui, prin ce putea să deie, cu glasurile ei nebănuite, însăși geografia istorică a pămîntului italian în părțile Lațiului, și amestecîndu-le cu o mitologie greacă, înaintea căreia se închina cu respect și admirație Roma, să facă, din materialul atît de superior al geniului său, epopeea fundației înseși a societății romane.

(N. IORGA — *Pagini alese*, II, p. 287—288)

1026. Se vor înfiora de groaza sîngelui răspîndit de un frate din vinele altui frate acești copii, ascultînd povestirea despre Remus, care a sărit peste zidurile sacre, pe care le-a spurcat, le-a profanat și care a ieșit, prin urmare, din vraja sfîntă a cetății, a devenit astfel un păgîn, care sfidează înțelesul superior și mistic al ființei cetății, și nu vor băga de samă că în fundul acestei narațiuni nu este altceva decît tot o amintire asiatică, prin etrusci, aceea a lui Avel cel bun căzut jertfa urei fratelui său Cain, deși Avel, după o concepție morală mai bună, nu este profanatorul pe care și l-a închipuit noua legendă romană în ce privește pe sacrificatul Remus.

(Ibidem, p. 289)

1027. Dar, pentru oamenii care cercetează izvoarele, pentru oamenii care-și dau samă de logica vieții, pentru cei care pot să deslușească între ce împodobim noi în trecutul nostru, și peste caracterul neîmpodobit, dar care vorbește așa de înțeles inimilor noastre, și între ce este rostul adevărat în dezvoltarea societăților omenești, pentru toți aceștia dispar în fum, ca niște fantome ușoare, care nu se înalță către ceruri, căci religiile asiatice nu tind către albastrul lui, ci se înfundă în întunericul gropilor și subsolurilor pline de morminte, toți acești reprezentanți închipuiți ai unei Rome fundate pe datîne străine.

(Ibidem, p. 290)

1028. Însă, cînd vine cineva cu un ajutor care privește numai o parte, cu o lege care privește un anumit interes de clasă, foarte vizibil, fără îndoială că cine ține la dreptate, cine e condus de nepărtenire și cine consideră acest popor ca un întreg în care fiecare clasă își are drepturile sale nu poate să voteze o asemenea lege.

(Ibidem, p. 345)

1029. Cine va fi putut spune sau scrie că armata noastră, oricîte neajunsuri i-au venit din partea unor elemente pentru cari ea însăși nu este răspunzătoare, că această sfîntă armată nu și-a îndeplinit datoria ei nu numai față de țară, de țara de acum, dar față de una din cele mai glorioase moșteniri și față de generațiile cari ne așteaptă pentru a ne judeca; cine va spune că țăranul român a scăzut cîtuși de puțin față de strălucita vitejie care i-a fixat în generațiile precedente un rang între națiuni,

aceia nu numai că săvîrșesc un act de nepatriotism, dar și un act de nedreptate față de partea cea mai sănătoasă, mai plină de făgăduieli și de viitor a neamului nostru.

(Ibidem, p. 447)

1030. Iar dacă e vorba de morți, de aceia cari nu se pot apăra și pe cari, cum sînt oamenii, nu-i nimeni care să-i poată apăra, apoi cu cîtă precauțiune, pioasă și față de cei mai răi dintre cei răi, trebuie să te apropii de o viață pe care, cum de obicei se ascunde de fiecare o parte din el însuși, care, fiind cea mai smerită, poate să fie și cea mai bună, nu este de loc sigur că i-ai înțeles în adevăr!

(Ibidem, I, p. 5—6)

1031. Nu mai fusese adecă Petrea la Tîrg, nu știa ce e tîrgul și cum se tîrguiesc oamenii; știa, numai așa din auzite, că la tîrg e multă lume și încă mai multă vorbă, că unul întreabă, iar celălalt dă răspuns și că cel ce vrea să vîndă mai scade din preț, dacă nu i se dă cît cere.

(I. SLAVICI — *Povești*, p. 138)

1032. Da' cînele să-l tragă jos, dar dă și popa să sară înapoi și, cum era cuprins de spaimă, și-a pierdut sărita, a căzut într-un par și-a rămas înfipt în el ca într-o țeapă, încît se zbătea ca vai de el, dînd din mîini și din picioare.

(Ibidem, p. 147)

1033. Fiindcă e păcat să prazi biserici, mai unul, mai altul dintre dînșii era cuprins de căință și, fiindcă lui Dumnezeu îi place mirosul de tămîie, luară, ca să îmblînzească mînia lui Dumnezeu, fiecare cîte un pumn de tămîie și-l aruncară în foc, încît se ridică deodată spre cer un fum curat, de care mirosea toată pădurea.

(Ibidem, p. 151)

1034. Cum stătea însă el așa, iată că lupii din codru, care mușinaseră [1]) mirosul de berbec fript în coaja lui, începură să se adune și peste puțin el se văzu-ncungiurat din toate părțile de haita flămîndă și cu ochii scînteietori, niște lupi mari, care clefăiau și-și arătau pe rînjite dinții, gata să-l sfîșie și să-l mănînce.

(Ibidem, p. 157)

1035. Așa zicea și iar îi venea să iasă, dar nu ca să se prindă în horă, ci ca să răstoarne și masa cu toate bunătățile încărcate pe ea, și tot ceea ce îi mai cădea în cale și să le alunge pe iele, nebunele, căci multă era întristarea în fața lui Limir, pe care nu-l lăsau în pace, și rău îl ședea să fie trist.

(Ibidem, p. 171)

1036. Zgripțuroaica cea împietrită de bătrînă simțea după miros că vine și se apropie ceva ce n-a mai fost prin partea locului, dar nu putea să deie cu socoteală, ce și cum și de ce, și sta în pragul colibii dărăpănate, gîrbovă, răzămată în două bețe noduroase

---

1) *A mușina* — a adulmeca

și clănțănind din cei doi dinți ce-i mai rămăseseră în gură.

(Ibidem, p. 177)

1037. — Acum urmează-ți drumul în pace — grăi dînsul scuturîndu-și solzii — și cînd vei mai avea nevoie de mine, bate de trei ori din palme, că eu orișiunde aș fi te aud și, vară fie, iarnă fie, vin într-o clipă la tine.

(Ibidem, p. 177)

1038. Nu știa Lia, săraca, că-i vindecase șarpele, mîngîind-o cu limbile lui, toate rănile și-o făcuse nevătămată, ca nici sabia să n-o taie, nici focul să n-o ardă, dar îi făcuse și sîngele rece ca al lui, stînsese tot focul vieții din ea și-i oprise viața în loc, ca orișicît ar mai custa [1]) pe pămînt, tot așa cum e să rămîie.

(Ibidem, p. 179)

1039. În zadar îi spuse c-a umblat și a ostenit, a trecut prin multe și s-a canonit, ca să caute alifia ce dezmorțește vinele ; în zadar îl încredință că a găsit-o și vine cu ea de peste nouă mări și nouă țări, în zadar stărui să-l frece fie măcar și numai la ochi și la tîmple, căci el ținea una și bună, că alta e aceea pe care o știe dînsul și o așteptă ; o luă drept o vrăjitoare, care vrea să-l piardă cu farmecele ei, ba în cele din urmă se îndîrji și voi s-o dea afară din palat și s-o alunge din împărăția lui.

(Ibidem, p. 188)

[1]) *A custa* — a trăi

1040. Cînd convoiul fu ceva mai departe, una din femeile din șir, îmbrăcată într-un mantou de leopard veritabil, ce trebuie să fi fost admirabil pe vremuri, dar care acum era veștejit și depilat pe regiuni întregi, formulă această întrebare surprinzătoare :

— Conte, în cartierul ăsta se găsește mai ușor aragaz ?

(G. CĂLINESCU — *Scrinul negru*, p. 7)

1041. Trebuie să-ți mai spun că mama, care ține foarte mult să aibă o bătrînețe liniștită și asigurată, cu relații mondene și călătorii în străinătate, s-a cam speriat de purtarea tatei, care de la o vreme grevează proprietățile cu datorii, nu-mai dau seama în ce scop.

(Ibidem, p. 77—78)

1042. Toată povestea de care te arăți așa de iritat este că am dansat de cîteva ori cu Oster, care e un bărbat, de ce să mint, de o frumusețe rară, visător, bronzat, cu ochi migdalați, puternic și zvelt, ca un prinț arab în fracul lui impecabil.

(Ibidem, p. 97)

1043. Arhitectul, vrăjit și uitînd cu totul durerea Miniei, absorbit cum era de frumusețea spectacolului moral, își pusese capul în palme, stînd cu coatele rezemate de masa în care cu puțin înainte bătuse așa de violent, și privea pe Mini cu o plăcere imensă, și ar fi fost în stare să mai țipe o dată și să mai trîntească pumnul în masă dacă ar

fi fost convins că Mini ar fi început să plîngă din nou atît de tare.

(Ibidem, p. 125)

1044. Că de streină ţara, deşi vi-i gura plină,
De ea, n-aveţi ce zice, v-a fost
Şi vi-i streină.

(TUDOR ARGHEZI — *1907*, p. 108)

1045. Dreptatea, deocamdată, înfrîntă, tot mai cere
Răsplată măsurată pe muncă şi durere,
Dar subt cuvînt că unul are un simţ şi-o minte
Şi altul braţe grele, vorbirea asta minte,
Cînd spune că stăpînul, mai mare, se cuvine
Să ia tot rodul zilei, sleindu-te pe tine.

(Ibidem, p. 109)

1046. Să reclame, în caz că ar fi fost evacuat cu forţa, se temea, fiindcă ar fi trebuit să mărturisească a fi tatăl unor copii dezavuaţi de noul regim, ceea ce, credea el, i-ar fi dăunat.

(G. CĂLINESCU — *Scrinul negru*, p. 239)

1047. Nu că tăgădui munca făcută, nici atunci
Cînd una îngrămădeşte prea mult, din două munci,
Dar cine pune trudă mai grea, plugarul, care
Stă-ngenunchiat să vadă sămînţa de răsare
Ori domnul cel cu geamul rotund, de lîngă nas,
Nervos că iscăleşte la şase luni un ceas?

(TUDOR ARGHEZI — *1907*, p. 109)

1048. — Desigur că guvernul român va onora poliţa, dar se poate să cadă ministerul, să se ivească unele complicaţii.

(G. CĂLINESCU — *Scrinul negru*, p. 294)

1049. Preşedintele se sculase în picioare şi căuta să le vorbească; dar, cînd parlamenta din trăsură, Scatiu trecu ca fulgerul pe lîngă ei, repezind calul asupra ţăranilor cu atîta furie, încît rupse rîndurile şi trecu, iar vizitiul dete bici cailor.

(D. ZAMFIRESCU — *Viaţa la ţară*, p. 175)

1050. Prinţesa n-ar fi gătit ceva şi n-ar fi mîncat neservită de altul de ar fi fost să moară de foame, şi numai norocul şi anume arta de a interesa şi pe alţii o făceau să-şi păstreze şi în ruina totală capriciile.

(G. CĂLINESCU — *Scrinul negru*, p. 299)

1051. — Noi am rugat-o pe mama, zise Costi, căci trebuie să procedăm ca nişte oameni de lume, să ne ajute să ieşim din încurcătură.

(Ibidem, p. 363)

1052. Filip zări vioara pe capacul pianului, îl întrebă pe Ioanide dacă ştie să cînte

și, cum acesta declară că știe „aproximativ", îl rugă să „interpreteze" ceva.

(Ibidem, p. 446)

1053. Ciocîrlan fu de părere să lase toate mobilele legației, donîndu-le cu ideea puerilă că astfel ar demonstra zelul pe care îl pusese la instalarea localului.

(Ibidem, p. 407)

1054. — Nu încerca, mai ales dacă te vei ridica cu mult deasupra comunului, să înlături dușmăniile pe care le vei stîrni, făcînd pe placul fiecăruia, umilindu-te înaintea adversarilor: e o trudă zadarnică, deoarece mediocrii te urăsc nu fiindcă i-ai contrazis, ci pentru că i-ai întrecut.

(Ibidem, p. 502)

1055. Cu toate că era vară, un stol uriaș de corbi se învîrtea croncănind prin preajmă și treceau așa de jos, încît rădeau capetele deportaților, ca și cum, confundîndu-i pe aceștia cu niște mortăciuni, ar fi voit să smulgă cu ciocul din trupurile lor.

(Ibidem, p. 574)

1056. După multe discuții, consimți să redacteze un instrument în virtutea căruia Filip, dacă cumva s-ar fi aflat în străinătate, fără ea, reținută prin caz de forță majoră, putea să ridice prin Meme, cît era încă minor, și singur, la majorat, jumătate din avutul depus, de rest putînd dispune numai pe baza unui act ulterior.

(Ibidem, p 689)

1057. Dar tanti zice că o familie care s-a ilustrat în trecut și a domnit nu trebuie să țină seama de prezent, ci să se poarte ca și cînd ar putea fi vreodată chemată la tron.

(Ibidem, p. 707)

1058. Dar o cuprinse deodată groaza să plece de-aici, fără să știe ce-o îndemna să rămînă, fiindcă omul întîlnit astăzi nu era decît o amintire; nu aștepta de la el nici să-i vorbească, nici să-i întindă mîna.

(RADU TUDORAN — *Dunărea revărsată*, p. 43)

1059. Aproape că-i veni să se ridice și să fugă, să ajungă acolo, poate întîrzia trenul, să-l privească din umbră, să se încredințeze încă o dată că el era omul acela, ca și cum, dacă ar fi înșelat-o ochii, puteau s-o înșele și urechile cînd îi auzise numele.

(Ibidem, p. 43)

1060. Nu mai înțelegea nimic din ceea ce se întîmplase cu ea zilele acestea, nu mai știa ce-o îndemnase să se prezinte la șantier dis-de-dimineață; totul îi apărea acum atît de hîd și de groaznic, încît n-avea nici măcar puterea să ia o hotărîre, să se îndrepte încotrova — și stătea așa, țeapănă, paralizată.

(Ibidem, p. 47)

1061. Sub bascul din creștet i se vedea părul bălai, bălaie îi erau și sprîncenele, și genele subțiri, și, cum nu i se deslușea nici o urmă de păr pe obraz, ar fi părut un chip șters, dacă n-ar fi avut ochii, ca ai copiilor

zugrăviţi de Tonitza, mari, negri, vii şi uluitor de expresivi, cu o statornică înclinare spre rîs.

(Ibidem, p. 123)

1062. Lui Bobby, care, conjurat să nu se atingă, îi scosese dintr-o carte un semn de mătase pe care era brodat cuvîntul „Jim", îi trase o palmă, după care izbucni pe dată în plîns.

(G. CĂLINESCU — *Cartea nunţii*, p. 143)

1063. Stătu un moment la îndoială dacă nu era mai bine să întrebe pe Silvestru de rostul banilor, sau nu era mai bine să înţeleagă ceea ce era firesc : că banii îi fuseseră dăruiţi lui, evitînd darea în vileag a gestului faţă de mătuşi . . .

(Ibidem, p. 234)

1064. La cantină aproape că nu mai avea ce face — lucrul o dată organizat mergea ca pe roate ; nu se cheamă că întîmpina dificultăţi dacă se mai certa cu furnizorii, mai dădea o fugă ici, colo, să caute carne — se mai cerea şi carne de vacă, nu putea să-i ţină pe oameni tot cu godacii, de atîta grăsime ţi se apleacă !

(RADU TUDORAN — *Dunărea revărsată*, p. 218)

1065. Nu-i fusese uşor să accepte ideea unei întîrzieri de o lună, o lună şi jumătate, poate chiar mai mult, cînd avea făcute ale planuri, cînd socotise că de săptămîna viitoare va începe trasajul.

(Ibidem, p. 257)

1066. Dar oricît se străduiră să-i descopere vreo boală prezentă sau viitoare, deşi nimic n-ar părea c-ar fi mai uşor pentru medicină, declarară că tovarăşul inginer Marchidan Ion era pe deplin sănătos, putea să dea globule roşii şi altora, avea peste cinci milioane, nimic la stomac, la ficat, la ochi, la plămîni, la inimă . . .

(Ibidem, p. 288)

1067. Cînd venea de la Reşiţa, Cocoş se interesa repede ce mănîncă oamenii, deşi în locul lui fusese numită responsabilă a cantinei tovarăşa Matilda Petcu, fată isteaţă, pricepută şi la bucătărie şi la socotit raţiile, să te miri, fiindcă mai înainte nu făcuse altceva decît să servească la masă.

(Ibidem, p. 291)

1068. Oamenii care înainte îl mai luau peste picior uneori, cînd îl auzeau cum le înfloreşte şi le îngroaşă, aveau acum faţă de el o rezervă sfioasă ; nu că se fereau cînd venea aproape, dar parcă le era tot timpul teamă să nu spună o vorbă, să nu facă un gest care să-l jignească.

(Ibidem, p. 370)

1069. S-ar fi spus că îl nemulţumea nenorocirea, ceea ce n-ar fi bănuit nimeni, chiar cei care n-auveau prea multă încredere în el, socotindu-l că nu-i decît bun de gură, şi că în tot ce face urmăreşte doar să se pună bine cu muncitorii.

(Ibidem, p. 387)

1070. N-aş vrea să luăm pe nimeni de la lucru, dar înainte de ora şase seara, cînd crezi că-i mai bine, va trebui să admit comuniştii; poate că ar fi de ajuns o jumătate de oră.

(Ibidem, p. 398)

1071. N-avea un glas atît de puternic ca să cutremure mulţimea, dar se simţea că tot ce spune porneşte dintr-o mare încredere şi-o mare putere a inimii; muncitorii îl ascultau într-o tăcere care creştea şi se încorda într-atît, încît, printr-o lege firească a sufletului omenesc, nu se putea sfîrşi decît cu furtună; o dată cu ultimele lui cuvinte, pe care zadarnic se străduise să le facă mai răsunătoare, izbucniră aplauze îndesate, grele, şi strigăte de încuviinţare, într-un vuiet care suplinea, retrospectiv, chiar şi lipsa de glas a lui Donos.

(Ibidem, p. 409)

1072. Dar eu socotesc că astăzi, pentru cel ce este muncitor adevărat şi rămîne devotat şi credincios clasei din care face parte, e mai important altceva, de aceea ne-am adunat astăzi să ne strîngem rîndurile, să arătăm că sîntem în stare să învingem o situaţie care ar fi grea numai dacă ne-ar amorţi inimile şi ne-ar înţepeni braţele.

(Ibidem, p. 412—413)

1073. Ca primă măsură, el hotărî să-şi mărească vigilenţa, să descoase mai temeinic pe cei ce vizitau şantierul şi să nu le dea drumul decît după ce s-ar încredinţa că au într-adevăr o treabă bine definită şi clară, ca să nu încurce lumea.

(Ibidem, p. 417)

1074. Se temu că dacă ar fi încercat s-o stînjenească, s-ar fi năpustit toţi asupra lui, să-l linşeze, deşi fără nici o dreptate, fiindcă el nu le dorea răul, ci dimpotrivă, avea datoria să le apere munca, la fel ca pe bunul statului, să nu li se irosească.

(Ibidem, p. 428)

1075. Marchidan auzise zvonurile, dar cum dispoziţia direcţiunii era să se continue lucrul, îşi făcea datoria şi alerga de colo pînă colo cu vrafuri de hîrtii în mînă, supraveghind conştiincios ca de obicei procesul de fabricaţie, în ritmul lui nou, care îl făcea să gîfîie toată ziua.

(Ibidem, p. 455)

1076. — Aici nu-i pe ce crede fiecare; ei or crede şi or vrea multe; datoria noastră este să-i ferim, să-i apărăm, că dacă i-o prăpădi gerul, cine o să mai lucreze mîine, cînd s-o îmblînzi vremea?

(Ibidem, p. 585)

1077. Dimineaţa i se părea că ia un sac cu omăt pe umeri, şi oricît ar fi fost de greu, ştia că nu-i cu putinţă să-l lepede pînă seara.

(Ibidem, p. 602)

1078. E perfect adevărat că în timpul luptelor de mai tîrziu, nici unui comandant de

companie nu i-a trăsnit prin cap să ocupe aceste tranşee, care parodiau în mic satele lui Potemkin, mai ales că nemţii nu s-au simţit obligaţi să vie pe şosea, ca să poată fi vînaţi cu puşca, ei au ocupat dealurile împădurite negru şi clăbuceturile cu păşuni verzi-gălbui.

(C. PETRESCU — *Ultima noapte de dragoste, întîia noapte de război*, p. 6)

1079. Mama trăia destul de greu, din pensia rămasă de pe urma tatălui meu, dimpreună cu surorile mele, dar cred că nu m-ar fi împiedicat niciodată să mă însor după voia inimii, deşi, în general, cei care s-au căsătorit din dragoste împiedică pe copiii lor să facă acelaşi lucru.

(Ibidem, p. 26)

1080. Pe cînd eu căutam să ascund oarecum dragostea noastră, ea ţinea s-o afişeze cu ostentaţie, cu mîndrie; încît, deşi nu-mi plăcea, începusem totuşi să fiu măgulit de admiraţia pe care o avea mai toată lumea pentru mine, fiindcă eram atît de pătimaş iubit de una dintre cele mai frumoase studente şi cred că acest orgoliu a constituit baza viitoarei mele iubiri.

(Ibidem, p. 27)

1081. Vreau să-ţi spun, de pildă, că n-aş vrea să fiu de loc copilul unui entuziast, şi de cîte ori pronunţa cuvîntul entuziast, îl dansa cu surîsuri, spre bucuria bătrînului inginer şi antreprenor, care lucrase toată viaţa numai cu cifre.

(Ibidem, p. 33)

1082. — Unchiule dragă — i-am spus, fără să îmi pot tescui în mine nemulţumirea — drept să-ţi mărturisesc, am cam început să mă împac cu ideea că tata n-a agonisit avere, ca să ne lase moştenire.

(Ibidem, p. 35)

1083. E adevărat că tocmai dorinţa unchiului Tache de a preciza punînd pe acest „anume" ducea la confuzie, ceea ce nu mi se părea tocmai surprinzător, căci ştiam că adesea excesul de precizare duce la confuzii — e asta una din ciudăţeniile logicii — şi de altfel cred că, de pildă, Kant, intenţionat recurge la prea mari precizări, care-l fac uneori aşa de greu de citit.

(Ibidem, p. 42)

1084. Mă cuprindea o nesfîrşită tristeţe văzînd că nici femeia asta, pe care o credeam aproape suflet din sufletul meu, nu înţelegea că poţi să lupţi cu îndîrjire şi fără cruţare pentru triumful unei idei, dar în acelaşi timp să-ţi fie silă să te frămînţi pentru o sumă, fie ea oricît de mare, să loveşti aprig cu coatele.

(Ibidem, p. 43)

1085. De aceea ei amînă, ca profesioniştii care vor să pară că au clientelă, cît mai mult, lasă să se îngrămădească lumea, şi încă de pe scara automobilului, cînd sosesc, se întreabă cu îngrijorare dacă e plină sala de aşteptare.

(Ibidem, p. 75)

1086. Cînd îmi dau seama acum cît de puțin bănuiam ce sens profund avea să aibă într-o zi această afirmație pentru mine, ce înnebunitoare problemă fără soluție avea să-mi puie, cît aveam să-mi repet întrebarea la nesfîrșit, îmi vine să surînd melancolic de seninătatea cu care glumeam atunci, cum ar glumi, fără să știe nimic, cei al căror tren a și pornit pe o linie pe care alt tren vine dimpotrivă.

(Ibidem, p. 94)

1087. Dacă nu-l găsesc acolo, cel puțin să-i urlu ei că știu tot, că, dacă își închipuie că își bat joc de mine, se înșală, să-i spun că poate să plece, că adineauri am refuzat donația pentru că știam totul.

(Ibidem, p. 246)

1088. În loc să-l dregi — ceea ce te va scoate pentru cîtva timp din tabieturile tale — ești în stare să te îmbeți în fiecare zi ca să uiți că din clipă-n clipă poate să-ți cadă-n cap.

(I. TEODOREANU — *La Medeleni*, p. 179)

1089. — Vra să zică, Dănuț, iaca ce-ți propune moșu Puiu: ori rămîi la Iași — într-un liceu dărăpănat unde vin toți desculții și nespălații, într-un liceu cu uniforme urîte — ori vii la București cu moșu Puiu, la un liceu ca cele din povești, în orașul în care stă regele, în orașul în care, duminicile, o ducem numai într-o petrecere, și de unde, cînd vine vacanța, hop în tren și tot înainte...

(Ibidem, p. 203)

1090. Ar fi vrut să le prefacă pe toate la un loc, într-un vas de cristal, plin de otrava sufletului lor, să-l ridice în mîini, să-l trîntească și să-l sfarme în mii de țăndări, și-n țăndări să se prefacă toate femeile pămîntului, cu rîsul și cu trupul lor fățarnic — și să piară de pe pămînt pocalul cu otravă.

(Ibidem, vol. II, p. 131)

1091. Închise fereastra și se așeză pe pat bucuroasă că erau numai două jumătate, întristată că erau abia două jumătate, fericită că va ajunge la Constanța în zori, tristă că Iașul nu era port la Marea Neagră în locul Constanței, bucuroasă și tristă de toate cele, căci bucuriile Monicăi, ca și genele ei grele, se-nvecinau cu lacrimile.

(Ibidem, p. 19)

1092. Cînd ai trăit o viață întreagă printre lucruri și fapte aspre, purtîndu-ți colții condensatei tale singurătăți, cînd ai simțit mereu că fiecare om, prieten ori dușman, e un copac vasal al codrului primordial, la umbra căruia, în loc de bancă, un lup așteaptă, în crengile căruia, privighetoare, o gorilă clipește lubric; cînd te-ai deprins să nu mai socoți viața ca un mănunchi de flori, idilic, ci ca o absurdă îndîrjire milenară într-o vastă indiferență spațială; și cînd șuieri melodiile muzicei ca să nu scuipi, și-ți apleci ochii pe file ca să-i speli de viață, nu ca s-o găsești acolo — e ciudat,

foarte ciudat, să simți deodată frăgezimea unui zîmbet omenesc, hărăzit ție!

(Ibidem, p. 54)

1093. Dacă pămîntul pe care mergi, pe care-l calci, fără să te gîndești la el — duritate încorporată în pași ca cerul în ochi — ai simți deodată că sufere din pricina ta, fiindcă pașii tăi sînt grei, dacă ai simți înlăuntrul lui ca o durere fără de expresie aparentă, fiindcă îl calci — ce-ai face: ai merge înainte, sau te-ai opri?

(Ibidem, p. 61)

1094. Ar fi o greșeală să lăsăm însă măcar o singură clipă posibil să se nască bănuiala că mișcarea literară de la Contemporanul este rezultatul inițiativei cîtorva revoluționari refugiați din Rusia, care au difuzat la noi ideile avansate în domeniul artei și literaturii cu care veniseră.

(G. C. NICOLESCU — *Curentul literar de la Contemporanul*, p. 42)

1095. Iar în prefața volumului său de poezii din 1842, pe tonul jumătate glumeț, ce-i era atît de propriu, referindu-se la denigratorii săi, cărora li se va părînd că a scris prea mult, el declară: „... chiar de aș fi vrut să-i mulțumesc și să nu scriu nimica, aceasta mi-ar fi fost peste putință; că am avut datoria să fac aceea ce am putut; să pun și eu o piatră cît de mică la zidirea obștească".

(Ibidem, p. 44)

1096. Fie că s-a abătut pe la Ipotești, fie că nu, e mai puțin probabil că a trecut prin Cheile Bicazului și mai posibil să fi trecut prin Vatra-Dornei, pe valea Bistriței, dar mai ales a Dornei.

(G. CĂLINESCU — *Viața lui Mihai Eminescu*, p. 81)

1097. Mizeria în care trăiește încă de pe acum Eminescu n-ar fi explicabilă, oricîte cărți ne-am închipui că-și cumpăra din cei 450 lei vechi, dacă nu ne-am dat seama că poetul este predispus, din pricina condițiilor sociale în care a fost nevoit să trăiască, către ceea ce idealiștii germani ar fi fost ispitiți a numi o mizerie metafizică, care, de fapt, era la poet o intuiție cosmică a mișcării moleculare, un gest filozofic, iar nu o simplă indigență.

(Ibidem, p. 115)

1098. Deoarece Eminescu ședea într-o cameră cu alți prieteni, nu credem că odaia era ținută în așa dezordine încît să nu se poată locui în ea, dar ne putem închipui că în lipsa de acasă a tovarășilor se pierdea cu totul în preocupările sale pînă acolo încît să denatureze un interior pentru care nu avea simțul „artistic".

(Ibidem, p. 135—136)

1099. I se pare, în cazul de față, că o cercetare cu autorizație oficială e plină de incalculabile răspunderi, că nu e îndeajuns de pregătit să citească documentele, în sfîr-

șit, încearcă „să" ne convingă că renunțarea sa este un scrupul, un act de înaltă demnitate profesională.

(Ibidem, p. 180)

1100. Dar deși nu mai poate fi îndoială că mijloacele de existență ale poetului erau foarte modeste, și că societatea de atunci era nepăsătoare față de omul de cultură, nici o schimbare esențială nu se făcuse în viața sa, care continua să-și urmeze legile ei proprii, expresie și ele, ce-i drept, a condițiilor sociale.

(Ibidem, p. 258)

1101. Nu mi-aș fi închipuit că o doamnă atît de inteligentă ca d-ta nu e în stare să-și dea seama că mă jignește cînd crede că eu, în vederea unui cîștig material, îmi dau osteneala de a o învăța românește pentru ca să poată ceti scrierile noastre, între altele și pe ale mele.

(Ibidem, p. 275)

1102. O presimțire surdă îl întîmpina, și boala ce-l pîndea nu-i era cu totul străină de conștiință, căci întrebat de ce nu citise Doina la serbare, cum îi fusese gîndul, răspunse că nu se simțea bine și era chinuit de temerea ca nu cumva să zică ori să facă ceva nepotrivit cu împrejurările, încît lumea să rîdă de dînsul.

(Ibidem, p. 280)

1103. Eminescu își dădu numaidecît seama că durerile sale erau un ecou stins al suferințelor obștești, că acestea fuseseră pricinuite de deșănțarea demagogică a liberalilor, care sărăciseră țara cu reformele lor, și cum regele era simbolul noilor stări de lucruri, fața de patriarhalitatea vechilor domni săraci, soluția se impunea, putem spune, de la sine : regele trebuia împușcat.

(Ibidem, p. 283)

1104. Mă amăgeam prostește, fiindcă situația din sat nu s-a limpezit așa iute — și-așa cum am crezut eu — și nici cu ai mei n-am lămurit-o cum am vrut și cum s-ar fi cuvenit s-o lămuresc.

(I. LĂNCRĂNJAN — *Cordovanii* I, p. 33)

1105. Și l-am văzut pe Gheorghe Dicu, pe caporalul cu care m-am întîlnit și după aceea, mai tîrziu și mai încoace, cînd îmi era greu și rău, cînd am fost arestat și închis, pe nedrept, la care m-am uitat așa cum m-am uitat pînă mai ieri-alaltăieri, ocărîndu-l ori lăudîndu-l, în gînd, după cum s-au înnodat și s-au deznodat simțămintele în capul meu și-n sufletul meu de om nestăpînit și pătimaș.

(Ibidem, p. 81)

1106. Dar de domolit nu mă domoleam de fel — din contră — și eram așa de învrăjbit și de mînios uneori, că-mi venea să iau pămîntul în spate și să-l arunc să nu mai știe nimeni de el și de lumea asta de furnici, care-i scurmă scoarța și se zbate să trăiască mai bine.

(Ibidem II, p. 13)

1107. Cînd s-au împărţit planurile de cultură, prin octombrie, mi s-a dat şi mie unu, aşa cum s-a dat fiecărui om din sat, şi mi s-a impus să însămînţez o groază de nimicuri; cînepă, in, tutun, sfeclă, borceag — ca să-mi fărîmiţez pămîntul, să nu m-aleg cu nimica, să rămîn în pagubă, să mă chinui.

(Ibidem, p. 41)

1108. Cred că ţi-ai dat seama singur c-ai făcut o prostie, atunci, după cum cred că şi-au dat seama şi alţii, care s-or încrezut în vorbele nu ştiu cui şi care-şi muşcă degetele acuma, fiindcă n-or venit cu noi, fiindcă n-or făcut ce-am zis noi!...

(Ibidem, p. 55)

1109. Lăsaţi-mă încet, a zis el, că vă spun tot, cu toate că m-am jurat, am făcut aşa un legămînt faţă de mine să nu vorbesc de fel de ce-am văzut şi prin ce-am trecut!

(Ibidem, p. 99—100)

1110. Noi, dacă chiar vrei să ştii, am vrut să lăsăm totul aşa cum era, să ne facem că nici nu ştim şi să-l aşteptăm pe Aurică Aviatorul, că ăsta vroia să te aibă-n mînă!...

(Ibidem, p. 112)

1111. — El poate că nu-i amestecat, a spus Indreiu, dar alţii, care-s mai mari decît el, poate că-s amestecaţi, dacă nu cu Aurică, direct, atunci cu stăpînii lui Aurică, cu cei care-l cîrmuiesc pe el.

(Ibidem, p. 113)

1112. Şi cînd ziceam că-i gata, fiindcă eu spusesem tot ce ştiam, de la început, ei o luau de la capăt cu toate, altfel şi cu alte întrebări, cu aceeaşi şi-aceeaşi stăruinţă însă, să afle tot, de parcă eu n-aş fi avut alte scopuri în viaţă decît să-i mint şi să-i înşel pe ei, să le îndrept atenţia în altă parte.

(Ibidem, p. 116)

1113. Am plecat de-acolo, fiindcă altfel, dacă aş mai fi stat, Mitru ar fi fost în stare să mă ţină toată ziua de vorbă, să-mi spună tot ce-i umbla lui prin cap — şi cîte nu-i umblau lui prin cap, atunci — să-mi explice tot ce se putea explica, în legătură cu Rezoluţia şi cu colectivizarea.

(Ibidem, p. 121)

1114. De sat şi de oameni îmi păsa şi nu prea, cu toate că îmi dădeam seama pe undeva că sîntem ceva, şi că dacă o să se aleagă praful şi pulberea de unul, o să se aleagă şi de ceilalţi — de tot satul — dar de Simion îmi păsa, mai cu seamă atunci, după prăbuşirea bătrînului.

(Ibidem, p. 410)

1115. Sapa era tot acolo, unde o aruncasem eu, iar fratele Simion, el, cel care venise pe furiş să mă taie, să-mi deie în cap, o luase către drum, cu toate că ar fi putut, i-ar fi fost la îndemînă şi-ar fi avut timp să facă asta, să pună mîna pe sapă.

(Ibidem, p. 423—424)

1116. Şi cînd am plecat, s-a ţinut după mine pînă la Guruieţ, spunîndu-mi, aşa cum

numai el poate să-ţi spună ceva, sucit, încîlcit, că n-a vrut să mă supere în nici un fel, dar uite că n-a ieşit cum a vrut, ca de obicei, pentru că lui îi merge totul în gol.

(Ibidem, vol. III, p. 152—153)

1117. — Dacă ar fi fost prevăzători, spunea Maxim, şi dacă şi noi care ne învîrtim pe la regiune şi pe la raion i-am fi sfătuit la timp ce trebuie să facă şi cum e bine să-şi organizeze munca, ar fi putut ocoli încurcătura asta, fără prea multă bătaie de cap!

(Ibidem, p. 415)

1118. Dar cum nu sînt scriitor şi cum nici n-o să fiu, mă gîndesc că tot e mai bine să ne-nturnăm la ale noastre, la hotărîrile pe care trebuie să le luaţi, cu toţii, în seara asta de răscruce, în care miroase a iarnă, dar şi a primăvară!

(Ibidem, p. 417)

1119. Văzusem atîţia morţi, spînzurînd în copaci sau înecaţi la Ciurel, mutilaţi de tren sau rupţi în bucăţi de curele şi transmisiuni, prin fabrici, că — fără s-o înţeleg sau să încerc s-o cuprind cu gîndul crud — începusem să simt moartea în mine şi în aer, ca o aripă a cărei filfîire numai eu o vedeam — cînd îmi apăsam palmele pe pleoape, gest instinctiv de concentrare pe care nu ştiam de la cine îl moştenisem.

(G. M. ZAMFIRESCU — *Maidanul cu dragoste*, p. 69)

1120. Slăbănogul îşi plimbase palmele pe umerii lui Gore, ca să se convingă bine că insul care-i vorbise nu era o simplă vedenie şi-i privise, atent, gura, ochii tulburi, figura vînătă de neodihnă şi zbucium, ca să se asigure că fostul tovarăş nu încerca să-şi bată joc de el ori să-i întindă o cursă care să-l oblige la o mărturisire deplină.

(Ibidem, p. 357)

1121. — Mi se pare mie că-mi răcesc gura fără folos — se întristase sluga de la birt, învăluindu-l pe comisar cu o privire dojenitoare — dacă, din tot ce-am spus eu, nu v-a rămas nimic în minte, cum nu rămîne apa într-o putină spartă.

(Ibidem, p. 441)

1122. Subalternul, în definitiv, afirmase că ar fi bine să se procedeze la o primă audiere a criminalului pe teren, fapt care ar fi putut duce la o imediată identificare şi arestare a complicilor — pentru că era exclus ca o crimă aşa de odioasă să fie comisă numai de sluga de la birt.

(Ibidem, p. 443)

1123. Ne pare folositor să arătăm prin mai multe citări că această glorioasă încredere în sine nu se mărgineşte la cîteva exemple izolate, ci se produce aşa de des în scrierile române, încît pare să fie una din tendinţele caracteristice ale spiritului public.

(T. MAIORESCU — *Critice*, p. 58)

1124. Şi prin urmare vom zice: este mai bine să nu facem o pinacotecă de loc decît să o facem lipsită de arta frumoasă; mai

bine su nu facem de loc statutele, organizarea, membrii onorați și neonorați ai unei asociațiuni decît să le facem fără ca spiritul propriu de asociere să se fi manifestat cu siguranță în persoanele ce o compun ; mai bine să nu facem de loc academii, cu secțiunile lor, cu ședințele solemne, cu discursurile de recepțiune, cu analele pentru elaborare decît să le facem toate aceste fără maturitate științifică ce singură le dă rațiunea de a fi.

(Ibidem, p. 83)

1125. Dar ceea ce voim să zicem este că, precum tragedia prin chiar natura ei a fost silită să-și ia mai ales regii și eroii drept persoane principale, tot așa romanul este și va fi din ce în ce mai mult silit să-și caute elementul său propriu în tipurile mărginite ale unei anume clase sociale dintr-un anume popor, de regulă ale claselor de jos.

(Ibidem, p. 398)

1126. Noi, românii, însă trebuie să ne bucurăm văzînd că, după ce mai multe generații ale tinerimii noastre au primit atîtea idei de știință și atîtea simțiri de artă din străinătate, a sosit timpul ca și noi să putem răspunde cu ceva, și că tînăra literatură română a fost în stare să dea bătrînei Europe prilejul unei emoțiuni estetice din chiar izvorul cel curat al vieții sale populare.

(Ibidem, p. 399)

1127. Și fiindcă zicem că merită o mai de aproape cercetare, se înțelege de la sine că nu poate fi vorba de insinuarea ce nu s-a sfiit a se produce și în unele organe de publicitate, că adecă comediile d-lui Caragiale urmăresc scopuri politice și par să-și bată anume joc de unele apucături ale partidului liberal, și că prin urmare ar trebui oprite de pe scena teatrului din ordinul guvernului de astăzi. (Pe atunci ministerul I. C. Brătianu).

(Ibidem, p. 420)

1128. Ceea ce caracterizează mai întîi de toate personalitatea lui Eminescu este o așa de covîrșitoare inteligență, ajutată de o memorie căreia nimic din cele ce-și întipărise vreodată nu-i mai scăpa (nici chiar în epoca alienației declarate), încît lumea în care trăia el după firea lui și fără nici o silă era aproape exclusiv lumea ideilor generale ce și le însușise și le avea pururea la îndemînă.

(Ibidem, p. 461)

1129. Și dacă pentru poeziile lui, în care și-a întrupat sub o formă așa de minunată cugetările și simțurile se mulțumea cu emoțiunea estetică a unui mic cerc de amici, fără a se gîndi la nici o satisfacție de amor propriu ; dacă el se considera oarecum ca organul accidental prin care însăși poezia se manifesta, așa încît ar fi primit cu aceeași mulțumire să se fi manifestat prin altul, nu este permis a conchide nu numai că era nepăsător pentru întîmplările vieței externe, dar și chiar că în relațiile lui pasionale era de un caracter cu totul neobișnuit.

(Ibidem, p. 464)

1130. Totuși, nu voi exagera de loc, chiar în acest caz, dacă voi conchide că scriitorul care s-a întîmplat să aleagă un stăpîn, pentru a zugrăvi răutatea, nu e un iubitor al acelei clase, precum unul care ar alege un țăran, în același scop, nu e om care se prăpădește după țărănime.

(G. IBRĂILEANU — *Studii literare*, p. 13—14)

1131. Desigur că grecii, care vin să se-mbogățească, sînt un anumit fel de greci, care trebuie să fie mai răi decît ceilalți, căci sînt o selecțiune specială.

(Ibidem, p. 15)

1132. Iar dacă ne gîndim la calitatea pură și profundă a lirismului său, dacă ne gîndim la faptul că Eminescu a apărut într-o literatură începătoare, fără tradiții, fără modele, fără limbă artistică, fără limbă literară fixată; dacă ne mai gîndim că el a avut de luptat cu mizeria, cu boala, cu obtuzitatea mediului și răutatea oamenilor, dacă mai adăugăm că opera lui, creată în condiții așa de grele, a fost înfăptuită pînă la vîrsta de treizeci și trei de ani, pînă la vîrsta cînd un poet de o așa puternică gîndire abia începe să devină ceea ce e menit să fie — atunci poate că avem dreptul să spunem că în Eminescu natura crease pe cel mai mare liric modern și că, geloasă pe propria-i operă, i-a plăcut să sfarme de timpuriu minunata oglindă în care s-a răsfrînt atît de încîntător.

(Ibidem, p. 94—95)

1133. Un om cinstit — în adevăratul înțeles al cuvîntului — nu va fi un favorizat la banchetul vieții; și dacă va avea voință, atunci nu va deveni pesimist, pentru că voința îl va face să nu primească pasiv loviturile ce i le dă societatea, ci să lupte împotriva lor.

(Ibidem, p. 213)

1134. Cît pentru doctor, dacă mă veți întreba, voi avea iarăși onorul a răspunde că, deși ar trebui să fie ca la alte băi, aci însă s-au socotit de prisos, pentru că orișicine este în stare să vă lămurească chipul de a face cura.

(V. ALECSANDRI — *Proză*, p. 165)

1135. Voi cerca dar să-mi adun suvenirile și să le înscriu în albumul meu, făcînd apel la toți acei ce cunosc particularități din viața lui Bălcescu sau care posedă corespondențe de-ale lui să le publice pentru ca astfel să se poată într-o zi complecta biografia unui om a cărui memorie onorează națiia română.

(Ibidem, p. 433)

1136. Om învățat e întîi cine nu știe nimic, al doilea cine știe ceva și se miră el singur, al treilea cel ce știind ceva, nu se mai miră; pe lîngă aceștia toți, trece și obrazniculcare și-a dat osteneală să știe multe lucruri și n-o spune nimănui.

(N. IORGA — *Cugetări*, p. 260)

1137. Mai la urmă, ceea ce te înalță ori te coboară, te întărește și te face slab nu sînt relațiile cu alții, ci acelea cu tine însuți.

(Ibidem, p. 271)

1138. Cînd doi ți-ar spune că ești beat, du-te de te culcă. Nu, dacă știi tu că n-ai băut, să fii sigur că amîndoi sînt niște beți.

(Ibidem, p. 42)

1139. Fiecare vede într-un lucru ce e mai puțin deprins să vadă: de aceea să nu te superi dacă într-un cerc de cîrni copilul tău va fi lăudat numai pentru că are nasul mare.

(Ibidem, p. 48)

1140. Geniul nu e o nebunie, e însă una să crezi, oricine ai fi, că ai geniu.

(Ibidem, p. 49)

1141. A cere cuiva să fie erou în împrejurările josnice ale unei societăți decăzute e ca și cum ai cere unui vultur închis într-o odăiță să zboare la o mie de metri deasupra pămîntului.

(Ibidem, p. 50)

1142. Doi nebuni se înțeleg sau totdeauna sau niciodată; doi cuminți, cînd da, cînd nu.

(Ibidem, p. 52)

1143. Lumea nu e mulțămită că sînt oameni minunați, ci le mai cere să facă lucruri de acelea care și față de dînșii să pară tot minuni.

(Ibidem, p. 55)

1144. Banul trebuie să meargă; îl strîngi, îl furi. E ca și cum ai opri un rîu fără să aibă o moară.

(Ibidem, p. 56)

1145. Proștii se pot împărți în două: cei ce nu vreau să fie, și cu cari te poți înțelege, și cei cari sînt bucuroși că sînt proști, și cu cari să nu te întinzi la vorbă.

(Ibidem, p. 62)

1146. Pentru ca să-ți recunoști greșeala trebuie ca sufletul tău întreg să-i fi fost superior.

(Ibidem, p. 63)

1147. Găina se va fi crezînd mai mult decît vulturul, fiindcă are și aripi și e și cuminte.

(Ibidem, p. 81)

1148. Moartea cea bună e aceea cînd nu-ți pare rău că ai trăit.

(Ibidem, p. 82)

1149. Spune drept totdeauna: e mai bine să spui tu adevărul decît să-l adauge cineva necontenit la cele ce spui.

(Ibidem, p. 83)

1150. Unii oameni de aceea pare că nu mai mor fiindcă nu e ce suflet să li iasă.

(Ibidem, p. 92)

1151. Să ajuți către glorie pe cineva care nu e chemat pentru dînsa, e să-l urci pe casă și să-i dai drumul în jos, cînd el n-are aripi.

(Ibidem, p. 100)

1152. Dac-aș fi în locul lui, ce n-aș face, auzi spuindu-se în viață. Așa va fi zicînd și cioara flămîndă și înghețată, care se gîndește la cușca și la semințele canarului.

(Ibidem, p. 103)

1153. Adeseori te întreabă cum ai timp să lucrezi acela care merită să fie întrebat cum are timp să stea degeaba.

(Ibidem, p. 109)

1154. Cînd face un lucru bun, fiecare-și zice că ești în stare să-l împlinești și singur; la o faptă rea însă, atîția se gîndesc că poți obosi și ar fi păcat să n-o mîntui.

(Ibidem, p. 115)

1155. Omul cuminte se face nebun cînd se îmbată; nebunul beat s-ar face poate cuminte; numai prostul e tot așa și înainte de a fi băut și după.

(Ibidem, p. 116)

1156. Prietenul își dă seama că ar părea părtinitor ajutîndu-te, și nu te ajută.

(Ibidem, p. 120)

1157. Ce pot suferi mai puțin oamenii neizbutiți e să vadă la altul ce ar fi fost el dacă ar fi izbutit.

(Ibidem, p. 122)

1158. Unii șarlatani ating culmea artei lor prin aceea că li se pare și lor cum că în unele momente ar fi sinceri.

(Ibidem, p. 123)

1159. Nu întreba pe acel care te pedepsește ce drept are la aceasta, ci întreabă-te de ce te-ai făcut vinovat. Mîna care lovește e călăuzită de păcatul tău, și aceasta are însemnătate.

(Ibidem, p. 128)

1160. E ciudat că sufletul nu ți-l poți dezvălui întreg decît cînd ai mai mulți oameni înaintea ta. Ei ți se par că înfățișează atunci omenirea.

(Ibidem, p. 128)

1161. Multora le va fi părînd rău că pot minți pe oameni, și nu și natura.

(Ibidem, p. 130)

1162. Cînd o femeie nu mai e frumoasă, lumea așteaptă să fie altceva, pe cînd ea înțelege să rămîie tot ce a fost pînă atunci.

(Ibidem, p. 134)

1163. Cei vechi au avut muzica prin care se clădeau de la sine zidurile Tebei, modernii au născocit pe aceia care ar fi în stare să dărîme piramidele.

(Ibidem, p. 134)

1164. În ceruri nu se ține nici o socoteală de ceea ce sînt datori a-și da oamenii unul altuia, precum nu se ține samă florii de mirosul ei sau soarelui de lumina pe care o răspîndește.

(Ibidem, p. 136)

1165. Se pare că oamenii văzuți de sus în jos sînt altfel. Și altfel oamenii văzuți de jos în sus. Deci, oricari ar fi ei, vezi-i față-n față.

(Ibidem, p. 137)

1166. Crengile copacului au fost făcute numai pentru paserile cerului, și deci să nu se mire ursul cînd ele se sfarmă și-l lasă să cadă.

(Ibidem, p. 139)

1167. Specialist înseamnă un om care pe încetul ajunge a uita că mai sînt pe lume și alte lucruri decît acelea pe care crede că le știe și el.

(Ibidem, p. 139)

1168. Nu e nici un mormînt destul de bine închis ca să nu pătrundă într-însul blăstămul, și nici unul destul de adînc pînă la care să nu se coboare recunoștința.

(Ibidem, p. 219)

1169. Orice om cinstit care ți-a făcut bine e mai bucuros să fii om de ispravă nerecunoscător decît o canalie care vine să-și plătească datoria.

(Ibidem, p. 147)

1170. Ca să fii sigur că ai înțeles un lucru, trebuie să-l spui și trebuie să vezi dacă l-au înțeles alții și **cum** l-au înțeles.

(Ibidem, p. 162)

1171. Cînd ți se adună dușmanii, nu te mira; e de-ajuns să urle un lup, ca să se adune toți, pentru pradă sau pentru pușcă.

(Ibidem, p. 226)

1172. Cine începe un lucru, îl începe potrivit cu ce știe că are în el, nu cu partea pe care o cunoaște lumea. De aici, multe învinuiri zădarnice de îndrăzneală.

(Ibidem, p. 227)

1173. Sînt oameni mari și puternici cari se miră că din suferința ce stîrnesc zilnic nu se poate face în toată viața lor un singur ceas de bucurie deplină, cum o are cerșetorul înghețat pe care-l primești în casa caldă.

(Ibidem, p. 238)

1174. Fiecare își face despre tine icoana de care e capabil, dar de aici nu urmează că tu ești dator să te recunoști în toate.

(Ibidem, p. 242)

1175. E așa de ușor să întorci ochii de la cineva, încît e o risipă de simțire să-l urăști.

(Ibidem, p. 252)

1176. El adaogă atunci un exemplar la această serie, pune un nume mai mult în registrul stării civile, și o face în așa fel încît exemplarul pe care îl adaogă unei serii, exprimă seria întreagă și numele în plus pe care îl înregistrează în starea civilă, ar putea să încheie starea civilă, făcîndu-le pe celelalte inutile. Dar dacă geniul imită ceea ce natura creează în serie, el nu poate

imita geniul, care este tocmai ceea ce nu se află produs în serie.

(CEZAR PETRESCU — *Luceafărul*, p. 17)

1177. Ca un Pepelea al familiei ce era, poate că se pregătea să zugrăvească episodul pe-o coală de hîrtie și s-o prindă în cuie deasupra ușii. Dar acum se cuvenea să tacă și să rămînă smerit ; tăcea și rămînea smerit.

(Ibidem, p. 47)

1178. Pentru el nu mai încăpea îndoială ca Harieta a și făcut de îndată un plan și că e destul de vrednică pentru a afla răspuns la toate ; mai înțelegea însă și că înadins umflă primejdia ca să dea mai mult preț faptei sale de mare cutezanță.

(Ibidem, p. 57)

IZVOARE

1. Alecsandri V.	*Poezii*	E.T. 1965
2. Alecsandri V.	*Proză*	E.P.L. 1966
3. Alexandrescu Gr.	*Poezii*	B.P.T. 1959
4. Arghezi Tudor	*Nuvele și schițe*	E.T. 1955
5. B. Șt. Delavrancea	*Apus de soare*	E.T. 1965
6. B. Șt. Delavrancea	*Nuvele și povestiri*	E.T. 1963
7. Bart Jean	*Schițe marine*	E.T. 1953
8. * * *	*Basme populare*	E.T. 1966
9. Barbu Ion	*Joc secund*	E.L. 1966
10. Blaga Lucian	*Hronicul și cîntecul vîrstelor*	E.T. 1965
11. Bogza Geo	*Țara de Piatră*	E.T. 1964
12. Bolintineanu D.	*Legende istorice*	B.P.T. 1965
13. Brăescu Gh.	*Amintiri*	B.P.T. 1965
14. Brătescu-Voinești I. Al.	*Proză*	E.P.L. 1957
15. Brătescu-Voinești I. Al.	*Nuvele și schițe*	E.T. 1958
16. Budai-Deleanu I.	*Țiganiada I, II*	B.P.T. 1958
17. Caragiale I. L.	*Nuvele și povestiri*	E.T. 1966
18. Caragiale I. L.	*Momente și schițe I—II*	B.P.T. 1959
19. Caragiale Matei	*Craii de Curtea-Veche*	B.P.T. 1965
20. Călinescu G.	*Enigma Otiliei I—II*	E.T. 1965
21. Călinescu G.	*Călători străini despre Țările Române*	A.S.R. 1968

22. Călinescu G.	*Ion Creangă*	E.P.L. 1964
23. Călinescu G.	*Scrinul negru*	E.P.L. 1960
24. Călinescu G.	*Viața lui M. Eminescu*	E.P.L. 1966
25. Călinescu G.	*Opere I.*	E.P.L. 1965
26. Cocea N. D.	*Articole și pamflete*	E.I. 1961
27. Coșbuc G.	*Fire de tort*	E.P.L. 1965
28. Creangă I.	*Dănilă Prepeleac*	E.T. 1965
29. Creangă I.	*Opere*	E.P.L. 1959
30. * * *	*Din proza Contemporanului*	E.T. 1961
31. Dobrogeanu-Gherea C.	*Studii critice*	E.T. 1963
32. Eminescu M.	*Poezii*	B.P.T. 1965
33. Eminescu M.	*Geniu pustiu*	B.P.T. 1966
34. Filimon Nicolae	*Ciocoii vechi și noi*	I—II E.T. 1961
35. Gîrleanu Emil	*Schițe și nuvele*	B.P.T. 1964
36. Goga Octavian	*Ne cheamă pămîntul*	B.P.T. 1965
37. Hogaș Calistrat	*Pe drumuri de munte*	Ed. II. B.P.T. 1958
38. Ibrăileanu G.	*Studii literare*	1957
39. Soc. Științe Filologice	*Limbă și literatură*	1968
40. Iorga N.	*Pagini alese I—II*	E.P.L. 1965
41. Iorga N.	*Cugetări*	E.T. 1968
42. Ispirescu P.	*Basme, ...*	B.P.T. 1966
43. Lăncrănjan I.	*Critice*	E.P.L. 1966
44. Maiorescu Titu	*Cordovanii*	E.P.L. 1966
45. Neagu Fănuș	*Îngerul a strigat*	E.P.L. 1968
46. Nicolescu G. C.	*Curentul literar de la Contemporanul*	1966
47. * * *	*Nuvela română contemporană*	
	Culegere I—II	B.P.T. 1966
48. Petrescu Camil	*Un om între oameni*	E.P.L. 1965

49.	Petrescu Camil	*Ultima noapte de dragoste, întîia noapte de război* E.P.L. 1966
50.	Petrescu Camil	*Întunecare* E.P.L. 1965
51.	Petrescu Cezar	*Romanul lui Eminescu Carmen Saeculare* E.P.L. 1968
52.	Popovici T.	*Setea* B.P.T. 1961
53.	Preda M.	*Desfăşurarea* E.P.L. 1954
54.	Preda M.	*Moromeţii* E.P.L. 1955
55.	Rebreanu L.	*Pădurea spînzuraţilor* E.P.L. 1964
56.	Rebreanu L.	*Opere alese I.* E.P.L. 1959
57.	Sadoveanu M.	*Mitrea Cocor* E.P.L. 1959
58.	Sadoveanu M	*Viaţa lui Ştefan cel Mare* E.P.L. 1962
59.	Sadoveanu M.	*Şoimii* E. Milit. 1965
60.	Sadoveanu M.	*Neamul Şoimăreştilor* E.P.L. 1962
61.	* * *	*Scriitorii noştri despre frumuseţile Patriei* E.T. 1959
62.	Slavici I.	*Nuvele* E.T. 1966
63.	Slavici I.	*Păcală în satul lui* E.P.L. 1965
64.	Slavici I.	*Moara cu noroc* B.P.T. 1960
65.	Slavici I.	*Mara* B.P.T. 1965
66.	Stancu Z.	*Pădurea nebună* B.P.T. 1966
67.	Stancu Z	*Desculţ I—II* B.P.T. 1960
68.	Stancu Z.	*Jocul cu moartea* E.P.L. 1966
69.	Teodoreanu Ionel	*La Medeleni* E.P.L. 1967
70.	Ţic Nicolae	*Anii tineri* E.P.L.
71.	Vianu Tudor	*Postume* 1966
72.	Vianu Tudor	*Despre stil şi artă literară* E.T. 1965
73.	Tudoran Radu	*Dunărea revărsată* E.T. 1961
74.	Vlahuţă Al.	*România pitorească* E.T. 1961
75.	Vlahuţă Al.	*Poezii* E.P.L. 1965
76.	Zamfirescu D.	*Viaţa la ţară...* E.P.L. 1965
77.	Zamfirescu M. G.	*Maidanul cu dragoste* E.S.P.L.A. 1957

CUPRINSUL

În loc de prefață 3
Lista cu abrevieri 9

Partea întîi

Texte literare rezolvate pe feluri de subordonare 11
Propoziții subiective 13
Propoziții predicative 17
Propoziții atributive 20
Propoziții completive directe 25
Propoziții completive indirecte 30
Propoziții circumstanțiale de loc 33
Propoziții circumstanțiale de timp 36
Propoziții circumstanțiale modale 40
Propoziții circumstanțiale cauzale 43
Propoziții cricumstanțiale finale 46
Propoziții circumstanțiale condiționale 49
Propoziții circumstanțiale consecutive 53
Propoziții circumstanțiale concesive 56

Partea a doua

Texte literare rezolvate 61

Partea a treia

Texte literare propuse spre rezolvare 175

Izvoare 257

Cuprinsul 261

ERATĂ

Pag.	Schema	Textul	În loc de:	Se va citi:
6	—	—	409	509
73	392	—	3,5 I	3,5 D
76	—	399	ciudate [3]// ; ...	ciudate [1]// ; ...
84	415	—	10 R	10 F
87	420	—	6,7 subord. față de 8	6,7 subord. față de 5
96	—	436	ajungi [9]// ori ...	ajungi [9]// găsești [10]// ori ...
127	493	—	—	subord. 20 din reg. 19
128	494	—	2,3 Cz.	2,3 I
134	507	—	7 A.D. din reg. 4	5 A.D. din reg. 4
158	552	—	4 F	4 D
166	568	—	5 D	5 P

Nr. colilor de tipar: 11.

Tiparul executat la Întreprinderea Poligrafică Banat, Timișoara, B-d. Leontin Sălăjan. nr. 7. Republica Socialistă România.

Comanda nr. 211/13.877.

Lei 7,35

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ, BUCUREȘTI — 1969